ARINA AVRAM
FEMEI CELEBRE
MICĂ ENCICLOPEDIE
Anna Avram
FEMEI CELEBRE
MICĂ ENCICLOPEDIE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale
AVRAM, ARINA
Femei celebre: mică enciclopedie / Anna Avram
Bucureşti; Editura ALLFA, 2004
288 p., 18 cm.
Bibliogr.
Index
ISBN 973 – 8457 – 66 – 1

Editura ALLFA
Bucureşti
Bd. Timişoara nr. 58, sector 6, cod 061317
Tel. 402.26.80
Fax 402.26.10
Departamentul difuzare
Tel. 402.26.20
Fax 402.26.30
Comenzi la:
Comenzi («Jall.ro
URL: http://www.all.ro
Redactor:
Răzvan Petrescu
Coperta:

Stelian Stanciu

ARINA AVRAM

FEMEI CELEBRE

MICĂ ENCICLOPEDIE

Prefaţă: Prof. Dr. Neagu Djuvara

EDITURA ALLFA

Autoarea mulţumeşte prof. Dr. Neagu Djuvara (premiat de Academia franceză), criticului de film prof. I*miv. Manuela Cernat pentru bunăvoinţa cu care a verificat volumul de faţă, precum şi bine cunoscutului om de televiziune şi celebrului comentator sportiv Cristian Ţopescu, pentru sprijinul acordat în realizarea secţiunii de „Femei celebre sportive”*.

Prefaţă

Bine venită iniţiativa Arinei Avram de a ne oferi o enciclopedie a femeilor celebre! Românca de azi are mare nevoie de o asemenea lectură pentru a lua cunoştinţă de misiunea ei ca să ne putem afirma ca naţiune în Europa de mâine. Căci, în mod paradoxal, marxismul care promova, în principiu, egalitatea femeii cu bărbatul, aplicat la noi a produs efectul diametral opus: femeia, egală cu bărbatul numai la truda muncii, a fost practic exclusă de la viaţa politică şi socială. Întors în ţară în 1990, după o pribegie de zeci de ani, am fost de-a dreptul stupefiat, privind la televizor şedinţele aşa-numitului Front al Salvării Naţionale, să constat că printre cei 200 de membri ai zisei adunări nu era decât o femeie!

Nimic nu putea ilustra mai flagrant întârzierea noastră faţă de ţările cu evoluţie democratică. De atunci s-au făcut progrese foarte timide în direcţia promovării femeii în domeniul profesional (responsabile de societăţi industriale şi comerciale) sau pe scena politică (membre în Parlament, miniştri etc.) Dar suntem încă departe de standardele din ţările europene.

În anii ’30, o carte plină de farmec a scriitorului Constantin

Gane, „Trecute vieţi de doamne şi domniţe”, chiar dacă a stârnit câteva critici ale unor istorici prea tipicari, a fost un adevărat bestseller al vremii, relevând rolul jucat de femei în istoria noastră medievală şi modernă. Mai aproape de noi s-au distins şi alte femei, din alte categorii sociale decât soţiile sau fetele de domn, ca Ana

Ipătescu sau Ecaterina Teodoroiu. Mă gândesc apoi la triada de boieroaice române care ne-au dus faima în străinătate: Ana

Brâncoveanu, contesă de Noailles, Elena Văcărescu, prinţesa

Martha Bibescu care, pe lângă de meritele ei literare a avut şi imensul merit de a reabilita singurul vechi monument civil din zona Bucureştiului, palatul de la Mogoşoaia!

Pe lângă celebrităţile feminine din lumea literară şi artistică, ceea ce, de obicei, ne miră cel mai mult, e capacitatea politică a atâtor femei ilustre pe care un hazard destul de rar le-a adus în fruntea marilor naţiuni: Elizabeta l-a a Angliei, Maria-Tereza a Austriei.

Ecaterina a II-a a Rusiei… Iar în epoca noastră, constat cu un zâmbet de ironie că alături de un Churcliill şi de un de Gaulle cei mai straşnici conducători politici de pe scena internaţională au fost femei!

Golda Meir, Indira Gandhi, Sirimavo Bandaranaike, Mmgaret

Thatcher…

Anna Avram a făcut o muncă de furnică, cercetând prin marile enciclopedii străine, prin istorii, monografii şi biografii, pentru a ne oferi acest mănunchi de scurte biografii ale unor celebrităţi din toate timpurile şi toate orizonturile, dintre care multe îmi erau chiar necunoscute şi-i sunt recunoscător pentru descoperirea lor. Cartea e scrisă în stil viu, atrăgător şi cu destulă reţinere faţă de avalanşa de neologisme care ne-a năpădit limba de câteva decenii. Sunt sigur că femeile române – dar nu numai femeile! – se vor delecta descoperind la rândul lor aceste „trecute vieţi” de femei celebre.

Profesor Neagu Djuvara, laureat al Academiei Franceze

Capitolul I

FEMEI CELEBRE ÎNAJNTICHITATE

Hatshepsut

FUMIIIA FARAON

Hatshepsut a fost fiica faraonului Tutmes I şi a „Marii Alteţe

Regale” Ahmes, din dinastia a XVIII-a (16507 – 1085 î.Hr.) a

Egiptului Antic. Mama ei era singura fiică a faraonului Amenhotep I

(Amenophis I). Dintre toţi copiii pe care i-a născut, supravieţuieşte numai Hatshepsut. Tatăl viitoarei faraoane, Tutmes I, era şi el fiul lui

Amenhotep I, născut de o concubină.

Căsătoria consanguină este practicată sistematic în familia regală egipteană, pentru a păstra puritatea sângelui. Fiul faraonului se însoară cu sora lui, sau chiar tatăl se căsătoreşte cu una dintre fiice, numai cu titlu onorific. Însă este admisă poligamia, haremul de concubine din afara familiei.

Din textele hieroglife şi decoraţiile sculpturale se deduce legenda naşterii supranaturale a reginei Hatshepsut, al cărei nume înseamnă în limba egipteană „prima din primele”, „supremă nobleţe feminină”.

Izvoarele sugerează că mama ei, Ahmes, ar fi fost vizitată tainic de zeul

Amon din Teba, în chip de faraon, înainte de a o aduce pe lume.

Hatshepsut devine regentă în timp ce tatăl său este încă în viaţă, în calitate de copil al primei soţii, deşi Tutmes I mai are trei fii cu o altă femeie. Cel de-al treilea, Tutmes al II-lea, este încredinţat preoţilor din templul lui Amon, unde urmează să rămână întreaga viaţă. Potrivit legendei, statuia zeului i-ar fi şoptit că este predestinat să poarte coroana faraonului şi nu toiagul de preoţi. Se însoară cu

Hatshepsut, care devine „mare soţie regală”, Cu toate că nu este menţionată în listele oficiale şi în sculpturi este reprezentată mergând în urma lui Tutmes I şi Tutmes al II-lea, ea devine adevăratul conducător. Ca suverană, poartă numele Maferă.

Anna Avram

Naşte o fată. Numită Neferure, sau două, dacă se consideră că

Merytre Hatshepsut a II-a este fiica sa, după cum susţin unii istorici.

Tutmes al II-lea mai are un fiu, de la o concubină – viitorul Tutmes al III-lea – şi încetează din viaţă la numai trei ani (conform altor surse, cinci ani) de la începutul domniei.

Există opinii că succesorul – minorar fi fost căsătorit formal cu

Hatshepsut. Fără îndoială, este însurat cu una dintre surori. Regenţa este încredinţată mătuşii Hatshepsut, care, ambiţioasă, nu renunţă la putere nici când Tutmes al III-lea devine major. Înconjurându-se de dermitari fideli şi selectând miniştri dintre cei mai valoroşi colaboratori, ea se hotărăşte să se „încoroneze” faraon. După şapte ani de hăituială cu opozanţii, îşi atinge scopul. Poartă costumul faraonului, barbă falsă în timpul reuniunilor publice şi pretinde să i se acorde protocolul tradiţional.

Puterea supremă în stat încqje să depindă de clerul zeului Amon

— Zeul protector al faraonilor Egiptului – şi nu de legile fixate de înaintaşi.

Clerul dobândeşte ascendenţă politică. Mare preot al lui Amon, arhitectul Semnut – amantul lui Hatshepsut şi preceptorul fiicei ei.

Neferure – devine al doilea potentat politic în Egipt. Susţine că regenta a fost aleasă de Amon pentru funcţia de conducător suprem şi împreună transformă ţara într-o teocraţie.

După ce confiscă puterea, faraoana se dovedeşte o conducătoare abilă. Dezvoltă cu precădere relaţiile

comerciale, asigură pacea şi prosperitatea economică în Valea Nilului. Reconstruieşte şi restaurează monumentele ridicate de predecesori, lucrări foarte probabil inspirate de favoritul şi principalul ei consilier. Hatshepsut îi cere arhitectului Semnut să-i construiască templul funerar de la Deir el-Bahari, lângă Teba (azi Luxor), întru cinstirea propriei naşteri supranaturale. Artiştii reprezintă pe „trupul" monumentului povestea obezei suverane, inclusiv casele şi caracteristicile fizice ale egiptenilor.

Templul oferă informaţii preţioase şi este compus din trei terase suprapuse care se pot admira şi astăzi.

Domnia lui Hatshepsut marchează prima încercare de politică colonială din istorie, cu amprentă specific egipteană, esenţialmente religioasă. Se poate cita în acest sens expediţia „colonială" în ţara

Puntului, „ţara zeului", organizată în al nouălea ei an de domnie şi ordonată – potrivit legendei – de însuşi Amon, în scopul aprovizionării templului Deir el-Bahari cu mirt, tămâie, parfumuri (aromate), uleiuri şi lemn de sicomor, aur, argint, pietre preţioase.

Hatshepsut ridică monumente pretutindeni în Egipt şi, bineînţeles, la Teba (Karnak). Printre acestea se numără şi un templu

Femei Celebre în Antichitate cu piloni uriaşi, două obeliscuri de 30 de metri (unele dintre cele mai mari din Valea Nilului). Cel dinspre nord este şi în prezent în picioare, iar pe cel căzut scrie: „Toate ţările din afară îmi sunt supuse. Graniţele mele sudice ating ţara Puntului, cele de răsărit se întind până la mlaştinile

Asiei. Locuitorii din Siria se află sub stăpânirea mea. La apus, regatul meu se întinde până la Manii. Eu domin Lybia. Spre nord, frontiera este formată de insulele mării... Domnesc peste beduini, locuitorii deşertului. Mi se aduce mirtul din Punct".

Caracterul despotic al primei femei faraon este dovedit şi de talentul său de a se înconjura de oameni puternici. Cu ajutorul camarilei sacerdotale, căreia îi împarte puterile în stat, reuşeşte să-l ţină în frâu până la

moarte pe Tutmes al III-lea, în ciuda naturii lui ambiţioase, puternice şi geniale.

După 15 ani de eforturi pentru a reconstrui viaţa lui

Hatshcosut, cercetătoarea Violaine Vanoyeke îşi publică şocantele concluzii în anul 1999. Dezvăluie că nu a avut o domnie exclusiv de pace, cum se credea, că este posibil să fi luptat împotriva Nubiei.

Vanoyeke susţine că ar fi descoperit dovezi ale unor conflicte armate cu „asiaticii”.

Într-una dintre inscripţii, trezorierul regal, Tii, semnalează că

Hatshepsut i-a învins pe nubieni. Un alt monument „spune” că „a prădat” după o campanie. O „notiţă” din templul Defr el-Bafiari precizează că „a lansat săgeata în mijlocul duşmanilor din nord”.

Nu se cunoaşte cu exactitate sfârşitul domniei şi al vieţii lui

Hatshepsut. Se presupune că a murit de moarte naturală şi în plină glorie, în junii anului 1483 î. f în Vanoyeke admite că domnia sa a durat mai mult de 20 de ani. Suverana a cerut ca mormântul să-i fie amplasat în Valea Regilor, potrivit statutului de faraon. Însă mormântul a fost găsit gol de către arheologi. Mumia ei a dispărut pentru totdeauna, precum secretele acelor vremi.

Tutmes al III-lea caută să distrugă toate monumentele şi arhivele ce amintesc numele regentei, în semn de răzbunare că a fost ţinut departe de domnie. Astfel, potrivit concqjţiei egiptene, cel decedat nu mai avea parte de o viaţă fericită în lumea zeilor. Scapă de mânia succesorului numai templul Deir cl-Bahari şi două statui, care ne-o prezintă înaltă, cu faţa ovală şi gura mică, fără îndoială o persoană energică.

Studi de de dată recentă realizate de Vanoyeke răstoarnă teoriile arhicunoscute şi unanim acceptate în legătură cu faimoasa regină egipteană. Cercetătoarea susţine că Hatshepsut s-ar fi asociat la putere din anul şapte al domniei lui Tutmes al III-lea. Ar fi domnit alături de

A rina Avram

Faraon, de la egal la egal, cu toate că numele său nu apare pe unele liste oficiale. Totodată, subliniază că nicio inscripţie nu lasă să se înţeleagă că Tutmes al III-lea ar fi fost îndepărtat de „fiica lui Amon”.

În plus, Vanoyeke adaugă că distrugerea numelor şi a imaginilor lui

Hatshepsut a început după mai bine de 20 de ani de la dispariţia ei, ceea ce ar exclude o răzbunare imediată a succesorului. Exegeta este convinsă că imaginile reginei au fost distruse de următorii faraoni, pentru a-şi le reprezenta pe ale lor. Furia cu care s-a încercat să i se şteargă amintirea este o dovadă incontestabilă a măreţiei acestei femei, al cărei mister este foarte posibil să rămână pentru totdeauna nedezlegat.

Nefertiti

CEA MAI FRUMOASĂ REGINĂ EGIFrEANĂ.

ECLIPSATĂ DE UN HOMOSEXUAL

Originea lui Nefertiti, cea mai frumoasă şi cea mai faimoasă regină egipteană, stârneşte controverse. Unii spun că ar fi fost fiica unui general de cavalerie al faraonului, Ay, şi a lui Tiyi. Însă numele Nefertiti înseamnă „Frumoasa a venit”, ceea ce semnifică nu numai faptul că era frumoasă, ci şi că a venit de departe pentru a se mărita cu faraonul. Ipoteza cea mai plauzibilă rămâne că Nefertiti ar proveni din Mitanni, stat antic din nord-vestul Mesopotamiei, cu capitala la Wassuganni, întemeiat în secolul XVII î.Hr., principala putere politico-militară a Orientului Apropiat, două sute de ani mai târziu. Prinţesa mitanniană ar fi însăşi fiica regelui Tusratta, numită la naştere Taduchq-a. Sosită în Egipt, ea şi-ar fi luat numele de Nefertiti.

Alţii susţin că ar fi chiar fiica faraonului Amenhotep III, care i-a devenit mai apoi soţ.

Efigiile care s-au păstrat ne-o înfăţişează într-adevăr frumoasă, un chip cu trăsături fine, ochi mari migdalaţi, cu părul lung şi negru, siluetă fragilă.

„Frumoasa a venit” se căsătoreşte cu Amenhotep IV

(Amenofis IV), al zecelea faraon al dinastiei a XVIII-a, probabil în anul 1364 î.Hr. Ea are 17 ani, el 12. Cuplul se detaşează puţin câte puţin de influenţa reginei mamă şi se consacră cultului lui Aton.

Aton, zeul pe care cei doi îl adoră, este discul solar. Nefertiti

Femei Celebre în Antichitate formează împreună cu Aton şi Amenhotep, care din anul cinci al domniei îşi ia numele Akhenaton – adică „Cel care place lui Aton" – un fel de triadă divină. Ea rqxezinfă el ementul feminin, cel care permite forţelor creatoare să acţioneze prin procreaţie.

Amenhotep IV Akhenaton (sec. XIV î.Hr.) este autorul unei reforme religioase care bulversează Egiptul. Renunţă la culturile tradiţionale şi instaurează cultul lui Aton ca unică divinitate. Mută capitala de la Teba, la Akhetaton, noul oraş în care se instalează împreună cu Nefertiti (astăzi Amama). Trăiesc mulţi ani fericiţi, după cum îi înfăţişează numeroasele basoreliefuri. Regina aduce pe lume şase fete. Nu există niciun indiciu că ar fi născut băieţi, deşi unii istorici susţin că Tutankhamon ar fi fost fiul ei. Joacă un rol important în deciziile politice ale soţului, implicitul ce priveşte reforma religioasă întrqmnsă la aproximativ patru ani după ce accede la tron. Ca dovadă, iată ce afirmă faraonul în „discursul" de întemeiere al unui templu din

Amama: „Voi ridica marele templu al lui Aton, pentru Aton tatăl meu, pe acest loc. Voi construi Umbra solară a Marii soţii regale Nefer-Neferu-Aton-Ncfertiţi. Voi ridica un palat regal pentru mine şi voi ridica un palat pentru soţia regală la Akhetaton. Îmi voi construi mormântul în muntele oriental, la est de Akhetaton, în care va trebui să fiu îngropat... Şi în care va trebui îngropată Marea Soţie regală

Nefertiti". Mai construieşte alte trei temple destinate cultului lui Aton, dintre care unul dedicat lui Nefertiti, ce conţine numai imagini ale reginei, în timp ce aduce ofrande zeului. Artiştii reprezintă, pentru prima oară în

qrocă, aspecte cotidiene şi intime ale familiei regale.

Sunt ilustrate bolile, bucuriile şi necazurile ei. Picturi şi basoreliefuri o reprezintă pe regină însoţită de fiicele sale, care i se urcă pe genunchi şi îi gâdilă bărbia. În 1351 î.Hr., una dintre fete îi moare. Decorul mormântului îi arată pe părinţi asistând la funeralii.

Potrivit noului cult, Amenhotep IV şi Nefertiti sunt încarnarea lui Aton şi servesc de intermediari între zeu şi oameni. Această funcţie este deţinută şi de fiicele lor. Se spune că „faraonul eretic” ar fi iniţiat reforma religioasă împotriva mult preaprivilegiatului şi insubordonatului cler al zeului Amon, care posedă o mare influenţă în stat, în dauna puterii regale. Însă politica sa, lipsită de sprijin din partea populaţiei ţării, eşuează. Coalizat cu nobilii deţinători de mari domenii, clerul are câştig de cauză.

În 1350 î.Hr., se pierde brusc urma lui Nefertiti. Ultima imagine a cuplului datează din al 12-lea an de domnie a lui Amenhotep IV

Akhenaton: faraonul şi regina primesc tribut de la ţările vasale. Anul următor, Nefertiti dispare din viaţa publică. Este înlocuită de un

Anna Avram

Personaj straniu, numit Semenkhare, ridicat la rangul de tăraon coregent. Numele Nefertitei, cea care l-a sprijinit şi l-a sfătuit pe

Akhenaton în activitatea politică şi reforma religioasă, este şters de pe monumentele egiptene, statuile sale sunt sparte. Cine este acest personaj al cărui nume îl înlocuieşte pe cel al reginei în inscripţii! e din acea vreme? Ce s-a întâmplat cu Nefertiti? A murit sau s-a retras? Sau este una şi aceeaşi persoană cu misteriosul coregent, ale cărui reprezentări sunt atât de feminine?

Începând din anul 14 al domniei, Akhenaton îi conferă lui

Semenkhare titlul rezervat până atunci reginei: Nefer-Neferu-Aton

(cel ce este iubit de Akhenaton). Unii susţin că bizarul personaj ar fi fost ginerele faraonului, soţul fiicei

sale, Meritaton. Există însă mai multe monumente ce îi reprezintă pe cei doi bărbaţi în poziţii tandre, care sugerează că ar fi întreţinut relaţii amoroase. De altfel, trăsăturile anatomice corespund opiniei istoricilor care vorbesc despre acest coregent ca despre o femeie. Însă şi faraonul apare reprezentat cu atribute feminine. Egiptologul John Harris este convins că Semankharc şi Nefertiti sunt una şi aceeaşi persoană. O astfel de ipoteză parc dificil de susţinut, fiindcă nu se pot explica modificările feminine ale corpului lui Akhenaton. În plus, nu poate fi omisă o descoperire arheologică datată din 1907. În mormântul 55 din Valea Regilor a fost găsit un sarcofag care conţinea o mumie şi o plăcuţă de aur pe care scria: „Cel care a fost iubit de Akhenaton”. Este vorba de mumia unui bărbat de 20 de ani, aşezat în poziţia rezervată soţiilor regale: braţul stângpe piept, cel drept pe lângă corp. Semenkhare este, deci, aproape sigur, un bărbat, considerat soţia lui Akhenaton. Trupul său neînsufleţit a fost depus în sarcofagul destinat lui Nefertiti, ceea ce constituie o probă în favoarea ipotezei că regina ar fi căzut în dizgraţie.

Contrar celor ce se credeau înainte, că ar fi murit în momentul dispariţiei numelui de pe monumente, descoperirile cele mai recente atestă separarea ei de faraon. Unii istorici susţin că motivul despărţirii lor ar fi fost revenirea suveranului la culturile tradiţionale, conştient de riscurile politice pe care le antrena reforma sa. Se crede că soţia nu ar fi fost de acord cu această capitulare şi ar fi preferat să trăiască singură în palatul din nordul Akhetaton-ului. Alţii spun că ar fi pregătit o lovitură de stat pentru apărarea zeului unic, Aton, de care faraonul se îndepărta vizibil, sub influenţa lui Semenkhare. Moartea celor doi bărbaţi, la câteva luni interval, în al XVII-lea an al domniei lui Akhenaton, ar fi făcut inutilă lovitura de stat.

Potrivit arhivelor hitite, după moartea soţului Nefertiti ar fi cerut ajutor străin, în speranţa de a păstra reformele ameninţate prin alegerea

Femei Celebre în Antichitate unui succesor susţinut

de nobilimea egipteană. Ea ar fi solicitat suveranului hitit să-i trimită unul dintre fii, pentru a se căsători cu el şi a-l ridica la rangul de faraon. După lungi ezitări, regele l-ar fi delegat pe prinţul Zannanza, care ar fi fost asasinat pe drum, din ordinul preoţilor lui Amon. În această situaţie, Nefertiti l-ar fi urcat pe tron pe un băiat de 11 ani, numit Tutankliaton, însă a fost îndepărtată de la putere – curând – de mai marii regatului. Sub noua influenţă, copilul faraon ar fi restaurat politeismul. Şi-a luat numele de Tutankhamon, a abandonat oraşul lui Aton şi s-a întors la Teba.

Potrivit ultimelor cercetări, Nefertiti moare la Amarna, în jurul anului 1344 î.Hr., abandonată într-un oraş fantomă. Dispariţia bruscă a oricărei menţiuni sau portret al ei, începând cu al XIII-lea an al domni ei lui Akhenaton, rămâne unul dintre marile mistere ale istoriei.

PUDU-HEPA

Semnează primul tratat de pace din istorie

Pudu-hepa este fiica unui preot al zeiţei Ishtar, originar din oraşul

Lawazantiya, statul Kizzouwatna (situat pe coasta de sud-est a

Asiei Mici), încorporat definitiv în Imperiul Hitit sub domnia celui de-al doilea fiu al regelui Suppiluliuma, Mursil al II-lea (în jurul anului

1329 î.Hr.). Căsătorită cu suveranul hitit, Hattuşil al III-lea (1289 – 1265 î.Hr.), deţine importante funcţii religioase. Participă la marile ritualuri alături de soţ, în capitala Hattuşaş şi în alte oraşe.

Pe întreg parcursul domniei lui Hattuşil al III-lea, Pudu-hepa îşi asumă importante responsabilităţi politice, împarte dreptate şi

„Administrează” viaţa privată a demnitarilor de la curte. Se îngrijeşte chiar şi de educaţia copiilor lor.

Dar cine erau hitiţii? Instalat în Anatolia Centrală – actualmente teritoriu inclus în Turcia – poporul hitit s-a format la începutul celui de-al doilea mileniu î.Hr., rezultat în urma amestecului dintre indigenii din bazinul fluviului

Halys, numiţi Hatti, şi populaţii indo-europene pătrunse aici într-un moment încă nedeterminat al istoriei. În secolul al XIV-lea î.Hr., Suppiluliuma pune bazele Imperiului Hitit. Fraţii.

Muwatalli şi Hattuşil al III-lea, continuă expansiunea imperiului şi exercită o dominaţie asupra Orientului Apropiat, până în secolul al

Xn-leai. Hr.

Pudu-hepa se căsătoreşte cu Hattuşil în momentul în care la

Anna Avram

Cârma ţării se află Muwatalfi. După moartea suveranului, accede la tron Uhri-Teshup, fructul căsătoriei lui cu o soţie „de rangul al doilea”.

Este ajutat în primii şapte ani de domnie de către unchiul Hattuşil, care se revoltă după ce-şi vede prerogativele diminuate progresiv. Provoacă o lovitură de stat în urma căreia nepotul este exilat.

Cu sprijinul nobilimii, Hattuşil al III-leadevine „Mare Rege”. În

1280 î.Hr., încheie primul tratat de pace, „de prietenie şi apărare” păstrat în istorie, semnat din partea hitită, şi de rege, şi de regină. Căci

Pudu-hepa are o autoritate excepţională în ţara sa.

Tratatul pune capăt unei lungi perioade de conflicte cu Egiptul, mereu dornic de expansiune. „Actul” este contrasemnat de faraonul

Ramses al II-lea. Versiunea egipteană a acordului este gravată pe pereţii templului lui Amon din Karnak, iar versiunea akkadiană se regăseşte în „sigiliile” lui Hattuşil şi al soţiei, descoperite în arhivele din Boghazkoy, unde se află ruinele capitalei hitite, Hattuşaş.

Pentru a-şi manifesta satisfacţia, Pudu-hepa îi scrie reginei egiptene, Nefertari, care nu este semnatara documentului. Acordul este întărit prin căsătoria lui Ramses al II-lea cu una dintre fiicele lui

Hattuşil. Se pare că Pudu-hepa ar fi avut un rol esenţial în cadrul negocierilor. Regina hitită răspunde cu

abilitate când faraonul se plânge că noua soţie şi dota ei nu au sosit la timp, adresându-i-se după uzanţele vremii: „Fratele meu, nu Estoniei amical, nici onorabil, să vrei să te îmbogăţeşti pe seama mea!” După ce se realizează căsătoria, jubilează: „În această zi, cele două mari ţări au devenit un pământ”. După câţiva ani, încă o fiică a lui Hattuşil este dată de nevastă lui Ramses al II-lea.

Influenţa Pudu-hepei asupra suveranului – mai puţin obişnuită în Antichitate – se datorează marii iubiri pe care i-o poartă. Regina însăşi evocă într-o inscripţie relaţiile extrem de apropiate dintre ei:

„Iubirea conjugală zeiţa ne-a dat-o”. Este vorba de zeiţa solară, Arinna, o divinitate de origine hattiană, considerată în epoca prehititā protectoarea regalităţii, rol ce continuă să şi-l asume pe toată durata imperiului hitit.

Pudu-hepa supraveghează sănătatea soţului şi le promite recompense zeilor. Dacă se îngrijeşte să semneze un tratat de pace cu

Egiptul, Hattuşil al III-lea nu procedează la fel faţă de pericolul pe care-l reprezintă Asiria, care invadase partea orientală a starului

Mittani (stat antic din nord-vestul Mesopotamiei, întemeiat în secolul al XV-lea î.Hr. – n.a.). Se fereşte să intervină pe acest front.

Anexarea statului Mitanni de către regele asirian. Salmanazar I, lasă deschisă o breşă în apărarea teritoriilor controlate de hitiţi. La moartea

Femei Celebre în Antichitate să înjunil anului 1265 î. Fir., Hattuşil îi lasă fiului, Tuthalya al IV-lea, un imperiu aproape intact, la fel de întins ca pe vremea lui Suppiliuliuma, mai bine protejat în flancul egiptean. Orientul Mijlociu anticii datorează reginei pacifiste, Pudu-hepa, una dintre puţinele perioade de calm şi prosperitate.

Şammuramat-Seivuramida prima femeie din istorie care a participat la războaie, îmbrăcată în pantaloni

Născută în jurul anului 822 î. Fir., regina asiriana, Şammuramat, era originară din Babilon. Nu se ştie dacă avea sânge regal, nici cum a venit în Asiria şi de ce regele,

Şamaşi Adad al V-lea, a ridicat-o la rangul de soţie. Poate pentru a-şi legitima dominaţia asupra Babilonului.

Şammuramat este identificată cu Semiramida, regina legendară a

Asiriei, celebra întemeietoare a Babilonului, cu faimoasele grădini suspendate – una dintre minunile lumii antice. Chiar dacă nu întruneşte însuşirile ei incredibile, soţia regelui Şamaşi Adad al V-lea dovedeşte o puternică personalitate şi o inteligenţă ieşită din comun, graţie cărora rămâne neuitată în ist ori e.

În anul 810 î.Hr., „Doamna palatului" – căci astfel i se tălmăceşte numele – îşi pierde soţul, trecut în lumea umbrelor în floarea vârstei. Devine rege fiul lor, în vârstă de numai 12 ani, sub numele Adadnirari al III-lea. Conducerea statului este preluată efectiv de mamă, în calitate de regentă. Prezenţa ei la cârma statului pare justificată de faptul că Asiria se confruntă cu o perioadă de lupte grele cu statul Urartu (regat din Orientul Antic, situat în bazinul lacurilor Van şi Urma – Podişul Armeniei; armenii sunt succesorii urartienilor-n.a.). Este singurul caz din istoria statului asirian, când o femeie accede la putere. Nu mai există alt exemplu de conducere feminină directă.

La sfârşitul secolului al IX-lea î.Hr, Asiria – stat antic, întemeiat la sfârşitul mileniului al treilea! Fir. Pe cursul mijlociu al Tigrului – avea deja o istorie îndelungată. Se cunosc foarte puţine lucruri despre activitatea acestei regine energice şi ambiţioase, deoarece există puţine documente cuneiforme din epocă. Provenită din Babilon, militează

Anna Avram, 18

Intens pentru o apropiere şi chiar o contopire asiro-akkadiană, sub conducerea regilor de la Assur (capitala asiriana, la acea vreme). Încă din timpul domniei soţului, duşmănia dintre Akkad şi Asiria devine acută. În urma mai multor campanii, Şamaşi Adad V reuşise să-l detroneze pe regele din Babilon şi-l târâse în captivitate.

Şammuramat îl aduce pe zeul babi Ionian, Nebo, de la Borsippa, la Kalach (ruinele acestei cetăţi se numesc

astăzi Nimrud), în Asiria.

Prin transferul cultului lui Nebo din ţara sa de origine, contribuie la reunificarea sub acelaşi sceptru a asirienilor şi akkadienilor, până atunci duşmani. Este unul dintre cele mai abile acte ale politicii ei. O altă importantă iniţiativă este perfecţionarea sistemului de irigaţii din

Mesopotamia, tară de care pământurile ar fi devenit de necultivat. Ca pol itică externă, angajează lupte împotriva urartienilor şi apoi a mezilor.

De asemenea, declanşează campanii spre vest şi sud împotriva prinţilor sirieni. Practic, întreaga sa domnie stă sub semnul războiului. Prezentă mereu în mijlocul oştenilor, are un rol foarte important în pregătirea şi desfăşurarea bătăliilor. Potrivit unei legende greceşti, Şammuramat ar fi inventat pantalonii, care – de fapt – erau de mult purtaţi de către popoarele din nord. Se spune că ar fi născocit un costum straniu, pe care îl îmbrăca pentru a nu fi deosebi tă de bărbaţi pe câmpul de 1 luptă.

Se mai afirmă că ar fi fost prima femeie care a luat parte activă la războaie, îmbrăcată în pantaloni.

Potrivitunei alte legende, Semiramidei-şammuramat i se atribuie întemeierea Babilonului, precum şi construirea „grădinilor suspendate” de pe malurile Eufratului, una dintre cele şapte minuni ale lumii.

Autorii antici, Ctesias şi Berosus, au dovedit că celebrele grădini au fost opera lui Nabucodònosor, la dorinţa soţiei sale, Nictoris a 11-aJ

Semiramis. În amintirea ţinuturilor – muntoase – natale ale Mediei, frumoasa regină a cerut să le aibă, măcar în miniatură, la Babilon.

Majoritatea legendelor prezintă o cu totul altă poveste a

Semiramidei. Iat-o retranscrisă de Herodot, părintele istoriei. Mitica regină asiriana a venit pe lume la Ascalon, în Palestina. Era fiica unei zeiţe ce a abandonat-o lanaştere. Au hrănit-o porumbeii şi au îngrijit-o ciobanii. Este apoi adoptată de un funcţionar de rang înalt de la curtea regală. Un mare demnitar asirian se îndrăgosteşte

de ea şi o duce la

Ninive, după care o ia de nevastă. După puţin timp, trebuie să-l însoţească pe regele Ninos într-o expediţie îndepărtată. Cu acest prilej, suveranul asirian o cunoaşte pe Semiramida şi rămâne vrăjit. O ia de soţie, după ce bărbatul său se sinucide. Ni nos moare, la scurt timp după ce femeia iubită îi dăruieşte un fiu, numit Ninyas. Şi, astfel, Semiramida devine regina Asiriei. De teamă să nu-i fie ştirbită puterea, refuză să se

19. FiiMEI Celebre în Antichitate recăsătorească. Potrivit altor istorici, şi-ar fi ales amanţi dintre cei mai frumoşi soldaţi, pe care îi asasina după ce le acorda favorurile sale.

Toţi autorii antici susţin că ar fi construit grandiosul Babilon, unde a

Idunat două milioane de oameni din cele patru colţuri ale lumii – după ce a rămas văduvă. Ar fi deturnat Eufratul pentru a-i scălda malurile.

Ar fi construit palate şi vestitele grădini suspendate. Ar fi dus lupte de cucerire, din Egipt şi Etiopia până în Bactriana (regiune istorică din

Asia Centrală – astăzi Afghanistan, Turkmenistan, Tadjikistan şi

Uzbekistan – n.a.), şi ar fi întreprins campanii de supunere a ţinuturilor indiene. Ar fi ordonat „fabricarea” de elefanţi falşi, pentru a-i impresiona pe hinduşi, care până atunci credeau că numai ei posedă astfel de animale. În ciuda pregătirilor excepţionale la care ar fi participat trei milioane de soldaţi, Semiramida a fost învinsă. Ninyas ar fi complotat împotriva ei. După ce l-a descoperit, se spune că i-ar fi cedat puterea.

Potrivit altor surse, regina s-ar fi transformat în porumbel, pasăre pe care asirienii o considerau divină şi nemuritoare.

Din legendă, se pot cerne informaţii istorice. Se spune că

Şammuramat ar fi predat puterea fiului său, începând cu anul 805 î.Hr.

A fost eliminată, a fost constrânsă să cedeze tronul, sau a renunţat de bunăvoie? Sunt întrebări la care încă nu s-a găsit niciun răspuns. Nu se ştie nici dacă şi-a mai păstrat vreo influenţă politică asupra fiului, nu se cunosc nici împrejurările în care a murit, în anul 787 î.Hr. Alţi istorici susţin că ar fi împărţit autoritatea în stat cu Adadnirari al III-lea. Nu se ştie dacă asocierea fiului la domnie a dat naştere la ciocniri.

Şammuramat este înscrisă în istorie dreptuna dintre marileregine cuceritoare ale Orientului Antic, chiar dacă nu a construit Babilonul.

O confirmare a valorii ei este rolul important pe care continuă să-l joace în legendele şi poeziile iranienilor, urartienilor şi ale descendenţilor armeni, ale grecilor, ionienilor şi chiar ale egiptenilor.

Vestitul poet latin, Juvenal, nu ezită să o numească Cleopatra asirobabiloniană.

Anna Avram

Naqia I

Salvează de două ok i un imperiu 1

Naqia (în aramaică) sau Zakutu („Pura”, în akkadiană), a fost!

Soţia faimosului rege asirian, Sennacherib (705 – 681 î.Hr.). Tânăra;

Străină, provenită din Siria sau Judeca, era o nevastă de „rang secundar”. Graţie inteligenţei şi abilităţii sale, reuşeşte, în timp, să dobândească primul rang.

Dar cine era Sennacherib? Ce ştim despre Asiria şi cine au fost]

Asirienii? 1

Asiria a fost un stat antic, întemeiat la sfârşitul mileniului al]

Treilea î.Hr. În nord-estul Mesopotamiei, pe cursul mijlociu al fluviului]

Tigru. Numele Asiriei şi al asirienilor au fost inspirate de la vechiul nume Assur, care desemna, după caz, un zeu, o ţară, sau un oraş. I

Devenită independentă la sfârşitul secolului XXI î.Hr.,

Asiria rămâne]

Timp de şase secole la un stadiu arhaic. Nu are decât un oraş, Assur, şi este guvernată de un „regent” al zeului Assur, a cărui putere e limitată de nobilime.

După o perioadă de eclipsă (secolele XVIII – XV î.Hr.), Asiria trece brusc la stadiul de putere (secolul al XIV-lea î.Hr.). Anexează1

Oraşe şi este guvernată de un rege. Adesea, suveranul trebuie să dejoace comploturi. Împreună cu poporul său, care devine foarte războinic, organizează jafuri şi cucereşte ţări străine, pe care le terorizează. În această perioadă de agresiuni, cercetătorii disting un prim imperiu asirian (secolele XIV-XIII î.Hr.) şi un al doilea imperiu asirian (secolele fX-VII î.Hr.), separate de invazia arameenilor. Epuizată, după cele mai mari cuceriri (Teba, Egipt, Susa), Asiria dispare strivită de o nouă putere (621 î.Hr.).

Dar să ne întoarcem la Sennacherib – Sinahe-eriba – fiul lui

Sargon al II-lea, despre care se scrie şi în Biblie. Mare războinic, neobosit şi dur ca şi tatăl său, face cuceriri şi reprimă revoltele din

Babilon. În furia sa – amplificată de asasinarea fiului cel mare.

Assur-nadin-şumi – Sennacherib distruge templele şi îneacă oraşul

— Considerat sfânt – în apele Eufratului. Instigaţi de faraonul

Egiptului, sirienii, fenicienii şi palestinienii se ridică împotriva

Asiriei, însă sunt repede liniştiţi. Potrivit Bibliei, la Ierusalim, regele suferă un eşec misterios: „În noaptea aceea a venit îngerul

Domnului şi a ucis în tabăra asirienilor o sută optzeci de mii de

Femei Celebre în Anticiiitate oameni. Şi când s-au sculat dimineaţa, iată că toţi erau nişte trupuri moarte. Atunci, Sanherib, împăratul Asiriei, şi-a ridicat tabăra şi s-

a întors”.

Sennacherib rămâne înscris în istorie şi pentru marile construcţii de la Ninive, ultima capitală a Asiriei. După moartea lui

Assur-nadin-şumi – moştenitorul legitim al tronului – Naqia îşi pune tot talentul în joc pentru a-şi convinge soţul să-l aleagă ca succesor pe fiul său, Aşuraidin (Assarhadon). Dar ceilalţi descendenţi sunt mai vârstnici, mai îndreptăţiţi să pretindă coroana. De teama comploturilor puse la cale de ei, Naqia îl ascunde pe Aşuraidin undeva departe de curte. Regele este asasinat într-un templu de către Arad Mulissu, unul dintre fiii lui, care se răzbună pentru că fusese îndepărtat de la succesiune. Mulţi văd în acest paricid pedeapsa pentru sacrilegiul comis de suveranul asirian în

Babilon. Urmează un război civil, un război al pretendenţilor la tron, din care iese învingător Aşuraidin. Naqia veghează asupra liniştii lui şi îşi asumă importante responsabilităţi.

Celebrul istoric Herodot îi atribuie reconstruirea Babilonului.

Însă fiul ei este cel care restaurează templele, speriat de zvonurile despre pedeapsa care căzuse pe capul tatălui. Domnia lui Aşuraidin se încheie în anul 669 î.Hr., când îşi pierde viaţa în timpul unei campanii în Egipt. Pentru a evita un nou război între urmaşi, Naqia intervine cu promptitudine. Îi determină pe moştenitori să jure fidelitate nq-otului său, Assurbanipal, pe care îl consideră cel mai vrednic succesor. Planul îi reuşeşte şi de această dată. După ce salvează imperiul asirian a doua oară, se retrage definitiv de pe scena politică. Pentru abilitatea şi înţelepciunea de care a dat dovadă de atâtea ori, s-a bucurat de un respect ieşit din comun pentru acele vremuri.

Sappho

CEA MAI MARE POETA A ANTICHITĂŢII

Născută în anul 630 î.Hr. Potrivit altor surse în ultimul sfert al secolului al VII-leai. Hr.), Sappho (Safo)

este originară din oraşul

Mytilene, insula Lesbos (nord-esrul Mării Egee). Unii dintre autorii antici susţin că provine dintr-un mediu aristocratic. Tatăl ei se numeşte Scamandronymos, iar mama, Cleis. Mai are trei fraţi, dintre

Anna Avram

Care unul se va ruina din cauza unei curtezane şi va fi blamat de sora sa.

Biografia lui Sappho a fost scrisă de către un filosof peripatetician, elev al lui Aristotel, la sfârşitul secolului al IV-lea î.Hr., însă, din păcate, s-a pierdut. Au rămas numai câteva fragmente, folosite de alţi autori.

Viaţa poetei este greu de reconstituit, mai ales că pe seama sa au circulat numeroase anecdote şi apocrife postume. Ovidiu spune că a rămas orfană la vârsta de şase ani. Unele surse susţin că ar fi fost căsătorită cu Kerkylas, un negustor din Insula Andros. Alţii spun că ar fi avut şi o fiică, numită Cleis, ca şi pe bunica sa. Toţi autorii o descriu ca pe o femeie mai degrabă urâtă, cu tenul întunecat şi pitică, însă pictorii şi sculptorii caută s-o înfrumuseţeze. Este reprezentată pe multe vaze din secolul al V-lea î.Hr.

Sappho este autoarea a noua cărţi lirice. Opera ei cuprinde ode, cântece „nupţiale”, imnuri, elegii, epigrame, iambi, neonodii. Din nefericire, nu se mai păstrează decât fragmente de poeme, citate de autori vechi şi câteva piese rare găsite în biblioteca Oxyrhynchos din

Egipt. Singurul poem rămas integral, „Odea Aphrodite”, slăveşte frumuseţea, graţia feminină şi dragostea. Poeta inventează un nou gen literar, poezia safică. În perioada în care îşi realizează opera, lirica greacă consta din cântece însoţite de muzică şi servea la animarea banchetelor, a nunţilor şi a sărbătorilor religioase. Prezenta istoria zeilor, a eroilor greci sau evoca viaţa cetăţii. Pentru prima oară, Sappho nu mai traduce în versuri temele convenite, ci propriile emoţii:

Dragostea, gelozia, suferinţelebătrâneţii. Numai Alceu, un poet originar tot din Lesbos – căruia i-ar fi refuzat avansurile amoroase – mai încearcă în aceeaşi

perioadă să-şi exprime sentimentele în versuri.

După unii, opera lui Sappho este consacrată în mod esenţial iubirii pentru alte femei. Deschide o şcoală de poezie şi muzică în

Lesbos, unde adună fete din insulă şi din întreaga Ionie (coasta occidentală a Turciei de azi, colonizată de greci). Îşi exprimă în versuri pasiunea arzătoare pentru tinerele eleve, dintre care se spune că şi-ar fi ales amante. De la ea provine denumirea de „lesbiană" pentru desemnarea unei femei homosexuale. Există opinii că şi-ar fi mărturisit prin versuri gelozia violentă, în cazul în care era părăsită de iubite pentru diverse rivale. După câţiva ani, unele dintre eleve o părăsesc, pentru a se căsători.

Moravurile lui Sappho stârnesc indignarea în Grecia, mai ales la

Atena, şi sunt luate în derâdere de poeţii comici. Este exilată din

Lesbos, însă adevăratele motive ale îndepărtării ei nu se cunosc.

S-au emis mai multe ipoteze privitoare la cauzele care au determinat

Femei Celebre în Antichitate exilul sicilian: amorurile anormale, rivalităţile altor şcoli poetice (în

Lesbos mai existau şi alte asemenea şcoli), depravarea. Dar cea mai plauzibilă ipoteză rămâne alungarea lui Sappho din motive politice. Se spune că tiranul Pittacos lua astfel de măsuri împotriva aristocraţiei locale ostile, din care făcea parte şi pocta. Ea ar fi devenit incomodă mai ales din cauza versurilor acide la adresa democraţilor şi în apărarea nobilimii.

Nu se cunosc amănunte despre perioada de exil, se spune doar că Sappho ar fi avut la acea vreme între 32 şi 35 de ani. A ales să plece în Sicilia – la Siracuza – fiindcă era un meleag al poeţilor, renumit pentru libertatea moravurilor. Trecerea sa prin aceste locuri este confirmată de statuia pe care i-o ridică Silanion. După ce se întoarce în

Lesbos, devine foarte activă atât în plan literar, cât şi

în organizarea şcolii pentru tinerel e fete. Este greu de discernut natura relaţiil or ei cu

„Elevele” ale căror nume se regăsesc în versuri. În poemele lui Sappho nu apar elemente vulgare, în schimb comediile antice o pun la zid şi o acuză de obscenitate şi perversitate în relaţiile cu fetele pe care le învaţă muzica şi poezia. Potrivit cercetătorilor, confuzia ar fi putut fi creată de faptul că le numeşte „hetaire”, termen care, la acea vreme, avea semnificaţia de „prietene adevărate, cu o înaltă valoare morală”. Însă, încqjând cu secolul al V-lea î.Hr., cuvântul „hetairă” capătă o cu totul altă semnificaţie: femeie de moravuri uşoare, metresă.

Pocta îşi ţine „lecţiile” – care nu sunt o sursă de venituri meschine-într-o casă pentru cinstireamuzelor. Împreună cu grupuri de coriste, participă la evenimentele cetăţii, nunţi şi ceremonii religioase oficiale. Deţine funcţii cu caracter artistic în oraşul natal.

Compune cântece de nuntă pentru coruri de fete şi băieţi, cântă la instrumente cu coardă. Unii susţin că ar fi fost inventatoarea pleetrei de argint (bagheta pentru atins corzile lirei).

Se pare că a murit de bătrâneţe, dar nu se cunosc amănunte despre sfârşitul ei. Pentru a o reabilita, o legendă îi atribuie o mare pasiune pentru barcagiul Phaon, un bărbat care ar fi rămas insensibil la avansurile sale. Se spune că l-ar fi urmărit pe mare şi pe uscat şi l-ar fi urmat în Sicilia. După ce l-ar fi zărit în compania unei rivale, s-ar fiântors în Lesbos şi s-ar fi aruncat în mare de pe stâncile Leucadelor.

O dovadă clară a faptului că personajulnu a existat este absenţa totală din versurile poetci. Dragostea disperată şi sinuciderea pentru

Phaon ar putea fi invenţii ale poeţilor comediei antice. Dacă reputaţia morală a lui Sappho a putut fi pusă sub semnul întrebării, rolul ei în literatură nu a fost niciodată negat. Despre opera sa vorbesc peste o

Anna Avram

Sută de scriitori din Antichitate. Ovidiu o plasează în

„Galeria marilor îndrăgostite”. Catul şi Horaţiu îi traduc şi-i imită versurile. Plafon se interesează de poemele safice şi o numeşte „a zecea nurză”. Solon şi

Plutarh o admiră. În qxica elenistică şi romană circulă ediţii oficiale ale celor nouă cărţi care înglobează opera ei.

Renumele lui Sappho dăinuie nealterat de-a lungul secolelor.

Aspasia femeia care l-a subjugat pe Pericle

Născută în jurul anului 468 î.Hr. În Milet, o cetate ionianá de pe coasta estică a Asiei Mici (azi Turcia), Aspasia era fiica lui

Axiochos. Nu se cunosc amănunte despre copilăria şi părinţii ei şi nici împrejurările care au determinat-o să emigreze, mai întâi la Megara, apoi la Atena.

Aspasia înseamnă în limba greacă „Cea iubită”, „bine venită”.

„Plăcută” şi era un nume frecvent întâlnit în ţinuturile ioniene. Unii presupun că venirea ei în Attica, cu sau fără familie, se explică prin exodul grecilor asiatici sub presiunea persanilor.

Sosită în Grecia, îl cunoaşte pe Pericle – faimosul general şi orator care conduce Atena între anii 445 şi 429 î.Hr. – prin intermediul

„Arhitectului-sociolog” Hippodamos din Milet. Potrivit unor autori antici, l-ar fi cucerit foarte repede prin şarmul, cultura şi simţul politic cu care era înzestrată.

Pericle se căsătorise în anul 452 î.Hr. Cu o ateniană bogată, care îi dăruise doi fii. Unele surse susţin că s-ar fi despărţit de soţie după câţiva ani de căsnicie agitată. Alţii spun că şi-ar fi părăsit nevasta, din pricină că s-a îndrăgostit de Aspasia. Divorţul şi apropierea de ioniană se produce în perioada dintre anii 450 – 445

Î.Hr. Însă ea nu beneficiază de drepturile conferite fetelor şi femeilor cetăţenilor, din vina statutului de străină rezidentă. În consecinţă.

Pericle – în vârstă de 40 de ani la acea vreme – nu poate să se însoare cu femeia inimii lui, nici după ce-şi

repudiază nevasta. Deşi rămâne cu statutul de concubină, o respectă şi-i este fidel. Plutarh scrie: „În fiecare zi când pleacă şi se întoarce acasă, o sărută şi o îmbrăţişează cu tandreţe”.

Fructul iubirii lor este micul Pericle, un copil care, în virtutea

„Legii bastarzilor”, promulgată cu câţiva ani înainte de însuşi marele politician, nu poate obţine cetăţenie ateniană, fiindcă nu are ambii părinţi originari din cetate. În caz de nesocotire a interdicţiei de a se încheia o căsătorie legală între o străină şi un cetăţean atenian, cei doi parteneri erau trimişi în faţa tribunalului – dikasterion. Soţul pierdea cetăţenia, iar soţia era vândută ca sclavă. Copiii lor erau declaraţi bastarzi şi nu beneficiau de dreptul de cetăţean.

Aspasia conduce casa lui Pericle şi munceşte de dimineaţa până seara. Devine consilierul său politic de taină. Se înţeleg de minune şi au aceleaşi idei. Lonianadomină viaţa intelectuală a Atenei. Mari artişti, cum ar fi poetul Sofocic, sculptorul Parthenonului – Phidias – şi filosoful Socrate, frecventează casa primei doamne a cetăţii.

Potrivit lui Plafon, chiar şi discursurile lui Pericle ar fi fost redactate de concubină, afirmaţie care este foarte posibil să fie o simplă bârfă, având în vedere că filosoful nu-l prea simpatiza pe conducătorul atenian…

Cu timpul, Aspasia devine victima intrigilor ţesute de adversarii politici ai amantului. De asemenea, devine ţinta atacurilor poeţilor satirici, care pretind că este responsabilă de politica lui Pericle. Unii susţin că el ar executa orbeşte ordinele femeii iubite. Remarcabilă din punct de vedere moral şi spiritual, Aspasia devine şi ţinta invidiei femeilor din rândul aristocraţiei ateniene tradiţionale.

În momentele grele pentru cetate, mileziana este considerată demonul care inspiră deciziile greşite sau arbitrare ale lui Pericle. Astfel, este acuzată că îl îndeamnă

să fure din tezaurul statului, să încredinţeze funcţii importante unor incompetenţi, să-i privilegieze pe apropiaţii ei.

Gurile rele spun că l-ar fi subjugat sexual şi că politicianul ar fi fost în stare să sacrifice orice pentru a o poseda. În anul 440 î.Hr., Miletul – patria ei natală – se află în război cu insula Samos şi se plânge

Atenei – patroana ambelor oraşe ce făceau parte din liga maritimă.

Influenţat probabil de concubină, Pericle declară război Samosului, care capitulează şi plăteşte despăgubiri Atenei. Deşi expediţia se dovedeşte necesară pentru a împiedica alte defecţiuni în cadrul ligii maritime şi aduce o „pradă” importantă, văduvele şi mamele îndoliate îi impută Aspasiei pierderea celor dragi. De atunci, insultele la adresa ci încep să se înteţească. Este acuzată de opinii contrare credinţelor oficiale şi de proxenetism. Incriminată că aduce curtezane şi femei căsătorite în patul lui Pericle şi că nu respectă zeii, este adusă în faţa instanţei de judecată de către poetul comic Hermippos. La proces, este salvată cu greu de lacrimile lui Pericle. În caz contrar, ar fi putut fi condamnată la moarte.

Arin a. Avram

Ioniana este învinovăţită apoi de izbucnirea războiului peloponeziac dintre Atena şi Sparta, de pe urma căruia cetatea are mult de suferit. În consecinţă, Pericle este amendat şi destituit din funcţia de strateg, pe care o deţinuse timp de 15 ani. Şi cum o nenorocire nu vine niciodată singură, fiii săi mor seceraţi de ciumă.

Un an mai târziu, după ce este reales strateg, politicianul obţine abrogarea legii cetăţeniei pentru a conferi drepturi civice depline în

Attica copilului dăruit de Aspasia. În anul 429 î.Hr., este şi el răpus de ciumă. Mileziana se recăsătoreşte cu prietenul lui fidel, Lysicles, un negustor de oi, împreună cu care se pare că ar fi avut şi un copil.

Sub influenţa acestei femei deosebite, „ciobanul” devine cult şi bun orator şi este ales strateg. Unii susţin că

însuşi Pericle ar fi aranjat această căsătorie, pentru că fiul lor era prea tânăr pentru a-şi putea ajuta mama. Dar nici Lysicles nu o poate ocroti decât un an, fiind înghiţit prematur de tărâmul umbrelor.

Nu se cunosc amănunte despre moartea Aspasici, se spune că ar fi murit la Atena, unde este şi îngropată. Nu a rămas niciun portret al ci şi nu se menţionează nicăieri că ar fi fost frumoasă. A avut o viaţă tristă, în ciuda faptului că a fost divinizată de „cel mai mare om al secolului al V-Icai. Hr". Ioniana, consideratădediscipolii lui Pitagora reîncarnarea maestrului lor, a fost venerată mai târziu în Antichitate!

Olimpia mama lui alexandri i macedón

Fiica regelui Neoptolemos al Epirului – regat din nord-vestul

Greciei – Olimpia s-anăscut în anul 375 î.Hr., probabil la Ambrakia, rezidenţa principală a suveranului moloss. În copilărie, ea poartă alte trei nume: Myrtalc, Polixenia şi Stratonice. Nu se cunosc amănunte despre viaţa sa, până la căsătoria cu Filip al II-lea al Macedoniei (regat din nordul Greciei). Unii cred că – rămasă orfană – domnea peste molossi în momentul în care se mărită, în anul 357 î.Hr.

Într-o serie de povestiri, Plutarh descrie întâlnirea ei cu Filip al II-lea, pe insula Samothrace. Marele istoric susţine că s-ar fi căsătorit din dragoste. Alţii sunt convinşi că la mijloc a fost doar o alianţă politică.

Chiar dacă suveranul macedonean cir fi iubit-o cu adevărat pe prinţesa epirotă de 20 de ani, este foarte posibil ca motivele politice să fi jucat un rol important, având în vedere că, ulterior, este sprijinit de soţie să

Femei Celebre în Antichitate pună stăpânire pe Epir. Îşi creează aici o bază de pornire în campaniile împotriva triburilor ilirice din nord şi a oraşelor greceşti din sud.

Se spune că Filip al II-lea era un afemeiat. Avea un harem compus din 50 de femei din Tracia, Uiria, Tessalia şi din toată lumea grecească, toate soţii „diplomatice".

Olimpia devine principala regină de la Pella – capitala

macedoneană – după moartea Philinnci. La un an de la căsătorie, îl aduce pe lume pe Alexandru, viitorul „cuceritor al lumii”, în noaptea în care nebunul Herostrat incendiază templul Artemizei din Efes. Suveranul se ataşează foarte mult de acest copil. Frumoasa epirotă mai naşte apoi o fată, numită Clcopatra, la fel de dragă tatălui. Însă armonia conjugală nu durează mult. Regele este un soţ rău şi mereu absent.

Olimpia devine violentă şi îşi exprimă mereu dorinţa de a domina. Relaţiile dintre ei se deteriorarează şi mai mult odată cu creşterea haremului regal. De asemenea, Filip al II-lea este dezgustat de excentrităţile epirotei, care – predispusă la misticism – „umblă” cu şerpii în timpul unor ceremonii orfice, dionisiace.

Ruptura se produce în anul 337 î. FIR. După 20 de ani de căsnicie, regina principală este foarte afectată de pasiunea pe care soţul o manifestă pentru o nobilă macedoneană, numită Cleopatra-Euridice.

Spre deosebire de celelalte căsătorii încheiate din raţiuni politicodiplomatice, pe care le acceptase impasibilă, cea pusă acum la cale o ofensează de-a dreptul. Se teme îndeosebi când află că rivala se pregăteşte să-i dăruiască lui Filip „un moştenitor de la

O macedoneană, nu de la o străină”. Unii istorici susţin că, prin căsătoria cu tânăra Cleopatra-Euridice, regele – aflat la o vârstă înaintată – ar fi intenţionat să-şi asigure sprijinul aristocraţiei din ţară.

Scandalul izbucneşte la nuntă. Unchiul miresei se exprimă jignitor la adresa lui Alexandru: „Sărugăm zeii să-i dea lui Filip şi Cleopatrei un moştenitor adevărat”. Fără să stea pe gânduri, fiul epirotei îi strigă furios: „Mizerabile, mă crezi bastard?”. Băut, regele se năpusteşte cu un pumnal asupra tânărului insolent. Umiliţi, Alexandru şi mama lui se autoexilează în Epir. Dojenit de cumnatul său – pe care Olimpia încearcă să-l convingă să atace Pellaregele îi recheamă. Se întoarce, însă, numai Alexandru. La un an după cele întâmplate, Filip al II-lea este asasinat. Un istoric latin o acuză pe Olimpia de

moartea sa. Crima este înfăptuită în timpul unei petreceri, în ajunul nunţii Cleopatrei cu unchiul ei – Alexandru, regele Epirului.

După vitejia dovedită într-o bătălie, viitorul Alexandru cel Mare se impune la curte (deşi are numai 19 ani). Preia tronul şi nimeni

1 m-i contestă dreptul la succesiune. Olimpia soseşte imediat la Pella şi

Arjna Avram

Trece la răzbunări sângeroase. Este asasinată fiica Clcopafrci-Euridice şi a lui Filip, chiar pe genunchii mamei, care este silită să se spânzure.

După ce aduce Grecia la ascultare şi linişteşte neamurile barbare până la Istru, în anul 334 î.Hr., Alexandru] x>meşte în cucerirea Asiei.

Lasă ţara în grija unuia dintre generalii tatălui său, Antipater

(Antipatros), căruiaâi atribuie funcţia de locţiitor regent. Supărată că nu i s-a încredinţat ci acest] x>st, Olimpia pretinde să-şi impună totuşi autoritatea în stat, ca regină mamă. Îl asaltează pe Alexandru cu scrisori împotriva lui Antipater. De departe, suveranul îl susţine pe general şi tempereazǎ avântul epirotci. Îi interzice cu fermitate şase amestece în activitatea politică. Rănită în orgoliu, regina se întoarce din nou în ţara natală. În Epir, puterea se află în mâinile fiicei ei, Cleopatra, după moartea unchiului (în acelaşi timp şi soţ). Evident, Olimpia se implică în guvernarea statului şi nu se lasă până ce nu o determină pe tânăra regentă să plece în exil la Pella.

În cele din urmă, cu ajutorul intrigilor ţesute prin scrisori, reuşeşte să-şi convingă fiul să-l destituie pe Antipater. Dar bucuria nu durează mult, căci suveranul moare pe neaşteptate, răpus de febră, la Babilon, în anul 323 î.Hr. Convinsă că l-a otrăvit un membru al familiei;

Locţiitorului, Olimpia se răzbună cumplit. După moartea lui Antipater, fiul său, Cassandros, o cheamă de urgenţă în Macedonia, convins că

Numai ea va reuşi să se impună, pentru că

încarnează ideea de dinastie şi imperiu pentru armată. Însă, în loc să-şi folosească prestigiul şi influenţa pentru pacificarea regatului, începe să-i elimine pe toţi cei ce-i contestă puterea. O sută de nobili care i se opun sunt suprimaţi.

Mii de nevinovaţi sunt trecuţi prin sabie. Speriaţi de crimele odioase, mulţi dintre partizani o părăsesc.

Fiul lui Antipater regretă că a chemat-o în ajutor şi se hotărăşte să-şi repare greşeala. Abandonată de soldaţi, regina veninoasă se refugiază în sudul regatului, la Pydna, împreună cu nora, Roxana, şi nepotul Alexandru – fiul lui Alexandru cel Mare. Oraşul este asediat de armatele lui Cassandros. După o rezistenţă acerbă, timp în care în cetate se ajunge la canibalism, Olimpia capitulează, cu condiţia să fie lăsată în viaţă. Este arestată şi condamnată la moarte de către un tribunal militar. Cassandros ezită să execute sentinţa. Preferă s-o lase să fugă cu un vapor pe care apoi să-l scufunde. Dar regina refuză

„Oferta”. Cere să fie dusă în faţa unui tribunal pentru a se disculpa.

Cassandros se teme de puterea ei de convingere şi nu acceptă. Ordonă soldaţilor s-o ucidă, însă aceştia nu trec la fapte, din respect pentru amintirea lui Alexandru Macedon.

Sfârşitul Olimpiei stârneşte controverse. Unii spun că ar fi fost

Femei Celebre în Antichitate lapidată de rudele macedonenilor pe care i-a ucis, conform tradiţiei.

Alţii susţin că ar fi fost omorâtă cu sabia, sau că a fost sugrumată. La vârsta de 60 de ani, mama celui mai mare bărbat al Antichităţii priveşte moartea în faţă cu curaj: „Şi-a pus în ordine părul grizonant şi şi-a acoperit decent trupul mutilat, înainte de a-şi da duhul”.

Ambiţioasă peste măsură, dornică mereu să ocupe rolul principal în treburile statului, Ol impia este considerată geniul rău al dinastiei macedonene.

Cleopatra cea mai cunoscută femeie din ISTORIE

Ultima regină a Egiptului, Cleopatra a VII-lea, s-a

născut în anul

69 î.Hr., la Alexandria, cel mai mare oraş din lume la acea vreme.

Este fiica lui Ptolemeu al XII-lea, poreclit Nothos (Bastardul) sau

„Auletes” – cântăreţul din flaut – fiindcă toată ziua cânta din flaut şi neglija responsabilităţile de conducător. Se autointitula Neos

Dionysos – noul Dionysos – şi odată cu el se încheiau 272 de ani de descendenţă greacă pe tronul faraonilor egipteni. Cleopatra este ultima regină a dinastiei întemeiate la moartea lui Alexandru cel Mare

(323 î.Hr.) de către unul dintre generalii săi, macedoneanul Ptolemeu, fiul lui Lagos – de undu numele de dinastie lagidă. Având în vedere obiceiul căsătoriilor consanguine dintre frate şi soră, practicat de familia regală din Egipt, Cleopatra ar putea fi sută la sută macedoneană. Totuşi, unii istorici susţin că ar fi putut avea şi rădăcini egiptene, deoarece era fructul dragostei lui Auletes cu o metresă sau concubină. Strabon scrie că Ptolemeu al XII-lea avea doar o fiică legitimă, pe Berenice a IV-a. Nu se ştie cu siguranţă cine a fost mama Cleopatrei. Alţi istorici presupun că ultima regină a dinastiei lagide este fiica unicei soţii a tatălui său, Cleopatra a V-a Tryphaina, totodată sora lui Auletes.

Nu se cunosc amănunte despre copilăria şi adolescenţa

Cleopatrei. Creşte în atmosfera desfrânată a palatului de la Alexandria. Tatăl său are mai multe concubine – după unii şi mai multe regine

— Legături din care rezultă cinci-şase fete. Ele trec prin momente dificile, din cauza lipsei de popularitate a lui Auletes, alungat de alexandrini în anul 5 8 î.Hr. Şi reînscăunat după trei ani de romani.

Anna Avram

Educaţia fetelor era de obicei neglijată în lumea greacă, chiar regală, însă Cleopatra beneficiază de profesori buni. În plus, are şi daniri naturale: inteligentă,

ambiţioasă, energică, spirituală, înzestrată pentru teatru, farmec irezistibil. „Persoana ci şi modul de a vorbi degajă un farmec irezistibil”, spune Plutarh. Vorbeşte la perfecţie peste şapte limbi.

Este plăcută, dar nu o mare frumuseţe. O dezavantajează nasul, prea lung şi coroiat. Întreaga ei înfăţişare este destul de comună:

Păr roşcat şi cârlionţat, nu poartă bijuterii. Să revenim la Auletes, care fuge la Roma în anul 58 î.Hr. În absenţa sa, urcă pe tron fiicele lui mai mari: Cleopatra a VI-a Tryphaina şi Berenice a IV-a. Pentru o mare sumă de bani oferită de Ptolemeu al XII-lea, guvernatorul roman al provinciei Siria îşi trimite trupele în Valea Nilului, sub comanda lui

Marc-Antoniu. Auletes este readus pe tron, iar Cleopatra este remarcată pentru prima oară de ofiţerul roman. Înainte de a muri, în iunie anul 51 î.Hr., suveranul Egiptului încredinţează senatului roman un testament prin care cere să-i succeadă la tron Cleopatra şi fratele ei, Ptolemeu al XIII-lea, un copil în vârstă de zece ani. Potrivit obiceiului egiptean, cei doi sunt căsătoriţi. Pentru că băiatul este minor, se instituie o regenţă formată din eunucul Pothcinos, profesorul său de retorică – Theodotos din Chios – şi egipteanul

Ahillas. În fapt, puterea regenţei se concentrează în mâinile lui

Potheinos. La început, Cleopatra nu are intenţia să domine cuplul regal. Însă nu concepe să aibă un tutore, la vârsta ei, şi intră repede în conflict cu eunucul. La 18 ani, este convinsă că poate conduce singură treburile statului. Îşi propune să depună toată energia pentru ca ţara faraonilor să capete strălucirea de altă dată. Numele ei începe să figureze în textele oficiale înaintea fratelui. În vremea aceea, Roma se hotărăşte să anexeze Egiptul, pentru a realiza faimoasa „mare nostru m”, prin cuceririle din jurul Mediteranei. Tânăra regină se grăbeşte să facă pe plac puternicului imperiu. În consecinţă, îi arestează şi îi predă pe cei doi fii ai lui Bibulus, proconsulul Siriei, care

se refugiaseră în Valea Nilului. Însă, începând cu anii 49 – 48

Î.Hr., se declanşează războiul dintre regină şi partizanii ei, pe de o parte, şi Potheinos, care susţine că acţionează în numele lui Ptolemeu al XIII-lea, pe de altă parte. Eunucul îi răscoală pe alexandrini împotriva rivalei. Între timp, soseşte Cneius Pompei, care devine primul amant roman al Cleopatrei. Îi linişteşte pe răzvrătiţi şi regina îi oferă în schimb mai multe zeci de corăbii cu cereale pentru armată. După ce cutează să lanseze o emisiune monetară numai cu chipul şi numele ei, tensiunea devine insuportabil de încordată la palat. Cleopatra

Femei Celebre în Antichitate fuge din Alexandria, pentru, a recruta o armată mercenară din Arabia şi Peninsula Sinai şi a o „arunca" asupra camarilei lui Potheinos şi a fratelui ei. Între timp, Pompei este învins la Pharsalos, în lupta cu

Cezar pentru putere. Se refugiază în Egipt, însă este ucis din ordinul lui Ptolomcu al XIII-lea, după sfatul eunucului. La trei zile după asasinarea acestuia, debarcă la Alexandria însuşi Cezar. Ocupă punctele strategice şi se instalează în palatul Ptolemeilor.

Sub pretextul că vrea să pună în aplicare testamentul lui Auletes, potrivit căruia romanii trebuiau să asigure domnia comună a Cleopatrei şi a lui Ptolomcu al XIII-lea, Cezar îi invită pe cei doi rivali în faţa sa. În realitate, aşteaptă achitarea datoriei tatălui lor, în schimbul redobândirii coroanei, în anul 58 î.Hr. Ofiţerul roman duce tratative cu Potheinos şi dă dispoziţie ca ambii fraţi să-şi dezarmeze armatele. Eunucul transmite ordinul numai reginei, care rămâne fără apărare şi este vânată de oameni i săi.

Ptolemeu şi anturajul caută să-l convingă pe Cezar să renunţe la întrevederea cu Cleopatra, speriaţi de puterea ci de seducţie.

Totuşi, romanul îi transmite, în două rânduri, invitaţia. Pentru a scăpa de vigilenţa gărzilor lui Potheinos, regina foloseşte o stratagemă relatată amănunţit de mulţi

istorici, cum ar fi Plutarh sau Dio Cassius.

Apelează la negustorul Apollodor din Sicilia, care o duce la palat înfăşurată într-un covor oriental, acoperit cu o piele de lectică, înfăţişat ca dar ofiţerului roman. În vârstă de 50 de ani (după unii, 52

De ani), Cezar este încântat de „cadou” şi o noapte de dragoste îl convinge de drepturile Cleopatrei (22 de ani) asupra Egiptului. A

Două zi, îl obligă pe Ptolemeu să se împace cu sora lui. Camarila acestuia îi incită pe alexandrini împotriva ofiţerului roman, rămas izolat de grosul armatei. Cezar se trezeşte prizonier în Alexandria, aşteptând ipotetice întăriri. În timp ce armata eunucului încercuieşte capitala, sora Cleopatrei, Arsinoc a Í V-a se proclamă regină, în afara palatului.

Înecarea accidentală a lui Ptolomcu al XIII-lea în baie, la

15 ianuarie anul 47 î.Hr., pune capăt ostilităţilor. Potrivit altor istorici, războiul alexandrin – sau războiul Cleopatrei – s-ar fi încheiat după sosirea legiunii a 37-a şi a lui Mitridate, regele Pergamului, în ajutorul lui Cezar. Potheinos este executat, sub acuzaţia de trădare.

Învingătorul ar fi putut transforma Egiptul în provincie romană, dar nu o face de dragul reginei. Căsătorit la Roma cu Calpumia, el păstrează legătura cu Cleopatra, care nu mai este pentru nimeni un mister. Continuă să fie amantul acestei femei avide de dragoste şi respectă testamentul lui Auletes. Confirmă instalarea sa pe tronul

Anna Avram

Egiptului, împreună cu Ptolemeu al XIV-lea Neoteros (11 ani), şi îi căsătoreşte, potrivit tradiţiei. Ofiţerul roman îşi prelungeşte şederea în Alexandria, deşi este chemat de urgenţă de problemele statului. Sej îmbarcă alături de regină într-o croazieră pe Nil. Dar „vacanţa” nu durează la infinit. La despărţire, îi lasă patru legiuni romane ca s-o apere de duşmani şi să asigure transportul grândor spre Rorna. Căci

Egiptul este, totuşi, aproape o provincie imperială. La numai câteva săptămâni de la plecarea iubitului, Cleopatra îi naşte un fiu, căruia îi pune numele Ptolemeu al XV-lea Cezarion. Prilej de mare bucurie pentru ofiţerul roman, care-şi pierduse unicul copil, pe Iulia. Anul următor, îşi aduce amanta şi copilul la Roma, unde rămân până la

15 martie anul 44 î.Hr., când Cezar este asasinat de către republicani

— Care se tem de restabilirea monarhiei.

Cleopatra primise în dar o vilă dincolo de Tibru. S-a bucurat de onoruri şi a stârnit invidii la Roma, unde se pregătea chiar şi o lege pentru introducerea poligamiei, care să-i permită căsătoria oficială cu concubinul. Dar nu reuşeşte să-şi vadă visul împlinit. După moartea!

Lui Cezar, se întoarce la Alexandria. Înainte să plece, Marc An tonuri încearcă să-l declare moştenitor pe Cezarion, însămi reuşeşte, fiindcă!

Testamentul este favorabil nepotului şi fiului adoptiv, viitorul împărat!

Octavian. Fi

Revenită acasă, Cleopatra îl ucide – probabil prin otrăvire – pe!

Soţul şi fratele ei, Ptolemeu al XIV-lea, un rival potenţial şi, în acelaşi timp, un monarh inutil. În locul său este desemnat Cezarion. Întoarcerea reginei coincide cu declanşarea unui război între republicanii romani şi vechii partizani ai lui Cezar. Este solicitată de ambele părţi pentru a trimite ajutoare. Deşi, iniţial, încearcă să nu se implice, până la urmă îi sprijină pe republicani, fiindcă în ochii ei sunt cei mai puternici – unii istorici afirmă că sprijinul său pentru asasinii lui Cezar ar fi fost involuntar. Se dovedeşte că a făcut cea mai proastă alegere. Cezarienii ies învingători la Filipi.

Marc Antoniu şi Octavian constituie un triumvirat împreună cu Lepidus. Cel dintâi primeşte însărcinarea să-i pedepsească pe toţi regii Orientului care-i susţinuseră pe republicani. De aceea, o invită pe Cleopatra la Tarsus, pentru a-şi justifica motivele pentru care i-a ajutat pe

duşmani. La cei 40 de ani ai săi, Marc Antoniu este pur şi simplu vrăjit de regina Egiptului, care-şi face o apariţie fastuoasă. Deşi o chemase să se explice, ofiţerul roman îi acceptă toate pretenţiile. Prin urmare, Marc Antoniu emite un decret conform căruia Cezarion este recunoscut moştenitor legitim al coroanei lagide de către Roma. Cleopatra cere suprimarea tuturor rivalilor

Femei Celebre în Antichitate potenţiali şi a tuturor celor ce-i făcuseră neplăceri.

Îndrăgostit până peste cap, Marc Antoniu uită să mai plece din

Egipt. Împreună cu Cezar, regina purta discuţii elevate, despre artă, literatură, politică. Marc Antoniu este mai puţin rafinat. Pentru a-l distra, Cleopatra cântă. Beau, vânează împreună, se înjură, glumesc, se travestesc şi hoinăresc pe străzi. Fulvia, soţia ofiţerului roman, declanşează un război în Perugia pentru a-l determina să vină acasă.

Războiul perugian duce 1 a răceai a între triumviri. Din această cauză.

Marc Antoniu porneşte spre Roma. Cei trei se împacă şi reîmpart imperiul. Octavian preia Occidentul, Marc Antoniu păstrează Orientul, iar Lepidus guvernează provinciile din Africa.

Fulvia moare şi, pentru a întinde o punte de împăcare spre inima lui Octavian, triumvirul, rămas văduv, se însoară cu sora acestuia.

Octavia se dovedeşte o soţie virtuoasă şi îl reţine la Roma timp de trei ani – între anii 39 î.Hr. – 36 î. FIR. Disperată, regina egipteană trimite un ghicitor care îl avertizează că apropierea de Octavian îl eclipsează şi că numai Orientul îi poate reda strălucirea. Mare Antoniu se instalează alături de soţie la Atena, care îi dăruieşte, între timp, doi copii.

I) dezamăgită, Cleopatra îşi trăieşte viaţa cum poate şi se cuibăreşte în braţele multor amanţi. Unul dintre iubiţii săi este bine cunoscutul rege iudeu, Irod.

O dată ce porneşte din nou spre Orient, într-o

campanie împotriva părţilor, Marc Antoniu îşi aminteşte de femeia inimii sale. Un dor greu de stăpânit îl determină să trimită un sol pentru a o aduce de urgenţă în Siria. Şi astfel se reînnoadă iubirea lor. Ca să o împace, ofiţerul roman îi oferă provincii care ar fi trebuit să revină Romei: Fcnicia.

(ilicia, Ciprul, Coelesiria, parte din Arabia şi din Iudeca. Octavian este nemulţumit de această manevră care amputează imperiul de o parte importantă din teritoriile sale. În anul 34 î.Hr., Marc Antoniu anexează

Armenia şi triumful său dă loc la serbări somptuoase în Alexandria.

Apoi îi recunoaşte pe cei trei copii dăruiţi de Cleopatra: gemenii

Alexandros Helios (Soarele) şi Cleopatra Selene (Luna), precum şi pe micuţul Ptolomcu Philadelful. Se bănuieşte că cei doi amanţi s-ar fi

„Căsătorit” după modelul suveranilor orientali – în cazul cărora se necepta poligamia. În timp ce visează să creeze un mare imperiu elenistic în Orient, sunt pândiţi de nenorociri incomensurabile.

În campania împotriva părţilor, Marc Antoniu este la un pas de dezastru. Acţionează necugetat, cu gândul la regina egipteană. Se grăbeşte să ajungă „acasă”. După eşec, o cheamă cu disperare să-i

aducă haine şi alimente pentru soldaţi. La rândul ei, Octavia anunţă că vine cu ajutoare, obţinute cu greu de la fratele său. Cleopatra

Anna Avram

31 15

FiiMEI Celebre în Antichitate pozează în victimă, se zbuciumă şi plânge. Pentru a ocniţa, concubini trimite vorbă soţiei să se oprească la Atena şi se întoarce împreună ea în Egipt. Octavia se simte umilită şi face cale întoarsă la Roma.

Între timp, Octavian îl înlătură pe Lepidus. Triumviratul devin duumvirat. Cleopatra îşi incită concubinul să preia controlul şi asupr

Occidentului. Avântul cuplului îngrijorează din ce în ce mai mult Rom

Se află că testamentul lui Marc Antoniu îl recunoaşte ca moştenite pe Cezarion şi prevede împărţirea Orientului între fiii săi nelegitimi. Î aceste condiţii, senatul ia măsuri drastice. La 1 ianuarie 31 î.Hr., Mar

Antoniu este destituit din funcţia de consul. Nechibzuinţa Cieopatrei care îi cere ex-triumvirului să-i trimită Octavieioscrisoarede despărţiri şi oameni care s-o alunge din casa lor de la Roma, îl scoate din sărit pe Octavian. Hotărât să pună lucrurile la punct, declară războ împotriva Egiptului. Marc Antoniu nu este declarat duşman al patriei datorită copiilor pe care îi are cu Octavia. Se presupune că ar fi fos vrăjit de amantă, ca şi Cezar.

Cele două armate se înfruntă în bătălia de la Actium, în anul 31

Marc Antoniu se precipită din nou şi acţionează sub imperiul neiviloi

Când lupta este încă nedecisă, îşi părăseşte soldaţii, pentru a o urnii pe Cleopatra, care începe să se îndepărteze cu vasul ci, „Antoniada 1

Agrippa înregistrează victoria pentru Octavian. Cei doi învinşi se întorc la Alexandria. Pe drum, Marc Antoniu încearcă să-şi curmi zilele. Cleopatra, în schimb, caută soluţii de salvare. Se gândeşte şi fugă în India sau Spania, să-l ascundă pe Cezarion la Meroe, în Sudan

Speră ca el să devină un suveran acceptabil pentru Egiptul vasa

Romei.

Până la urmă se hotărăşte să se refugieze în India, însă locuitori din Petra (Iordania) dau foc flotei pe care încearcă s-o transfere pţ uscat, de pe Mediterana, pe Marea Roşie. După ce ratează ultimi şansă de scăpare, Cleopatra se pregăteşte de apărare şi pentru ui eventual sfârşit. Testează otrăvuri pe condamnaţii la moarte, în speranţi de a găsi cea mai uşoară cale de a părăsi lumea celor vii. Mai încearcă totuşi, negocieri cu Octavian.

Împreună cu Marc Antoniu, îi propui să accepte succesiunea fiilor lor pe tronul Egiptului, acceptând şi trăiască precum orice om de rând din Alexandria. Primeşte răspun;

Numai regina, căreia i se promite că nu va duce 1 lipsă de nimic, dacă-şi va ucide amantul, sau dacă îl va îndepărta. Marc Antoniu se oferă să se sinucidă, cu condiţia să fie asigurată domnia Cieopatrei. Octavian nu-i răspunde. Regina egipteană îi trimite – fără ştirea iubitului – daruri şi-i promite cava renunţa la Marc Antoniu, pe care-l face vinovat de toate cele întâmplate, dar nu primeşte nici ea răspuns. Octavian

atacă Egiptul din două părţi, în anul 30 î.Hr. Prin curieri secreţi, îi trimite

(leopatrei asigurări. În sufletul său, încolţeşte din nou speranţa. La

19 de ani, este încă seducătoare. Îşi pune în gând să-l „vrăjească" şi pe Octavian, care supune cu uşurinţă Alexandria. Soldaţii lui Marc

Antoniu trec de partea învingătorului. El începe să-şi acuze amanta de trădare. De teamă, regina trimite vestitori să-i spună că a murit.

Zdrobit de durere, se străpunge cu sabia. În timp ce se luptă cu moartea, Cleopatra este cuprinsă de remuşcări. Cere să-i fie adus de urgenţă în mausoleul în care se închisese împreună cu sclavele credincioase. La gândul că o s-o revadă, Marc Antoniu reuşeşte să se smulgă din ghearele morţii. Regina şi cele două sclave se luptă să-l tragă în refugiul lor din mausoleu, cu ajutorul unor frânghii. Ex-triumvirul îşi dă sufletul în braţele femeii iubite, nu înainte de a o îndemna să se salveze. Cleopatra îşi sfâşie hainele, plânge, se bate cu pumnii în piept şi îşi face răni pe faţă. Şi cum necazul îi este mereu în preajmă, Octavian trimite doi ofiţeri s-o captureze. Unul dintre ei se furişează pe fereastra prin care fusese introdus muribundul şi o înşfacă.

Octavian pune să fie păzită cu străşnicie, dar îi permite să-l îngroape cum se cuvine pe Marc Antoniu.

Copleşită de suferinţă, refuză să mai mănânce. Se spune că Octavian ar fi obligat-o să se hrănească, sub ameninţarea că sinuciderea ar fi avut consecinţe asupra copiilor – dornic s-o aibă cu orice preţ în cortegiul triumfal.

1 Inele surse spun că ar fi refuzat să mănânce, până ce a obţinut i) întrevedere. Pentru a treia oară, un ofiţer roman se prezintă în faţa ei.

Are 39 de ani şi răni pe faţă, dar, de dragul copiilor, joacă ultima carte.

I) isperată, se foloseşte de întreg arsenalul farmecelor şi videşugurilor, dă toată vina, din nou, pe Marc Antoniu.

Însă Octavian rămâne de piatră. Află că peste trei zile va fi dusă, în lanţuri, la Roma. Sinuciderea devine inevitabilă. La 12 august anul lOî.Hr., Cleopatra îndeplineşte ultimele libaţii lamormântul iubitului, după care se pregăteşte pentru o moarte demnă de o mare regină.

Cere să i se pregătească un ospăţ fastuos, îşi pune coroanele, bijutei i îl o, cele mai frumoase haine şi trimite o scrisoare lui Octavian. Este vorba de testamentul său, prin care îşi exprimă dorinţa de a fi îngrol iată lângă Marc Antoniu.

Se spune că, în timpul ospăţului, un ţăran i-ar fi adus un coş cu şi nochine. Gărzile l-ar fi cercetat, dar nu ar fi constatat niciun pericol.

După ce este găsită moartă, împreună cu sclavele, Charmion şi Iras.

(tetavian cere să se facă o anchetă asupra celor petrecute. Se ajunge la concluzia că ar fi fost muşcată de o viperă, ascunsă în coşul cu

Arin a Avram

Fructe. Reptila ucigaşă a dispărut tară urmă. Se presupune că a exista din cauza a doua înţepături negricioase descoperite pe braţu

Cleopatrei. Dacă ipoteza muşcăturii de şarpe este în unanimitat accqitată de istorici, au apărut divergenţe în legătură cu precizarea e ar fi fost vorba de o viperă. În

Egipt nu trăiesc decât două specii d şerpi veninoşi: vipera cu corn şi cobra. Dar muşcătura viperei cu coi provoacă moartea numai în 20 la sută din cazuri, iar cadavnil se umfl:

Grotesc. Ceea ce nu s-a întâmplat în cazul ultimei regine lagide. Cercei recente susţin că o cobră, simbolul regalităţii la egipteni, ar fi salvat de la umilinţă. Se spune că Octavian i-ar fi admirat curajul de a înfrunt moartea, pentru a nu fi purtată în lanţuri pe străzile Romei. Istoric”.

Michel Chavcau crede că el însuşi spera să se sinucidă, de teamă’s

Nu producă mai multă compasiune decât ură romanilor, cum se întâmplase în cazul surorii sale, Arsinoe.

Cleopatra moare la vârsta de 39 de ani, după 22 de ani de domnie

Octavian porunceşte să fie înmormântată cu toată pompa, alături de iubitul ei, Marc Antoniu. Astăzi, locurile lor de veci sunt acoperite de

Mediterana. Graţie mirului viperei, regina egipteană părăseşte istorii pentru a intra în legendă. Ca o dovadă a faimei şi puterii ci, Pasca avea să afirme: „Dacă nasul Cleopatrei ar fi fost mai scurt, s-ar fi schimbat toată faţa Pământului”.

Cezarion este ucis din porunca lui Octavian, iar Egiptul devine provincie romană. Copiii rezultaţi din legătura Cleopatrei cu Marc

Antoniu sunt crescuţi de Octavia şi se bucură de mare cinste *k*

Roma. Prin căsătorii, ei intră în familia lui Augustus şi primesc demnităţi de stat, în afară de Cleopatra-Selene, care se mărită cu regele

Mauritaniei, Juba al II-lea.

Încă o dovadă amăreţiei ultimei regine a Egiptului este faptul ca luna a opta primeşte numele de la Augustus, cu toate că s-a născut în septembrie, pentru ca omenirea să nu uite niciodată că a învins, în august, regatul Cleopatrei. În calendar este, astfel, marcată teama pe care această femeie a inspirat-o romanilor. Fascinaţia pe care a

exercitat-o nu putea lăsa indiferentă lumea artei. Pictorii, scriitorii, regizorii, au fost mereu atraşi de personalitatea ei. Prima Cleopatra din cinema a fost franceză, într-un film de patru minutesemnat de Méliés

— Care s-a pierdut. De neuitat sunt „Cleopatrele” întruchipate de Theda

Bara, Claudette Colbert, Vivien Leigh. Elizabeth Taylor le întrece pe toate, în lung-metrajul realizat de Joseph L. Mankiewicz, unul dintre cele mai scumpe filme din istoria cinematografului.

Potrivit unor experţi, în muzeul egiptean din Berlin s-ar afla singurul papirus din lume care conţine o frază scrisă chiar de mâna

Femei Celebre în Antichitate

< leopatroi. Mesajul este adresat lui Canidius, un conducător al armatei romane, pe care intenţiona să-l corupă pentru a lupta alături de Marc

Antoniu. Istoricul german, Heinz Heinen, respinge autenticitatea acestui

„Bilet”, pe motiv că ar conţine greşeli, iar o femeie cultă, cum era regina egipteană, nu putea să le comită.

LivrA

PRIMA ÎMPĂRĂTEASA A ROMEI

Livia Drusilla s-a născut la 30 ianuarie anul 58 î. FIR. Tatăl ei se numea Marcus Livius Drusus Claudianus şi era descendentul a două vechi familii pafriciene, drusii şi claudienii. În schimb, mama sa.

Alfidia, provenea din mediul rural.

La vârsta de 15 ani, Livia se mărită cu un membru al familiei

Claudia – un verişor dinspre tată, mult mai în vârstă – Tiberius

(laudius Nero, căsătorie din care rezultă doi fii, Tiberiu şi Drusus.

După o perioadă de exil în Sicilia şi Grecia, împreună cu familia, din cauza convingerilor rqwblicane ale soţului, Livia (20 de ani) îl cunoaşte

I se octavian (25 de ani), unul dintre membrii

triumviratului – alături de

Marc Antoniu şi Lepidus – care conduce destinele Romei.

O remarcă de la prima vedere, deşi este însărcinată, şi îşi repudiază cea de-a doua soţie, pe motiv că îl „dezgustă moravurile ei depravate”. Se căsătoreşte grabnic, în anul 38 î.Hr., cu aleasa inimii. Potrivit unor surse, Octavian şi-ar fi adus acasă cea de-a treia soţie, chiar în ziua în e; are Scribonia – a doua nevastă – o aducea pe lume pe fiica lor, Iulia.

Consiliul pontificilor, suprema autoritate religioasă şi civilă, iicceptă divorţul şi recăsătorirea unei femei însărcinate. La rândul lui, soţul Liviei este de acord cu divorţul, ba chiar îi oferă o dotă fostei neveste şi participă la nunta ei, la 17 ianuarie anul 38 î.Hr. După trei luni. Mireasa îl aduce pe lume pe Drusus. Octavian trimite copilul latălui său, fiindcă lumea începe să bârfească şi se scriu epigrame pe acest subiect. După moartea lui Tiberius Claudius Nero, care survine ci noi ani mai târziu, amândoi băieţii sunt preluaţi de triumvir, mai ales

(; i, din căsătoria sa cu Livia, nu rezultă decât un copil mort. S-au făcut i ţiuite speculaţii pe marginea mariajului lor.

Unii susţin că Octavian – provenit din noua nobilime, prin tată – ai fi urmărit să-şi întărească legătura cu marea aristocraţie romană (din

Anna Avram

Femei Celebre în Antichitate care Livia provenea). Alţii spun că însăşi vechea aristocraţie ar fi fost interesată de realizarea căsătoriei, pentru ca Octavian să fie mai legat de interesele ei.

Potrivit unui confident al împăratului, nunta ar fi fost aranjată de însuşi soţul Liviei, care dorea să-i asigure viitorul, în condiţiile vârstei lui înaintate, a bolii şi situaţiei politice. Rămâne totuşi plauzibilă şi varianta atracţiei irezistibile a lui Octavian pentru Livia, pentru că era o femeie foarte frumoasă. Castă, fidelă, inteligentă şi promotoare a artei, este declarată „sacrosanctă” de către

soţ. În consecinţă, cea mai mică ofensă i-ar fi putut costa viaţa pe cei ce i-ar fi adus-o. Octavian o adoră; nu poartă decât veşminte confecţionate de ea şi de sora lui.

Octavia. Îşi dă acordul să li se ridice statui, ceea ce nu se întâmpla prea des în cazul femeilor. Livia are o mare influenţă asupra bărbatului sau – potrivit istoricilor, „din fericire benefică”. Îl transformia dintr-un necruţător, într-un om foarte îngăduitor. Sfatul ci parmanent:

Indulgenţa. Principala sa caracteristică: simplitatea, în modul de a se îmbrăca, în felul de a trăi. Totul pe gustul soţului, un om auster care detestă luxul. Cu vocaţie casnică, Livia se ocupă de menaj laolaltă cu sclavii. Timp de 40 de ani, locuieşte în aceeaşi cameră, în casa de pe colina Palatin. Descoperirile arheologice atestă că, totuşi, nu a dus o viaţă atât de modestă, precum se credea. Avea nu mai puţin de 600 de sclavi şi liberţi în serviciul său. Iată câteva exemple de slujitori:

Responsabilul cuparfumurile, coafeza, şefa toaletei, responsabilul cu plimbatul câinelui.

Livia se străduieşte să nu iasă din cuvântul lui Octavian. Nu face decât ce-i este pe plac şi nu se amestecă niciodată în treburile;

Sale. De altfel, nici nu-i cere părerea, deşi îi este superioară ca intelect.

Când se îmbolnăveşte, nu are încredere decât în îngrijirite soţiei. De aceea, Livia trebuie să-l însoţească în toate călătoriile. Ca recompensă, o laudă mereu în public. De asemenea, îi acordă privilegii care se atribute numai mamelor cu trei copii, deşi avea doi. Devine proprietară a numeroase domenii în Italia, Asia Mică, Galia, Palestina, mine în

Spania. Gurile rele spun că şi-ar fi sprijinit soţul şi în aventurile extraconjugale. Închide ochii şi când Octavian are o legătură cu frumoasa Terenţia, soţia lui Mecena. În schimb, ea îi este foarte fidelă.

„A fost o femeie care a avut grijă de reputaţia sa”, scrie Tacitus.

La 16 ianuarie anul 27 î.Hr., senatul îi conferă titlul

de Augustus lui Octavian. Se adoptă titulatura delmperator Caesar Augustus divi fi lins. De natură religioasă, distincţia subliniază că se bucură de protecţia divină. Evenimentul marchează naşterea Imperiului Roman. Livia devine prima împărătească a Romei. Gloria, bogăţiile, puterea nu o corup. Se implică în politică, însă în continuare nu exercită o influenţă marcantă asupra soţului. Se impune numai în cazul conjuraţiei lui

Cneius Cornelius Cinna, când îi cere lui Augustus să-l graţieze pe atentator, pentru a nu adânci ura adversarilor. De atunci, nimeni nu mai încearcă să ia viaţa împăratu lui.

Adesea, Livialucrează mână în mână cu Octavian. De remarcat, aportul ei la noua legislaţie a căsătoriei. Oferă dote fetelor sărace, dă o mână de jutor la creşterea copiilor din familiile senatoriale pauperizate.

Încarnarea matroanei romane, Livia se preocupă ca întotdeauna de reputaţia ei. Echilibrată şi virtuoasă se sacrifică adeseori pentru interesele pol ilice ale soţului. Ajutată de servitoare, îi ţese în continuare hainele. Serbează buna înţelegere conjugalăprin mese luate împreună în templul zeiţei Concordia. Vegetariană, Livia se „dă în vânt” după crudităţi, preferă salata de coacăze negre, amestecate cu plante aromate, l racte, piper şi alte condimente. Preferă un vin vechi, dalmat, căruia i s-a atribuit longevitatea sa.

Se preocupă foarte mult de educaţia propriilor odrasle. Îşi doreşte ca Iulia – singurul copil al lui Octavian – să-i devină noră, pentru ca unul dintre propriii fii să acceadă la tron. Însă Iulia este căsătorită cu Marcellus – fiul Octavici – pe care imperatorul îl alege i iioştenitor. Livia suportă cu greu înfrângerea. Marcellus are parte de

O căsnicie de iad şi moare tânăr. Şi de această dată este ales un alt soţ pentru răsfăţata şi aventuroasa Iulia. După moartea prematură şi a celui de-al doileabărbat al ei, Augustus are deja cinci nepoţi care pot asigura succesiunea la tron. Tardiv, Tiberiu, fiul cel mare al Liviei, este

1 ibligat să divorţeze de soţia pe care o iubeşte,

pentru a se căsători cu liica împăratului. Iulia este fericită să devină nevasta unui bărbat atât de frumos. Însă nu ajunge la înţelegere cu Tiberiu, mai ales după ce pierd primul şi singurul lor copil. Fata lui Octavian îşi reia viaţa de

I uizur. Deşi devine mâna dreaptă a tatălui ei, Tiberiu se autoexilează în insula Rhodos. Îl dezamăgeşte pe Augustus, precum şi opina publică.

Livia doreşte să se răzbune, însă este nedrqrt să fie considerată responsabilă de nenorocirile ce îi vor lovi pe urmaşii soţului. În anul

Îl î.Hr., fiul ei cel mic, Drusus, în vârstă de 30 de ani, cade de pe cal şi i. şi pierde viaţa. Cu sufletul sfâşiat, împărăteasa caută consolare în filosofie şi creşterea nepoţilor. Pentru a o alina, Augustus acordă onoruri defunctului. Îndurerată şi de soarta lui Tiberiu, Livia adună

I irobe împotriva Iulici. Îl înştiinţează pe tatăl ei de viaţa desfrânată pe care o duce şi de relaţiile strânse pe care le are cu opoziţi a regimului (în special de prietenia cu fiul lui Marc Antoniu, care uneltea să-l

Anna Avram

„Răstoarne”). În urma unei anchete care confirmă toate acuzaţiile, Iulia

(37 de ani) este exilată în insula Pandantaria. I

Dar situaţia lui Tiberiu nu se rezolvă imediat. După ce divorţui I

Se pronunţă, în favoarea lui, i se dă o misiune în Orient. Fiii Iuliei

Gaius, Lucius şi Iulia cea tânără, mor sau sunt exilaţi. Odată cu Iulia

Minor, este exilat – la Pontul Euxin – şi bine cunoscutul poet, Ovidiu.

Care făcea parte din cercul său şi era autorul unor poeme „erotice şi uşuratice” ce fascinaseră tineretul Romei. Rămas fără moştenitor direct

Augustus îl adoptă pe Tiberiu. Îl numeşte coregent şi moştenitoi prezumtiv.

După 52 de ani de viaţă împreună, Octavian se stinge

din viaţă la 19 august, anul 14 î.Hr., la Nota, în braţele soţiei iubite. Pe patul de moarte rosteşte celebrele cuvinte: „Dacă totul a mers bine, aplaudaţi piesa şi bateţi din palme. Adio, Livia, fii fericită şi adu-ţi aminte de căsătoria noastră”. Împărăteasa devine preoteasa cultului lui.

Descendenţii iuliei lansează zvonul că şi-ar fi otrăvit soţul, ceea ce istoricii consideră cu totul fals.

Prin testament, Livia primeşte o treime din moştenire şi titlul de

Augusta, devenind părtaşă la împărţirea puterii în stat. Tiberiu este foarte nemulţumit. Despotică, mamă-sa îl incomodează. Îl irită şi linguşirile senatului la adresa ei. După ce încearcă să exercite un fel del coregenţă, împărăteasa se retrage în casa de pe Palatin, dezamăgită de atitudinea fiului nerecunoscător. Spre sfârşitul vieţii, se dedică educaţiei nepoţilor şi a strănepoţilor. Creează jocuri în memoria lui

Augustus, îi ridică statui. Popularitatea sa creşte, în timp ce a lui

Tiberiu scade. Unii spun că el s-ar fi retras pe insula Capri, de unde ar fi revenit abia la funeraliile mamei nonagenare. Alţii susţin că nu ar fi asistat la ceremonia funerară a Liviei – decedată la vârsta de 86 de ani.

Îi refuză ononirile, declină „apoteoza” care ar fi transformat-o într-o divinitate şi chiar îi anulează testamentul. Ultimele dorinţe ale primei împărătesc a Romei vor fi îndeplinite de strănepotul ci, Caligula, şi de nepotul Claudius. Tiberiu acceptă doar să fie înmormântată în mausoleul lui Augustus, pe cheltuiala statului. Printr-un decret al senatului, romanii poartă doliu timp de un an după moartea sa.

Femei Celebre în Antichitate

Messalina şi Agrippina monstruoasele neveste ale lui claudiu

Messalina Valeria, cea de-a treia nevastă a împăratului roman

Claudiu (41 – 54 d.Hr.), s-a născut în jurul anului 25 d. Fir., într-o familie înstărită. Este fiica lui Marcus

Valerius Messala şi a Domitici

Lepidia, descendentă din familia lui Augustus.

La vârsta de numai 14 ani, se mărită cu Claudiu (48 de ani) şi aduce pe lume doi copii: pe Octavia, care va deveni soţia împăratului

Nero, şi pe Britannicus (Tiberiu Claudius Germanicus). Soţul ei accede în mod neprevăzut – la tron. Messalina prinde repede gustul puterii. Stăpânită de capricii şi însetată de amanţi, ucide bărbaţii care îndrăznesc să-i respingă avansurile. Totodată, nimiceşte femeile ce cutează să-i devină rivale. De exemplu: se răzbună cumplit pe Poppaca mama viitoarei amante a lui Nero – care îndrăzneşte să-i „fure” un dansator.

Profită de poziţia pe care o are şi vinde privilegii imperiale.

I) epăşeşte orice limită a corupţiei. Instituie tarife pentru dobândirea

I iincţiilor civice şi militare, vinde drqrtul de cetăţenie. Lacomă şi crudă, este considerată „geniul rău” al primei părţi a domniei lui Claudiu.

O bligă femeile de la Roma să schimbe mereu amanţii, ca şi ea. Cele ce se împotrivesc sunt sortite pieirii.

Pentru ca împăratul să nu afle nimic despre ticăloşiile pe care le face, cumpără tăcerea şi pedepseşte cumplit pe cei ce intenţionează să o denunţe. De multe ori, victime nevinovate sunt ucise sau exilate din porunca sa, cum s-a întâmplat cu filosoful Seneca, acuzat de complicitate antiimperială.

Pentru a-i distrage atenţia lui Claudiu, ajunge să-i plaseze sclave în pat. Când vrea să ucidă pe cineva, îşi înspăimântă bărbatul şi obţine

I iermisiunea să facă tot ce-şi doreşte. Şi, totuşi, împăratul nu-i acordă t itlul de Augusta. Nu se emit monede cu chipul ei. Frumoasă, cu faţa rotundă, nas puţin arcuit şi păr bogat, foarte tânără în comparaţie cu împăratul, Messalina se îndrăgosteşte de Caius Silius, un bărbat

I ermecăror, descendent al unei mari familii romane.

Îl obligă să divorţeze şi-şi propune şase mărite cu el în secret. Ceremonia are loc în timp ce

Claudiu este plecat într-o călătorie. La întoarcere, este informat imediat şi ordonă uciderea amanţilor. În pofida rugăminţilor celor doi copii – () ctavia şi Britannicus – trimişi de mama lor s-o apere, Messalina este asasinată.

Arin a Avram

Femei Celebre în Antichitate

Potrivit altor surse, prin căsătoria cu împărăteasa, tânărul patrician Caius Silius ar fi vizat tronul. Claudius ar fi dat ordin să fie ucişi amândoi amanţii şi complicii lor, însă până la urmă ar fi fost dispus s-o ierte pe Messalina. Totuşi, ea este ucisă din ordinul libertului Narcissus. Senatul hotărăşte ca numele şi chipul celei ce devenise renumită pentru cruzime şi desfrâu să dispară de pretutindeni.

Claudiu nu este dispus să rămână tară împărăteasă. Dar norocul nu-i surâde nici a patra oară. Nepoata sa, Agrippina, se „bate” cu numeroase „rivale” pentru a-i deveni soţie.

Iulia Agrippina s-anăscut la 6 noiembrie, anul 15 d.Hr., în colonia

Agrippincis, astăzi oraşul Köln. Vine pe lume în timp ce tatăl său.

Germanicus, se războieşte cu triburile germanice de pe Rin. Primeşte numele Iulia, de la bunică, şi Agrippina, după mamă. Este sora lui

Caligula şi se spune că ar fi întreţinut împreună legături incestuoase.

Fată cu trăsături armonioase, nas acvilin şi părul bogat, se mărită prima oară la vârsta de 13 ani, cu un strănepot al lui Augustus, căsătorie aranjată de Tiberiu. Din mariajul cu acest bărbat brutal şi depravat rezultă viitorul împărat, Nero. După moartea primului soţ, este exilată de

Caligula, care-i confiscă şi averea. Revenită la Roma, încearcă să se apropie de Claudiu, ceea eco supără pe Messalina. Este din nou exilată, împreună cu Séneca,

amantul ci şi totodată precqjtonil lui Nero. Ratează şi căsătoria cu împăratul Galba, după care reuşeşte să „pună mâna” pe un orator bogat. Dar şi cel de-al doilea soţ moare prematur.

La vârsta de 31 de ani, Agrippina devine soţia unchiului Claudiu.

Din cauza gradului de rudenie, Senatul trebuie să intervină pentru a autoriza căsătoria. Principalul său scop este să-l aducă pe Nero pe tron. La început, se dovedeşte o bună manevră. De teamă să nu aibă aceeaşi soartă ca şi Messalina, îşi dă silinţa să adopte imaginea de suverană demnă, a Liviei – soţia lui Octavian. Ascunde cât poate legătura cu libertul Pallas. În plus, pune ordine în finanţe, limitează puterea liberţilor care-l „fraieresc” peâmpărat. Se proclamă Augusta şi devine o colaboratoare apropiată a lui Claudiu. Nu lipseşte de la nicio ceremonie oficială, i se deschide cult în temple şi obţine privilegii de vestală. Sunt emise chiar şi monede cu chipul ei.

Apoi, îşi pune în aplicare planul de a-l înlătura pe Britannicus, fiul lui Claudiu şi al Messalinei, moştenitorul de drept al tronului. La vârsta de 12 ani, îl însoară pe Nero cu Octavia, sora acestuia. Apoi, îl convinge pe Claudiu să-şi dezmoştenească băiatul şi să-l adopte pe

Nerov împarte bani armatei pentru a creşte popularitatea fiului său şi pentru a o diminua pe cea a succesorului legitim.

Sub influenţa libertului care o eliminase pe Messalina, Claudiu se întoarce către Britannicus. Alarmată, Agrippina îşi otrăveşte soţul cu mâncare de ciuperci. La vârsta de 17 ani, Nero este proclamat împărat. De fapt, conducerea statului este preluată de mama lui, care continuă seria de crime împotriva persoanelor incomode. Precqrtorii ţiului-Sencca şi Burrus-i se opun. Dornică să conducă, îl ameninţă pe Nero că-l varqjune în drepturi pe fiul lui Claudiu. Lipsit de scrupule şi de suflet, împăratul îşi otrăveşte rivalul şi îşi obligă mama să părăsească palatul, după ce-i retrage garda.

Agrippina pune la calc noi intrigi. Ahtiată după

putere, pune la cale o revoltă prin care urmăreşte să-l instaleze pe tron pe curtezanul ci, Plautus, un descendent al lui Augustus.

Ruptura definitivă dintre Nero şi mama sa se produce din cauză că nu-l lasă să divorţeze de Octavia şi mai ales pentru că se opune căsătoriei cu Poppaca, fiica unei victime a Messalinei.

Unele surse susţin că Agrippina ar fi încercat toate metodele posibile – inclusiv incestul – pentru a-l despărţi de această femeie frumoasă. Pentru a scăpa de autoritatea şi pisălogeala mamei.

Nero pune la calc să fie înecată cu ajutorul unei corăbii special

„Meşteşugită” pentru a eşua în largul mării. Dar, ca prin minune.

Agrippina se salvează înot. După ce-i trimite veste că este teafără, împăratul îşi însărcinează slujitorii s-o ucidă în casa de la ţară.

Potrivit legendei, împărăteasa i-ar fi strigat următoarele cuvinte centurionului care avea să-i ia viaţa: „Taie-mi pântecul care a născut un monstru şi un paricid”.

Potrivit lui Dio Cassius, Nero ar fi admirat corpul neînsufleţit al

Agrippinei, încă frumoasă la vârsta de 44 de ani: „Nu ştiam că am o mamă aşa de frumoasă”. Trupul său este incinerat şi depus într-un mormânt modest.

Sabina Poppaea şi începuturile cosmeticii

Născută în anul 31 sau 32 d.Hr., Sabina Poppaea a rămas cunoscută în istorie drept cea mai cochetă femeie din viaţa

Imperiului Roman. Tatăl ei, Titus Ollius, face parte din ordinul ecvestru

(cavaleri care puteau să cumpere şi să întreţină un cal pentru armată – Anna Avram

N.a.) al Romei, însă este ucis deBiteriu la încqiutul carierei. Mama

Poppaeei întrece în frumuseţe toate femeile din Roma.

Rămasă de mică orfană, este crescută de bunici, de la care învaţă cum să se facă atrăgătoare. Moşteneşte inteligenţa şi averea lor şi îşi ia numele după bunic (Poppacus Sabinus). Graţie puterii de seducţie, urcă rapid treptele ierarhici sociale. Se mărită cu ofiţerul roman Rufiius

Crispinus, împreună cu care are un tiu – ce va fi înecat în mare din ordinul lui Nero. Al doilea soţ, Marcus Salvius Othon, este iubitor de plăceri ca şi ca îl foloseşte, direct şi indirect. O laudă mereu în faţa lui

Nero şi-i trezeşte curiozitatea s-o cunoască. Abilă, Poppaea îl transformă într-o fiară îndrăgostită pe desfrânatul împărat, deşi este cu cinci-şase ani mai vârstnică decât el.

Istoricul Tacit scrie despre tactica sa de a stârni bărbaţii: „Ieşea rar pe stradă, acoperită de un voal transparent, care-i sublinia farmecele, creând dorinţa de a vedea mai mult”. Avea grijă să împartă plăceri numai în caz că trăgea foloase, ceea ce-l face pe istoric să sublinieze:

„Avea totul, în afară de un suflet cinstit”.

Principala grijă a Poppaeei este să-şi păstreze frumuseţea corpului şi a feţei. În fiecare zi se studiază în oglindă. Se spune că într-o zi s-ar fi enervat cumplit, când a observat câteva pete pe faţă. Ar fi spart oglinda şi şi-ar fi jurat să moară înainte de a-şi vedea frumuseţea

„Şifonată”.

De atunci, nu mai pleacă nicăieri fără 500 de măgăriţe, în laptele cărora se scaldă zi mie. Foloseşte farduri preparate din miez de pâine şi ulei, mască ce o spală cu lapte.

Fardurile din acea vreme sunt fabricate pe bază de carbonat de plumb, o substanţă extrasă din excremente de crocodil, şi cretă. Ochii se fardează cu antimoniu, iar sprâncenele se desenează cu cărbune, împotriva ridurilor din jurul gurii se foloseşte untura de gâscă. Dinţii sunt albiţi prin frecare cu piatra ponce şi, în locul celor căzuţi, se fixează proteze de aur. Există substanţe astringente

împotriva transpiraţiei şi parfumuri „îmbătătoare”. Întotdeauna sofisticată, coafura necesită măiestrie şi timp îndelungat. Este deja inventată vopsirea părului. Blondul se obţine cu ajutorul unui săpun preparat din grăsime de capră şi cenuşă de fag. Părul se colorează în negru cu loţiuni pe bază de lipitori macerate. Sunt folosite şi pletele false, confecţionate din păr blond provenit din Germania.

Să revenim la marea pasiune a lui Nero pentru fascinanta Poppaea. Ca să scape de soţul ei, îl numeşte guvernatorul Lusitaniei

(astăzi Portugalia). Singura dorinţă a iubitei este să acceadă la tron.

Pentru a-şi realiza acest vis, nu se dă în 1 afuri de la nimic. Îl ameninţă

Femei Celebre în Antichitate pe Nero că va pleca „unde va vedea cu ochii”, dacă nu renunţă la soţia Octavia. Prima victimă a ambiţiilor ei este Agrippina – mama împăratului – care încearcă toate metodele să-i despartă. Dar împotrivirea sa acerbă o costă viaţa. Urmează repudierea şi moartea

Octavici, deşi este iubită de popor. Mulţimea se revoltă. Statuile amantei sunt sfărâmate, în timp ce ale împărătesei de drept sunt purtate pe umeri. În semn de protest, romanii pătrund în palat. În genunchi.

Poppaea îl imploră pe Nero să grăbească căsătoria. Pentru a o compromite pe virtuoasa Octavia, împăratul o acuză de sterilitate şi-i reproşează un avort. Învinovăţită pe nedrept de desfrânare, femeia este exilată şi ucisă în mod cumplit. După 12 zile de la divorţ, Nero se căsătoreşte oficial cu Poppaea, care primeşte – „drept trofeu” – capul

Octavici. În anul 63 d. Hr” noua împărăteasă, declarată Augusta, naşte o fetiţă numită Claudia. Însă micuţa, declarată şi ca Augusta, nu trăieşte decât patru luni.

Martoră la toate crimele şi orgiile lui Nero, chiar şi la incendierea

Romei, în anul 64 dHr, Sabina Poppaea nu se sinchiseşte să-l oprească.

Toată această nepăsare în care se complace se întoarce împotriva sa. În anul 65 d.Hr., este ucisă de monstruosul soţ – o loveşte cu cruzime în pântece, deşi este din nou însă reinată – întors „înfierbântat" de la jocuri de circ. După ce comite crima, nu concepe ca trupul frumoasei neveste să piară mistuit de flăcări, după cum era obiceiul roman. În loc să fie incinerată, Poppaea este îmbălsămată, precum regii străini. Împăratul organizează funeralii publice, însă poporul se bucură de tragicul sfârşit al femeii desfrânate şi fără suflet.

Suetoniu şi Tacit confirmă preocupările obsesive ale Sabinei

Poppaea pentru a-şi păstra tinereţea. Istoricii cred că povestea ei este indisolubil legată de începuturile cosmeticii feminine.

Boudicca-boadicea regina 1CENILOR, dă o lecţie imperiului roman

Boudicca – sau Boadicea – este o figură emblematică a curajului femeilor celte. Între anii 43 – 45 d.Hr., la puţin timp după cucerirea

Britanniei de către romani, se căsătoreşte cu Prasutagus, regele icenilor, trib aşezat într-o regiune izolată din sud-estul actualei Anglii (astăzi

Norfolk, regiune situată între golful Wash şi Marea Nordului – n.a.).

Akina Avram

Din lipsă de moştenitori masculini, Prasutagus stipulează în testament ca averea sa să fie împărţită celor două fiice, pe de o parte, şi împăratului Nero, pe de altă parte, în speranţa că, astfel, va câştiga protecţia imperială pentru familia regală. Pune numai o singură condiţie:

După moartea lui, care survine în anul 59 d.Hr., să-i succeadă pe tron regina Boudicca. Însă autorităţile romane nu ţin cont de dispoziţiile testamentare ale defunctului. Regatul este anexat, iar procuratorulfuncţionarul însărcinat cu administraţia financiară a Britanniei – confiscă bunurile regale.

Regina protestează cu mult curaj şi îşi revendică

moştenirea, îndrăzneala sa dezlănţuie violenţa ocupanţilor. Boudicca este supusă celor mai cumplite tratamente. Cele două fiice ale ei sunt batjocorite de soldaţii romani sub propriii ochi. Poporul este revoltat de ofensele aduse suveranei şi se simte umilit. În plus, guvernul imperial revocă toate concesiile financiare tăcute cu câţiva ani în urmă. Oprimaţi, icenii îşi susţin regina. Hotărâtă să zdrobească „jugul străin", Boudicca reuşeşte să atragă de partea lor şi alte triburi din Britannia, exasperate de birurile grele percepute de romani.

Portretul reginei icenilor este schiţat în pagini le istorici de către

Dio Cassius, la 150 de ani după rebeliunea pe care a condus-o: „Avea spatele lat, aspect înfiorător şi voce aspră. Părul roşu ţipător îi cădea bogat până la genunchi. Purta un colier mare de aur, tunică multicoloră şi mantie încheiată într-o pafta". Nu se ştie dacă această descriere corespunde realităţii, însă ura ei împotriva romanilor nu poate fi pusă la îndoială.

În iarna anului 59 – 60 d.Hr., Boudicca pregăteşte „războiul de eliberare". Ostilităţile sunt declanşate la sosirea verii. Absenţa guvernatorului general Suetonius Paulinus, aflat cu trupele sale într-o campanie în actuala Ţara Galilor, favorizează rebeliunea. Insurgenţii incendiază coloniile Camulondunum (Colchester), Verulamium (Saint

Albans), piaţa Londiniumului (Londra). Potrivit istoricului Tacit, sunt masacraţi 70.000 de romani şi autohtoni proromani (britani aliaţi invadatorilor). Răsculaţii sunt aproape să nimicească a noua legiune imperială. Legatul Paulinus se întoarce furios, în anul 62, pentru a-i aduce la ordine. Îşi regrupează legiunile împotriva maselor incoerente de britani.

Hotărâtă să-i dea lovitura fatală, Boudicca îi iese în întâmpinare.

Locul bătăliei decisive nu se cunoaşte cu siguranţă. Unele surse susţin că s-ar fi dat la Chester. Altele spun că ar fi avut loc la Londra, pe locul unde se află acum Battle Bridge (Podul bătăliei), în amintirea confruntărilor armate

de atunci. Este foarte posibil, însă, ca luptele să

Femei Celebre în Antichitate se fi desfăşurat pe Watling Street, undeva între Londra şi Chester.

Lipsite de experienţă, triburile britanice nu reuşesc să acţioneze împreună. Dezordonate, valurile „barbare” se sparg în impactul cu strategia şi disciplina romană, în ciuda tuturor eforturilor depuse de regina Boudicca. Învinsă, preferă moartea în locul umilinţei. Se otrăveşte pe câmpul de luptă, împreună cu fetele ei. „Beţi otrava, nu este atât de crudă precum tirania”, le spune dârza eroină.

Paulinus Suetonius recucereşte provincia, după ce mii de britani cad în luptă. În urma bătăliei disperate, este readusă liniştea, însă lecţia reginei Boudicca îi costă foarte scump pe romani.

Iuija Domna unsă împărătească de horoscop

Descendentă a dinastici de preoţi-regi ai cultului zeului solar din

Emesa (astăzi Homs), oraş situat în nord-vestul provinciei Siria.

Iulia Doamna s-anăscutânjurul anului 15 () d.Hr. Este fiica ceamare a lui

Iulius Bassianus. Primul nume, Iulia, îl moşteneşte de la tată, iar cel de-al doilea, Doamna, este traducerea în latină a prenumelui sirian

Martha, care însemnă „Stăpâna”. Primeşte o educaţie aleasă şi este iniţiată de mică în subtilităţile politici i.

La vârsta de 33 de ani, după moartea primei soţii, Paccia

Marciana, Septimiu Sever rămâne văduv. În timp ce se află la comanda celei de-a patra legiuni, cantonată în Siria, o cunoaşte pe frumoasa Iulia Doamna. Unii susţin că ar fi ales-o pentru că provenea dintr-o familie bogată şi foarte apreciată, de sânge regal, nu numai pentru farmecul fizic. Alţii sunt convinşi că ar fi preferat-o pentru că, potrivit horoscopului, îi era hărăzit să devină soţie de împărat.

Dio Cassius scrie că Septimiu Sever ar fi fost

determinat de un vis s-o ia de soţie pe Iulia. Căsătoria lor are loc în anul 187 d.Hr. Un an mai târziu, siriană îl naşte pe Bassianus (poreclit de istorie Caracalla, de la faimoasa pelerină soldăţească pe care avea s-o poarte – n.a.).

Obţine acceptul soţului ca fiul cel mare să poarte numele tatălui ei, potrivit tradiţiei orientale, ceea ce dovedeşte ascendenţa pe care o are asupra lui. În anul 189 d.Hr., Iulia îl aduce pe lume pe Geta.

Suspectat de împăratul Commodus că vizează tronul, Sq-timiu

Sever este ameninţat cu exilul. Timp de şase ani, trăieşte modest la

Roma, împreună cu soţia şi cei doi copii. Foarte ambiţioasă, siriană îi

Anna Avram

Aminteşte mereu de prezicerile horoscopului. Este foarte posibil ca ea să-i fi obţinut postul de guvernator al Pannoniei. În toate campaniile, stă mereu alături de soţ.

În anul 193 d.Hr., Commodus este asasinat. Pretorienii îl înlocuiesc mai întâi cu Pertinax, după care scot tronul la licitaţie. Marile armate din provincie susţin proprii candidaţi, indignate de corupţia din capitală. Forţa armelor este hotărâtoare: dintre cei patru propuşi, este proclamat împărat Septimiu Sever (Lucius Septimius Severus, care devine primul neeuropean – african – ce urcă pe tronul Romei, încoronată împărăteasă, Iulia Doamna are o mare influenţă asupra soţului, care o copleşeşte cu titluri şi onoruri pe fidela colaboratoare politică. Pentru prima oară în istoria Romei, împărăteasa îşi exercită cu adevărat puterea împreună cu bărbaţii din familie. Cultul său se răspândeşte în întreg imperiul, cu precădere în Orient. Însă Iulia nu este o femeie atât de „sfântă”. Dio Cassius o acuză de adulter şi desfrâu, însă nu face nicio aluzie referitoare la o posibilă legătură incestuoasă cu fiul ei, Caracalla, cum pretind alte surse. Având în vedere ostilitatea acestui istoric contemporan faţă de Caracalla, cu siguranţă nu i-ar fi scăpat un astfel de amănunt. Unii consideră că siriană ar fi fost adepta creştinismului. Alţii,

dimpotrivă, spun că ar fi practicat magia şi că nu şi-ar fi împiedicat soţul să emită edicte împotriva acestei noi credinţe.

Iulia aderă la cultura romană. O dovadă este „Cenaclul literar”.

Creat în jurul ei. Introduce o nouă modă în coafura feminină la Roma:

Părul ondulat, strâns sub ceată.

După campaniile victorioase din Orient, Caracalla este proclamat

Augustus. Însă, spre satisfacţia împărătesei, este promovat totodată şi

Geta. Deveniţi asociaţi la domnie, cei doi băieţi nu încetează să se certe.

În anul 202 d.Hr., Caracalla se însoară cu Plautilla. Tatăl miresei.

Plautianus, reuşeşte să semene discordie între Septimiu Sever şi Iulia

Doamna. Se erijează însingurul om de încredere al împăratului. Supărată, împărăteasa se autoexilează la Atena. Aici susţine un „salon literar”, împreună cu filosofi, oameni de ştiinţă şi poeţi.

Caracalla are neplăceri în căsnicie. După ce mama lui revine la

Roma, reuşeşte să-l îndepărteze pe socru de împărat. Plautilla este exilată şi apoi ucisă. Iulia Doamna şi Septimiu Sever se împacă, însă ura dintre Caracalla şi Geta creşte. Părinţii lor îşi doresc să domnească amândoi, în armonie. Îngrijoraţi că fiii lor duc o viaţă desfrânată, iniţiază o campanie împotriva Britanniei (în actuala Scoţie). Caracalla iese din nou învingător. Geta este proclamat Augustus, ceea ce îl înfurie la nebunie pe fratele său, care se hotărăşte să-l ucidă. Unii susţin că ar

Femei Celebre în Antichitate şi încercat să-şi lichideze şi tatăl, dar nu a reuşit.

După moartea lui Septimiu Sever, în anul 211 d. În, cearta dintre

Caracalla şi Geta capătă dimensiuni inimaginabile.

Amândoi cer împărţirea imperiului. Intervine Iulia Doamna, care, printr-un discurs bogat în lacrimi, îi împiedică să treacă la fapte. Fără să se mai poată stăpâni, Caracalla îşi ucide fratele. De frica sa, împărăteasa nu îndrăzneşte să-l plângă pe fiul cel mic, care-şi dă sufletul în braţele ei.

Îşi găseşte refugiul în mijlocul filosofilor, într-o activitate intelectuală.

Se resemnează, fiindcă ambiţia de a conduce este mai mare decât durerea de mamă. Când porneşte în campanii, Caracalla îi lasă în grijă problemele statului. Îi cere mereu sfaturi şi o promovează coregentă.

Iulia Doamna îşi petrece numeroase ore în cancelaria statului. Iniţiază proiecte de legi şi se dovedeşte un trezorier remarcabil.

După ce Macrinus îl asasinează pe Caracalla, în aprilie anul 217

D. Hr., siriană încearcă să se sinucidă. Nu poate concepe să-şi piardă statutul de privilegiată. După ce irzurpatorul îi promite cănu-şi va pierde poziţia la curte şi că poate să-şi păstreze gărzile, renunţă să-şi mai pună capăt zilelor. Însă relaţiile cu asasinul fiului său se deteriorarează repede. Încearcă să câştige simpatia soldaţilor, pentru a se răzbuna.

Aflând de urzelile Iuliei, Macrinus îi retrage garda de pretorieni şi o invită să părăsească Antiochia. Bolnavă de cancer la sân de mai multă vreme, se sinucide prin înfometare. Corpul său neînsufleţit este transportat la Roma. Sora ei, Iulia Maesa, îl depune în mausoleul

Antoninilor, alături de Geta şi Septimiu Sever.

Zenobia

I’RIMA FEMEIE ARABĂ CARE PREIA PUTEREA

Zenobia este fiica unui principe de scamă din oazele deşertului, stabilit de mai mult timpân Palmyra, oraşul caravanelor, situat în nordul pustiului Arabiei, loc unic în lume prin istoria sa. Numele

Zenobia este forma greacă a cuvintelor arabe Bat-Zabbai, care se traduc fiica lui Zabai.

Soţul ei, Septimius Odeynat, este descendentul unei importante familii arabe. Întemeiază „imperiul palmirian", într-o vreme în care Roma pierde controlul asupra frontierelor din Orient. Odeynat îl sprijină pe împăratul roman împotriva unui uzurpator. Drept recom Arina Avram

Pensă, primeşte titlul de „Dux Romanorum" şi este numit proconsul general. I se încredinţează comanda trupelor romane din Orient; numai administraţia civilă şi financiară rămân sub control imperial.

Devenit rege al regilor, Odeynat este asasinat, în aprilie, anul

267 d.Hr. Potrivit unor surse, Zenobia ar fi complotat împotriva lui şi a fiului vitreg, Herodius, pentru a-i înlătura de la domnie. Alţi istorici ne asigură că acuzaţiile nu se susţin, că frumoasa regină nu ar avea niciun amestec în asasinarea soţului. Zenobia este desemnată regentă, deoarece fiul lor, Vaballat, este minor. Preia conducerea „imperiului palmirian" şi devine prima femeie arabă care accede la putere în Orient.

Se ştiu puţine lucruri despre începuturile domniei ei. Femeie cultă în afară de limba maternă vorbeşte greaca, egipteană, latina – se înconjoară de spirite alese, cum ar fi filosoful grec Cassius Longinus, şi episcopul Antiohiei. Sub guvernarea Zenobici, Palmyra devine bastionul cultural al Orientului. Totodată, regatul său posedă o armată numeroasă şi foarte bine organizată. Unii susţin că ar fi renunţat la politica soţului de apropiere de romani şi ar fi căutat o alianţă cu

Persia. Istoricii sunt convinşi că Palmyra devine mai independentă de

Roma, în condiţiile în care Claudius al II-lea îşi concentrează toate forţele asupra goţilor şi rămâne pasiv faţă de Orient.

Zenobia nu mai accqtă vasalitatea romană, precum prudentul ci soţ. Refuză să se subordoneze noului „Dux Romanoaim". Generalul roman este atacat pe la spate şi înfrânt.

După ce-şi extinde dominaţia asupra Siriei, regenta

trimite o expediţie de 70.000 de soldaţi, condusă de generalul Zabda, împotri va

Egiptului, care este anexat. În doi ani sunt deschise drumuri noi spre

India. Zenobia îşi întinde apoi autoritatea asupra unei părţi din

Mesopotamia, Arabia, Anatolia şi alte provincii romane limitrofe.

Ocupată cu hărţuirile poiX) arelorgennanice din vestul imperiului.

Roma reacţionează cu întârziere la provocările Palmyrei. În vederea apropierii de perşi, Zenobia le cedează Mesopotamia, în schimbul altor ţinuturi slab apărate de legiuni. Visul ci este să-şi întindă imperiul până la Marea Egee. Împăratul roman, Aurelian, acceptă, provizoriu, să conducă Orientul, iar lui să-i rămână Occidentul. În vara anului 271

D. Hr., Zenobia şi fiul se proclamă împărăteasă, respectiv împărat al

Orientului. Gestul lor echivalează cu o declaraţie de război pentru

Aurelian, care nu mai suportă situaţia. În toamna anului 271 d.Hr., îşi îndreaptă legiunile spre Asia Mică. Având deplină încredere în armată.

Zenobia nu se sperie. După ce află de pregătirile împăratului roman, porneşte „războiul foamei”: cerealele din Egipt nu mai ajung la Roma.

Îi îl re timp, declară oficial independenţa Palmyrei. Dar confruntările cu

Femei Celebre în Antichitate armatele lui Aurcliaii se dovedesc catastrofale. Totuşi, regina mai sfidează o dată Roma. Se proclamă Augusta şi îşi numeşte fiul

Augustus, titluri rezervate exclusiv împăraţilor romani. Cere ajutor suveranului persan, dar Sapor I nu o mai susţine. Aurelian asediază

Palmyra. Călare pe un dromader, Zenobia reuşeşte să fugă din oraşul împresurat, însoţită de numai câţiva bărbaţi. Trupele romane reuşesc până la urmă s-o

captureze. Procesul rebelilor are loc la Emesa, unde regina dă dovadă de laşitate. Aruncă toată vina pe consilieri, pentru a obţine clemenţă pentru ea şi familie. Printre victime se numără

Longinus, profesorul şi consilierul său politic cel mai apropiat.

În timp ce Aurelian este nevoit să meargă să lupte în Balcani, palmyrenii se răscoală sub comanda lui Aspaesus, un om de încredere al Zenobiei. Unii susţin că autorul moral al revoltei ar fi fost chiar regina, care şi-ar fi trimis mesajele prin spioni. Înfuriat peste măsură.

Aurelian se întoarce şi distrage pentru totdeauna Palmyra, la sfârşitul anului 272 d.Hr.

Nu se cunoaşte cu certitudine sfârşitul Zenobiei. S-au făcut numeroase speculaţii pe marginea acestui subiect. Însă numai două versiuni par credibile. Una ar fi că şi-ar fi pierdut viaţa la traversarea

Bosforului. Alta, mai puţin sigură, ar fi că a ajuns în lanţuri la Roma. Se spune că i s-ar fi dat o vilă în apropiere de Tivoli, după ruşinea îndurată în cortegiul triumfal organizat în cinstea lui Aurelian, sub povara unor pietre preţioase. Unii autori susţin că s-ar fi găsit dovezi că urmaşii săi au trăit la Roma, la sfârşitul secolului al IV-lea d.Hr.

Oricare ar fi fost sfârşitul ei, Zenobia – o femeie frumoasă, cu ten cafeniu, ochi negri, privire vie şi voce foarte sonoră – rămâne o eroină aparte în istorie. Virtuoasă, mamă devotată, dă dovadă de un orgoliu nemăsurat. Deşi este foarte cultă, lipsa de demnitate din timpul procesului îi întunecă mult imaginea peste secole. Destinul său tragic îi impresionează arabii din deşert, din conştiinţa cărora legendara regină

Sainab (Zenobia) nu s-a şters niciodată.

Capitolul U

FEMEI CELEBRE ÎN EVUL MEDIU

Teodora o actriţă ei! dl vinh împărăteasă

Teodora s-a născu! în 496 sau 497 (cel mai probabil în 497) la

Constantinopole după alte surse într-un oraş sirian sau în

Cipru. Tatăl ei este paznic de animale sălbatice la circul din capitala

Imperiului bizantin. Aparţine celei mai umile clase sociale. După ce îşi pierde viaţa prematur, cele trei fiice ale sale sunt trimise de mamă să cerşească în arenă.

Teodora debutează ca dansatoare de circ. Apoi, ajutată de sora sa, Kometa, îmbrăţişează meseria de actriţă şi, în paralel, cariera de

„Curtezană”. După câţiva ani, renunţă la viaţa artistică, pentru a însoţi un guvernator la postul său dintr-o provincie din Africa de

Nord. Însă legătura nu durează. Unii spun că influenţa unor feţe bisericeşti ar fi salvat-o de o viaţă păcătoasă. Întoarsă singură la

Constantinopole, se instalează într-o casă din apropierea palatului imperial şi îşi câştigă existenţa torcând lână. Întâlnirea cu Iustinian, nepotul împăratului Iustin şi moştenitorul tronului, pune capăt existenţei ei precare. Îi devine amantă, mult adorată, însă soţia împăratului (Euphimia), se opune s-o ia de nevastă. În plus, există o lege care interzice căsătoria dintre un înalt demnitar şi o actriţă sau curtezană. Pentru a nu o pierde, Iustinian îşi copleşeşte amanta cu bogăţii şi onoruri. Potrivit unor istorici, el ar fi obţinut, cu mari eforturi, abrogarea legii cu pricina. Alţii susţin că moştenitorul tronului i-ar fi cerat unchiului să acorde patriciatul Teodorei.

Ridicarea pe scara socială îi permite fostei actriţe accesul în palatul

Hormisdas. După moartea Euphirniei, în ciuda împotrivirilormamei.

Iustinian se însoară cu aleasa inimii sale. Devin împărat, respectiv împărăteasă, încă din timpul vieţii lui Iustin. La 1 aprilie 527 d.Hr.

Anna Avram

Sunt încoronaţi solemn de către patriarh în biserica

Sfânta Sofia, sub titulatura de Augusta şi Augustus, cu patru luni înainte de moartea fostului suveran.

Tânăra împărăteasa are o mare influenţă asupra soţului, care nu face niciun pas tară să o consulte. În anul 532 d.Hr., îşi demonstrează curajul şi energia în momente dramatice pentru tron. Pe fondul jocurilor publice ce se desfăşoară în oraşele Imperiului bizantin, se declanşează revolta lui Nika. Sub conducerea acestuia, poporul se răzvrăteşte împotriva birurilor instituite de Iustinian în vederea pregătirilor pentru a cuceri Occidentul Mulţimea dezlănţuită îl insultă şi-l aclamă împărat pe Hypatios. Înspăimântat, împăratul se hotărăşte să fugă. Teodora se dovedeşte mai puternică. „Eu rămân aici. Nu există mausoleu mai minunat decât tronul unui suveran”, declară cu emfază. Fără să se piardă, convinge câţiva generali fideli să pună capăt tulburărilor. Se varsă mult sânge, însă coroanele sunt salvate. În final, împărăteasa e aclamată de popor. După această întâmplare, Iustinian îi acordă încredere totală. Ea este cea care alege demnitarii, nu după criteriul competenţei, ci în funcţie de contribuţia pe care şi-o aduc la întărirea autorităţii monarhice. Începe un regim de teroare şi răzbunare. Teodora îşi avertizează soţul că poporul este sufocat de impozite şi-l acuză pe ministrul de finanţe că intenţionează să distrugă imperiul. Cu greu, obţine exilarea lui în Egipt.

Împărăteasa se implică şi în politica externă, amănunt de care ambasadorii ţin cont. Ca şi Iustinian, are ambiţia de a reda măreţia

Imperiului roman. Pentru a împlini acest vis, pornesc în cucerirea provinciilor pierdute din Occident şi Africa de Nord. Reorganizează administraţia şi legea, reduc privilegiile aristocraţiei.

Teodora devine protectoarea moralei. Întăreşte căsătoria şi face divorţul mai dificil. Se preocupă în mod special de soarta actriţelor.

Promovează o lege care reglementează prostituţia şi îi obligă pe proxeneţi să redea libertatea sclavelor şi femeilor libere care nu mai vor să practice această

„meserie”. Interesul suveranei pentru femeile care-şi vând trupul se manifestă şi prin gesturi de caritate. Răscumpără toate locatarele caselor de toleranţă din Constantinopole, pentru care înfiinţează azilul Metanoia. Cinci sute de prostituate sunt trimise la mănăstire.

Ca şi Iustinian, se străduieşte să impună legea creştină şi să înfăptuiască unitatea religioasă a imperiului. Construieşte biserici, spitale şi orfelinate. În timp ce ea susţine monofiziţii, care îl proclamă pe Iisus Hristos exclusiv de natură divină, suveranul îmbrăţişează ideile bisericii latine, care susţine natura

Femei Celebre în Evul Mediu atât divină, cât şi umană a Fiului lui Dumnezeu.

Femeie frumoasă, de talie mijlocie, cu faţa ovală şi ochii mari, de culoarea murelor, împărăteasa acordă o mare atenţie îngrijirilor estetice. Inteligentă şi abilă, devine un exemplu de corectitudine morală după ce accede la tron. Pentru a-şi uita originile, se îngrijeşte de viitorul rudelor şi le copleşeşte cu onoruri. Din aceeaşi cauză, face paradă de lux, obicei ce o face nepopulară.

La 28 iunie 548 d.Hr., este răpusă de o boală grea, la vârsta de numai 50 de ani. Distrus şi neconsolat, Iustinian o înmormântează în Biserica Apostolilor din Constantinopole. Până în cea din urmă clipă. Teodora a împărţit cu soţul responsabilităţile de şef de stat.

Cel mai mare regret al ei a fost că nu a putut avea moştenitori, din cauza ruşinoasei meserii din tinereţe.

Yang Guifei

FAVORITA ÎMPĂRATULUI CHINEI, SALVEAZĂ IMPERIUL

Yang Guifei, favorita împăratului chinez Xuangzong, din dinastia

Tang, s-a născut în jurul anului 719 d.Hr. Era fiica unui funcţionar înnobilat pentru serviciile aduse şi loialitatea sa.

Suntem în China primei jumătăţi a secolului VIII, după întoarcerea la putere a dinastiei legitime, înlăturată pentru o perioadă de 14 ani (690 – 704) de dinastia Zhou –

perioadă înglobată, totuşi, în „epoca” Tang de către istoria tradiţională.

Foarte frumoasă, Yang este aleasă de soţie de către cel de-al optsprezecelea fiu al împăratului Xuangzong. Ironia sorţii face ca socrul să se îndrăgostească la nebunie de noră. Teoretic, el n-o poate transfera în propriul harem. Îngrădită, iubirea devine şi mai puternică.

Caută soluţii pentru a o putea avea. În cele din urmă, îşi sfătuieşte favorita să se retragă la mănăstirea taoistă care fiinţează în interiorul palatului. Aici, departe de ochii indiscreţi ai curtenilor, se iubesc în voie timp de patru ani. După perioada de „purificare”, fosta noră este acceptată oficial în haremul imperial şi i se acordă titlul „Guifei”, adică „soţie preţioasă”. Din acest moment, îşi adjudecă al doilea rang în harem, după împărăteasă.

De fapt, Yang Guifei se bucură de cea mai mare trecere pe lângă împăratul Xuangzong. Apropiaţii ei acced în posturi

Ari na Avram

Importante, acaparează putere şi bogăţii şi dau naştere unor tensiuni periculoase pentru tron.

În timp ce, în secolul al VII-lea, puterea centrală avea grijă să controleze puterea generalilor, fracţionându-le unităţile şi investindu-i cu dreptul de a da ordine doar în cursul campaniilor, sub domnia lui Xuangzong (712 – 756), ei tind să constituie mari armate independente în regiunile frontaliere. Această evoluţie duce la una dintre cele mai grave crize din istoria Chinei imperiale.

Rebeliunea militară, care începe la sfârşitul anului 755 d. IIR. În regiunea actualului Beijing, este condusă de generalul An Lushan, un apropiat al lui Yang Guifei, pe care îl adoptase ca fiu. El îşi trădează atât „mama”, cât şi suveranul. În fruntea armatelor rebele, devastează oraşele Luoyang şi Chang an, la începutul anului 756.

Trupele imperiale sunt total decimate. Comandantul lor, Uun Xuanti, susţine că Yang Guifei este responsabilă de evenimentele tragice prin care trece ţara.

După 15 ani de iubire oarbă, timp în care patima

pentru această femeie îi anihilase simţul politic, Xuangzong se vede obligat să-şi salveze tronul, implicit dinastia. Pentru a putea aduna armatele imperiale, trebuie să-şi condamne la moarte favorita. Acceptă cu greu s-o sacrifice. Sfâşiat de durere, ordonă în cele din urmă să fie spânzurată.

Provoacă admiraţie generală, inclusiv în rândul detractorilor săi, demnitatea de care dă dovadă Yang Guifei în timpul execuţiei.

Cu sprijinul trupelor străine – ale uigurilor, turcilor şi tibetanilor

— Imperiul Tang supravieţuieşte. Însă consecinţele acestei rebeliuni sunt grave. Puterea centrală este nevoită să sacrifice o parte din ce în ce mai mare din autoritate.

Împăratul Xuangzong resimte cel mai greu pierderea iubitei.

Fără ea, nu mai trăieşte decât câteva luni, după încheierea tulburărilor.

Dar jertfa lui Yang Guifei salvează imperiul şi dinastia.

Dhuoda

AUTOARKA UNICULUI MANUAL PENTRU PROPRIUL FIU

Născută în jurul anului 803, Dhuoda este descendenta unei mari familii germane, înrudită cu împăraţii carolingieni (din dinastia lui Ciik >l cel Mare – Charlemagne – rege al francilor între anii 768

814 şi împărat al Occidentului între anii ’800 – 814 – n.a.)

La vârsta de 21 de ani, se mărită cu Bernard, duce de Septimanie, o rudă a împăratului Ludovic cel Pios (fiul şi succesorul lui Carol cel Mare, împărat al Occidentului între anii 814 – 840 – n.a.).

În anul 826, Dhuoda îl aduce pe lume pe Guillaume. Este constrânsă de soţ să se stabilească la LJzes, pentru a-i administra latifundiile. Aici, locuieşte împreună cu copilul, mai mult despărţită de ducele de Septimanie. Paisprezece

ani mai târziu, devine mamă pentru a doua oară.

Amestecai într-un conflict care are ca scop împărţirea tronului, izbucnit în anul 841, şi susţinător al revoltei lui Pepin II d'Aquitane.

Bernard este nevoit să-şi trimită fiul cel mare (acum în vârstă de

16 ani) drept gaj regelui francilor, Carol cel Pleşuv (840 – 877), pentru a-i garanta fidelitatea şi pentru a obţine iertarea şi restituirea onorurilor.

Fără să-i pese de sentimentele materne ale Dhuodei, îi

„Smulge" şi cel de-al doilea copil, de care vrea să se ocupe personal. Femeia se supune fără crâcnire ordinelor primite de la bărbatul său. Cu ocazia plecării lui Guillaume, începe să redacteze un ghid de educaţie morală. Intitulează manualul de viaţă creştină

LIBER MANUALIS, pentru că îl doreşte „o carte mică ce poate fi ţinută în mână şi folosită oricând". Opera unei femei laice şi a unei mame, volumul se constituie într-un testament spiritual adresat unui fiu de departe. Cuprinde 63 de capitole – o invocaţie în versuri sub formă de acrostih – şi o lungă prefaţă în care sunt explicate circumstanţele redactării sale.

Istoricii apreciază că manualul dă măsura culturii laice din secolul IX. Pierre Riche îi regrupează capitolele, aşezate iniţial într-o oarecare dezordine, pe zece mari teme referitoare la credinţa în

Dumnezeu sau misterul trinităţii, morala socială şi familială, atingerea perfecţiunii, importanţa rugăciunii şi altele.

Autoarea foloseşte o latină stricată, presărată cu elemente ale latinei vulgare. Textul conţine citate biblice, patristice şi din autori contemporani.

În lucrarea sa, de o inestimabilă valoare, Dhuoda anunţă că i se apropie sfârşitul, care a rămas învăluit în mister. Nu s-a putut stabili dacă mai trăia când Bernard de Septimanie a fost condamnat la moarte, pentru trădare, de către Carol cel Pleşuv. De asemenea, nu se ştie dacă a trăit

cumplitele momente în care fiul său, Guillaume, a fost decapitat, din aceleaşi motive.

Ari na Avram

Murasaki Sl-iikibu

O REMARCABILĂ SCRIITOARE JAPONEZĂ

Născută în anul 978, Murasaki Shikibu a fost o apreciată literată japoneză – poetă, cunoscătoare a limbii şi literaturii chineze, cu implicaţii modeste în plan politic. Şi prin mamă, şi prin tată, aparţine familiei aristocratice Fujiwara, cea mai veştilă familie niponă din epocă, care menţine tradiţia marii culturi literare. Străbunicul scriitoarei, Fujiwara no Kanesure (877 – 933), a fost un poet celebru, iar tatăl, Fujiwara no Tametoki, un mare om de litere.

Murasaki Shikibu îşi pierde de timpuriu mama. Împreună cu cei doi fraţi şi o soră vitregă, este crescută de tată. Încă de mică atrasă de studiu, primeşte o educaţie aleasă. Graţie unei colosale memorii, asimilează cunoştinţe vaste. Desluşeşte tainele limbii şi literaturii chineze, performanţă rară pentru o reprezentantă a sexului slab la acea vreme. Fujiwara no Tametoki, pe care îl însoţeşte în provincia Echizen

— Unde este numit guvernator –, regretă că nu s-a născut băiat.

La vârsta de 16 ani, foarte târziu pentru fetele din Japonia secolului X, se mărită cu un văr de departe, Fujiwara No Nobutaka.

Soţul său este înaintat în vârstă. Mai are şi alte neveste şi concubine şi este tatăl mai multor copii. Murasaki Shikibu îi mai dăruieşte doi:

Pe Katako, care va deveni o poetă apreciată – cunoscută în literatură sub numele Daini-no-Sammi – şi Ben-no-Isuobone.

În urma unei epidemii de ciumă, în anul 1001, scriitoarea rămâne văduvă. Profund afectată, se retrage din viaţa publică şi se consacră studiului. Începe să-şi scrie opera în templul lui Ishyama şi pe malul lacului din apropiere, în ceasurile-n care luna sărută apa cu chipul ei

palid.

Recunoscută pentru erudiţia sa, intră în serviciul foarte puternicului ministru Michinaga. Datorită acestuia, este chemată la curtea imperială pentru a o instrui, ca doamnă de companie, pe una dintre soţiile împăratului Ichijo, Fujiwara Akiko.

În Japonia acelor vremuri, femeia primea aceeaşi instrucţie ca şi bărbatul, care o respecta şi intra în competiţie cu ea. În jurul anului

1.000, reprezentantele sexului frumos ţineau în mâinile lor soarta literaturii japoneze, în timp ce bărbaţii se dedicau studiului limbii chineze – „ocupaţie serioasă”, care le era rezervată.

Împăratul Ichijo este căsătorit cu două verişoare: împărăteasa

Femei Celebre în Evul Mediu

Sadako şi „a doua soţie”, Akiko (fiica lui Michinaga). Unii susţin că scriitoarea ar fi urmat-o pe Fujiwara Akiko până la moarte şi că s-ar fi retras împreună la mănăstire. Alţii spun că ar fi fost, într-adevăr, înclinată la un moment dat să îmbrăţişeze viaţa religioasă, dar nu ar fi dat curs unui astfel de proiect. După moartea lui Ichijo, continuă să-i servească văduva, o perioadă.

Murasaki Shikibu a fost respectată de întreaga lume pentru virtutea sa. În ciuda nepotrivirii de vârstă cu soţul şi a duratei reduse a căsniciei, a avut parte de armonie conjugală. Rămasă singură, preferă castitatea şi regretele. După moartea fratelui, în anul 1014, se stabileşte în provincia Echizen, unde tată] lor fusese numit guvernator şi unde se stinge din viaţă un an mai târziu.

Printre lucrările ei cele mai importante se numără romanul

„Genji monogatari” şi jurnalul intim „Murasaki Shikibu Nikki”.

„Genji Monogatari” („Povestea lui Genji”) deţine mai multe recorduri. Este cel mai faimos roman japonez, primul roman modern, cea mai bună carte a epocii sale şi, desigur, una dintre capodo-perele literaturii universale. A

inspirat peste 10.000 de lucrări şi comentarii fără a vorbi de nenumăratele eseuri, teze, monografii, cronologii şi genealogii ce i-au fost consacrate.

Încă din veacul al XIV-lea a fost redactat primul dicţionar

Genji pentru a pune în lumină contextul istoric al romanului care, în 2000 de pagini prezintă 300 de personaje, evoluând de-a lungul a trei generaţii. În afară de opera lui Shakespeare, Genji Monogatari este cea mai comentată lucrare a tuturor timpurilor.

Shadjar al-durr

PRIMA FEMEIE SULTAN

Shadjar al-durr (Chagaret ed-Dorr) – în limba arabă „Arborele cu perle” – a fost o sclavă turcoaică de o rară frumuseţe. Sultanul

Egiptului, Malik Salih (as-Salih Ayyub), o ia de soţie, după ce-i dăruieşte un fiu – pe Khalib – care va muri foarte tânăr. Superba concubină este inclusă în haremul suveranului şi reuşeşte în scurt timp să le umbrească pe toate celelalte consoarte.

Evenimentele se desfăşoară în Egiptul Evului Mediu, cucerit de arabi. Decizia acestora de a invada Valea Nilului datează din

Anna Avram

Anul 638, al patrulea an al domniei califului Omar. Primiţi ca eliberatori de către populaţia autohtonă – îngenuncheată multă vreme de Imperiul roman şi apoi de către Imperiul bizantin – arabii reuşesc să-şi impună limba în mai puţin de o sută de ani şi să convertească majoritatea localnicilor la religia musulmană, până la sfârşitul secolului al VIII-lea. Cucerirea arabă este considerată unul dintre cele mai importante fenomene din istoria universală.

Dar să ne întoarcem la domnia sultanului Malik Salih, din dinastia Aiubizilor (1171 – 1252), care urcă pe tron la câteva luni după cucerirea Ierusalimului de către musulmani, la 5 ianuarie 1240.

Pornit să elibereze „oraşul sfânt”, regele Franţei,

Ludovic al IX-lea, debarcă la Limassol, în fruntea unei cruciade. Se îndreaptă spre

Egipt, unde liota sa ajunge la 5 iunie 1249. Luate prin surprindere, trupele sultanului părăsesc panicate oraşul Damietta, care este ocupat cu uşurinţă de cruciaţi, şi se refugiază la Kl-Mansura (Mansurah).

Aici, Malik Salih se îmbolnăveşte şi moare. Moştenitorul tronului – fiul său, Turan-Shah – se află departe de teatrul de luptă. În această situaţie disperată, soţia sultanului, Shadjar al-durr, preia comanda.

Sprijinită de un grup de emiri, consilieri şi comandanţi militari, reuşeşte să ascundă moartea suveranului. Transmite ordine ca din partea acestuia, pentru a nu demoraliza armata, până ce este adus

Turan-Shah din Mesopotamia.

Hărţuită de trupele egiptene, epuizată de foamete şi de boli, armata invadatoare capitulează. După bătălia de la El-Mansura, câteva mii de cruciaţi cad prizonieri, printre care se numără însuşi regele Ludovic al IX-lea. Se negociază eliberarea sa cu Shadjar aldurr, deoarece Turan-Shah este asasinat de mamelucii turci – membrii corpului special de oaste, creat în timpul dinastiei Aiubizilor – n.a.

— Ai tatălui său. Unii spun că ar fi fost plătit un preţ uriaş pentru răscumpărarea regelui Franţei, alţii susţin că ar fi fost eliberat în schimbul restituirii oraşului Damietta.

Mamelucii îi cer sultanei să guverneze în continuare. Dar armata nu mai este dispusă să tolereze o conducere de sex feminin. Cea mai înaltă autoritate religioasă a islamului, califul din Bagdad, se revoltă şi el faţă de ideea ca Egiptul să fie administrat de o femeie. Shadjar al-durr abdică după trei luni, după care sultanatul este încredinţat unui prinţ copil. Adevăratul deţinător al puterii este acum Aţbeg, un mameluc de rang înalt. Sultana nu concepe să piardă total puterea.

Pentru aceasta, se mărită cu Afbeg. Dai, cu timpul, relaţia dintre ei se degradează. Noul sultan vrea să-şi ia o nevastă de rang superior.

Shadjar al-durr nu suportă să treacă pe locul doi şi îşi

ucide soţul în

Femei Celebre în Evul Mediu baie. Propune apoi puterea altor mameluci, care o refuză.

Abandonată de toţi, sultana este asasinată. Potrivit unor cronicari ai vremii, ar fi fost bătută de sclave până ce şi-a dat duhul, iar corpul i-a fost devorat de câini. Mormântul său se află într-un mausoleu din Cairo.

Inks» k Castro zgudui: tronul Portugaliei

Fiică naturală a nobilului caslilian Pedro Fernando de Castro, reprezentant al unei familii legate prin vechi alianţe de casele regale ale Spaniei şi Portugaliei, Ines de Castro s-a născut în jurul anului 1322.

La vârsta de 18 ani, devine „domnişoară de onoare” a

Constanciei, soţia viitorului rege al Portugaliei. Unii susţin că ar fi ajuns la curtea portugheză mai mult în calitate de rudă decât de domnişoară de onoare. Frumoasă şi graţioasă, atrage repede atenţia lui Don Pedro. Constancia sesizează slăbiciunea soţului pentru Ines şi, pentru a ridica un obstacol între ei, o desemnează naşa primului copil. Însă această legătură spirituală nu face decât să adauge mai multă intimitate relaţiei interzise. Izbucneşte un scandal de proporţii la curte. Pentru a pune capăt tulburărilor, regele Alfons IV o trimite înapoi în Spania pe frumoasa bastardă.

Cinci ani mai târziu, după moartea Constanciei, Pedro îşi recheamă iubita, împotriva voinţei suveranului şi a curţii regale.

Cei doi trăiesc împreună, în secret, secret ce se topeşte pe zi ce trece.

Ines îi dăruieşte doi băieţi şi o fată moştenitorului tronului Portugaliei.

Totul ar fi fost trecut cu vederea, până la urmă, dacă în jurul ei nu s-ar fi constituit un partid spaniol care îi îngrijorează pe rege şi aristocraţia portugheză.

Principalii animatori ai grupului sunt doi fraţi ai lui Ines, care îl împing pe Pedro să emită pretenţii asupra regatelor vecine, Aragon şi Castilia. Pentru pace, Alfons IV hotărăşte că această femeie, „care dă naştere la agitaţii”,

trebuie să moară. Unele surse susţin că ar fi fost convins de mai marii regatului s-o asasineze, de teamă ca puternica ei familie să nu-şi pună propriii fii pe tron.

Alţii spun că frumoasa iubită a lui Pedro ar fi fost ucisă sub

Anna Avram

Privirile îngrozite ale copiilor, în anul 1355, la Santa Clara. Se afirmă că Alfonso IV ar fi fost impresionat de jalnicul „spectacol” şi ar fi renunţat s-o omoare. Şi totuşi Ines este asasinată la 7 ianuarie 1355

De către consilierii regali, fără ca suveranul să-i pedepsească.

Pedro pune mâna pe arme şi cere socoteală tatălui. Izbucneşte un război civil care se încheie în cele din urmă printr-un acord. În anul 1357, la vârsta de 37 de ani, Pedro I urcă pe tron şi îi decapitează pe toţi consilierii vinovaţi de moartea lui Ihes. Apoi îşi reabilitează iubita postmortem. Dezvăluie că s-au căsătorit în secret, după ce au obţinut acceptul Papei. Resturile ei pământeşti sunt exhumate din mănăstirea Santa Clara. Îmbrăcat cu ornamente regale, trupul neînsufleţit primeşte omagiile curţii, după care este transportat cu mare pompă spre locul de veci. Tragicul sfârşit al lui Ines exacerbează iubirea lui Pedro. Nu va înceta s-o plângă, până ce moartea îl va aşeza lângă ea, în cavoul regal de la mănăstirea din Alcobaca.

Secole de-a rândul, scriitori, pictori, gravori şi muzicieni au fost inspiraţi de destinul „reginei moarte”. S-au scris poeme, romane, nuvele şi piese de teatru despre viaţa sa. Printre scriitorii cei mai iluştri care au abordat acest subiect se numără şi Antonio Ferreira, autorul unei capodopere a literaturii portugheze – unul dintre primele

„Monumente” ale teatrului modern. Într-o operă de tinereţe, Victor

Hugo sporeşte şi el renumele lui Ines.

Christine de Pisan

PRIMA FEMINISTĂ CUNOSCUTĂ DIN ISTORIE

Prima „femeie de litere” a Franţei s-a născut la

Veneţia, în anul

1365. Tatăl ei, medicul şi astrologul Tomasso de Pizzano, era consilier al republicii veneţiene. La invitaţia regelui Franţei, Carol V

Cel înţelept, se stabileşte la Paris, în 1369, împreună cu apropiaţii săi.

De la vârsta de patru ani, Christine creşte sub aripa familiei regale franceze. De mică, tatăl îi cultivă gustul pentru studiu. După ce împlineşte 15 ani, o mărită cu secretarul regelui, Étienne du Castel, un bărbat fără avere, dar cu perspective reale.

Timp de zece ani, trăieşte fericită alături de soţul său, căruia îi dăruieşte trei copii. În anul 1390, la vârsta de 25 de ani, rămâne văduvă. Étienne este răpus de o epidemie. Mamă a trei copii, cu o

Femei Celebre în Evul Mediu mamă bătrână şi o nepoată de măritat pe cap, Christine îi acţionează în justiţie pe datornicii tatălui, care îi fură şi ultimele economii.

După moartea regelui, familia Pisan îşi pierde privilegiile şi se confruntă cu mari dificultăţi materiale. Singura consolare a

Chrislinei rămâne scrisul. Îşi reia studiile, întrerupte din cauza căsătoriei, şi începe să scrie poezie. În anul 1399, însumează „100

De balade” ce se bucură de mare succes în rândul prinţilor. Ludovic de Orléans, fratele regelui Carol al IV-lea, un mare prieten al poeţilor, o invită la curte. Aici, îl întâlneşte pe contele de Salisbury, un prieten al regelui Richard al II-lea al Angliei, căruia i-l încredinţează pe unul dintre fiii ei – în calitate de companion al băiatului lui. Aşa debutează cariera Christinei de Pisan. Prin intermediul contelui, lucrările sale sunt repede cunoscute în Anglia.

Mai târziu, Henric al IV-lea o invită la curtea sa, ofertă pe care o refuză. Capătă curaj şi se lansează în opere ambiţioase. Declanşează o

„Campanie” în favoarea femeilor. Volumul ei, „La Cité des Dames”, este destinat „reabilitării sexului frumos”.

Subliniază meritele semenelor, însă nu încearcă să le modifice statutul în societate.

Reaminteşte faptele şi rolul femeilor în istorie, pe care consideră că bărbaţii le subestimează. Protestează împotriva modului în care sunt tratate. În volumele „Le Livre des trois vertus” şi „Trésor de la Cité des

Dames”, propune modele de viaţă şi oferă staturi practice.

Obţine înlesniri de a împrumuta manuscrise de la biblioteca

Luvrului pentru a scrie „Le Livre de faits el bonnes moeurs du sage roy Charles V” (1404), „Le livre du corps de Policie” (1407), „Le

Livre de la Paix” (1413) sau, JLE livre des faits d’aimes et de chevalerie

(1410) şi multe alte scrieri.

Christine de Pisan este prima femeie care trăieşte din scris – din

„Mecenat” princiar. Lansată de ducele de Orléans, este susţinută apoi de ducele de Burgundia.

În anul 1414, izbucneşte războiul civil dintre Armagnaci şi

Burgunzi. După o carieră strălucită, Christine se retrage la mănăstirea

Poissy, împreună cu fiica ei. Cu un an înainte de a muri – în 1430 – scrie „Le Ditié de Jeanne d’Arc”, în amintirea Ioanei D’Arc – marea eroină a Franţei – ca o încununare a operei sale feministe.

Întreaga operă lirică a scriitoarei înglobează 123 de balade.

81 de cântece şi 344 de rondeluri, melancolice, „graţioase”, scrise pe un ton uşor ironic.

Cercetătorii apreciază că prima feministă cunoscută din istorie nu a fost totuşi revoluţionară. Ea a avut grijă să se supună ordinii timpului său.

Anna Avram

Ioana d’Arc marf. a eroină a Franţei

Născută în ianuarie 1412, la Domremy (pe coasta

franceză a râului

Metise, regiunea Lorena), Ioana d'Arc este fiica cea mică a lui

Jacques d'Arc şi a Isabellei Romce, ţărani relativ înstăriţi. Copilăria sa nu are nimic neobişnuit. Prietenii îşi vor aminti, mai târziu, că era o fetiţă blândă şi foarte miloasă. De mică, primeşte o educaţie religioasă de la mamă şi de la bunică. De asemenea, slujbele duminicale au o puternică înrâurire asupra ei.

Ne aflăm în timpul Războiului de 100 de ani (1337 – 1453), izbucnit după ce regele Franţei, Filip al VI-lea, a confiscat Guyana, care aparţinea Angliei. Eduard; d III-lea a ripostat, revendicând coroana franceză, în calitate de nepot al regelui Filip al IV-lea al

Franţei.

În anul 1347, Eduard al III-lea cucereşte Calais. Nouă ani mai târziu, francezii sunt învinşi la Poitiers. Ioan al II-lea cel Bun este făcut prizonier.

În timpul domniei lui Carol al VI-lea (1380 – 1423), când puterea este preluată de familie din cauza nebuniei sale, începe conflictul dintre armagnaci (partizanii ducelui de Anjou şi ai prinţului moştenitor, viitorul Carol al VII-lea) şi burgunzi.

Conflictul anglo-francez reizbucneşte. De astă dată. Anglia şi burgunzii semnează o alianţă.

În anul 1415, francezii sunt învinşi de către Henric al V-lea la

Azincourt. După această victorie, regele Angliei întreprinde cucerirea sistematică a Franţei. Mai mult decât atât, prin ruşinosul tratat de la

Troyes – consecinţă a asasinării ducelui de Burgundia, Ioan Fără

Frică, de către oamenii Delfinului, viitorul Carol al V II-lea – Hernie al

V-lea reuşeşte să se facă recunoscut drept moştenitor al coroanei

Franţei. Fiul lui Carol al VI-lea şi al lui Isabeau de Baviere este renegat de propria mamă şi considerat

bastard. Tronul Franţei este promis fiului lui Henric al V-lea, căsătorit cu Catherine de Valois (fiică a lui

Carol VI).

Delfinul (viitorul Carol VU) se refugiază la Bourges. Chinon şi

Bourges sunt capitalele sale. Domneşte numai la sud de Loara şi legitimitatea lui este din ce în ce mai mult pusă la îndoială. Restul

Franţei – inclusiv Parisul, cucerit de anglo-burgunzi în anul 1418 – aparţine englezilor. Robită, populaţia franceză se află într-o stare jalnică.

Femei Celebre în Evul Mediu

La vârsta de 13 ani, Ioana d'Arc aude „voci" care îi comandă să meargă la Bourges şi să salveze regatul. În anul 1428, locuitorii din

Domrenry fug din faţa armatelor anglo-burgunde, care dau foc bisericii. Ioana este martoră la violarea şi uciderea surorii sale.

Catherine, de către soldaţii englezi. „Vocile", pe care numai ea le aude, devin imperative. Reticentă până atunci, se hotărăşte să-i mărturisească unchiului său că primeşte ordine misterioase să meargă să elibereze regatul. Acesta o duce la castelanul de Vaucouleurs.

Robert Bedricourl, un fidel al casei de Valois. Sceptic la început, căpitanul se lasă convins până la urmă. Îi dă un cal, o mică escortă, veşminte bărbăteşti şi o scrisoare de recomandare pentru a se putea apropia de Delfinul Carol.

În februarie 1429, tânăra – acum în vârstă de 17 ani – porneşte spre Chinon. Anturajul Delfinului încearcă să-l convingă că demersul ei poate fi o capcană. Soacra acestuia, Yolande d'Aragon – care avea o mare influenţă asupra sa – insistă s-o primească, pentru că a auzit de „puterile" Ioanei. Carol hotărăşte să o pună la încercare.

Fata îl recunoaşte „după un semn" şi îi dezvăluie patru profeţii.

Timp de trei săptămâni este interogată de prelaţi şi teologi care încearcă să verifice dacă spune adevărul. Dată pe mâna moaşelor, pentru a confirma dacă este virgină,

cum pretinde, Ioana spulberă orice îndoială asupra sa. I se dau armură, stindard şi escortă. Cât despre spadă, unii spun că i-ar fi dat-o căpitanul de Veaucouleurs, iar alţii susţin că ar fi găsit-o în biserica Sainte-Catherine de Fierbois, după cum îi indicaseră „vocile”.

Oamenii de irme acceptă să i se supună. Istoricii apreciază ca uluitor faptul că tânăra se face ascultată de bărbaţi ce nu au obişnuinţa disciplinei. Venirea ei îi redă încrederea Delfinului, care aştepta impasibil căderea Orleansului, aflat de multă vreme sub asediul armatei comandate de Talbot.

La 29 aprilie, Ioana intră în oraş, alături de Dunois. Peste cinci zile cade unul dintre puternicele forturi pe care englezii îl construiseră pentru blocarea Orleansului. La 7 mai, fata constrânge şefii militari francezi, mai mult decât sceptici, să ordone asaltul unei noi fortificaţii care stopa accesul pe podul Loarei. Rănită la umăr de o săgeată, conduce, totuşi, asaltul. Cu stindardul în mână, comandă soldaţilor să „spargă” fortăreaţa. Se supun şi succesul nu întârzie să vină.

A doua zi, Talbot ridică asediul.

Vestea împlinirii primei profeţii a Ioanei este răspândită în întreaga Franţă. Toată lumea vede în acest prim triumf semnul că este trimisul lui Dumnezeu.

Anna Avram

Însă Fecioara din Orléans nu face aceeaşi impresie asupra englezilor. Ei râd mai ales când, înainte de fiecare bătălie, le trimite mesaje de curtoazie, prin care le cere să plece de bunăvoie acasă.

Este pentru prima oară, după multă vreme, când trupele franceze îi înving pe englezi, reuşită cu consecinţe psihologice profunde.

Victoriile se ţin lanţ. La 18 iunie, la Patay, armata engleză, condusă de Falstaff şi Talbot, este din nou înfrântă.

Toana îl convinge pe Delfin să profite de avantajul obţinut şi să accepte să-l conducă la Reims, pentru a fi uns rege, după cum i-au comandat „vocile”. În pofida sfaturilor

înţelepţilor, ale prudenţilor şi intriganţilor, se supune planului său. După 15 zile de călătorie triumfală, Ioana şi Delfinul intră în Reims.

Carol al VII-lea este uns rege în prezenţa ei şi a stindardului. Se împlineşte a doua profeţie. Arhiepiscopul Regnaud de Chartres îndeplineşte ritualurile solemne. Ungerea alungă ultimele îndoieli asupra legitimităţii Delfinului şi este esenţială pentru ca poporul să-l considere singurul şi adevăratul suveran.

Ioana d'Arc vrea să profite de elanul popular şi să continue lupta, pentru a-i alunga din întreaga ţară pe englezi. Însă regele tergiversează. Yolande d'Aragon îl sfătuieşte de această dată să nu o mai sprijine. Carol al VII-lea semnează un acord cu anglo-burgunzii pentru încetarea momentană a ostilităţilor.

Încep eşecurile pentru Fecioara din Orléans. Participă la o serie de lupte fără glorie. Se spune că „vocile" încetaseră să-i mai vorbească, după ungerea regelui. Ducele de Burgundia asediază Compiègne în anul 1430. Ioana vine în ajutorul oraşului.

La 24 mai, este făcută prizonieră de către un cavaler burgund, care o capturează în timp ce încearcă să iasă clin încercuire. Eroina pune la cale o evadare, însă Jean de Luxembourg o vinde regelui

Angliei, care o închide la Rouen. Carol al VII-lea nu o ajută, cu toate că ea este convinsă că o va răscumpăra. La 26 mai, este acuzată de erezie de către Universitatea din Paris, care cere să fie judecată de tribunalul Inchiziţiei. Episcopul de Beauvais, Pierre Cauchon, conduce procesul. La 24 mai 1431, în cimitirul din Rouen, fata semnează printr-o cruce actul de abjurare. Se spune că ar fi fost minţită că hârtia conţine altceva. Cert este că, două zile mai târziu, Fecioara din Orléans retractează.

Este arsă pe rug, la 30 mai, în piaţa Vieux-Marché din Rouen.

Moare strigând numele lui Iisus Hristos, convinsă că şi-a îndeplinit misiunea.

Iată cum o caracterizează contemporanii pe Fecioara

din

Femei Celebre în Evul Mediu

Orléans: „De o eleganţă convenabilă, cu atitudine de bărbat, vorbea puţin. Era prudentă, atât în vorbă, cât şi în fapte. Avea voce dulce, feminină, mânca puţin şi bea cu măsură. Plângea uşor, cu toate că avea mereu o faţă veselă”.

Este adevărat, Carol al VII-lea nu a tăcut nimic pentru eliberarea eroinei. Totuşi, nu a uitat-o cu totul. El este iniţiatorul procedurii care anulează sentinţa din 1431. Cere ca procesul Ioanei să fie declarat nedrept, pentru a rezulta că ajutorul pe care i-l dăduse provenea de la Dumnezeu. Ordonă să se demonstreze că judecătorii au fost nedrepţi şi că englezii îi voiau moartea. Inocenţa fetei este foarte importanta pentru legitimitatea sa ca suveran. Sentinţa este anulată în 1456. Ioana d’Arc este reabilitată. Dar reabilitarea este limitată. Nimeni, nici la curte, nici în sânul bisericii, nu dorea, la acea vreme, sanctificarea sa. Este beatificată abia în 1905, în scopul întăririi partidului catolic, în momentul în care Republica se pregătea să voteze legea separării bisericii de stat. Ioana este sanctificată abia în anul 1921, când în fruntea Franţei se afla o putere de dreapta.

Destinul marii eroine a inspirat mai mult de 10.000 de opere artistice, printre care se numără: poemele Christine! de Pisau, tragedia lui Schiller, „Fecioara din Orléans”, „Sfânta Ioana” de CI B. Shaw, oratoriul lui P. Claudel, opera „Ioana pe rug” de A. Plonegger şi numeroase Iii m³.

Cea de-a 31 – a versiune pentru marele ecran este semnată de

Luc Besson, cu Milla. lovovich în rolul „Ioanei d’Arc a anului 2000”.

Cu ocazia lansării sale, o revistă franceză descoperă că toate actriţele care au întruchipat-o pe Fecioara din Orléans au fost lovite de nenorocire. Prima actriţă care a jucat în rolul Ioanei a fost Renée

Falconeui, în 1928. Pentru a fi cât mai apropiată de

personaj, nu ezită să-şi sacrifice podoaba capilară. După ce obţine consacrarea, viaţa actriţei se transformă într-o tragedie. Naşte o fetiţă fără să fie căsătorită, trăieşte o poveste de dragoste nefericită cu Charles Boyer.

Rămâne din nou însărcinată, fără să-şi dorească, la vârsta de 40 de ani. În timpul celui de-al doilea război mondial, se refugiază în

Argentina. Complet ruinată, dă lecţii de teatru. Este racolată de un gurii dubios şi moare în condiţii inexplicabile, la 54 de ani.

În anul 1957, Jean Seberg (17 ani) este aleasă de regizorul Otto

Preminger s-o întruchipeze pe celebra eroină franceză. Crud şi tiranic pe platou, literalmente o hăituieşte psihic. Este începutul unui lanţ de neplăceri pentru această actriţă. Îşi abandonează soţul pentru

Romain Gary, după ce rămâne însărcinată. Ulterior, mai aduce pe lume un copil, pe care tatăl său, care este indian, nu-l recunoaşte.

Ari na Avram

Atacată, lovită din toate părţile, Jean îşi pierde minţile, apoi se sinucide, la 8 septembrie 1979.

Ingrid Bergman a jucat de două ori rolul Ioanei d'Arc: în 1948, într-un film realizat de Victor Fleming, şi în 1957, în filmul viitorului ei soţ, Roberto Rossellini. Cele două ecranizări i-au distrus cariera.

După premiera primei versiuni, publicul o identifică atât de mult cu personajul, încât îi cere aceeaşi rigoare morală. Însă ea îşi părăseşte bărbatul şi fetiţa în 1949, pentru Rossellini. Întreaga Americă o condamnă. Hollywood-ul îi închide porţile, iar soţul înşelat, Peter

Lindstrom, câştigă custodia fiicei lor, Pia. În timpul turnării celui de-al doilea film, Ingrid rămâne însărcinată, fără să fie căsătorită.

Nici „Ioana d'Arc a anului 2000", Milla Jovovich, nu a scăpat de blestem, spun amatorii de statistici. Ea a fost distribuită de soţul său, Luc Besson, într-un film foarte costisitor, care a mobilizat 3.000

De figuranţi. Învaţă să călărească purtând o armură de 20 de kilograme şi să mânuiască spada. Însă toate eforturile nu pot să-i salveze căsnicia, pe cale să se destrame în timpul turnării. Dustin Floffman încearcă, în zadar, să-i împace. Caracterul dictatorial al lui Besson, moartea unui membru al echipei tehnice, condiţiile proaste de cazare şi intemperiile subminează jurămintele eterne pe care cei doi şi le-au făcut la Las Vegas, la 14 decembrie 1997. După divorţ, pentru a nu crea o impresie proastă, Milla şi Luc apar împreună la avanpremiera filmului. Dar, potrivit presei, „blestemul” Ioanei nu i-a iertat.

Agnès Sorfji

PRIMA METRESĂ OFICÍALA A UNUI REGE

Data de naştere a curtezanei Agnes Sorel nu a putut fi stabilită cu exactitate de către istorici. Era fiica unui nobil, pe nume Jean

Sorean, şi, graţie educaţiei alese şi a unor relaţii sus-puse, devine domnişoară de onoare în casa Isabellei de Lorena, regina Siciliei şi cumnata regelui Carol al VII-lea.

Fascinanta Agnes zdrobeşte inima suveranului Franţei, care nu-şi mai poate controla sentimentele. El îşi obligă soţia s-o suporte în postura de domnişoară de onoare.

Sunt de notorietate slăbiciunile de care dădea dovadă Carol al

VII-lea, supus atât soacrei, Yolande d’Aragon, precum şi favoriţilor

Femei Celebre în Evul Mediului, Richemont, La Tremoille, Breze… şi mai ales gingaşei Agnès

Sorel. Blondă, cu faţa foarte albă, trăsături line şi ochi albaştri, la întrecere cu seninul cerului, noua favorită a suveranului îi uluieşte pe toţi cei ce o zăresc prin frumuseţea ei neasemuită. Poartă întotdeauna rochii foarte decoltate, care scot la iveală sânii-i

„Neastâmpăraţi”.

Carol al VII-lea o iubeşte la nebunie şi o copleşeşte cu daruri.

Agnès se bucură de toată atenţia şi începe să fie mult

mai răsfăţată decât regina Marie d'Anjou. Regele îi oferă castelul din Beauté sur

Marne, motiv pentru care favorita va fi poreclită Dame de Beauté. Nu ştie ce să mai facă pentru a-şi potoli patima arzătoare. Amenajează castelul din Bois-Trusseau special pentru împlinirea iubirii lor.

Inteligentă, nu numai frumoasă, Agnès Sorel rămâne mereu în umbră. Una dintre cele mai mari calităţi ale ei – destul de rar întâlnită la femei – este discreţia. Îi dăruieşte trei fete lui Carol al VII-lea şi îl ajută în cele mai grele momente cu toate puterile. Unii spun că ea ar fi fost cea care racola oamenii de valoare pentru posturile cheie din regat. Cu siguranţă, era apropiată de puternicii zilei. Printre aceştia se număra Pierre de Breze, cel care a avut un rol covârşitor în recucerirea Normandiei din mâinile englezilor.

Unii susţin că frumoasa Agnès ar fi avut o contribuţie esenţială în istoria Franţei, prin faptul că, în finalul Războiului de 100 de ani, l-ar fi incitat pe Carol VII să-i înfrunte pe englezi pentru a prelua controlul asupra întregului teritoriu francez. Păstrând proporţiile, unii afirmă că prima metresă oficială a unui rege ar fi preluat ştafeta de la Ioana d'Arc în încurajarea luptei împotriva invadatorilor englezi. Dacă Fecioara din Orléans a dat tonul primelor victorii.

Agnès s-a aflat lângă Carol al VII-lea în perioada în care se pregătea marele triumf – între 1449 şi 1453 – recucerirea Normandiei şi a

Guyanei, ultimele provincii rămase în stăpânirea engleză (Anglia mai păstrează doar Calais, până în anul 1558).

Din cauza animozităţilor dintre ea şi Delfin – viitorul Ludovic al XI-lea, dispreţuit de contemporani, pentru că şi-a trădat tatăl şi a luptat pe faţă împotriva sa – n.a. – s-a răspândit zvonul că frumoasa

Agnès ar fi fost asasinată, la nici 30 de ani împliniţi.

În timpul bătăliei pentru Normandia, în ianuarie 1450, este din nou însărcinată. În pofida stării în care se

află, porneşte spre amantul său – prins în încleştarea luptelor – pentru a-i furniza informaţii secrete foarte importante. Călătoria o epuizează. O lună mai târziu, aduce pe lume din nou o fetiţă, dar îşi pierde viaţa la câteva zile după naştere.

Capitolu LII

FEMEI C ELEBRE ÎN EPOCA MODERNĂ

Isabela Catolică

Riil UNA CARE „DESCOPERĂ” AMERICA

Regina Isabela Catolică s-a născut în anul 1451 la Madrigal de

Atlas Torres, mic orăşel situat între Ávila şi Salamanca. Este fiica regelui Castiliei, Juan al II-lea, şi a celei de-a doua soţii, Isabela de Portugalia.

Micuţa Isabela îşi pierde tatăl la vârsta de numai patru ani. Copilăria şi-o petrece la Arevalo, până ce fratele vitreg, FJcnric al IV-lea, preia puterea şi o instalează la curtea din Segovia (în anul 1461), unde dispune de propria suită. Aici, este martora slăbirii puterii regale, săpată de facţiunile nobiliare. Sub presiunea acestora, Henric al IV-lea îşi dezmoşteneşte fiica – pe Juana – în favoarea ei, devenită moştenitoare potenţială după moartea fratelui, Alfons, în anul 1468. Suveranulimpune o singură condiţie: să nu se mărite fără consimţământul său.

Mulţi cred că Isabela este o fată prostuţă, numai bună pentru a fi folosită ca marionetă. Figura sa ştearsă-talie medie, faţă palidă, păr blond – nu anunţă inteligenţa politică de care avea să dea dovadă.

La vârsta de 17 ani, în octombrie 1469, se căsătoreşte cu

Ferdinand, moştenitorul regatului Aragon, împotriva voinţei fratelui vitreg, care o dezmoşteneşte. Cu abilitate, Isabela şi bărbatul său îşi alătură susţinători de nădejde – cum ar fi cardinalul Mendoza. La moartea lui Flenric al IV-lea, în decembrie 1474, prin acordul de la

Segovia, sunt stabilite atribuţiile lor. Isabela este proclamată regina

Castiliei, dar trebuie să înfrunte partidul Juanei,

susţinut de Alfons al

V-lea, regele Portugaliei – într-un război care durează cinci ani – pentru a accede la tron.

Isabela şi Ferdinand ies învingători în bătălia de la Toro, în martie

1476. Mai câştigă bătălia de la La Albuera (în Extremadura) şiudetermină pe adversari să semneze tratatul de pace de la Alcacobas (septembrie

1479). În urma victoriei, Isabela nu-i oferă tronul Castiliei lui Ferdinand.

Printr-un protocol inedit, îi conferă statutul de prinţ consort. Preocupată de întărirea autorităţii centrale, începe să organizeze regatul. Face ordine în finanţe, justiţie, înfiinţează o poliţie morală – Santa Hermandad –, creează embrionul unei atmate permanente.

În anul 1479, Ferdinand devine regele Aragonului. Cele două coroane sunt legate printr-o uniune dinastică, însă nu fuzionează. Cei doi soţi sunt regi în propriile state. Castilia Isabelci eclipsează Aragonul, mai bine administrată şi de şase ori mai populată. Emblemele celor doi suverani sunt reproduse în ambele state. Dar au adesea opinii divergente.

Regina se opune să fie introdusă Inchiziţia – tribunal ecleziastic de tristă amintire, creat de Papa Grigore al IX-lea, în anul 1231 – în timp ce regele se pronunţă în favoarea acestei instituţii înspăimântătoare a

Bisericii Catolice. Deciziile sunt luate întotdeauna de comun acord. În cazul Inchiziţiei, Ferdinand arc ultimul cuvânt. Deşi este greu de discernut ce parte revine fiecăruia în hotărârile oficiale, se pare că regina are un rol mai important în susţinerea expediţiei lui Cristofor Columb

(din anul 1492), care va permite descoperirea continentului american.

De aceeaşi vârstă ca şi îsabela (35 de ani), Columb o convinge prin entuziasmul său, cu toate că „toţi” – după cum avea să recunoască însuşi marele descoperitorâşi bat joc de îndrăzneţul proiect. Ferdinand îşi exprimă şi el

rezervele. De data aceasta, se pare că regina are ultimul cuvânt. Recunoscător pentru ajutorul primit, Columb numeşte prima aşezare creştină, din America, îsabela. Scântoarce acoperit de glorie şi este accqrtat în anturajul regal. Dar suverana înţelege să administreze în felul ei noilu teritorii. Îi acordă favoruri lui Columb în funcţie de profiturile aduse. Totodată interzice transformarea indienilor în sclavi, cum plănuise descoperitonil. Pentru că nu reuşeşte să aducă aunil pe care îl promisese, după mai multe călătorii, lui Columb i seretrag titlurile acordate.

În scopul de a elimina ultimul regat musulman din Peninsula

Iberică, coroana Castiliei se implică în războiul Granadei. Ostilităţile durează zece ani. Granada „cade” abia la 2 ianuarie 1492. Tot în anul

1492, Isabela şi Ferdinand hotărăsc să expulzeze evreii, pas decisiv spre unitatea religioasă a ţării, după alungarea musulmanilor. Drq: >t recompensă, Papa Alexandru al VI-lea le acordă titlul de „Regi

Catolici”, în anul 1494.

Sfârşitul domniei Isabelei Catolică este umbrit de necazuri familiale.

Îi mor doi dintre cei cinci copii: Juan, prinţul moştenitor, în anul 1497, la

19 ani şi Isabela, soţiaregelui Portugaliei, Manuel I, în anul 1498. Apoi, în anul 1500, se stinge din viaţă Miguel, nepotul adus pe lume de fiica

Femei Celebre în ErocA Moderna dispărută cu doi ani în urmă. Două dintre fetele reginei, Maria şi

Catherina, se căsătoresc în anul 1501, una cu Manuel I, văduvul surorii Isabela, iar cealaltă cu Arthur, regentul Angliei. Suverana îşi pune toate speranţele în Juana. Însă fiica preferată, căsătorită cu Filip cel Frumos şi mamă – din anul 1500 – a prinţului Carol, dă semne de dezechilibru mental.

Otrăvită de supărări, Isabela Catolică îşi dă obştescul sfârşit la

Mcdina de Campo, pe data de 26 noiembrie 1504.

Unitatea Spaniei este foarte fragilă. Ferdinand este contestat în Castilia. Moartea ci provoacă tulburări…

Lucrezia Borgia

PRIMA FEMEIE GUVERNATOR

Născută în anul 1480, Lucrezia Borgia este fiica Papei Alexandru al VI-lea – adusă pe lume de către favorita sa, Venozza Catanei, pe vremea când era doar cardinalul Rodrigo Borgia. Prelatul este tatăl mai multor copii; însăşi favorita îi mai dăruieşte încă trei băieţi. Când

Lucrezia împlineşte vârsta de 12 ani, devine Papă. Îşi instalează familia în palatul Santa Maria. Alături de Venozza şi odraslele ei, locuieşte şi noua concubină, Iulia Farnese.

Totuşi, micuţii cresc fericiţi în compania celor două rivale.

Lucrezia-copilul preferat al sfântului părinte – este prezentată drept nepoată, însă toată lumea ştie adevărul. Cardinali, ambasadori, înalţi demnitari îşi expun cererile „femeilor Papei”, după cum le numeşte

Girolomo Savonarola, renumitul călugăr dominican care repurtează un imens succes în rândul maselor prin predicile înflăcărate la adresa imoralităţii şi venalităţii clerului.

Pe măsură ce creşte, Lucrezia se deschide precum un boboc de floare exotică şi rară: un chip cu trăsături armonioase, ochi albaştri, tulburători şi plete lungi, purtate despletite, împotriva convenienţelor vremii. În plus, dovedeşte o mare inteligenţă.

Este căsătorită cu un nobil aragonez, compatriot al tatălui. Dar, îndată ce cardinalul Borgia se ridică la pontificatul suprem, rupe căsătoria (în anul 1493) şi îşi mărită fata cu contele Pesaro, descendent al vestitei familii Sforza – fiul natural al lui Alexandru Sforza.

Cel de-al doilea soţ nu este pe placul Lucreziei. În anul 1497.

Alexandru al VI-lea pronunţă disoluţia căsătoriei. Reprezentanţii familiei Sforza împrăştie zvonul că Papa este pregătit să-l ucidă pe

Pesaro, cu complicitatea fiicei sale. De aici i se trage Lucrczici reputaţia de „otrăvitoare”. Se răspândesc bârfe îngrozitoare, că ar fi întreţinut relaţii incestuoase cu sfântul părinte. Calomniile nu împiedică numeroşi pretendenţi să aspire la dota ei substanţială. Este din nou măritată, cu Alfons de Aragon, duce de Biseglia, fiul natural al regelui

Neapolelui, Alfons al I Mea.

După ce suveranul pontii se aliază cu regele Franţei, Carol al

VIII-lea, pentru cucerirea regatului napolitan, ducele de Biseglia îşi părăseşte soţia.

Numită de tatăl ei guvernator de Spoletto, Lucrezia îl aduce înapoi pe fugar, care plăteşte cu viaţa pentru că a abandonat-o şi s-a îndepărtat de interesele socrului. Este ucis cu sânge rece de către cumnatul Cezar Borgia. Unii susţin că Lucrezia nu ar fi avut nimic comun cu crima săvârşită de fratele său. Fără să i se ceară consimţământul, este căsătorită, peste un an, cu Alfons d’Este, fiul lui Flercule, duce de Ferrara. Fericit de această partidă reuşită, Papa organizează serbări la Roma şi anunţă întreaga lume creştină.

În calitate de guvernator de Spoletto, funcţie rezervată până atunci prelaţilor, Lucrezia îşi ia rolul mai mult decât în serios.

Organizează un coqi de poliţie şi chiar conduce biserica, în timp ce tatăl său face vizite în teritorii. Însă, cel mai bine arată ce poate în rolul de ducesă de Ferrara. Întâmpinată cu suspiciune, ajunge până la urmă populară. Protejează artiştii de la curte – poetul Ludovico

Ariosto, pictorul Tiziano şi mulţi alţii – dar gesturile lăudabile nu pot şterge infama conduită de dinainte, conchid istoricii.

După moartea Papei, în anul 1503, Lucrezia încearcă să înfăptuiască visul etern al familiei, constituirea unui stat în centrul

Italiei. Ostil clanului Borgia, noul Papă, Iultu al II-lea,

declanşează ostilităţi împotriva ducelui de Ferrara (în anul 1507), rămas credincios regelui Franţei. În absenţa soţului, aflat la război, Lucrezia preia frâiele statului. Conduce rezistenţa până la decesul lui Iuliu al lâlea, în anul 1513.

Şase ani mai târziu, fiica fostului conducător al Bisericii Catolice se converteşte la Reforma proclamată de Luther. După moartea ei, survenită în anul 1519, ororile ce i se pun pe seamă în epocă sunt repetate din generaţie în generaţie.

Femei Celebre în Epoca Modernă

Duna de Poitiers

„Stăpâneşte” inimă unui rege cu 20 de ani mai tânăr

Născută la 3 septembrie 1499, la Poitiers, Di ana de Poitiers este descendenta unei ilustre familii franceze. Tatăl său se numeşte

Jean de Poitiers, conte de Saint-Vallier.

Este căsătorită la vârsta de 15 ani cu Louis de Brézé, conte de

Maulévrier, „mare cap al justiţiei” din Normandia, un bărbat mult mai în vârstă decât ca Devine doamnă de onoare a Louisei de Savoia, mama regelui Francisc 1. Graţie unei conduite ireproşabile, obţine salvarea tatălui, condamnat în anul 1523 pentru că favorizase fuga conetabilului de Bourbon – acuzat de trădare. Rămâne văduvă în anul 1531, după ce îşi mărită fiicele cu ducii de Bouillon şi d’Aumalc. Îşi păstrează locul la curte, acum în calitate de doamnă de onoare a reginei Eleonora. Francisc

1 îi încredinţează sarcina de a veghea asupra lui Henric, duce de Orléans

— Vi itonil rege, Henric al 11-learevenit de la Madrideare se va însura cu Caterina de Medici în anul 1533.

Cu toate că Henric este cu 20 de ani mai tânăr decât ea, Diana îi devine amantă. Îşi afişează (ară jenă legătura la curte. După moartea fratelui mai mare, Henric devine Delfin. Se îndrăgosteşte lanebunie de această femeie, a cărei frumuseţe fără seamăn nu este ştirbită de ani. Diana

îi cultivă gustul pentru fast şi pentru artă. Abilă, face tot ce-i stă în putinţă pentru a păstra relaţii bune cu nevasta amantului, care-i rămâne fidel şi după căsătorie. Devine centrul opoziţiei faţă de rege, grupată în jurul Delfinulu i. Francisc 1 este susţinut de garda de vechi prieteni, printre care se numără amiralul Annebault şi cardinalul de Tournon, care obţin o pasageră cădere în dizgraţie a

Dianei, între anii 1541 şi 1543. Însă, odată cu moartea regelui, amanta lui Henric al II-lea revine în prim plan. Cuvântul ci este hotărâtor la reînnoirea personalului regal. Inteligentă şi cultivată, dar implacabilă la mânie, este preocupată înainte de toate să-şi strângă o mare avere.

O eclipsează pe regină, iar suveranul îi oferă daruri peste daruri – unul dintre cadouri este castelul Chenonccaux. O ridică la rangul de ducesăde Valentinois în anul 1548. Philibert de 1 Onneai construieşte un castel magnific la Anet. Diana organizează un adevărat cult în jurul său, de care vor profita pictorii şi poeţii. Femeie foarte mândră, îşi vehiculează fără ruşine influenţa.

A rina Avram

Catolică ferventă, nu este străină de persecuţiile antiprotestante din timpul domniei lui Henric al II-lea. Fidel până la capăt, regele poartă culorile ci – alb şi negru – şi împleteşte monograma regală cu a sa, astfel încât să se poată citi, în acelaşi timp, şi iniţială soţiei – în timpul turnirului fatal din anul 1559. După ce rămâne văduvă şi devine regentă, Caterina îşi ia revanşa asupra rivalei. O deposedează de castelul

Chenouceaux şi o exilează de la curte.

Sătulăde viaţa temă clinultima vreme, Diana trece pragul morţii, la 22 aprilie 1506, în urma unui accident de călărie. Rămâne celebră pentru magnificii ochi albaştri şi coq-ul perfect, fiind recunoscută drept una dintre puţinele femei din istorie ce au marcat epoca în care au trăit. Şi-a conservat frumuseţea chipului şi a trupului, datorită băilor reci matinale, a programului zilnic de 2 – 3 ore de călărie şi a propriilor reţete de farduri. Potrivit specialiştilor,

portretul zugrăvit pe o pânză anonimă de la Versail Ies, statuia de la mormântul din Roucn şi un desen de la Luvru sunt foarte apropiate de chipul ei adevărat.

Katharina von Bora

CĂLUGĂRIŢA CARE DEVINE SOŢIA LUI LUTIIER

Katharina von Bora s-a născut în anul 1499, într-o familie saxonă, întâlnirea ei cu reformatorul religios german, Martin Luther, are ca referinţă anul 1524, când douăsprezece călugăriţe se revoltă împotriva rigorilor impuse în mănăstirea Nimbschen. De origine nobilă, familiile lor nu le vin în ajutor. Le obligă să se supună, pentru că sunt

„Miresele lui Hristos”.

Secole de-a rândul, multe tinere au fost constrânse să opteze pentru viaţa monahală, fără s-o dorească, fără să aibă vocaţie. Adesea, erau trimise la mănăstire, deoarece părinţii lor nu aveau posibilităţi materiale să le mărite.

La 31 octombrie 1517, teologul Martin Luther îşi expune doctrina

— Cele 95 de teze – în biserica din Wittenberg. Este actul de naştere al

Reformei protestante. Fiul antreprenorului de mine, Hans Luther.

Martin bulversează biserica Occidentului şi suscită cea mai gravă schismă de la fondarea sa. Obţine o formidabilă audienţă în lumea germanică, dar este excomunicat de Vatican în anul 1520.

Să revenim la călugăriţele răzvrătite care încep sănădăjduiască

Femei Celebre în Epoca Modernă într-o schimbare. În noua conjunctură, cele 12 fete de la Nimbschen îi scriu lui Luther şi îi cer ajutorul. Încă din primii ani ai Reformei, numeroşi călugări şi călugăriţe se alătură confratelui rebel, pentru a scăpa de celibat fără a fi renegaţi.

În cazul de la Nimbschen, Luther consideră că cereri le grupului de maici sunt foarte importante şi că pot îmbrăca o valoare de simbol.

Preia el însuşi operaţiunea de „evadare” a celor „12

mirese ale lui

Hristos”. Le duce la Wittenberg şi se îngrijeşte să le mărite cât mai repede, după dorinţă. Numai Katharina von Bora nu reuşeşte să-şi găsească soţ. Înşelată de promisiunile unui aristocrat, refuză avansurile unui pastor. Luther o sfătuieşte să scadă din pretenţii.

Cu nonşalanţă, Katharina îi mărturiseşte că ar prefera să devină mireasa lui. Reformatorul rămâne uluit. Se consultă cu prietenii şi dezbate oportunitatea de a se căsători. Sub pretextul că acţionează în spirit „caritabil”, la 42 de ani, Martin Luther acceptă s-o ia de nevastă pe Katharina von Bora. Se pare că dragostea a contat foarte puţin în luarea acestei decizii. Nunta are loc la 13 iunie 1526. Cu toate că este un călugăr excomunicat, iar ca o călugăriţă fugită de la mănăstire, cere binecuvântarea bisericii. Gestul este calificat drept

„Extravaganţă” de către adversari.

O nouă provocare o reprezintă instalarea cuplului în mănăstirea Augustinilor, primită îndarde la prinţul Frederâc de Saxa.

Katharina îşi demonstrează inteligenţa şi simţul practic, îngrijindu-se de viaţa materială. Transformă vechea mănăstire într-o modernă pensiune de familie. Bună gospodină, se ocupă de creşterea cailor şi de stupărit. Relansează o mică fabrică de bere din împrejurimi. Se dovedeşte o soţie fidelă şi-i dăruieşte lui Luther şase copii. La început, el o tratează cu tandreţe şi admiraţie, dar îşi pierde răbdarea pe măsura trecerii anilor. „Răbdare cu Papa, răbdare cu entuziaştii, răbdare cu discipolii, răbdare cu Katharina von Bora, viaţa mea nu este decât o continuă răbdare”, avea să se plângă celebrul reformator. Totuşi, soţia lui are o mare influenţă asupra sa. Căsnicia lor este considerată de lutherani un model pentru familia creştină.

Katharina von Bora mai trăieşte şase ani după decesul soţului.

Se stinge din viaţă în anul 1522, la Torgau – la vârsta de 53 de ani – în urma unui accident. Moare în sărăcie, cu

toate că Luther a desemnat-o moştenitoarea bunurilor sale.

Ari na Avram

Caterina de Medo

VĂDUVA NEAGRĂ

Familie de bogaţi bancheri florentini, „născătoare” de Papi şi de regi, Medici au dominat şi au condus Florenţa între secolele XV

ŞI XVIII – cu unele intermitenţe.

Moştenitoarea simţului politic ascuţit al strămoşilor, Caterina a văzut lumina zilei la 13 aprilie 1519, la Florenţa. Fiica lui Lorenzo de

Medici al II-lea şi aMedeleineide la Tourd Auvergne rămâne orfană de mamă de la prima întâlnire cu viaţa. Este crescută de unchiul ei.

Papa Clement al VII-lea.

Strănepoata lui Lorenzo Magnificul învaţă de timpuriu să măsoare riscurile puterii. Este reţinută ostatică la Florenţa, între anii

1527 şi 1530, de către locuitorii revoltaţi împotriva familiei sale. La vârsta de numai 14 ani, este logodită cu cel de-al doilea fiu al regelui

Francisc 1, Henric, duce de Orléans, din raţiuni politice.

Caterina soseşte în Franţa în anul 1533. Fizicul său – ochii bulbucaţi, faţa osoasă, alura de femeie uscată-nu-l încântă deloc pe viitorul soţ. Dar este plină de vitalitate, dezinvoltă, extrem de cultă şi lipsită de scrupule, calităţi ce până la urmă îl farmecă. Impresionează pe toată lumea prin talentul de a călări. Totuşi, duce o existenţă ştearsă la ciute. Henric se afişează cu aleasa inimii, Diana de Poitiers. Cu toate că, în anul 1547, Caterina este încoronată la Saint-Dénis, rolul de suverană îl joacă această femeie de 39 de ani, de un şarm irezistibil. Cu atât mai mult cu cât, timp de zece ani, regina rămâne sterilă.

„Supravieţuieşte” la curte printr-o disimulare tipic florentină: devine prietena, chiar confidenta, favoritei. La rândul ei, Diana îl determină pe Henric să-şi achite

datoriile conjugale. Şi miracolul se produce:

Caterina de Medici aduce pe lume zece copii, în 12 ani, între anii 1544

Şi 1556, şi capătă mai multă putere. De-acum, Henric al II-lea îi încredinţează regenţa regatului de câte ori pleacă în război. La 29 iunie

1559, este rănit mortal într-un turnir. Caterina preia conducerea efectivă a regatului. Mereu în doliu, timp de 30 de ani, reuşeşte să păstreze frâicic puterii pe parcursul domniilor a trei dintre fiii săi. De altfel, aceşti nevolnici nu sunt în măsură să administreze un regat.

Tuberculos, Francisc al II-lea moare la vârsta de 16 ani. În timpul scurtei sale domnii, florentina îşi face ucenicia de conducătoare.

Urmează Carol al IX-lea, care este încă un copil când urcă pe tron.

Caterina subtilizează regenţa de la Antoinc de Bourbon. Pentru a

Femei Celebre în Epoca Modernă păstra prestigiul monarhiei, instituie un exigent „înţeles" al statului.

Diana de Poitiers este obligată să părăsească imediat curtea. Dar nu este persecutată peste măsură. Caterina are sarcini mai urgente de îndeplinit. Proliferarea protestantismului ameninţă regatul cu secesiunea.

Pentru a stăpâni situaţia, nu are decât atuuri mediocre. Unul dintre acestea este „toleranţa". Se foloseşte, în acest sens, de câteva fete frumoase, care alcătuiesc faimosul „escadron zburător". Primul vizat este cancelarul calvinist Michel de l'Hospital. După ce ajung la un acord, Caterina convoacă Conciliul de la Poissy, în anul 1561 (sqjtembrie octombrie), reuniune a teologilor catolici şi protestanţi, care încearcă să apropie cele două teze. Apoi, printr-un edict – în ianuarie 1562 – tot m şi jiritvilrcconcilieriiânti cadvei" sariireligioşi, acordă discipolilor lui Calvin libertatea de a-şi practica cultul în afara oraşelor. Iritaţi, catolicii – conduşi de clanul Guise – declanşează „războaiele Religiei", după masacrul protestanţilor de la Wassy (1562). Aceste războaie, ce

coincid cu slăbirea puterii regale, opun clanuri nobiliare – Guise, catolici, împotriva lui

Condeşi Bourbon-şi alţi fanatici religioşi.

La început, Caterina şi fiii săi încearcă să nu treacă de nicio parte. Pentru a-şi asigura loialitatea populaţiei, regenta porneşte într-o lungă călătorie prin ţară: doi ani şi jumătate de „turneu de prestigiu”. În această perioadă dă întreaga măsură a geniului său pol itic. Recuperează Le FJavre şi reglementează problema Calais. Se dovedeşte o protectoare a artelor. Pune la cale căsătoria fiicei sale, libertina Marguerite de Valois – bine cunoscută sub numele de Regina

Margotcu un principe protestant, Hernie de Navarre, viitorul Henric al IV-lea, într-o nouă încercare de reconciliere religioasă.

Caterina suportă cu greu, şi ca politician, şi ca mamă, veleităţile de independenţă ale lui Carol al IX-lea şi antrenarea sa pe o pantă periculoasă de către amiralul Coligny-noul şef al protestanţilor după moartea lui Conde. La 23 august 1572, înconjurată de consilieri francezi şi italieni, hotărăşte executarea lui Coligny şi a fidelilor săi. Populaţia pariziană profită de situaţie şi, la 23 – 24 august, în noaptea Sfântului

Bartolomeu, sunt masacraţi protestanţii – hughenoţii – din Paris şi din provincie. Se declanşează un nou război religios (între anii 1572

1573).

Încq>înd din anul 1574, după moartea lui Carol al LX-lea, „Regina neagră” acţionează numai din culise, în contul altui fiu, Henric al

III-lea. Aproape septiiagenară, bolnavă şi izolată, controlează din ce în ce mai puţin acţiunile noului suveran. Moare, după o scurtă boală, pe data de 5 ianuarie 1589, la Blois – potrivit altor surse la Chenonceaux – înainte ca regele Henric al III-lea să fie asasinat de către Jacques Clement.

Anna Avram

Makia Stuart – Elizabeta I:

„Duelul” dintre o mare romantică

Şi cea mai puternică femeie din lume

Maria 1 Stuart s-a născut la 9 decembrie 1542, în castelul

Linlithgow din Scoţia. În momentul în care vede pentru prima oară lumina zilei, tatăl, regele Iacob al V-lea, se luptă cu moartea în palatul vecin. Toată averea lui: 10.000 de oi. Mama ei este Maria de

Guise, membră a clanului conducător al catolicilor francezi în

„Războaiele Religiei”.

Suveranul se stinge din viaţă, împovărat de griji şi ros de suferinţe, la numai 31 de ani, iar fiica sa devine regină la vârsta de şase zile. Regele Henric al VIII-lea al Angliei se grăbeşte s-o ceară de logodnică pentru Eduard, fiul lui minor. Maria de Guise se opune şi este cât pe ce să se declanşeze un război din această cauză. După moartea lui Henric al VIII-lea, regentul Somerset trimite armata s-o aducă pe mica logodnică lui Eduard. Scoţienii sunt înfrânţi. Se înregistrează peste zece mii de morţi, după măcelul de la Pinkie Cleugh.

Fetiţa, care nu împlinise nici cinci ani, este ascunsă de mamă într-o mănăstire de pe o mică insulă.

Regele Franţei cerc mâna copilei pentru fiul său. La vârsta de şase ani, Maria poposeşte pe pământ francez, pentru a fi educată şi apoi măritată cu Francisc al II-lea. Înzestrată cu frumuseţe, inteligenţă şi farmec, se dovedeşte o bună călăreaţă, dibace la jocul cu mingea, abilă la vânătoare. Delfinul este un băiat de 14 ani, firav, slăbănog şi bolnav. Când logodnica împlineşte 15 ani, curtea franceză se grăbeşte să facă nunta. Maria Stuart poartă cea dintâi rochie albă de mireasă din toate timpurile, împodobită cu dantele de mare preţ. Unii scoţieni nu văd cu ochi buni această căsătorie care poate aduce ţara într-o situaţie de dependenţă. După nuntă, Francisc al II-lea devine coposesor al coroanei scoţiene. Dar şi Maria Stuart este încoronată regină a Franţei.

Între timp, pe tronul Angliei urcă Elizabeta I, fiica lui

Henric al

VTJI-lea şi a Annei Boleyn. Pentru că este fiica unei soţii nerecunoscute legal, Elizabeta este considerată bastardă. Maria Stuart emite pretenţii asupra tronului Angliei, în calitate de nepoată a Margaretei, sora mai mare aregelui Henric al VIII-lea şi soţia lui Iacob al IV-lea. Îşi înscriepe

Femei Celebre în Epoca Modernă blazon Regina Franciae, Scoţiae, Angliae et Fliberniae, sfidare ce o întărâtă pe fiica Annei Boleyn.

În primăvara anului 1559, nobilii scoţieni protestanţi se ridică împotriva catolicei Maria de Guise. Revolta are motive religioase, dar este provocată şi de resentimente faţă de legăturile sale cu Franţa. La moartea regentei, ţara este în plină răscoală. Trupele engleze pătrund adânc în teritoriile scoţiene.

După moartea lui Francisc al II-lea, în anul 1562, Maria Stuartnu mai esteregina Franţei. Soacra ci, Caterina de Medici, îi arată ostilitate.

Se spune că nora ar fi jignit-o cândva, tăcând o neinspirată comparaţie între originea sa de „fiică de negustor” şi propria descendenţă regală, nealterată din generaţie în generaţie.

În urma decesului Mariei de Guise, lorzii protestanţi dobândesc supremaţia în Scoţia. Ei nu doresc în ruptul capului o nouă suverană catolică. Şi totuşi, după doisprezece ani trăiţi la curtea Franţei, Maria

Stuartscântoarccân ţara natală, la 19 august 1561, unde fratele vitreg.

James Stuart (Earl of Moray), preluase puterea în calitate de regent.

Spre mirarea ei, nu este întâmpinată cu mare pompă.

Scoţia este o ţară săracă, cu nobilime coruptă, în timp ce clerul catolic şi elenii protestant se luptă cu înverşunare. Partea cea mai puternică şi cea mai influentă a nobilimii – inclusiv Moray – se află în tabăra calvinismului. Ei găsesc oricândân Anglia-veciiiaprimejdioasă-sprijinul de care au nevoie.

Maria Stuart nu concepe să treacă la protestantism. Totuşi, primii ei ani în Scoţia sunt destul de liniştiţi. Primul incident este legat de un poet pe nume Chasterald, împreună cu care este surprinsă într-un moment de intimitate. „Neruşinatul” este condamnat la moarte prin secure şi, după întâmplare, toată lumea de la curte o îndeamnă să se recăsătorească, în vederea sporirii puterii şi a securităţii. O curtează fiul regelui Spaniei, regii

Suediei şi ai Danemarcei. Regina Elizabeta a Angliei i-l recomandă pe

„Camaradul său de joc erotic”, gentilomul Robert Dudley.

Maria pune ochii pe prinţul catolic Henry Darnley, un strănepot al lui Henric al VII-lea. Însă Elizabeta insistă s-o mărite cu Dudley, ridicat la rangul de conte de Leicester, şi-i promite recunoaşterea ca urmaşă la tronul Angliei, în caz că acceptă. Potrivit unor surse, ea şi-ar fi făcut iluzii că putea domina un bizar triunghi conjugal şi ar fi intenţionat să lase tronul moştenire descendenţilor favoritului.

Fcă Mariaflânnobilează pe Danieyşisemărită îniulie 1565. Stârnit de Elizabeta, Moray provoacă o răscoală a lorzilor protestanţi. Peste noapte, cortegiul nupţial se transformă în expediţie de război. Fratele vitreg este înfrânt şi nevoit să fugă în Anglia.

Anna Avram

O dată ce se vede rege şi copleşit de daruri, Darnley nu o mai tratează cu respect pe Maria. Pretinde cu insolenţă coroana matrimonială – coregenţa. Regina începe să regrete că l-a luat de bărbat. Pentru a-l aduce la respect, îl degradează la simplul rol de prinţ consortşi, după ce rămâne însărcinată, îi respinge îmbrăţişările. Între timp se ataşează foarte mult de italianul David Rizzio, şi nu mai ia nicio hotărâre fără să-l consulte. Puterea militară i-o oferă lui James Bothwell.

Stârnindu-i gelozia, loizii îl atragpe Darnley într-o conspiraţie. Rizzio este ucis chiar în prezenţa Mariei.

Mereu imprudentă, face apoi o mare pasiune pentru Bothwell.

Tot ce posedă – regat, onoare, trup şi suflet – le aruncă în prăpastia acestei pasiuni. Amândoi sunt căsătoriţi; săvârşesc un dublu adulter.

Iar regina semnase, nu cu mult timp în urmă, un edict potrivit căruia adulterul era condamnat cu moartea în ţara sa! Lorzii îi propun s-o scape de Darnley, cu condiţia să-i reprimească pe nobilii proscrişi – acuzaţi de moartea lui Rizzio.

Unii istorici susţin că sfârşitul prinţului consort ar fi fost pus la cale de Bothwell, cu concursul Mariei. Refugiat la Glasgow, în oraşul natal, unde zace bolnav, el este ademenit la Edinburgh de către soţie, care îl instalează într-o casă care… Sare în aer. Se spune că explozibilul ar fi fost plasat de amant.

După un simulacru de proces, Bothwell cere acceptul lorzilor pentru a se însura cu Maria Stuart. Regina se grăbeşte să-l ia de bărbat, fiindcă este însărcinată. Înnebunit după coroană, acceptă să se lanseze zvonul că ar fi siluit-o, ca să grăbească lucrurile. Oferă soţiei numeroase avantaje, pentru a obţine o despărţire rapidă. Loizii joacă şi ei comedia mai departe şi, după ce iniţial acceptă mariajul, pornesc s-o „elibereze” pe Maria, care îşi apără iubitul cu îndârjire.

Nunta se petrece în taină, la 15 mai 1567. Regina îşi pierde toţi prietenii. În scurt timp, la urechile ci ajung zvonuri că Bothwell îşi petrece nopţile cu fosta soţie. Lorzii pornesc lupta împotriva lui şi a suveranei. Este luată „prizonieră” şi i se cere să se despartă definitiv de soţ. Între timp, complicele la asasinarea lui Darnley le povesteşte lorzilor despre existenţa unei casete de argint cu scrisori şi sonete compromiţătoare. Trimise lui Bothwell de către Maria Stuart, aceste scandaloase mărturii ajung în mâna duşmanilor, care le folosesc ca pe o ustificare morală a nesupunerii. Regina este arestată şi ameninţată că, dacă refuză să abdice, epistolele vor fi citite în sala de judecată publică. Este apoi silită să-şi dea consimţământul pentru încoronarea fiului ei şi să accepte regenţa lui Moray. Mai întâi, Maria se împotriveşte. Preferă să renunţe

la viaţă, decât la coroană. Însă frica

Filmki Cklbbrb în Epoca Modernă de înjosire în faţa întregii lumi o determină să cedeze. Totuşi, lorzii citesc scrisorile în parlament şi le trâmbiţează conţinutul, pentru a face imposibilă întoarcerea sa la domnie.

Fiul Mariei Stuart şi al lui Darnley devine regele Iacob al VI-lea al Scoţiei. Despre naşterea copilului lui Bothwell nu se ştie nimic cu certitudine. Potrivit unui raport al secretarului reginei, ar fi născut înainte de termen „gemeni inapţi pentru viaţă”. Potrivit altei surse, ar fi adus pe lume o fetiţă vie care a fost ascunsă în Franţa.

După ce aude că Maria Stuart a fost arestată, Elizabeta trimite un mesager să ceară eliberarea şi reinstalarea ei pe tron, în virtutea drepturilor inalienabile ce se cuvin conducerii legitime – evident, nu din simpatie pentru rivală.

Bothwell este fugărit peste mări şi ţări şi se pune un preţ mare pe capul lui. Este capturat şi întemniţat în Danemarca, dar nu este extrădat

Scoţiei. Înecat în suferinţă, se stinge din viaţă cuprins de nebunie.

În timpul detenţiei din palatul Lochleven, Maria Stuart mai face două victime printre bărbaţi. Unul dintre curtezani este fiul paznicei, George Douglas, care o ajută să fugă, deghizată în slujnică, de la castelul din mijlocul lacului. Descoperită de nişte barcagii, reuşeşte să evadeze până la urmă, tot deghizată în servitoare, cu ajutorul altui adorator. Asprimea regentului Moray îi îndârjeşte pe lorzi. Îşi amintesc cu nostalgie vremurile când la cârmă se afla sora lui. În jurul ei se adună o armată de 6.000 de oameni. Străinătatea se pronunţă de asemenea în favoarea Mariei, care s-ar fi mulţumit doar cu puţină strălucire regală. Restul i-ar fi lăsat lui Moray. Însă el nu mai vrea să împartă puterea. Răfuiala armată dintre susţinătorii lor se produce la Langside.

Regina pierde lupta. În toiul nopţii, porneşte în galop să se salveze. După ce face un popas la mănăstirea Dundrennam, este

„Vânată” până la graniţă. Disperată, cere ajutor Elizabetei şi se refugiază în Anglia. În ciuda faptului că în ultimul anîi trimisese mesaje de sprijin din solidaritate monarhică, rivala ei nu voia, de fapt, s-o ajute şi nici s-o întâlnească. Maria săvârşeşte cea mai gravă greşeală din viaţă, când acceptă o cercetare judiciară. Astfel, detenţia sa la

Londra poate fi justificată. Elizabeta se mai gândeşte încă s-o readucă pe tronul Scoţiei, dar este oprită cu fermitate de consilieri.

Peste noapte, apare un pretendent la mâna Mariei Stuart, care încearcă s-o sprijine. Din grupul care susţine această partidă face parte şi Leicester. Măcinat de remuşcări, se confesează cu lacrimi în ochi Elizabetei, care intervine în foiţă. Norfolk, bărbatul care doreşte să se însoare cu regina Scoţiei, este chemat la curte şi i se pune în

Anna Avram

Vedere să renunţe. Pentru că perseverează în greşeală, este întemniţat în Turnul Londrei. Dar, după ce scapă, continuă... Şi este executat în iunie 1572.

Elizabetapunesă fie citite scrisorile din casetă. Mariei i se acordă o ultimă şansă: dacă renunţă la coroană, va fi achitată şi i se va accq>tadrq} tul de şedere liberă în Anglia şi pensie. Însă ea „preferă”...

20 de ani de detenţie. Cu toate onorurile de regină! Deşi este bine păzită, urzeşte necontenit comploturi. Într-o declaraţie oficială din

1580, Papa afirmă: „Oricine o asasinează pe Elizabeta cu «pioasa intenţie» de a-l servi pe Domnul nu numai că nu făptuieşte un păcat, ci merită să fie răsplătit”. Uciderea lui Wilhelm de Orania (protestant)

O sperie pe regina Angliei.

Între timp, la Madrid, se decide asasinarea Elizabetei pentru ca

Maria Stuart să urce pe tron. Parlamentul englez promulgă o lege potrivit căreia oricine participă la un atentat împotriva reginei, sau numai îl aprobă ca principiu,

va fi decapitat. Ex-regiua Scoţiei trimite rivalei o scrisoare prin care îi „aruncă” în faţă tot adevărul, toate răutăţile care se vorbesc despre ea. Este depistat complotul lui

Throckmorton: ducele de Guise urmăreşte s-o elibereze pe regina

Scoţiei şi s-o detroneze pe Elizabeta. Tensiunea dintre Agila şi Spania atinge apogeul la începutul anului 1580, când Filip decide să atace ţara protestantă. Maria Stuart îşi dezmoşteneşte oficial fiul, în favoarea regelui Spaniei, în speranţa că invazia spaniolă o va salva, în anul 1856, Anthony Babington – un fervent catolic – îi promite s-o elibereze şi s-o ucidă pe Elizabeta. Printr-o „lucrătură”, Maria e provocată să scrie o scrisoare prin care încuviinţează asasinarea rivalei, care cade în mâinile uneltitorilor. Unii spun că Elizabeta ar fi ştiut şi de aceste „maşinaţii” şi că istoria nu o va ierta pentru asta.

Totuşi, evită să-şi osândească rivala, de teamă să nu se creeze un precedent periculos: un cap încoronat sub securea călăului. Ca s-o ierte, regina Angliei îi cere să-i scrie în ce măsură a participat la complot. Însă Maria Stuart nu mai vrea să se salveze. Preferă să îngenuncheze pe eşafod, decât în faţa ei.

Elizabeta aşteaptă multă vreme să-i ceară îndurare. Ca s-o forţeze să semneze condamnarea la moarte, oamenii săi o alimentează cu ştiri fictive despre o debarcare spaniolă în Wales şi despre evadarea rivalei, în fine, Elizabeta semnează actul prin care consimte execuţia, dar îl instruieşte pe Davison, al doilea secretar, să nu-l pecetluiască şi să nu-l expedieze. În cârdăşie cu consilierii regali, el îi pune totuşi pecetea şi trimite mai departe documentul, fără s-o informeze pe regină.

Decapitarea Mariei are loc la 8 februarie 1587, în sala mare a

Femei Celebre în Epoca Modernă cetăţii Fotberingay din Northamptonshire. Călăul loveşte de trei ori, pentru că viaţa se încăpăţânează s-o părăsească pe osândită. Este prima regină încoronată din istorie care moare decapitată. Dar moartea tragică înseamnă de tipt începutul gloriei

pentru marea romantică.

Elizabeta face o criză pentru că execuţia s-a tăcut fără încuviinţarea ei formală. Davison e nevoit să plătească o amendă uriaşă şi este închis în Tumul Londrei. Regina Angliei trimite scrisori pretutindeni – inclusiv lui Iacob al VI-lea, fiul Mariei Stuarptentru a-şi trâmbiţa nevinovăţia. Însă regele Scoţiei nu se sinchiseşte prea mult de mama sa. Totuşi, după ce devine şi regele Angliei, în 1603, o dezgroapă din cimitirul de la Peteborough – loc de veci de proscrisă

— Şi o înmormântează în cavoul regal din Westminster Abbey.

Elizabeta I a Angliei s-a născut la 7 septembrie 1533, în palatul de la Greenwich. Tatăl ei, regele Henric al VTU-lea, era foarte supărat, fiindcă dorea cu ardoare un moştenitor de sex masculin pentru tron.

Divorţase de prima soţie, Caterina de Aragon, tocmai pentru că-i dăruise o fetiţă, ce avea să devină Maria 1 Tudor. Fiindcă Papa refuzase să accepte desfacerea căsătoriei, Henric a întrerupt legătura cu biserica catolică şi a întemeiat biserica anglicană. El însuşi şi-a aprobat divorţul. S-a recăsătorit, apoi, cu curtezana Anne Boleyn, pe care, la început, a iubit-o cu adevărat. După ce îi dăruieşte şi ea o fetiţă, o acuză de adulter şi de trădare. Mama Elizabetei este decapitată în mai 1536. Henric se însoară cu o altă curtezană, Jane

Seymour, care moare la câteva săptămâni după ce îl aduce pe lume pe viitorul Eduard al VI-lea.

Regele Angliei se însoară apoi cu prinţesa germană Ana de

Kleve, pe care o părăseşte, fiindcă este prea „urâtă”. Se însoară din nou cu o fată frumoasă, pe nume Caterina Howard, care îl înşală cu un nobil şi este decapitată. Ultima lui soţie este Caterina Parr.

Destinul tragic al celei ce i-a dat viaţă ameninţă legitimitatea

Elizabetei, ca moştenitoare a tronului. După ce căsătoria părinţilor săi se desface, este considerată de unii

copil bastard. Crescută la ţară, departe de curte, într-o atmosferă de suspiciune, primeşte, totuşi, o educaţie rafinată. Învaţă şase limbi străine şi îşi înfrânge tristeţea şi solitudinea prin studiu.

După moartea lui Henric al VIII-lea, urmează pe tron fratele ei.

Eduard al VI-lea (9 ani), un băiat bolnăvicios care moare după şase ani de „domnie”. Regenţa este asigurată de lordul protector, Somerset.

Accede la tron Maria I Tudor, intrată în istorie sub numele de „Maria sângeroasa”. Este catolică şi readuce biserica anglicană sub autoritate papală. După ce se află că intenţionează să se mărite cu Filip.

Anna Avram

Moştenitorul tronului spaniol, izbucneşte o rebeliune protestantă.

Elizabeta este acuzată de sprijinirea revoltei. Întemniţată timp de două luni în Tumul Londrei, este exilată, al x>i, de la curte. Maria Tudorâi arde pe rug pe cei ce nu se convertesc la catolicism, de aceea, poporul o numeşte „13 loody Mary” („Maria sângeroasa”) şi se bucură de moartea ei prematură. Coroanaâi revine Elizabetci, care nu este catolică. În calitate de moştenitoare catolică legitimă, Maria Stuart revendică tronul.

În pofida tuturor obstacolelor, la 17 noiembrie 1558, cea de-a doua fiică a lui ficnric al VIII-lea devine regină. Este încoronată în catedrala Westminster şi inaugurează „secolul elizabetan”. În momentul în care preia puterea, Anglia este o ţară modestă, dezmembrată de schisma religioasă. Elizabeta merge în sensul dorinţei majorităţii englezilor şi al asigurării controlului asupra bisericii. Înţelege necesitatea de a-şi susţine legitimitatea, departe de a fi indiscutabilă.

Dat fiind că legiferarea căsătoriei mamei cu 1 lenric al VIII-lea dusese la ruperea relaţiilor cu Roma, Elizabeta asociază propriul drept latron cu opoziţia faţă de papalitate.

Tatăl său întemeiase o religie de stat inspirată după protestantism:

Anglicmrismul. Ea intenţionează să calmeze mai întâi discordia religioasă dinţară. Protestantă moderată, încearcă să-i reconcilieze pe englezi, căutând o linie de mijloc. În anul 1559, restabileşte „Actul de supremaţie" prin intermediul parlamentului, un edict semnat de Henric al VIII-lea, care abolea puterea Papei în regat. Papa Pius o excomunică, în anul 1570. Sunt luate, totuşi, şi măsuri pentru mulţumirea catolicilor.

De exemplu, regina rămâne fidelă mai multor obiceiuri şi simboluri, cum ar fi crucea. Decretează o lege potrivit căreia biserica anglicană îşi recapătă statului independent. Se autodeclară capul bisericii.

„Guvernatorul superior". Ordonă să fie tipărită o carte nouă de rugăciuni, care să reunifice principiile protestante. Mvăţăturile bisericii anglicane sunt sintetizate apoi în 39 de articole.

Principiile stabilite de Elizabeta au rămas valabile până astăzi.

Reforma ei religioasă a urmărit să servească interesele statului şi să subordoneze clerul autorităţii laice.

„Regina virgină", sau „doriana", după cum a fost poreclită, conduce Anglia cu ajutorul parlamentului şi al Consiliului Secret.

Ascultă sfaturile consilierilor şi ale membrilor parlamentului, însă deciziile le ia întotdeauna singură. Hotărăşte să nu se mărite, în ciuda tuturor presiunilor. Are capacitatea de a încălca aproape toate regulile.

Se pricqje şi la aruncat papuci: secretarul ei, Walsingham, primeşte unul drqrtân faţă. Până la sfârşitul domniei sale îndelungate, păcăleşte, irită, chiar scoate din sărite, însă câştigă şi admiraţia bărbaţilor. După

Femei Celebre în Epoca Modernă ce este numit prim-ministru, William Cecil o slujeşte cu devotament timp de patruzeci de ani.

Flirtează cu mulţi bărbaţi, însă niciunul nu reuşeşte s-o convingă să se mărite. Unele surse susţin că nu ar fi

conceput să împartă puterea cu nimeni. Alţii spun că ar fi înţeles inconvenientele unei căsătorii cu un prinţ sau rege străin din experienţa tristă a surorii ei, Maria Tudor, care implicase ţara într-un război greu, după căsătoria cu moştenitorul tronului spaniol. Elizabeta respinge cererea în căsătorie a regelui Spaniei, Filip al II-lea. Printre peţitorii jtc care îi refuză se numără şi Eric al Suediei.

Arc întotdeauna „favoriţi" la curte, care trebuie să primească încuviinţarea ei pentru a se însura, altfel îi aşteaptă Turnul Londrei, cum păţeşte Sir Walter Raileigh, în anul 1592. Soţiile „favoriţilor" sunt excluse de la curte. Printre amanţii Elizabetei, se spune că s-ar fi numărat:

Robert Dudley, conte de Leicester, amiralul Thomas Seymour, Sir

Wal ter Raileigh şi contele de Essex, dar aceste bârfe nu vor fi niciodată confirmate. Soţia lui Dudley îşi găseşte sfârşitul într-un accident de călărie, după care se zvoneşte că ar fi fost, de fapt, asasinată. Adevărul nu va ieşi la iveală.

„Încărcată" de bijuterii şi îmbrăcată întotdeauna sofisticat.

Elizabeta parc inabordabilă. Atitudinea ci împotriva măritişului va fi considerată unsemn de dezinteres faţă de soarta ţării. În acelaşi timp, este surprinzător că nu încearcă să-şi asigure moştenitori direcţi, deşi ştie că, astfel, se deschide drum spre tronul Angliei fiului celei mai mari duşmance.

Cei 45 de ani de domnie ai Elizabetei demonstrează că o femeie poate guverna la fel de bine ca şi un bărbat. Ea îi cucereşte pe englezi printr-o aparentă spontaneitate şi bonomie. După ce lansează sloganul „Dumnezeu să salveze poporul meu", este supranumită

„Buna regină Bess".

Femeie inteligentă, pricepută în afaceri, Elizabeta oferă prosperitate Angliei. Încurajazează marinarii în căutarea de noi teritorii, de unde se întorc cu bogăţii. Dezvoltă metalurgia şi, în special, industria textilă, la amploare renaşterea engleză, înfloresc artele.

Şi politica ci externă este considerată o reuşită. După zece ani, relativ liniştiţi, respinge ameninţările care vin în diferite momentedin Franţa, Spania, Scoţia, Irlanda. Tensiunea dintre Anglia şi Spania ajunge la apogeu la începutul anului 1580. Războiul „izbucneşte”.

Când acceptă să ofere ajutor militar rebelilor protestanţi din Câmpia

Germană, ridicaţi împotriva regelui Filip. Regele Spaniei îi atacă pe englezi după ce este executată Maria Stuart. Filip trimite o flotă uriaşă, numită Aimada, formată din 130 de vapoare, 7.000 de matinali şi 17.000

Anna Avram

De soldaţi. Însă cerul este alături de Elizabeta. O furtună devastatoare dispersează flota spaniolă. Vasele engleze, rapide şi uşoare, reuşesc să semene confuzie printre atacatorii care urmăreau să introducă

Inchiziţia în Anglia.

Elizabeta îşi petrece aproape tot timpul în palatele din jurul

Londrei. Vara organizează „croaziere regale” în centrul şi sudul ţării, niciodată în nord. Costul unei vizite a suveranei, împreună cu tot alaiul de la curte, ustură buzunarele nobilimii din provincie. Cheltuielile pentru o singură zi de gazdă se ridică la 100.000 de lire sterline. „Regina de fier” este de o zgârcenie proverbială. Pe măsură ce înaintează în vârstă, insistă să fie înfăţişată tânără de către pictori, obsedată de stricăciunile timpului. Părul sărac şi încărunţit şi-l ascunde sub o perucă roşie. Semnele variolei, care era cât pe ce s-o răpună în anul

1560, şi ridurile şi le acoperă cu o cremă albă. În ultimii ani de viaţă suferă cumplit de insomnie.

Ultima dintre Tudori încetează din viaţă la24 martie 1603 şiintră în legendă alături demarii suverani englezi şi figurile remarcabile aleistorici secolului ei. Premierul Cecil trimite grabnic un curier la regele Scoţiei, Iacob al VI-lea, cu mesajul: „a sosit timpul tău”. Şi, astfel, fiul rivalei – singurul „candidat” îndreptăţit şi susţinut de rq-rezentanţii guvernului englezdevine rege al Angliei şi al Scoţiei, sub

numele de Iacob I.

AUTEMISIA GeNTILESCHI

AUTOAREA CELEBREI „IUDITH ŞI HOLOFERN".

Născută în anul 1593, la Roma, Artemisia Gentileschi este fiica pictorului Orazio Gentileschi. Încă din zorii vieţii, fetiţa se trezeşte înconjurată de pensule, culori şi pânze.

După moartea mamei, primeşte sarcina de a îngriji de fraţii mai mici. Această obligaţie n-o împiedică să „fure" tainele meseriei de pictor de la tatăl său. Orazio înţelege că fata posedă un talent de excepţie şi o încurajează să lucreze alături de el. Adesea, colaborează la unele dintre pânzele acestuia.

Artemisia Gentileschi aparţine sfârşitului de secol XVI şi începutului celui de-al XVII-lea, când întreaga Europă devine barocă.

Cuvântul barroco – născut în limba portugheză – denumeşte perle orientale de formă neregulată. În această perioadă, barocul îşi exercită

Femei Celebre în Epoca Modernă influenţa asupra tuturor artelor, sugerând viaţa şi mişcarea. În pictură.

„Revoluţia" vine de la Michelangelo Merisi, zis Caravaggio, mentorul

Artemisiei Gentileschi. Caravaggio inventează o artă simplă, bazată pe efecteleromantice ale jocului dintre lumini şi umbre. Modalitatea sa de a picta, care o infuenţează covârşitor pe renumita artistă plastică, a fost numită „clarobscur", o modă răspândită cu rapiditate şi în alte ţări.

Artemisia duce o viaţă grea. Munca de menajeră şi activitatea de pictoriţă îi ocupă aproape tot timpul. Trăieşte izolată, departe de tinerii de vârsta ei. Mulţi bărbaţi se perindă prin atelierul tatălui, atât clienţi, cât şi pictori.

La vârsta de 19 ani, o întâmplare nefericită o marchează pe toată viaţa. Un pictor oarecare, numit Agostino Tassi, se furişează în atelier – în timp ce este singură – şi o violează. Legătura lor

„Forţată" durează un an. Individul îi promite că o va

lua de nevastă, însă este deja căsătorit. După ce află adevărul, Orazio îl acţionează injustiţie. Tassi este arestat, darneagă cu vehemenţă violul. Susţine cu tărie că fata i s-a dăruit de bunăvoie. Ba mai mult, inventează că nici nu era virgină, când a „avut-o” prima oară şi enumera alţi aşa-zişi amanţi. Nu se jenează să scornească şi o legătură incestuoasă între

Artemisia şi tatăl ei. În urma acestor „atacuri” mincinoase, pictoriţa este supusă unor examinări umilitoare de către justiţie. Reputaţia sa este pătată pentru totdeauna. Dar şi Tassi este condamnat la un an de închisoare.

Artista este căsătorită de către tată cu un negustor din

Florenţa, căruia îi place să picteze în timpul liber. Însă infamiile nu încetează. Artemisia se desparte de soţ. Lucrează împreună cu

Orazio la Roma, Veneţia, Londra – la curtea regală. Devine celebră pentru creaţiile realizate între anii 1612 şi 1621. Ca şi în cazul lui

Caravaggio, lucrările pictoriţei reflectă personalitatea ei zbuciumată. Discipol al marelui maestru, realizează o interpretare sui-generis a unor episoade religioase şi mitologice pe care le transferă într-o lume inspirată din viaţa pe care o trăieşte.

Personajele sale sunt: Esther, Maria-Magdalena, sau Iudith – personajul celebrei pânze „Iudith şi Holofern” – văduva evreică ce preferă să-l ucidă pe generalul Holofern, decât „să i se dea”.

Din această temă, reiese clar setea ei de răzbunare împotriva lui

Tassi, care nu încetează să o roadă. Artemisia îl pictează în cele mai sumbre culori pe violatorul său.

Stabilită la Neapole, faimoasa pictoriţă intră în eternitate în anul 1653 sau 1654.

Anna Avram

Doamna de Maintenon

DOAMNA REGE SOARE

Françoise d'Aubigné – viitoarea „Madame Roi-Soleil" (Doamna

Rege Soare) – s-a născut la 28 noiembrie 1635, în mohorâtul donjon din Mort. Aici, tatăl ci ispăşeşte o pedeapsă cu închisoarea pentru

„Falsificare de monede". Mama Françoisei este fiica administratorului uneia dintre numeroasele puşcării prin care se perindase. Micuţa are însă un bunic vestit la acea vreme: poetul Agrippa d'Aubigné, un protestant militant. Timp de opt ani, este încredinţată unei doici. Apoi, se îmbarcă împreună cu părinţii pe o navă ce se îndreaptă spre Antile.

Dar norocul nu le surâde, iar Françoise rămâne orfană de tată în urma acestei aventuri. În anul 1647, se întoarce împreună cumama în Franţa.

Fata este dată în grija „ursul inclor" călugăriţe din ordinul Sfintei

Ursula, înfiinţat de Sfânta Angèle Mcrici în anul 1535 – din Mort, unde devine o catolică ferventă. Ajunsă apoi la Paris, la vârsta de 17 ani, îl cunoaşte pe Paul Scarron, un scriitor paralitic, glumeţ şi frondeur, care lansează moda burlescului. Fascinat de şarmul Françoisei, el o cere în căsătorie în anul 1652. În ciuda faptului că duc lipsă de bani, mariajul lor este fericit. „Frumoasa indiană" – poreclită astfel după periplul din Antileţine unul dintre cele mai selecte saloane din capitală.

După moartea soţului, devenită văduvă la numai 25 de ani, se refugiază în credinţă. Are totuşi câteva aventuri discrete şi îşi păstrează prietenii foarte influenţi, Villarcceaux şi mareşalu 1 d'Albert, care o prezintă marchizei de Montespan, metresa regelui Ludovic al

XIV-lea („Le Roi-Soleil" – Regele Soare), mamă a opt bastarzi regali.

Tânăra văduvă beneficiază de o pensie din partea reginei-mamă, dar nu este suficientă pentru nevoile ei.

Devenită guvernanta copiilor adulterini ai regelui, Françoise ajunge la curte. Cu acest prilej îl seduce pe Ludovic al XIV-lea.

Monarhul este vrăjit de această frumoasă tulburătoare şi de talentul ei în conversaţie. Deşi a împli nit 39 de ani, e încă o femeie frumoasă, cu ochi mari, expresivi şi trăsături regulate. Discretă şi abilă, reuşeşte să capăte un rol extrem de important în viaţa lui Ludovic al XIV-lea, după afacerea otrăvurilor, în care este implicată doamna de Montespan.

Françoise îl iubeşte cu adevărat, dar nu-i cedează până ce nu simte că partida este câştigată. Îi vorbeşte despre religie, în momentul în care se preocupă de salvarea sufletului.

FilMiâf Celebre în Epoca Modernă

Regele o apreciază foarte mult şi o ia de soţie, în secret, după numai şase luni de la moartea reginei Maria-Tereza, în anul 1683 – cu acceptul bisericii. Suveranul are 45 de ani, iar Françoise – devenită între timp marchiză de Maintenon – cu trei ani mai mult. Este un caz unic în analele monarhice când un rege se însoară cu metresa sa. De acum, cei doi devin nedespărţiţi. În timp ceregeleâşi primeşte miniştrii, noua regină se îndeletniceşte cu cusutul, în apropiere. Este foarte bine informată şi îşi susţine protejaţii. Suveranul o consultă adesea, adresându-i-se întotdeauna cu politeţe: „qu’en pense Votre Solidité?”

Totuşi, influenţa ei asupra treburilor statului este supraestimată de către posteritate, susţin istoricii. Ludovic al XIV-lea n-ar fi putut fi ţinut sub papuc. Marchiza îi dă sfaturi, el îi cere să asiste la Consiliu, discută împreună probleme importante, însă deciziile le ia aproape întotdeauna singur. Rolul Françoisei creşte spre sfârşitul domniei, când îl susţine pe ducele de Maine – unul dintre bastarzii regali – pentru succesiune.

Dar principala preocupare a doamnei de Maintenon este educaţia. Într-o casă discretă din Paris, instruieşte, mai întâi, copiii regelui: domnişoara deblois, domnişoara de Nantes, ducele de Maine, contele de Toulouse. Françoise se ataşează cel mai mult de ducele de

Maine. Intră însă în istorie prin crearea Casei Regale a Sfântului

Ludovic la Saint-Cyr. Supărată din cauza ignoranţei şi uşurătăţii tinerilor care apar la curte, înfiinţează o şcoală pentru fetele sărace ale nobililor.

Această şcoală de la Saint-Cyr este un pension şi nu o mănăstire.

Elevele poartă uniforme frumoase şi beneficiază de un mediu vesel.

Şcoala funcţionează într-o clădire decorată cu picturi şi este înconjurată de grădini. În programa de învăţământ doamna de Maintenon introduce studii de elocinţă şi de poezie, aritmetică, noţiuni de economie, istorie antică, muzică, desen.

Marchiza de Maintenon este preocupată cel mai mult de literatură.

Reuşeşte să-l convingă pe celebrul scriitor Jean Racine, să scrie poeme morale şi istorice pentru elevele sale. Acordă o mare importanţă „artelor menajere” şi iniţierii în domeniul valorilor religioase şi morale. Dar elevele primesc de la rege numai dotemodeste şi, din această cauză, îşi găsesc cu greutate un soţ.

Din anul 1692, această instituţie de educaţie a marchizei se transformă într-o mănăstire. După moartea regelui, ea însăşi se retrage aici, unde îşi petrece ultimii patru ani din viaţă. Oaspeţii de marcă în trecere prin Franţa îşi manifestă curiozitatea de a o cunoaşte.

Unul dintre aceştia este ţarul Petru cel Mare, pe care marchiza îl primeşte aşezată în pat – probabil dintr-un reflex de curtezană.

Anna Avram

Celebra Doamnă Rege-Soare închide ochii pentru totdeauna la

15 aprilie 1719. Ea reprezintă un caz unic în istoria Franţei, văduva unui bufon de geniu ce devine metresă şi apoi soţie de rege.

Aphrabehn

UN „TAMKS BOND CU FUSTĂ” DIN Slil OLUL AL XVII-LEA

Aphra Behn, născută Johnson, a venit pe lume în anul

1640. După toate probabilităţile, mama ei lucra la curtea regală în timpul revoluţiei lui Oliver Cromwell. Tatăl, John Johnson, era bărbier. Fetiţa este botezată la Wyc, (Cent, unde-şi petrece şi primii ani din viaţă.

S-au vehiculat bârfe că Aphra – sau Arfa, Aphara, Ayfara – ar fi fost rodul unui adulter.

Copilăria sa cunoaşte evenimente dramatice, în timp ce călătoreşte împreună cu familia spre Surinam, la acea vreme colonie engleză din America de Sud. După două luni pe mare, vasul lor naufragiază. Aphra este salvată împreună cu mama, dar îşi pierde tatăl. Amândouă sunt duse pe o plantaţie, sub protecţia guvernatorului.

Aici, fata învaţă multe lucruri de la prinţul Oroonoko, fiul unui rege african – educat după moda europeană – ajuns sclav, care aşteaptă să i se hotărască soarta, şi de la iubita acestuia, Imoinda. Face expediţii în inima junglei împreună cu ei. După câteva luni, Oroonoko declanşează o revoltă a sclavilor, care este repede înăbuşită. Aphra încearcă să-l salveze, însă nu reuşeşte. Prietenul ei este condamnat la moarte şi executat. Marcată pe viaţă de aceste întâmplări, viitoarea scriitoare va relata totul în romanul „Oroonoko”.

Înainte de a se întoarce în Anglia, în primăvara anului 1664, devine amanta unui exilat puritan, fiul lui Thomas Scot, unul dintre spionii de bază ai lui Cromwell. O dată ajunsă înapoi în ţară, se mărită însă cu Behn, un negustor londonez de origine olandeză. Mariajul lor nu durează mult, fiindcă soţul este secerat de ciumă în anul 1665.

Tânăra văduvă este recomandată de o rudă ministrului Arlington.

Graţie relaţiei cu Scot, acesta se arată interesat de posibilele servicii pe care le-ar putea aduce. Dovedeşte inteligenţă şi abilitate şi dobândeşte prestigiu la curte. De aceea, Carol al II-lea o angajează în serviciile secrete engleze în timpul celui de-al doilea război cu Olanda

(1664 – 1667). Ca agent de informaţii, Aphra se dovedeşte foarte

Femei Celebre în Epoca Modernă eficientă. Trimite mesaje codificate de ia Antweip despre pierderile olandezilor. La sfârşitul anului 1666, obţine planurile elaborate de De

Ruyter, împreună cu de Witts, care-şi propuseseră să „pătrundă” pe

Tamisa şi să dea foc navelor inamice în porturile lor. Le comunică imediat curţii engleze, dar cei ce au angajat-o se îndoiesc de veridicitatea informaţiilor pe care le transmite. Astfel, Anglia înregistrează pierderi care ar fi putut fi evitate, dacă s-ar fi ţinut cont de mesajele sale.

Aphra Behn nu primeşte bani pentru serviciile prestate şi, din această cauză, este arestată pentru datorii, într-o Londră pârjolită de marele incendiu din anul 1666. După ce este eliberată, se hotărăşte să devină independentă. Dezgustată de politică, se apucă de scris, în contextul renaşterii culturale din timpul Restauraţiei. Dintre cele 17

Piese de teatru ale ei, enumerăm: „The Jelous Bridegroorn” (1671).

„The Amorous Prince” (1671), „The Town Fop” (1677), „The Rover, or the Banished Cavalier” (în două părţi, 1677 şi 1681) şi „The

Roundheads” (1682).

Înainte cu 13 ani de publicarea volumului „Robinson Crusoe”.

De Daniel De foc, considerat primul roman al literaturii engleze, Aphra scrie 13 romane. În „Oroonoko” sau „Sclavul regal”, reeditat în secolul al X VTII-lea, îşi rememorează aventurile din Surinam, prilej de a pleda în favoarea sclavilor şi a se pronunţa în favoarea absolutismului regal.

Scriitoarea se stinge din viaţă la 16 aprilie 1689, iar rămăşiţele ei trupeşti se „odihnesc” în mănăstirea Westminster.

Ana-Stuart

FĂT JRITOAREA MARII BRITANII

A doua fiică a regelui Angliei, Iacob al II-lea, Ana

Stuart s-a născut în anul 1665. Tatăl ei o preferă pe sora sa, Maria, căsătorită cu

Wilhefm de Orania.

Ana se mărită cu George de Danemarca, pe care îl iubeşte foarte mult, şi se stabileşte la Whitehall. Anglicană convinsă, devine o opozantă a politicii religioase a tatălui, care este un catolic fervent.

Fiindcă Iacob al II-lea intenţionează să abdice în favoarea fratelui vitreg, Iacob-Eduard, Ana declanşează o campanie de propagandă

Anna Avram

Împotriva lui. Sprijină complotul care îi aduce la putere pe cumnatul.

Wilhelm al III-lea de Orania, şi pe sora ei, Maria a II-a, printr-o

„A doua revoluţie” (1688 – 1689) numită „Revoluţia Glorioasă”, Iacob al II-lea fuge în Franţa.

În anul 1694, regina Maria moare. Suveranul se apropie de Ana, pentru a-şi întări legitimitatea puterii. Cum Wilhelm nu avea descendenţi, cumnata îl propune ca moştenitor pe fiul său, ducele de Gloucester (care avea să-şi piardă viaţa la vârsta de numai 10 ani). Regele acceptă, însă o îndepărtează pe mama lui la castelul Windsor.

Totuşi, Parlamentul o desemnează pe Ana unica succesoare legiţi mă la tron. Ea este proclamată regină la 19 martie 1702. Fiindcă pe soţul său, George – care o iubeşte la fel de mult – nu îl interesează politica, se lasă influenţată de Sarah Churchill şi de soţul acesteia, ducele de Marlborough. Duce o politică de război împotriva Franţei, încununată de succes, cel puţin până la negocierile de la Flaga (1709).

Profund anglicană şi parrioată, Anamulţumeşte toate partidele, deşi are alergic faţă de sistemele acestora. Ţine să-şi aleagă miniştrii şi are satisfacţia ca opţiunile ei să fie confirmate prin alegeri. Angajarea împotriva Franţei, în războiul de succesiune din Spania, îi aduce importante beneficii: câştigă Gibraltanil şi mai multe colonii.

În plan intern, Ana reuşeşte să împlinească un mare

vis al suveranilor englezi: crearea Regatului Unit, în martie 1707 – prin

„Union Act” se consfinţeşte unirea definitivă a Angliei cu Scoţia şi formarea Marii Britanii, care se ridică la rangul de mare putere europeană. Ana devine regină a Angliei, Scoţiei şi Irlandei, însă nu are cui să-i lase moştenire coroana, de acum mai „strălucitoare”.

În ciuda faptul că a născut de 18 ori, rămâne fără niciun descendent. Este copleşită de mustrări de conştiinţă că a trădat cauza tatălui, a lui Iacob al II-lea şi a fratelui vitreg, în anul 1688. Stările ci de depresie sunt marcate de o bulimic devenită proverbială. Se pare că ar fi devenit favorabilă unei politici de pace, începând cu anul 1710.

Prin „Act of Settlement”, elaborat în anul 1701, după moartea ducelui de Gloucester, coroana urmează să revină Casei de Flanovra, în detrimentul Stuarţilor catolici, refugiaţi în Franţa. Parlamentul decide să ofere tronul marelui regat al Marii Britanii – după moartea Anei – Sophici de Hanovra. Deşi nu este de acord cu această alegere, pentru a nu-i înfrunta pe parlamentari, regina acceptă. Spre sfârşitul domniei sale, viaţa politică este marcată de numeroase contacte cu iacobiţii.

Şubrezită de mai mulţi ani, starea de sănătate a suveranei se agravează. La 1 august 1714, în palatul Kensington, sună clopotul

Femei Celebre în Epoca Modernă morţii pentru Ana Stuart. Dar, în acelaşi an, moare şi Sophia. Urcă pe tron fiul ei, George 1, ai cănii descendenţi domnesc şi astăzi în Marea Britanie.

Deşi a purtat coroana numai doisprezece ani, „Ana a Angliei”.

A înseninat foarte mult pentru istoria britanicilor. În această perioadă, viaţa lor soc i ăla şi cu 1 tu ral a a cunoscut o extraordinară strălucire. Ana

Stuart a fost adeseori comparată cu regina Victoria pentru decenţa şi mediocritatea spiritului, dar şi pentru domnia ei glorioasă.

Anne Bonny şi Mary Read

DOUĂ FEMEI SUB STINDARDUL TIRAŢILOR

Născută în jurul anului 1700, Anne Bonny (sau Bonney) este fiica avocatului Cork din Irlanda şi a uneia dintre servitoarele sale.

Este deghizată în băiat şi declarată copil orfan, pentru ca tatăl s-o poată păstra aproape. Însă scandalul izbucneşte şi părinţii ei sunt nevoiţi să fugă în America. Se instalează în Carolina de Sud, unde avocatul prosperaşi devine proprietarul mai multorplantaţii. Viitorul fetei este asigurat, însă nu este atrasă de o viaţă liniştită şi onorabilă.

La vârsta de 14 ani, agresează şi răneşte grav un servitor care îndrăzneşte s-o contrazică. Se opune căsătoriei pe care i-o aranjează părinţii.

După moartea mamei, fuge cu tânărul marinar James Bonny, pe un vas pirat. După ce se căsătoresc, soţul se hotărăşte să devină om cinstit şi acceptă amnistierea oferită de noul guvernator al insulelor

Bahamas. Anna este nemulţumită de opţiunea lui, mai ales că James acceptă să-şi „vândă” foştii tovarăşi autorităţilor britanice. Îl părăseşte şi se aruncă în braţele unor piraţi mai viteji. Se înhăitează cu John

Rackham, zis Calico Jack, faimos lup de mare din insula New

Providence, pe care îl urmează în toate campaniile, chiar şi în cele mai îndepărtate. Îmbrăcată precum bărbaţii şi înarmată cu pistol şi cuţite.

Anne participă la numeroase atacu îi victorioase. Demonstrează mult curaj şi abilitate în mânuirea armelor. Devine mâna dreaptă a lui Calico

Jack, iar piraţii acceptă să-i şi comande. Se spune că, în timpul unei escale în Cuba, ar fi dat naştere unui copil, despre care nimeni nu a mai auzit niciodată. După aceea, şi-ar fi reluat nestigherită viaţa de pirat.

O întâmplare mai puţin obişnuită avea totuşi să-i dea fiori.

Rackham o surprinde în braţele unui nou membru al echipajului. Turbat, îşi scoate sabia pentru ca să le reteze

capul trădătorilor. Disperată.

Anna Avram

Iubita îi face o mărturisire şocantă: tânărul nou venit la bordul corabiei este tot… O fată. O cheamă Mary Read.

Născută la Londra, în jurul anului 1680, Mary este un copil din flori. A fost concepută de mama sa, în timp ce soţul – de profesie marinarcutreiera mările. De aceea, a crescut-o sub identitatea unui băiat, mai precis a unui frate vitreg care decedase la vârsta de numai câteva luni.

Când împlineşte 13 ani, Mary se hotărăşte să-şi păstreze deghizarea, pentru că îi oferă mai multă libertate. Practică tot felul de meserii: servitor, marinar, soldat de infanterie şi apoi de cavalerie.

Apoi se îndrăgosteşte de un bărbat şi se îmbracă – temporar – în haine femeieşti. Se mărită cu un oarecare Read, proprietarul unei taverne din Breda (Olanda). După moartea acestuia, îmbracă din nou uniforma, însă, o dată instalată pacea în nordul Europei, abandonează cariera militară. Se îmbarcă pe o corabie cu destinaţia Indii le vestice – actualele Antile. În largul coastelor din Maracaibo, ambarcaţiunea este atacată de „şleahta” lui Rackham. Echipajul olandez este invitat să i se alăture. Mary Read se conformează îndată. Convinsă că este un tânăr marinar, Anne se îndrăgosteşte de ea. După ce îi face declaraţii, fata se vede nevoită să-i dezvăluie secretul. Cele două războinice devin bune prietene.

Pentru a apăra un marinar, Mary ucide un confrate în duel. Cel salvat îi devine soţ. „Carierele” celor două femei – în sânul piraţilor – se încheie în anul 1720. Nava lor este atacată de un puternic vas de război britanic, trimis cu această misiune de guvernatorul Jamaicăi.

De îndată ce soldaţii urcă pe punte, piraţii fug şi se ascund în cală.

Anne şi Mary se dovedesc cele mai curajoase. Sunt totuşi capturate, după o luptă acerbă.

Judecaţi în luna noiembrie, toţi cei 20 de piraţi sunt condamnaţi la spânzurătoare. Numai cele două eroine scapă de cumplita sentinţă.

Bonny este eliberată, datorită influenţei tatălui său. Unii spun că ar fi mărturisit că este însărcinată, iar legea engleză interzicea execuţia femeilor gravide.

Mary este iertată şi ea de pedeapsa capitală, pentru că se pare că aştepta cu adevărat un copil. Moare în puşcărie, înainte de a naşte, la vârsta de 40 de ani. Sfârşitul Armei Bonny a rămas pentru totdeauna necunoscut.

Film ei Celebre în Epoca Modernă

Ladv Montagu

DESCOPERĂ SECRETELE HAREMULUI

Miss Mary Picne-Point, viitoarea Lady Montagu. S-a născut la

Thousby, Nottingfiamshire, în anul 1690. Tatăl ei este ducele de Kingston, care îi dă o educaţie aleasă.

Frumoasă şi spirituală, Mary se mărită în anul 1712 cu lordul

Wortley Montagu, descendentul unei familii nu mai puţin distinse decât a sa, căruia ştie să-i stârnească ambiţia şi chiar să-l ajute, în secret.

În anul 1717, Edward Wortley este numit ambasador al Angliei la „Sublima Poartă”, în Imperiul Otoman. Lady Montagu este hotărâtă să-l însoţească. Soseşte la Constantinopole după o călătorie istovitoare de patru luni. Femeie foarte curajoasă, sfidează toate pericolele, traversând o Europă devorată de ciumă şi măcinată de războaie.

Ajunsă la destinaţie, transmite o bogată corespondenţă, de o inestimabilă valoare. Se spune că, în timpul sejurului din Turcia, ar fi aranjat să fie introdusă, în secret, în haremul sultanului, din exces de curiozitate feminină. Duşmanii bârfesc că iniţiativa ei ar fi avut consecinţe supărătoare pentru ambasador.

Lady Montagu învaţă în această regiune un procedeu ancestral folosit de medicii musulmani, pe care îl experimentează în Anglia – de unde se răspândeşte în toată Europa – şi salvează numeroase posibile victime ale variolei. Graţie unor cunoştinţe sumare de limbă turcă şi a

unei translatoare grecoaice, întreţine relaţii cu femeile din înalta societate, având meritul de a fi descris marea paradă anuală a armatei turce – ” al ay”.

Dar, cele mai interesante relatări ale ei sunt cele referitoare la haremul imperial, o veritabilă microsocietate „păzită” eu străşnicie de eunuci. Lady Montagu prezintă pentru prima oară secretele sultanului:

„Coriye” sunt femeile de care nu se atinge şi dintre care le alege pe cele care le oferă demnitarilor de la palat. „Gozde” se numesc cele ce se bucură de privirea sultanului, „ikbal”, cele cu care face dragoste.

„Kadiu”, cele care îi dăruiesc copii, iar „valide”, este atotputernica sultană-mamă. Mary dezvăluie regulile care domnesc în această microsocietate, cărora li se supune însuşi „stăpânul”. Englezoaica zugrăveşte pe pânzele amintirilor vestimentaţia femeilor din harem, realizând tablouri cu totul diferite faţă de cele imaginate de mintea

Anna Avram

Occidentalilor de atunci. Contrar tuturor aşteptărilor, Lady Montagu descoperă că otomanele căsătorite nu renunţă la autonomie, spre deosebire de surorile lor europene, tratate ca inferioare de soţii lor.

Este foarte impresionată de cele aflate, cu atât mai mult cu cât nu are o căsnicie fericită.

În aprilie 1718, ambasadorul este rechemat în ţară. La întoarcerea în Marea Britanie, Lady Montagu se dedică pasiuni i pentru literatură şi reuneşte în jurul ei numeroşi savanţi şi scriitori. Îşi satisface în continuare gustul pentru călătorii. Îi cere soţului să plece împreună în

Italia, unde rămân 22 de ani.

Mary se întoarce în ţară abia după moartea lordului Wortley, în anul 1761. Se stinge din viaţă la 21 august, anul următor. Corespondenţa, mai cu seamă scrisorile scrise din Turcia, stau la baza renumelui său literar. Operele semnate de Lady Montagu sunt publicate în numeroase ediţii de-a lungul anilor.

Maria-Tereza

Dlis POT LUMINAT şi Oii 16 OKI MAMĂ

Faimoasa împărătească a Imperiului Roman, de naţionalitate germană, Maria-Tereza, s-a născut în anul 1717. Poreclită „Rezi”, că este fiica împăratului Carol al VI-lea, care îi asigură succesiunea la tron, şi a Elizabethei de Brunswick-Wolfenbuttel.

Fata blondă cu ochi albaştri şi trăsături regulate este crescută ca orice viitoare regină. Primeşte o educaţie aleasă, ce include lecţii de latină, spaniolă, franceză şi italiană. După ce împlineşte vârsta de 15

Ani, i se permite să asiste la Consiliilede miniştri. Dovedeşte intel agenţă şi o mare capacitate de muncă.

Tatăl ei este preocupat mai mult să-i găsească un soţ, decât s-o formeze ca om de stat. Însă „Rezi” se mărită din dragoste cu François-Eticnne de Lorraine, mate duce al Toscanei din anul 1738.

Doi ani mai târziu, situaţia internă a Austriei este dezastruoasă.

După moartea împăratului Carol al VI-lea, preia coroana Maria-Tereza.

Statele vecine profită de această tragică stare de lucruri, convinse că tânără regină (de 23 de ani) şi soţul ei nu vor putea să le ţină piept. Nu are bani, nu are credit, nici armată şi nici experienţă, când

Frederic al II-lea al Prusiei se „aruncă” asupra Sileziei; este începutul

Li, u,.; CnLHHKJÎ În Epoca ModhrnA

Rivalităţii dintre Habsburgi şi Hohenzollerni. Carol-Albeit de Bavaria încearcă şi el să obţină tronul austriac. Izbucneşte războiul de succesiune (1741-l 748); Prusia, Franţa, Bavaria, Saxaşi Spania se înfruntă cu Austria şi aliatul ei pe mare, Marea Britanie. Maria-Tereza câştigă încrederea ungurilor, caic îi oferă bani şi soldaţi „şi-şi salvează coroana. În anul 1745, îşi unge soţul împărat, sub numele de Francisc

I. În urma războiului de succesiune, nu pierde decât Silezia, una dintre provinciile cele mai bogate şi mai populate din monarhic.

Pacea generală este restabilită abia în anul 1748.

Împărăteasa întreprinde reforme indispensabile şi încearcă în zadar să recupereze teritoriul pierdut. Anexarea Galiţiei – la prima împărţire aPoloniei, în anul 1772 – şi a Bucovinei (1775) sunt slabe compensaţii pentru ea şi contribuie la deplasarea centrului de greutate al monarhiei spre Europa orientală. Unii spun că pierderea Sileziei ar fi fost singurul eşec al domniei Marici-Tereza, marcată de prodigioase transformări. Chiar dacă susţine cu tărie autoritatea statului şi se arată conservatoare, este considerată un despot luminat. Lucrări recente subliniază că, începând din anul 1749, debutează în Austria „Epoca Luminilor, care se va încheia abia în anul 1792, şi că ar trebui să se nuanţeze caracterul conservatoral suveranei. Ajutată de soţ, se sprijină pe fidelul cancelar

Kaunitz şi o pleiadă de oameni progresişti, printre care se numără medicul van Swieten, ministrul flaugwitz şi abatele Felbiger.

Maria-Tereza instituie o administraţie imperială lanivelul celor mai perfecţionate birocraţii europene. Este creat Terezianum, un institut cu menirea de a forma elita funcţionarilor.

Privează iezuiţii de monopolul lor cultural, „îndulceşte” cenzura, reformează universităţile. În anul 1773, iniţiază reforma învăţământului primar obligatoriu, după model prusac. Înfiinţează mai multe

„Case de educaţie”, cum ar fi vestitul Colegiu Maria-Tereza din Viena, azile pentru veterani şi biblioteci publice. Orientările culturale se modifică: franceza devine limba de curte şi a elitelor, germana înlocuieşte latina, ca limbă de învăţământ şi comunicare între diferitele naţionalităţi.

Reformele ci se îndreaptă şi spre Codul Penal – aboleşte tortura

— Şi biserică, ale cărei domenii sunt secularizate. Fără îndoială, suverana se preocupă şi de economie. Sprij mă industriile: minieră, metalurgică şi textilă, apelând la mână de lucru specializată din străinătate. Avântul demografic – de exemplu, dublarea populaţiei în Ungaria – şi progresul economic, fac din domnia Marici-Tereza unul

dintre marile momente ale istoriei Austriei. Ca dovadă, este şi astăzi populară în rândul austriecilor.

Anna Avram.

De precizat că încearcă să amelioreze şi condiţia ţăranilor.

Limitează corvezile, în timp ce favorizează dezvoltarea manufacturilor.

Exercită un veritabil mecenat în domeniul artistic. 1 neheie construirea castelului Schönbrunn şi favorizează creaţia muzicală – ea însăşi este muziciană.

Maria-Tereza visează să schimbe şi sistemul tradiţional de alianţe: se detaşează de Angliaşi seapropie de Franţa. Marchiza de

Pompadour serveşte de intermediar la negocieri.

Stilul deviată al împărătesei amestecă grandoarea şi simplitatea vieţii familiale. Naşte nu mai puţin de 16 copii, în 20 de ani, dintre care numai zece supravieţuiesc. Adevărată „mamă a Patriei”, nu-şi pune niciun moment problema moştenitorilor la tron, ci este preocupată să-i mulţumească pe toţi descendenţii. Astfel: Iosif este destinat

Imperiului, Leopold devine mare duce al Toscanei, Maximilian, arhiepiscop elector de Köln, Maria-Carolina, regină a Neapolelui, şi

Maria-Antoaneta, regina Franţei.

După moartea împăiatului Francisc I (în anul 1765), Maria-Tereza este tentată să abandoneze puterea. Revine asupra acestei hotărâri, pentru a contracara veleităţile de reformă radicală ale fiului ei, Iosif al

Il-leadevenit coregent.

Împărăteasa moare în anul 1780 şi lasă în urma ei o monarhie profund transformată: un stat de 22 de mii Ioane de locuitori, mai bogat, mai întins şi mai bine administrat decât în anul 1740, când a preluat puterea. Puternica sa personalitate, inteligenţa politică şi autoritatea reală au impus-o în faţa contemporanilor şi a posterităţii.

Marchiza de Pompadour

CEA MAI STRĂLUCITOARE DINTRE METRESELE

REGILOR

Jeanne Antoinette Poisson, viitoarea marchiză de Pompadour, s-a născut în anul 1721. Mama ci se numeşte Louise-Madeleinc de la

Morte şi este o femeie foarte frumoasă. Oficial, tatăl său este François

Poisson, un angajat al fraţilor Paris, furnizor de alimente pentru Hotelul

Invalizilor. Unul dintre amanţii mamei, fermierul general, Le Normant de Toumehem, probabil adevăratul tată al micuţei Jeanne, devine protectorul familiei.

Fetiţa primeşte o educaţie aleasă, de la călugăriţele din Poissy…

Femei Celhbrb în Epoca Modernă până la Salonul Doamnei de Tencin. Este iniţiată în artele clasice, cum ar fi muzica, dansul sau pictura. La 20 de ani, devine o fată faimoasă şi graţioasă. Pielea ei albă pune în valoare bogatul păr castaniu.

„Generozitatea” fermierului Le Normant este atât de mare, încât o mărită cu nepotul lui, Guillaume Le Normant d’Etiolles. Locuieşte împreună cu soţul, într-un castel din apropiere de pădurea Senari.

Ambiţioasă, spirituală şi seducătoare, începe să atragă în salonul ei scriitori în vogă. Pătrunde în lumea bancherilor parizieni, în care domnesc atotputernicii fraţi Paris, care au intrările lor la Versailles.

La un bal mascat desfăşurat la Hotel de Ville, în februarie 1745, doamna Le Normant d’Etiolles lasă să-i cadă batista în faţa regelui

Ludovic al X V-lea. Între ei se naşte o legătură pe care întreaga curte o crede trecătoare, dar care durează nu mai puţin de… 20 de ani.

Relaţia Jeannei cu suveranul debutează după patru ani de căsnicie. Ea arc 24 de ani, iar Ludovic al XV-lea, 30 de ani – şi este însurat de 20 de ani. El îi oferă metresei marchizatul de Pompadour şi o instalează la Versailles, în apropiere de propriile apartamente. În anul 1756, este numită doamnă de onoare în palatul reginei Marie

Leszczyńska.

Cu toate că monarhul este un mare afemeiat, marchiza reuşeşte să-l păstreze, datorităinteligenţei şi subtilităţii ei. Însă, cum „năravul din fire n-are lecuire”, mai are şi alte aventuri, care îi produc multe suferinţe favoritei. Se întâlneşte, în secret, cu domnişoare tinere, într-un mic hotel din Parc-aux-Cerfs.

Dar Jeanne îi rămâne credincioasă până la sfârşitul zilelor. Ea îi oferă iluzia unui cămin şi capătă o imensă influenţă asupra sa. În ciuda unei mari puteri de muncă, lui Ludovic al XV-lea nu-i place să ia hotărâri care-l angajează. Marchiza, în care are deplină încredere, devine un intermediar obligatoriu. Îi încredinţează puterea de a numi miniştri, ca în cazul lui Choiseul, precum şi de a implica Franţa în conflicte militare, ca de exemplu „Războiul de şapte ani”, foarte costisitor şi nedorit. De asemenea, este consultată la numirile şi destituirile de generali şi, de aceea, este considerată responsabilă de eşecurile militare. Iată de ce mulţi o califică geniul rău al lui Ludovic al XV-lea. Aristocraţia este scandalizată de originea ei burgheză, întreaga curte nu o iartă pentru apropierea de rege. Influenţa sa este într-adevăr uneori nefastă. În afară de gafele care ţin de strategia militară şi politica externă, are prostul obicei de a favoriza miniştri mediocri din anturaj.

Dar are şi un aport remarcabil. În salonul ei se reunesc unele dintre cele mai strălucite minţi ale numinismului. Îl sprijină pe Voi tăiere

Anna Avram să se impună în lumea artelor. Mulţi artişti îi datorează un loc de muncă. Oferă pensii pentru mari scriitori, cum ar fi Diderot şi

D’Alembert, cu toate câregelenu-i apreciază deloc.

Jeanne montează piese de teatru pentru suveran, cheltuie foarte multă energie pentru a-l distra. Este fascinată de construcţii mai mult decât el. Pur şi simplu colecţionează castele: Champs, Crécy, La Ceile-Saint Cloud, hotelul ei parizian – astăzi Palatul Élysée. Construieşte

Castelul Beilevue, prilej de a-şi impune stilul

„Pompadour”, care va traversa secolul.

Marchiza lansează moda mobilierului artistic şi a antichităţilor chineze. Întemeiează celebra fabrică de porţelan din Sèvres. Bunul gust se regăseşte şi în toaletele ei, foarte copiate la vremea lor. Cu siguranţă, cheltuieşte foarte mult şi îşi atrage critici virulente.

O afecţiune pulmonară nu-i dă pace şi o ucide prematur. M archiza de Pompadour încetează din viaţă în anul 1764, la vârsta de numai 43

De ani. Ludovic al XV-lea o plânge sincer, însă poporul şi curtea nu o regretă. „... Poate fi considerată ultima dintre metreseleunui rege demnă de acest nume din istoria Franţei şi cea mai strălucitoare”, scrie Sainte

Beuve. El încearcă s-o reabiliteze în ochii posterităţii, susţinând că l-a iubit sincer pe rege şi că ar fi ajuns în politică fără să vrea, după care a trebuit să se apere de perfidii.

ECATERINA CEA MARE

TREMURĂ DIN CAtJZA MISTERIOASEI TARAKANOVA

Născută la 2 mai 1729 la Hettin, Pomerania, Sofia Augusta

Frederika – viitoarea Ecaterina a II-a – este fiica prinţului Carol de Anhalt-Zerbst, conducătorul unuia dintre cele mai insignifiante stătuleţe care alcătuiau Sfântul Imperiu Roman de Naţiune Germană.

Ca adolescentă, îl impresionează pe Frédéric al II-lea al Prusiei, care o recomandă ca mireasă pentru Petru, moştenitorul tronului Rusiei.

Ţarina Elizabeta consfinţeşte această căsătorie, când Sofia împlineşte vârsta de 14 ani. În anul 1744, porneşte spre Rusia. Este acceptată în religia ortodoxă şi botezată Ecaterina, un nume cu rezonanţă rusească, învaţă cu conştiinciozitate limba rusă.

Nunta are loc la 21 august 1745. Petru, un băiat urât şi alcoolic de 17 ani, nu se atinge de nevastă în noaptea nunţii, din cauza unei fimoze dureroase. În timp ce mireasa îl aşteaptă în patul conjugal, îşi

Femei Celebre în Epoca Modernă tace apari ţi-a mort de beat şi se culcă. Această situaţie durează ani de zile.

Pentru că i se impune castitate, Ecaterina dă în cealaltă extremă:

Bulimia sexuală. Petru o tratează cu dispreţ, în timp ce înşiră amant după amant. Serghei Saltîkov, Stanisław Poniatowski, fraţii Orlov.

De teamă să nu rămână însărcinată, îşi îmbată soţul şi pune un doctor să-l opereze, pentru ca să-şi poată îndeplini obligaţiile conjugale. Între timp, citeşte masiv; autorii ei preferaţi sunt: Voltaire.

Montesquieu, Locke.

Unii spun că Pavel s-ar fi născut din legătura sa cu Saltîkov.

Copilul este însă recunoscut oficial de ţarevici şi nimeni nu ştie cu exactitate dacă îi este sau nu tată.

La moartea Elizabetei, în anul 1762, Petru urcă pe hon, sub numele de Petru al III-lea. Domnia lui nu durează decât câteva luni, timp în care se joacă – ore în şir – cu soldaţii de plumb. Luteran, îşi arată cu nepăsare dispreţul faţă de Biserica Ortodoxă de Răsărit. Duce o politică externă catastrofală, care culminează cu hotărârea de a porni un război împotriva Danemarcei, folosindu-se de un pretext banal. Printre numeroasele erori pe care le comite se numără şi alianţa cu Prusia în

„Războiul de şapte ani”, care displace armatei.

Ecaterina acţionează fără întârziere. Urzeşte un complot împotriva soţului, cu ajutorul fraţilor Orlov. Beat, Petru este închis, în iunie 1762, într-o fortăreaţă din apropiere de Sankt Perersburg. O

Săptămână mai târziu, moare în mod suspect şi nimeni nu se îndoieşte că la mijloc este mâna împărătesei. Explicaţia oficială a decesului: durere subită de stomac. Tronul este preluat de soţie, care dovedeşte mari calităţi diplomatice. Devine stăpâna absolută a

Rusiei, după ce este încoronată în septembrie 1762, cu aprobarea armatei şi a poporului. În realitate, Ecaterina nu aredrq? turi legale la tron, iar armata care o

promovează – poate oricând s-o „răstoarne”, dacă nu se dovedeşte un diriguitor bun.

Istoricii afirmă că este primul conducător cu educaţie iluministă al Rusiei. După ce urcă pe tron, continuă să citească. Are o imensă bibliotecă în palat şi susţine că poartă mereu o carte în buzunar pentru clipele de răgaz.

La începutul domniei, pregăteşte un nou cod de legi. În acest scop, convoacă o mare adunare – ZEMSTVO – care să reprezinte toate categoriile sociale din Rusia. Unii spun că, astfel, ar fi încercat să-şi legitimeze domnia prin „consimţământ” popular. Concepe apoi

„Nakazul” – care cuprinde idei privitoare la principiile care vor sta la baza legilor ruseşti, foarte apreciat de Voltaire.

În domeniul învăţământului, se înregistrează cele mai specta-Arina Avram

Culoase progrese; Ecaterina a II-a înfiinţează prima Universitate din

Asia. Fondează primul colegiu de medicină din Rusia şi oferă un exemplu curajos când acceptă să fie inoculată împotriva variolei.

Reformează Academia Militară. Fondează prima şcoală de fete din

Rusia şi primul colegiu de pregătire a profesorilor. Înfiinţează printr-un decret un sistem educativ gratuit de stat. Deşi nu includ şi copiii şerbilor, reformele ţarinei sunt superioare celor din alte ţări. Trece cu uşurinţă la religia ortodoxă, pentru a face pe plac poporului nis, în faţa căruia se arată foarte pioasă. Inteligentă, practică toleranţa religioasă pentru a preveni dezordinea publică într-un imperiu multicultural.

Toate aceste realizări, succesele într-o serie de războaie, strălucirea curţii şi frumuseţea palatelor pe care le construieşte fac să merite titlul „cea Marc”, care îi este conferit de Adunarea pe care o convoacă în anul 1787. Totuşi, nu toată lumea este mulţumită de guvernarea ei. Unii nobili susţin că Pavel – fiul său, încă minor – ar fi trebuit de fapt să fie ţar. Alţii i se opun pentru că trecuse

cu vederea uciderea soţului. Se spune că fraţii Orlov conduc în realitate

Rusia, ceea ce istoria va infirma.

De asemenea, se zvoneşte că intenţionează să reducă numărul şerbilor, un alt motiv de supărare pentru nobili. Însă, deşi critică deschis Serbia, Ecaterina nu-i ajută pe iobagi. Instituie modalităţi legale prin care nobilii îi pot elibera, dar – în practică – situaţia lor se înrăutăţeşte. Se pare că războiul ţărănesc condus de Pugaciov, între

1774 – 1775, este motivul pentru care renunţă să îmbunătăţească viaţa acestora. Nemulţumirile de mai sus sunt cauzele complotului lui

Nikita Panin-şeful Colegiului pentru Afaceri Externe – căruia abia reuşeşte să-i facă faţă.

Viaţa sentimentală a Ecaterinei cea Marc este plină de culoare.

Se spune că ar fi oferit amanţilor recompense grase, la despărţire. La vârsta de 43 de ani, îşi instalează fără jenă iubitul la curte. După ce se plictiseşte de el, îi oferă 100.000 de ruble, un palat în Moscova şi o rentă anuală de 200.000 de ruble. Doi ani mai târziu, cunoaşte cea mai mare, dar şi cea mai scurtă, dragoste pentru Grigori Poternkin.

Prin calităţile administrative şi talentul militar, îi devine indispensabil şi, de aceea, îl asociază la domnie. Potemkim cucereşte Crimeea şi întemeiază oraşul Ecaterinei. În timpul unei vizite în regiune, pentru a-i sugera ţarinei o iluzorie prosperitate, dispune pe traseul imperial sate de carton, care rămân celebre în istorie. Când încetează legăturile intime dintre ei, ofiţerul favorit îi rămâne cel mai bun prieten.

Următorul amant este ucraineanul Petru Zavadovski, pe care îl „concediază” cu 50.000 de nible, rentă anuală. Este înlocuit de Simon

Femei Celebre în Epoca Modernă

Zorici, căruia îi ia locul Ivan Rimski-Korsakov, apoi Aleksandr

Saubkoi, după care Aleksandr lennolov primeşte

ladespărţire 130.000

De ruble. În total, Ecaterina cea Marc a oferit 92.820 milioane de ruble amanţilor săi, ca recompensă pentru „serviciile” aduse.

Dar viaţa ci, marcată de grijile domniei şi condimentantă cu aventuri sentimentale, este tulburată cel mai mult de apariţia

Tarakanovei, în anul 1772, o femeie misterioasă care se afişează în toată Europa ca moştenitoare legitimă a tronului Rusiei.

Se prezintă sub numele de Aly Emetcy, prinţesă de Vladomir şi susţine că nu şi-ar fi cunoscut părinţii, că a fost crescută în Germania şi apoi trimisă în Persia. La Ispahan, un prinţ i-ar fi dezvăluit nobila identitate şi ar fi convins-o să vină în Europa.

Înconjurată de persoane dubioase, Tarakanova ajunge la Paris.

Londra şi Berlin, unde se recomandă drept fiica ţarinei Elizabeta

(decedată în anul 1761). Fiinţă încântătoare, atrage numeroşi susţinători pentru cauza sa. Dar era Tarakanova îndreptăţită să pretindă tronul? Unii istorici susţin că Elizabeta s-ar fi măritat în secret cu un simplu cazac, împreună cu care a avut doi copii.

Aşa-zisa moştenitoare a tronului Rusiei e susţinută de polonezi, nemulţumiţi că Ecaterina conduce cu mână de fier o parte din ţara lor. În Occident este tratată ca o posibilă ţarină. Împărăteasa nu mai poate tolera aşa ceva. Îl însărcinează pe Alexis Orlov, comandant al flotei ruse în Mediterana, s-o aresteze. Pentru a-şi îndeplini misiunea, el lansează zvonul că este dizgraţiat.

Mereu în căutare de susţinători, Tarakanova îi trimite o scrisoare prin care îi explică originea sa. Orlov îi propune o întâlnire şi simulează că se îndrăgosteşte la prima vedere. Jură că o va ajuta să se instaleze pe tron şi o cere în căsătorie. Prinţesa îl iubeşte cu adevărat şi consimte să-l ia de bărbat. Dar, o dată ajunşi pe vas, este arestată şi apoi închisă în fortăreaţa din Sankt Petrsburg.

Nu după multă vreme, începe să scuipe sânge, din cauza condiţiilor vitrege din carceră. Moare în închisoare, la4 deccmbrie 1775, şi coşmanilecaterinei ia sfârşit. Niciodată, nimeni, nu a putut afirma cu siguranţă că ar fi fost o impostoare.

În ultimii cinci ani de viaţă, ţarina devine din ce în ce mai reacţionară. Îmbătrânită, se lasă tot mai mult sub influenţa ultimului dintre cei peste 20 de amanţi, nemilosul Platon Zubov, un tânăr ce se opune ideilor iluministe. Înspăimântată de Revoluţia Franceză din

1789, „devine mai aristocrată decât aristocraţii”. Introduce cenzura presei. În anul 1796, o congestie cerebrală frânge firul vieţii ei agitate.

Geniu politic, care marchează profund Rusia, cinica şi nimfomana

Ecaterina cea Mare şi-a câştigat un loc aparte în istorie.

Arjna Avram

Femeile lui Napoleon:

CREOLA JOSEFINA ŞI BLONDA WALEWSKA

Marie Josephe Rose Tasher de la Pagerie, prima nevastă a împăratului Napoleon 1 Bonaparte, s-a născut la 23 iunie 1763

La Troisllets în Martinica. Tatăl ei era locotenent de marină. În anul

1779, viitoarea împărăteasă ajunge în Franţa şi este căsătorită, la văi-sta de 16 ani, cu vicontele Alexandre de Beauharnais, împreună cu care are doi copii, Eugene şi Hortense.

În anul 1794, soţul este trimis la eşafod, iar ea este închisă din motive politice. Este eliberată de 9 – 10 Thennidor (27 – 28 iulie 1794) – zile revoluţionare care antrenează căderea lui Robespicrre şi sfârşitul

Convenţiei montagnarde.

Frumoasa creolă devine una dintre femeile cele mai curtate în saloanele din epocă. Duce o viaţă destul de liberă... În octombrie

1795, în casa doamnei Tallien, îl cunoaşte pe

generalul Bonaparte. Cu toate că este cu şase ani mai mare decât el, o va iubi cu pasiune şi va suferi cumplit din cauza geloziei. Nu va trece multă vreme şi îi va plăti cu aceeaşi monedă…

Napoleon o „botează” „Incomparabila” Josefina. Nu concepe să-i spună Rose, nume rostit de prea multe guri de bărbaţi. Creola i se

„Dă” într-o seară de ianuarie. Nu înseamnă mare lucru pentru ea. Dar generalul o iubeşte şi o ia de nevastă la 9 martie 1796. Folosesc acte false, pentru a masca diferenţa de vârstă. Soţia „întinereşte” cu patru ani, în timp ce soţul „îmbătrâneşte” cu 18 luni.

Josefina nu-şi schimbă comportamentul uşuratic: se îndrăgosteşte de Hyppolyte, un locotenent cu nouă ani mai tânăr.

Napoleon este înştiinţat de infidelitatea sa. Femeie foarte inteligentă, realizează că are mult de pierdut şi, cu toate că îl adoră pe Flyppolyte, îşi dă toată osteneala să-şi convingă bărbatul că nu este vinovată.

Între timp, Bonaparte pleacă în campanie în Egipt. Ca să-l împace, îi promite că îl va însoţi. Dar ştie cum să aranjeze lucrurile şi, în final, rămâne la Paris. Continuă relaţia cu Hyppolyte. Soţul prinde de veste şi se luptă permanent cu bănuielile. Se întoarce „turbat”. Ameninţată cu divorţul, Josefina ştie să-i recâştige rapid afecţiunea, mai ales că este avertizat de un apropiat că ochii Franţei nu trebuie să-l suqmndă angajat în certuri casnice.

Frumoasa creolă va exercita o mare influenţă mondenă, chiar politică, în vremea Consulatului. Va fi gata mereu să-şi ajute bărbatul.

Femei Celebre în Epoca Modernă din toate puterile. Împărtăşeşte prodigioasă lui ascensiune şi este încoronată, după celebrarea grăbită a căsătoriei lor religioase.

Cu toate că Napoleon îi pune la dispoziţie sume din ce în ce mai mari, Josefâna face în tot timpul vieţii datorii importante. Împăratului nu-i place să-şi întrenipă lucrul şi-şi lasă adesea nevasta să-l aştepte peste putinţă. Într-o zi sunt puşi la cuptor 23 de pui, pentru ca în orice moment o

pasăre să fie proaspăt friptă pentru el.

La Tuileries, cei doi cinează singuri, cu excepţia duminicilor, când se reuneşte în jurul lor întreaga familie imperială. Dar paradisul nu durează mult. Deşi a iubit-o, Bonaparte începe să-şi înşele soţia, care varsă multe lacrimi din cauzainfidelităţilor sale. Rivala cea mai de temut este contesa Walewska. Josefâna foloseşte cele mai incredibile stratageme pentru a îndepărta femeile care se furişează în inima bărbatului ei. Însă nu-i dăruieşte copii. Iar Napoleon, care pune bazele unei noi dinastii, nu poate renunţa la speranţa de a lăsa un moştenitor, începând din anul 1807, se gândeşte să-şi repudieze soţia.

Crud încercată, Josefâna consimte până la urmă divorţul, care este pronunţat la 16 decembrie 1809. Locuieşte apoi, fie la Castelul din Navarre (Eure), fie la Malmaison, în apropiere de Paris, şi nu încetează să corespondeze cu împăratul. Moare la două luni de la prima sa abdicare, la 29 mai 1814 (la Malmaison).

Maria Walewcska, născută Marysia Lonczyńska, a venit pe lume la 7 decembrie 1786 în Brodno. Tatăl ei, pan Maciej Lonczyński, era un moşier din Kiernozia, iar mama se numea Ewa Lonczyńska.

Marysia este cel de-al cincilea copil din cele şapte odrasle ale familiei, încă de mică, primeşte o educaţie aleasă. Învaţă franţuzeşte, nemţeşte, muzica şi dansul. Este trimisă la un pensionat de mănăstire, de unde se întoarce acasă înainte de a împlini 16 ani. Numeroşi pretendenţi îi cer mâna. Cea mai „tentantă” partidă: Anastazy Colonna-Walewski, un moşier din Walewice, de patru ori mai în vârstă decât ea. Ce o determină pe Maria să se mărite cu un bărbat de 67 de ani? Unele mărturii şi documente vorbesc despre dificila situaţie materială a familiei Lonczyński, după întoarcerea sa de la mănăstire. Totuşi, mireasa primeşte o dotă de 100.000 de florini, ceea ce ridică alte semne de întrebare. Este convinsă de mamă şi de trate să devină soţia bătrânului şambelan. „Plângea. De-abia am putut s-o duc la altar”, avea să recunoască mai târziu Benedykt Iozef Loczyński, devenit general de

brigadă.

La început, Walewska laudă „bunătatea, politeţea şi tactul”.

Soţului. După o călătorie în Italia, îi dăruieşte un tiu, botezat Antoni

Bazyli Rudolf. Nu frece multă vreme, însă, şi începe să se simtă

Ari na Avram

Stingheră la palatul din Walewice.

Există mai multe variante privitoare la prima întâlnire dintre Napoleon şi contesa Walewska. Unii spun că ar fi fost zărită de fiul natural al faimosului om politic, Tallcyrand-contele Flahaut şi, pe această filieră, ar fi obţinut o invitaţie la un bal organizat în cinstea împăratului la Varşovia.

Însă Walewska susţine că l-ar fi cunoscut pe Bonapaite în ianuarie 1807, în faţa unui han din Bionic – în unele lucrări numele apare greşit, Bronie – după luptele de la Pultusk şi Golymin. Potrivit istoricului Frederic Masson, care preia relatarea din memorialul contesei, s-ar fi furişat din Walewice, împreună cu o prietenă, înghesuindu-se printre ţărani şi lucrători, pentru a-l vedea pe cel ce era convinsă că va ridica Polonia din „cădere”. După cum se ştie, această ţară trece printr-o perioadă tulbure după tratatul ruso-austriac cu privire la a treia sa împărţire. După ce i-ar fi urat „bun venit”.

Napoleon i-ar fi oferit un buchet de flori. Ar fi scrutat-o cu privirea, încântat de apariţia blondă, cu ochi albaştri, imenşi şi ten strălucitor.

De talie mică, cu gură frumoasă, nas drqjt, gât lung şi delicat, braţe fine şi mereu elegantă, contesa era o femeie fascinantă, potrivit contemporanilor săi.

Înianuarie 1807, la carnavalul istoric de la Varşovia, Bonaparteo remarcă. O invită la dans, pentru a putea stabili o legătură. A doua zi, după bal, îi trimite un imens buchet de flori şi un bilet de dragoste.

Contesa nu-i răspunde. Nu-i răspunde nici la al doilea bilet, însoţit din nou de un buchet de flori. Al treilea bilet

este mai convingător: „Pani a dumneavoastră îmi va fi mai dragă, când veţi avea milă de biata mea inimă”. Maria înţelege că Napoleonnu se va interesa de soarta Poloniei, decât dacă va ceda. În consecinţă, se lasă dusă la castel. Se presupune că, la prima întâlnire, împăratul nu ar fi obţinut nimic. Îi trimite o bijuterie, pe care poloneza nu o primeşte. Dar acceptă să meargă din nou la castel (este vorba despre castelul varşovian pus la dispoziţia lui Bonapaite).

Unii susţin că Walewska şi-ar fi prezentat în mod exagerat aventura drept exclusiv o problemă politică. Motivează că i s-ar fi dăruit, în cele din urmă, numai la insistenţele delegaţiei guvernamentale, sub ameninţarea că, altfel, Napoleon nu va mai lupta pentru Polonia şi o va lăsa la dispoziţia ruşilor şi a prusacilor.

La a doua întâlnire, împăratul devine aproape dur. Contesa avea să insinueze că legătura lor ar fi debutat printr-un viol, săvârşit în timp ce era leşinată. Convieţuirea cu Napoleon începe la Finckenstein. Se înţeleg foarte bine, datorită firii ei foarte înţelegătoare. Începe să-l

Femei Celebre în Epoca Modernă iubească. Drept mărturie stă un inel ce i-l dăruieşte şi pe care pune sa de gravat: „Dacă ai să încetezi să mă iubeşti, să nu uiţi că cu te-am iubit”. Napoleon o apreciază în mod deosebit, pentru că nu îi cere niciodată avantaje materiale. Tot ceea îi pretinde, este legat de Polonia.

Din această cauză, părăseşte dezamăgită Finckenstein, pentru că împăratul nu-i restituie independenţa. Nu-i promite că va merge la Paris, în ciuda tuturor insistenţelor lui. Dar, de mers, merge... Apogeul iubirii lor este atins la Schönbrunn, doi ani mai târziu, unde Napoleon se stabileşte după victoria de la Wagram. O instalează într-o casă de vis din Viena. După o lună, rămâne însărcinată, eveniment deosebit de important în viaţa împăratului, deoarece Josefina îl acuza de infertilitate. În al nouălea cer, manifestă o grijă deosebită faţă de copilul pe care abia îl aşteaptă.

Micuţul vine pe lume la Walewice, la invitaţia şambelanului. Şi

Napoleon este de acord cu această iniţiativă, pentru ca fiul său să se poată bucura de privilegii legale. Walewski declară că bebeluşul – născut la 4 mai 1810 şi botezat Floryan Alexander Josefeste al lui.

Deşi Fouché, ministrul Poliţiei, îi propusese să lupte împreună împotriva Josciinei, să-i facă un copil lui Napoleon şi să acceadă la tron, Maria are reticenţe. Împăratului îi vine ideea să-i ianou-născutul şi să simuleze că l-ar fi născut soţia legitimă. Fouché o influenţează să nu accepte „târgul". Îl determină apoi pe Napoleon să divorţeze de

Josefina, care făcuse tot ce-i stătuse în putinţă – îi „vârâse" chiar şi alte femei în pat – n.a. – ca să-l despartă de poloneză.

Walewska reuşeşte să-şi determine amantul să renunţe la căsătoria cu marea ducesă, Annasora mai tânără a ţarului Alexandru – care îi cere să se oblige că nu va reface niciodată regatul independent polonez. Despre căsătoria lui cu fiica cea mare a împăratului

Austriei, află din ziare. Supărată, se retrage luni de zile la Walewice.

Totuşi, în toamna anului 1810, se hotărăşte să plece definitiv la Paris, împreună cu amândoi copiii, din cauza certurilor cu Walewski.

Napoleon o instalează împărăteşte în capitala Franţei. În fiecare dimineaţă trimite pe cineva să-i afle dorinţele. I se oferă o pensie lunară de 10.000 de franci şi un angajat care are misiunea de a-i face cât mai plăcută şi mai comodă viaţa. Dar, în timp ce aşteaptă ca arhiducesa Maria-Luiza să-i dăruiască un moştenitor pentru tron, nu mai are timp pentru amantă. Se interesează numai de fiul său, Alexandru.

Maria pozează pentru pictori celebri, preocupată să fie mereu elegantă. Cu toate că soţia este foarte geloasă, Napoleon nu renunţă cu totul la „nevasta poloneză". Când fiul lor, Alexandru, împlineşte doi ani, îi face un important

act de donaţie. Căsătoria soţilor Walewski

Anna Avram

Se desface oficial, pe motiv că şambelanul începuse să aibă datorii care puteau înghiţi darurile lui Napoleon. La proces, soţul declară că ar fi fost înţeles cu tânăra consoartă să nu-i păstreze credinţă matrimonială. Divorţul se pronunţă la 24 august 1812.

După cea de-a doua căsătorie a lui Bonaparte, Josefina „prinde”.

Simpatie faţă de fosta rivală poloneză. O invită, deseori, împreună cu fiul său, Alexandru, lapalatul din Malmaison. Generalul d'Omano (în vârstă de 30 de ani), unul dintre cei mai eleganţi cavaleri francezi, se îndrăgosteşte de Walewska. Suntem în ultimele zile ale Imperiului.

Napoleon abdică. Maria-Luizafuge cu moştenitorul tronului la Blois.

Împăratul încearcă să se sinucidă, dar otrava nu-i provoacă moartea, pentru că este prea veche. Disperată, Maria porneşte spre Fontainebleau pentru a-l vedea înainte de plecarea în exil. Riscurile pe care şi le asumă în timpul acestei călătorii îl impresionează foarte mult pe

Bonaparte.

În timpul exilului pe Insula Elba, o cheamă insistent pe Maria-Luiza. Dar ex-împărăteasa nu dă curs invitaţiilor. Tot poloneza îşi tace apariţia, iar Napoleon se preocupă în mod exagerat să nu audă soţia de această vizită. Foarte afectată, Walewska pleacă la Neapole, unde va rămâne o jumătate de an. Este foarte tulburată de vestea morţii fostului soţ.

Napoleon „fuge” din Elba şi debarcă în Franţa. Dar fericirea nu durează mult. La 28 iunie 1815, la zece zile după înfrângerea de la

Waterloo, Maria îl vizitează pentru ultima oară, împreună cu fiul lorla Malmaison – pe împăratul „celor 100 de zile”. Din nou detronat, se pregăteşte să părăsească Franţa. Poloneza plânge în braţele lui şi îl imploră s-o ia cu el în exil. Deşi îi promite că o va chema „cândva”, dacă”

întâmplările” vor fi favorabile, Bonaparte iese pentru totdeauna din viaţa sa. Locul acestuia este luat de generalul Auguste d’Ornano.

După ce este rănit grav într-un duel, Walewska îl îngrijeşte cu devotament, însă, după ce se face bine, încearcă să se ascundă. Îl iubeşte, însă se fereşte să-i strice cariera. Băut, d’Omano se pronunţă în favoarea lui Napoleon, motiv pentru care este arestat şi încarcerat la l’Abbaye.

Poloneza se consideră vinovată pentru cele întâmplate şi începe demersurile pentru a-l elibera. Reuşeşte să obţină trimiterea lui în

„Concediu”, în Anglia. În vara anului 1816, după ce vinde la licitaţie întreaga avere mobilă, Walewska pleacă în Belgia, pentru a începe o viaţă nouă. Aici se mută şi d’Omano. Se căsătoresc şi se stabilesc la

Liège. Maria îl asigură că este singurul bărbat pe care îl iubeşte cu adevărat. Spre sfârşitul anului 1816, rămâne însărcinată. Naşte un

III

Femei Celkbre în Epoca Modernă băiat, dar sănătatea i se şubrezeşte. Cere să fie dusă să moară în

Franţa. Luptă să se reabiliteze în faţa soţului şi a lumii întregi şi se roagă pentru un sfârşit uşor. Bonapartiştii o acuză că s-a măritat prea repede după moartea lui Napoleon. Cu toate că se simte foarte rău, începe să-i dicteze amintirile lui Carite. În două luni, lucrarea autobiografică este dusă la capăt.

După ce este instalată în palatul parizian, dăruit micului

Alexandru de către tatăl său, în noiembrie 1817, Walewska nu se mai ridică de la pat. Moare la 11 decembrie 1817, la patru zile după ce împlineşte 31 de ani. Este înmormântată în Franţa, dar osemintele îi sunt repatriate, potrivit ultimelor dorinţe. Se odihneşte pentru totdeauna la Kiernozia, însă există controverse privitoare la locul exact al mormântului său.

Un loc important în viaţa lui NaX) Leon l-a jucat şi

Maria-Luiza de

Flabsburg-Lorena. Fiica împăratului Austriei, Francisc 1, s-a născut în anul 179I, la Vlena.

Înainte de „a fi dată pe mâna” lui Napoleon, declarase:

„… Vederea acestei persoane ar fi pentru mine ceva mai rău decât orice supliciu”.

Nu este o fată prea frumoasă; arc ochii bulbucaţi, de un albastru senin, nas toarte lung, bărbie cam grasă. Numaimâinile mici şi picioarele parcă sculptate sunt pe placul lui Bonaparte.

În schimb, după ce-l cunoaşte, austriacă este plăcut surprinsă de viitorul soţ. Tatăl său îi recomandă să-i dea ascultare întru totul.

Căsătoria are loc în aprilie 1810. Maria-Luiza este nerăbdătoare să facă dragoste, după cum avea să povestească Napoleon. Poporul francez o primeşte cu răceală. Nu este bucuros ca o austriacă să ia locul Josefânci. În schimb, curtea îi face o primire bună.

În anul 1811, se naşte ducele de Reichstadt – fiul lui Napoleon şi al Marici-Luiza, supranumit L'Aiglon – care avea să moară la vârsta de numai 21 de ani. Austriacă părăseşte Parisul în martie

1814, împreună cu fiul. În timpul exilului soţului, în Insula Elba, nu se sinchiseşte să-l viziteze. Din zi în zi, cedează farmecelor lui Neipperg şi îi devine amantă la 27 septembrie 1814. Ducesă de Parma, din anul

1815, se mărită, succesiv, cu austriecii Neipperg şi Bombelles şi încetează din viaţă la vârsta de 56 de ani.

Istoricii susţin că Napoleon s-ar fi căsătorit cu Maria-Luiza numai şi numai în slujba gloriei. Din raţiuni politice, a renunţat la cele două femei pe care le-a iubit cu adevărat – creola Josefina şi blonda

Walewska. Pe prima o abandonează pentru că nu-i dăruieşte moştenitori, iar cu a doua nu-şi legalizează legătura, pentru că o femeie

Anna Avram

Divorţată nu i-ar fi adus niciun avantaj în planul

ambiţiilor măreţe.

Superstiţios ca orice corsican, se spune că ar fi fost convins că şi-a alungat steaua norocoasă odată cu renunţarea la Josetina, răsărită odată cu ea în viaţa lui.

Emma Hamilton

UNA DINTRU CF. LF. MAI FASCINANŢI! FFMIil AU!

SRCOLULUI AI. XIX-LliA

La 26 aprilie 1765, Emily Lyon vede prima oară lumina zilei în satul

Sand’s-O’Deedin l-am Galilor. Tatăl ci, care este fierar, moare într-un accident, când împlineşte două luni. Mama, Mary Lyon, este angajată croitoreasă în casa lordului Flalifax, unde îşi aduce şi fetiţa.

Emma nu merge la şcoală decât câteva clase, pentru că este nevoită să-şi câştige existenţa încă de mică. În anul 1779 soseşte la

Londra, unde este angajată servitoare de către doctorul Dudd. Apoi, lucrează ca vânzătoare într-un butic, cameristă la proprietara unui salon de moravuri uşoare, participă la tablourile vii ce ilustrează conferinţele doctorului Graham în Templul sănătăţii (un fel de teatru).

Frumoasă, eu ochi fascinanţi şi sâni provocatori, Emma încq-e să tulbure minţile bărbaţilor. Atrage atenţia pictorului George Rommcy, un bărbat cu 29 de ani mai în vârstă, căruia îi devine model. El o introduce în cercurile aristocratice ale Londrei. Astfel, este remarcată de S în Flarry Fetherstonehaugh, care o instalează în casa lui de la ţară, din Up Park. Pătrunde într-o lume nouă, total necunoscută până atunci.

Acum dispune de bani şi de două cameriste. Dansează goală, se culcă cu alţi bărbaţi, căci pe Sir Flarry nu-l interesează fidelitatea.

Îl cunoaşte pe Charles Francis Greville (32 de ani), fiul contelui de Warwick, caic îi explică că este păcat că se complace în rolul de

jucărie pentru invitaţii lui Harry”. Este puternic impresionată. Gravidă în şase luni, Fetherstonehaugh o concediază. Îi scrie disperată noului protector şi îi cere

ajutor. Ca s-o salveze, Greville îi pune condiţia să renunţe la toate „relaţiile”, în afară de mama sa. Îi recomandă să trăiască ascunsă până ce va naşte, într-o casă pe care i-o pune la dispoziţie.

Apoi, îi sugerează să concedieze servitoarea şi să-şi schimbe numele, după care să încredinţeze copilul unei doici.

Emma aduce pe lume o fetiţă, după care se instalează la Grevi lle.

Femei Celebre în Epoca Modernă la Paddingfon, şi devine Emma Hart. Relaţia ei cu tânărul ministru din cabinetul britanic durează aproape doi ani, până ce, din motive financiare şi obligat de familie, se însoară cu o fată de viţă nobilă.

Fiindcă familia consoartei pune condiţia să dispară din viaţa lui, Charles îşi împinge amanta în braţele unui unchi sexagenar, William Hamilton, numit ambasador la curtea lui Ferdinand al IV-lea, la Neapole.

La vârsta de numai 25 de ani, Emma ajunge, împreună cu mama, în Italia. Devine metresa lui Hamilton, care o prezintă reginei, Maria

Carolina, sora mai mare a reginei Maria Antoaneta. Între cele două femei se leagă o prietenie care îi irită pe curteni, Emma se impune cu uşurinţă în societate şi la curtea din Napolc. La 6 sqrtembrie 1791, se mărită cu ambasadorul. Căsătoria lor pare tihnită. Tânăra doamnă se preocupă mai ales de modernizarea locuinţei şi de studiu. Liniştea se tulbură după ce îl întâlneşte pe amiralul Floratio Neison (35 de ani), aureolat de victoria împotriva Hotei lui Napoleon. Unii istorici susţin că l-ar fi iubit cu adevărat, însă alţii rămân convinşi că ar fi fost fascinată numai de puterea sa.

La 17 iulie 1798, îşi face apariţia în mod senzaţional pe scena politică internaţională. Deţine de trei ori mai multă putere decât soţul, la Napolc. Pentru Nelson, obţine dreptul de a se aproviziona din porturile regatului, fără condiţii. Amiralul o iubeşte la nebunie. Este însurat de şase ani cu răbdătoarea Fanny, dar nu se mai gândeşte decât la

Emma. Se afişează împreună în văzul lumii şi locuiesc alături de ambasador. Lordul suportă cu demnitate trădarea soţiei, mereu preocupat să-i satisfacă toate capriciile. Tolerează chiar şi naşterea a doua fetiţe gemene, al căror tată este amiralul Nelson. Dintre cele două copile, supravieţuieşte numai Horatia.

La 6 aprilie 1803, Flamilton îşi pierde viaţa în urmaunui atac de cord. Drept răzbunare, îi lasă toată averea lui Greville, care refuză să plătească datoriile văduvei.

Părăsită şi fără o leţcaic, Emma se întoarce împreună cu Florăria la Londra. Nelson este nevoit să se întoarcă la datorie pe mare. Este numit comandantul flotei din Mediterana. Deşi este obişnuit să nu ceară nimic autorităţilor engleze, îşi calcă pe inimă şi solicită o soldă lunară pentru femeia inimii.

La 21 octombrie 1805, flota britanică se confruntă cu forţele navale franceze şi spaniole la Trafalgar. La un pas de victorie, amiralul este grav rănit. Intră în legendă, după trei ore de agonie, iar trupul neînsufleţit este înmormântat cu mare pompă la Londra. Emma nu este invitată la funeralii. Începe o viaţă grea pentru ea şi Floraţia. Nu primesc niciun ajutor din partea guvernului britanic.

Anna Avram

La 40 de ani, lady Hamilton, una dintre ecle mai fermecătoare femei care s-au născut vreodată pe Pământ, ajunge la Temple Place – anexa unei închisori – pentru datorii. Ofilită şi corpolentă de acum, îşi îneacă amarul în bere. Se refugiază apoi la Calais, unde moare la 15

Ianuarie 1815. Este îngropată în cimitirul parohiei Notre Dame din localitate, iar pe crucea sa scrie simplu: „Emma Hamilton, prietena

Angliei”. În vârstă de 15 ani la moartea mamei, Horatia rămâne în grija statului şi a foştilor colegi de arme ai tatălui.

Madame de Staël

O ADVERSARĂ DE TEMUT PENTRU NAPOLEON

Bine cunoscută sub numele Madame de Staël,

Germaine Necker s-a născut la 22 aprilie 1766, la Paris. Tatăl său era Jaques Necker, ministrul de finanţe al regelui Ludovic al XVI-lea.

Foarte de timpuriu, Germainc frecventează mediul intelectualilor parizieni – în salonul mamei. În anul 1786, se mărită cu noul ambasador al Suediei la Versailles, baronul de Stacl-FIolstein.

Tatăl ei devine controlor general al Finanţelor în plină criză prerevoluţionară. Madame de Staël este o femeie tânără, bogată, de o inteligenţă aparte. Împărtăşeşte vederile liberale ale lui Necker, pentru care are o mare afecţiune. Ca şi el, se pronunţăm favoarea unei monarhii constituţionale şi a reformelor moderate.

În timpul Revoluţiei franceze are vârsta de 33 de ani. Îşi deschide salonul din ale du Bac pentru oamenii politici de diferite culori. Poziţiile sale moderate nemulţumesc şi pe rqoublicani şi pe regal işti. Tulburările din timpul Revoluţiei şi apoi execuţia regelui o determină să părăsească

Franţa şi să se instaleze la domeniul – familiei – din Coppet (Elveţia), în apropiere de Geneva, apoi la Surrey. În anul 1793 îşi petrece o parte din an împreună cu emigranţii regalişti şi publică un pamflet în favoarea reginei Maria-Antoaneta. Un an mai târziu, după căderea lui

Robespicrre, revine în Franţa şi îi susţine pe Barras şi Sieyès. Se întoarce la Paris împreună cu Benjamin Constant şi îşi redeschide salonul care este frecventat de noii conducători politici. Datorită ei, în anul 1797, Talleyrand este numit ministru al Relaţiilor Externe. De la prima întâlnire cu Napoleon Bonaparte, Germaine intuieşte că este un om de geniu şi doreşte să se apropie de el. Dar admiraţia nu este reciprocă. Napoleon nu se arată tentat de ofertele ei, în special din cauza opţiunilor liberale.

FiiMiii Cnui HitR În Epoca Moduknă în anul 1800, Madame de Staël publică o lucrare foarte importantă, intitulată „Despre literatură, considerată în raporturile

sale cu instituţiile sociale”, în care pune problema perfectibilităţii civilizaţiilor.

Deşi este în acord cu gândirea vremii, cartea este foarte criticată. Doar

Chateaubriand are curajul să-i recunoască valoarea, cu toate că nu împărtăşeşte ideile scriitoarei.

Bonaparte preia puterea prin forţă, la 9 noiembrie 1799. Germaine aprobă lovitura de stat din Brumar, ceea ce face ca amantul său.

Benjamin Constant, să fie numit la Tribunat. Însă scriitoarea se îndepărtează puţin câte puţin de Napoleon, iar salonul ei devine un for al opoziţiei ideologice. În anul 1802, Constant este exclus din

Tribunat. Necker publică o lucrare ce îi displace lui Bonaparte, iar fiica lui, romanul „Delphine”, care – prin „libertăţile” sale – de asemenea nu-i este pe plac. Cartea, care o face celebră, critică „noua ordine”.

Napoleoniană, sub aspect moral şi social. Primul consul se înfurie şi o îndepărtează din Paris, în anul 1803.

Madame de Staël porneşte în voiaj prin Europa. Rămâne şase luni în Germania, unde se întâlneşte cu Benjamin Constant şi este bine primită la Weimar. Revenită la Coppet, în anul 1804, la moartea tatălui, constituie un grup cu preocupări literare şi politice, care reprezintă un nucleu european de opoziţie faţă de Napoleon şi dovedeşte o fecundă activitate intelectuală.

Pleacă în Italia, în anul 1805, după ce se desparte oficial de soţ, unde întâlneşte un personaj de roman la care medita de mult: „Corinne”.

Publicată în anul 1807, cartea accentuează neîncrederea lui Bonaparte.

Germa ine încearcă şase întoarcă la Paris, însă împăratul este iritat de elogiile care i se aduc scriitoarei şi respinge orice reconciliere. În consecinţă, dă ordin ministrului de Interne – lui Fouché – să n-o lase să se apropie pe această „ciumă”.

În anul 1810, Madame de Staël începe să scrie „Despre Germania”, lucrare polemică în care face apologia

popoarelor nordice, în detrimentul celor latine. Consideră ideală pentru Franţa o monarhie de tip englezesc, a cărei putere regală să fie limitată prin existenţa celor două Camere. Cartea îi pecetluieşte interzicerea şi exilul. Este din ce în ce mai izolată şi, în luna mai a anului 1812, pleacă în secret în Anglia, prin Rusia. Relatează periplul său în „Şapte ani în exil”, lucrare publicată postum. Trece prin Moscova, cu puţin înainte de Bonaparte, ajunge apoi la Stockholm şi este primită de Bernadotte. Serveşte de legătură între Rusia şi Suedia, apoi pentru Anglia, unde soseşte în anul 1813.

Scriitoarea animă Europa în lupta de eliberare împotriva lui

Napoleon. Acceptă întoarcerea Bourbonilor, în anul 1814, şi este

Akina Avram nevoită să „fugă” din nou, un timp, în 1815.

Contribuie la limitarea dezastrelor franceze prin relaţiile sale cu

Aliaţii şi încheie socotelile cu viaţa, la Paris, pe data de 14 iulie 1817, odată cu „Consideraţiile despre Revoluţie”, o nouă critică la adresa lui

Napoleon şi elogiu la adresa modelului englez şi a lui Necker.

Madame de Staël a rămas înscrisă în istoric drept o luptătoare neobosită pentru libertate, sub toate formele. A susţinut că există o legătură condiţionată între literatură, dezvoltarea socială, momentul istoric şi climă. Prin opera şi viaţa sa pasionantă, prefigurează romantismul.

George Sand

O MARII SER – în OARR CU „NUMII” Dl; BĂRBAT

Pe numele adevărat Amandine Lucie Aurore Dupin de Frânencil

— Viitoare baroană Dudevant – George Sand s-a născut la 1 iulie

1804, la Paris. Tatăl ei era colonelul Maurice Dupin, aghiotantul lui

Murat-Joachim Murat, mareşal francez, căsătorit cu

Caroline

Bonaparte, sora lui Napoleon I.

Mama Aurorei, Sophie Victoire Delaborde, este fiica unui fost cârciumar care se căsătoreşte în secret cu Dupin.

La vârsta de patru ani, fetiţa rămâne orfană de tată, decedat într-un accident în anul 1808. Este crescută de bunică, fiica naturală a mareşalului de Saxe. Îşi petrece întreaga copilărie la Nohant: ani de solitudine şi de reverie, însă foarte fericiţi, sursă importantă de inspiraţie pentru o mare parte din opera ei.

Când împlineşte 13 ani, este trimisă la o mănăstire englezească din Paris, pentru a primi o educaţie aleasă. După mai multe luni de disperare, trece printr-o criză de misticism cu nedefinite aspiraţii la viaţa monahală. Dar, în anul 1821, îi moare şi bunica. Din cauza unor certuri cu mama, Aurore Dupin se mărită cu primul venit, în persoana brutalului baron Casimir Dudevant. Din această căsătorie rezultă doi 1

Copii: Maurice şi Solange. După nouă ani de căsnicie, deosebirea)

Radicală faţă de soţul său o „împinge" să divorţeze.

În anul 1831, părăseşte Nohantul şi se instalează împreună cu copiii la Paris. După ce încearcă mai multe mijloace de a se întreţine, se angajează la „Figaro", la acea vreme o mică foaie satirică. Debutul publicistic este urmat în scurt timp de debutul literar, ambele fără".

Femei Celebre în Epoca Modernă ecouri răsunătoare. Duce o existenţă boemă şi scandalizează „lumea bună" prin îndrăzneala cu care îşi acceptă condiţia de „declasată", apucăturile masculine, modul de a fuma pipă sau ţigară şi mai ales prin aventurile sale. Întreţine o relaţie cu Jules Sandeau, după numele căruia se inspiră în alegerea pseudonimului, Sand, şi care o ajută să serie primul roman, „Rose et Blanche, ou la Comedienne et la

Religieuse", semnat J. Sand.

Pseudonirnu 1 prin care se va consacra, George Sand, apare pentru prima oară pe coperta romanului „Indiana", ce se bucură de un mare succes; însuşi Balzac îi

arată preţuirea.

În anul 1833, Aurore îşi îmbogăţeşte relaţiile. Îi cunoaşte pe

Sainte Beuve, Mérimée şi Vigny. Delacroix îi face portretul pentru

„Revue de deux mondes”. Pietonii preţuieşte conversaţiile cu această femeie. Între ei se naşte o prietenie lungă, adesea întrepătrunsă de iubire. În acelaşi an, scriitoarea îl cunoaşte şi pe Alfred de Musset.

Legătura lor, care avea să devină celebră, îi aduce neplăceri, din cauza atacurilor din partea familiei poetului. Din fericire este şi o benefică sursă de inspiraţie, mărturie elocventă fiind romanul „Elle et Lui”. În replică, fratele poetului, Paul de Musset, publică „Lui et

Elle”, în acelaşi an.

Aurore pleacă împreună cu Alfred în Italia, în anul 1834, dar îl părăseşte la Veneţia, pentru medicul Pagello. Reuşitele literare se ţin lanţ: „Valentine” (1832), „Lelia” (1833), „Jaques” (1834), „Mauprat”.

(1837), romane ce reflectă viaţa pasională a autoarei şi seremarcă prin lirism.

În anul 1835, îl cunoaşte pe avocatul Michel de Bourges, un militant republican care o determină să se îndrepte spre politică.

Datorită lui, îşi pune pana în slujba revoluţiei de la 1848. Dar, înspăimântată de insurecţia din iunie şi prevenită de prieteni că ar putea fi arestată, se grăbeşte să-şi dea „demisia politică” şi se refugiază la Nohant. Aici va trăi cea mai mare parte a vieţii.

Un capitol important în existenţa ei îl reprezintă relaţia cu celebrul compozitor şi pianist polonez, Frederic Chopin, pe care îl cunoaşte în octombrie 1836, datorită muzicianului Franz Liszt. Aurore a avut întotdeauna o atracţie deosebită faţă de „oamenii de seamă”. Curând, îl introduce pe Chopin în cercul artiştilor romantici. Povestea lor de iubire debutează în vara anului 1838. Iama următoare o petrec împreună la o mănăstire din Mallorca, unde el încearcă să-şi vindece boala. Se luptă de câţiva ani

cu primele simptome ale tuberculozei. Deşi nu-i plac scriitoarele, Aurore îl fascinează. O situează „deasupra tuturor femeilor”. Discret, rezervat şi misterios, este atras de forţa, expresivi-Arin a Avram

Tatea şi exuberanţa sa. Romanciera îi preţuieşte talentul, însuşirilede artist cu capul în nori. Îi spune „iubitul imposibilului”.

Alături de ea, muzicianul desfăşoară o bogată activitate componistică, concretizată în creaţii geniale. În timpul liber, între lecţiile de pian şi orele de compoziţie, îşi petrec timpul împreună, alături de

Solange şi Maurice. Locuiesc, când la Nohant, unde se află moşia lui

George, când la Paris, unde Chopin închiriază o locuinţă separată.

Unii susţin că, în timp ce se afla la Nohant, muzicianul ar fi avut o amantă. Pe de altă parte, într-o scrisoare pe care o trimite unei cunoştinţe, în anul 1847, Sand se confesează: „De şapte ani trăiesc cu el ca o virgină”. În timp ce sănătatea lui Chopin se înrăutăţeşte, relaţia se deteriorarează. Pe măsură ce copi îi cresc, certurile lor devin tot mai dure. Aurore scrie un roman a cărui eroină se distruge din cauza scenelor de gelozie pe care i le face iubitul grav bolnav. Concubinajul ia sfârşit după opt ani, în urma unui scandal furtunos. Adevărul l-au ştiut numai cei doi protagonişti şi a fost înmormântat odată cu trupurile lor pământeşti.

Sub al doilea Imperiu, scandaloasa romantică George Sand devine „Labonne dame deNohanf („Doamna cea bună din Nohant”), castelană generoasă şi prietenă ospitalieră a scriitorilor Saintc-Beuve.

Michelet, Théophile Gautier. Îi sfătuieşte şi îi sprijină pe cei mai buni reprezentanţi ai noii generaţii: Formentin, Dumas fiul, Flaubert. Îşi cultivă grădina, îşi distrează nepoţii cu teatrul său de marionete, se amestecă în viaţa angajaţilor şi le învaţă odraslele să citească, organizează serbări, fără să înceteze să scrie.

În anul 1854, publică autobiografia” Historie dema

vie". Până în anul 1876, aproape în fiecare an predă editorilor un roman sau o piesă, mai puţin cunoscute decât cele din anii de mari succese. Este prima femeie care îşi hrăneşte întreaga producţie literară din propria experienţă. Încetează din viaţă la 8 iunie 1876, la Nolrant (Indic), lăsând în urmă o operă strălucitoare. Au condus-o pe ultimul drum Flaubert şi Dumas fiul.

Surorile Brontë

TREI SCRIITOARE DE GENIU CU DESTINE VITREGE

Charlotte Brontë s-anăscut la Thornton, la 21 aprilie 1816. Emily

Jane, bine cunoscută sub numele Emily Brontë, s-a născut patru ani mai târziu, la 20 (7) august 1818, tot la Thornton. Sora lor, Anne

Femei Celebre în Epoca Modernă

Brontë, s-a născut şi ea la Thornton, la 25 martie 1820. Sunt trei dintre cei şase copii ai pastorului anglican, Patrick Brontë, care şi-a părăsit ferma părintească din Irlanda, pentru a-şi face studiile la Cambridge.

Acceptă mai întâi o parohie în Essex şi, apoi, la Hartford, unde se căsătoreşte cu Maria Branwell, care îi dăruieşte cinci fete şi un băiat, în aprilie 1820, familia Brontë se mută la Plaworfh, în nordul Angliei, unde Patrick e numit preot. Reverendul rămâne văduv în anul 1821, la puţin timp după naşterea Annei, iar comportamentul său, şi aşa straniu, devine tiranic. Mama copiilor moare de cancer.

Patrick Brontë încredinţează îngrijirea casei unei surori a soţiei şi trimite patru dintre cele cinci fete la Clergy Daughter School din

Cowan Roe, şcoală recent înfiinţată pentru progeniturile clericilor.

Din cauza regimului foarte dur de aici, cele două surori mai mari, Mary şi Elizabeth, se îmbolnăvesc de tuberculoză şi mor. Celelalte două.

Charlotte şi Emily, sunt imediat retrase de la şcoală.

Viaţa nu este mai dulce în casa Brontë, dar cel puţin

aici pot alerga în voie. Împreună cu Anne şi fratelelor, Branwell, cele două fete încep să scrie despre o lume imaginara pe care o numesc Angria, pornind de la o cutie de soldaţi de lemn pe care băiatul o primeşte în dar de la tatăl lor. *Opera* celor patru adolescenţi numără 5.000 de pagini. Nu a fost niciodată publicată integral, însă este unică în literatura mondială.

La vârsta adultă, copiii Brontë sunt nevoiţi să se despartă. În anul 1842, Branwell pleacă la Bradford, unde încearcă o carieră de pictor. Însă lucrările sale nu se bucură de recunoaştere, ceea ce-l determină să-şi înece amarul în băutură şi opiu. Charlotte şi Emily pleacă la Bruxelles pentru a studia limba franceză şi pentru a da lecţii ca să-şi câştige existenţa. După moartea mătuşii lor, sunt chemate în

Anglia, pentru a-şi îngriji tatăl, rămas orb.

Numai Charlotte revine la pensionul Heger – ca să-şi încheie stagiul – care devine o sursă de inspiraţie pentru primul ei roman.

„Profesorul”. Se întoarce apoi la Haworth şi, împreună cu Emily şi

Anne – angajată între timp guvernantă – încearcă să deschidă o şcoală. Nu reuşesc, din lipsă de elevi. Reputaţia deplorabilă a fratelui lor contribuie la eşec.

Surorile Brontë îşi amintesc de literatură, „nu pentru a fi citite, ci pentru a uita de necazuri”, avea să explice Emily. Sub pseudonimele

Ellis, Currer şi Acton Bell, publică mai întâi un volum de versuri, în anul 1845. Din nou eşec. Îşi încearcă norocul cu romanele – Charlotte scrie „Profesorul”, „Emily, „La răscruce de vânturi”, iar Anne „Agnes

Grey”. Iniţial, toate trei sunt respinse de editori. Ulterior, cărţile lui

Emily şi Anne sunt accqrtate. Charlotte nu se descurajează. Simte că

Ari na Avram

Posedă însuşiri autentice de scriitoare. De altfel, este cea mai înzestrată dintre surori, în câteva săptămâni, în

anul 1847, scrie „Jane Eyre”.

Cartea se bucură de un succes uriaş şi promovează numele Curier

Bell împrim-planul actualităţii literare, ceea ce atrage atenţia publicului asupra operelor „fraţilor”. Întreaga Anglie se interesează de familia scriitorilor Bell.

Dar Charlotte nu se poate bucura de triumf. Începe o perioadă extrem de dureroasă pentru ea. Emily moare de tuberculoză, la 19

Decembrie 1848. Îl pierde apoi pe Branwell, care sfârşeşte printr-o criză de delirium tremens. Anne se stinge din viaţă la 28 mai 1849, la

Scarborough, răpusă tot de tuberculoză, după ce reuşeşte să încheie romanul „The Tenant of Wildtell Hall”. Cu un anân urmă, împreună cu

Charlotte, ridicase vălul asupra identităţii „fraţilor” Bell şi produsese o adevărată confuzie în lumea literară.

Munca devine refugiul Charlottci Brontë. Rămasă singură între zidurile austere ale casei părinteşti, continuă să scrie. În anul 1849, publică „Shirley”, operă mai puţin convingătoare decât precedentele, dar care revelează aspecte necunoscute ale personalităţii ei. Urmează

„Vilette”, capodoperă publicată în anul 1853. În acelaşi an, moare reverendul Brontë.

În locul său, este numit ca pastor A.B. Nicholls, care cere mâna scriitoarei. Refuzat mai întâi, din cauza obiecţiilor tatăl ui, este acceptat până la urmă, la un an după dispariţia acestuia. În timp ce aşteaptă un copil, Charlotte se îmbolnăveşte de pneumonie. Întoarce ultima filă din viaţă la 31 martie 1855, la vârsta de numai 39 de ani.

Cele trei surori Brontë – cu destine vitrege – au intrat pentru totdeauna în panteonul literaturii universale.

Regina Victoria

CEA MAI LUNGĂ DOMNIE ÎN ALBION

Regina Victoria s-a născut la 24 mai 1819, în palatul Kensington din Londra. Este singurul copil al lui Eduard, duce de Kent, al patrulea fiu al regelui George al III-lea.

Victoria accede la tron după moartea unchiului, William al

IV-lea, la20 iunie 1837. Devine regină la vârsta de 18 ani, succedând unor suverani mediocri, care discreditaseră instituţia monarhică.

Ascensiunea sa la tron pune capăt „uniunii” dintre Marea Britanie şi

Femei Celebre în Epoca Modernă

Hanovra, deoarece acolo femeile nu puteau guverna.

Lordul Melbourne, care deţine funcţia de prim-ministru, o

„Instruieşte” în tot ce înseamnă educaţia politică şi sarcinile ei.

Coroana trebuie să aibă moştenitori, deci trebuie să se mărite.

Energică şi destul de autoritară, Victoria îşi dovedeşte mereu independenţa. Ca soţ, îl alege pe vărul Albert de Saxc-Coburg-Gotha, în ciuda sfaturi lor mamei. Alianţa îi este sugerată de către unchiul

Leopold I, regele Belgiei.

Căsătoria are loc la 10 febniarie 1840. Regina formează un cuplu ideal împreună cu acest bărbat frumos, tandru şi discret. Îi oferă titlul de prinţ consort, în anul 1857, şi îi permite săsc implice în problemele ţării. Patru băieţi şi cinci fete sunt rodul marii lor iubiri.

Primii ani de domnie ai Victoriei se scurg într-o calmă fericire, cu toate că nu este încă foarte populară. Îşi îndeplineşte cu conştiinciozitate toate îndatoririle. Respectă regimul parlamentar, însă încearcă să-şi impună şi propriile vederi, mai ales în afacerile externe.

Pentru alegerea noului prim-ministru – după lordul Melbourne

— Nu face uz de prerogativele sale. Îşi asumă rolul de moderator şi dreptul de a decide în caz că majoritatea nu este clară. Serveşte de arbitru întru obţinerea consensului, în cazul mizelor importante.

Acordă prioritate problemelor economice şi comerciale.

Atitudinea sa şi, în general, comportamentul cuplului regal trezesc admiraţia poporului britanic – mai ales a claselor de mijloc, care se recunosc în această familie.

Moartea prinţului Albert, în decembrie 1861, zdrobeşte brusc annoni a. Foarte afectată, Victoria părăseşte Buckingham-ul – situat în centrul Londrei – şi se refugiază la castelul Windsor. Masele nu înţeleg această retragere îndoliată şi reclamă în mai multe rânduri abolirea unei monarhii devenite inutile. Timp de câţiva ani, suverana cade pradă disperării, dar refuză ca fiul ei, prinţul de Wales-viitorul Eduard al Vlileasă capete rol activ. Datorită premierului Benjamin Disraeli, revine pe scena politică. În anul 1867 aprobă reforma sistemului electoral, care permite unui milion de muncitori să voteze. Evoluţia democratică se consolidează în anul 1885, an în care se instituie votul universal masculin.

În paralel, Marea Britanie continuă să colonizeze noi teritorii. În anul 1876, Disraeli o convinge să accepte şi titlul de împărăteasă a

Indiei. Este apogeul imperiului colonial britanic. Suverana recucereşte respectul şi chiar afecţiunea supuşilor. În ţară, începe să circule un proverb ce reflectă mândria acestora: „Soarele nu apune niciodată pe cerul Imperiului, căci coloniile sale – Canada, Africa de Sud, India.

Anna Avram

Australia şi Noua Zeelandă – debordează de bogăţii”.

Mereu activă şi autoritară, bătrâna Victoria este considerată un simbol al Angliei imperialiste şi orgolioase prin tradiţiile ei în întreaga lume. „Jubileul de diamant” din anul 1897 rămâne marcat în istorie prin manifestaţii de entuziasm popular. Domnia sa rqirezintă apogeul puterii mondiale a Marii Britanii.

Ultimii ani de domnie sunt însă mai dificili. După o înflorire prea bruscă, economia trece printr-o criză. Venerabila suverană continuă să viziteze regulat Scottish Highlands, unde are o casă – la Balmoral

— Construită după schiţele prinţului Albeit

La 22 ianuarie 1901, clopotele catedralei Saint-Paul străpung cerul plumburiu al Londrei cu glasurile lor de jale. Regina a încetat din viaţă la Osborne House, în reşedinţa ei din Isic of Wight, şi este înmormântată la Windsor.

„Era victoriană” rămâne înscrisă cu majuscule în istoria Marii

Britanii, q>ocă înfloritoare atât din punct de vedere economic, cât şi cultural. Relaţiile reginei Victoria cu prim-miniştrii au fost de la

„Drăgăstoase”-încazurile lui Melbourneşi Disraeli – la „furtunoase”, cu Peel, Palmerston şi Gladstone.

George Eliot

O SCRIITOARE ENGLEZĂ COMPARATĂ CU TOLSTOI

Pe numele adevărat Mary-Ann Evans, George Eliot s-a născut la I

22 noiembrie 1819, la Chilvers Coton, Warwickshire, unde tatăl ei

Era administrator de moşie.

Se bucură de o copilărie fericită, împreună cu sora, Chrissey, şi;

Fratele, Isaac. În anul 1920, familia Evans se mută la Griff. Aici, Mary-Ann îşi petrece 21 de ani din viaţă, iar localnicii se vor regăsi mai târziu înromanele sale. De mică, este crescută în spiritul credinţei în Dumnezeu, învaţă acasă şi în trei colegii de provincie, unde se dovedeşte o elevă foarte silitoare. La şcoala doamnei Wallington, din Nunetown, leagă o prietenie cu unul dintre profesori, care îi întăreşte evlavia. În anul 1836, îi moare mama, căreia îi preia rolul. Surorile şi fraţii se căsătoresc; numai ea rămâne alături de tată. Se ocupă de administrarea bunurilor fâmil iei şi învaţă latina, greaca, germana şi italiana.

Şapte ani mai târziu, la Coventry, îl cunoaşte pe Charles Bray, un

Femei Celebre în Epoca Modernă fabricant, liber cugetător, care îi influenţează definitiv convingerile spirituale. Soţia lui este soră cu Charles Hennell, autorul

unei lucrări de critică istorică asupra originilor creştinismului. În urma contactului cu vederile acestuia, adoptă o „gândire liberă”. La Coventry, întâlneşte oameni de litere şi scrie pentru, ziarul „Bray’s Coventry Herald”. Se îndrăgosteşte de un artist, dar povestea lor de iubire eşuează. Încetează orice practică religioasă, fapt care îl bulversează pe tatăl ei, care refuză să mai locuiască împreună cu ea. Se împacă, numai după ce

Mary-Ann – care acum îşi spune Marian – îi promite că va mai reflecta asupra hotărârilor luate. Însă, cu toate că începe să traducă „Viaţa lui

Iisus” de D.F. Strauss – publicată anonim în anul 1846 – nu se mai întoarce la credinţă. După moartea tatălui (în anul 1849), care nu-i lasă decât o mică rentă, petrece câteva luni la Genova.

La întoarcerea în Marea Britanie, se consacră unei traduceri după Spinoza, pe care nu o va încheia niciodată. Întreţine o relaţie cu publicistul John Chapman, care îi propune să scrie pentru „Westminster

Review” de la Londra. Între anii 1851 – 1854, devine o activă colaboratoare a acestei publicaţii cu tendinţă pozitivistă şi radicală, începe o legătură cu filosoful Herbert Spencer. De fiecare dată, speră într-o căsătorie, însă dragostea nu-i este împărtăşită. Traduce „Esenţa creştinismului” de Feuerbach, unica operă care apare în anul 1854

Sub numele său adevărat.

Spencer i-l prezintă apoi pe ziaristul George Henry Lewes, de care – acum la 30 de ani – se îndrăgosteşte fulgerător. Dar este însurat şi are copii, chiar dacă trăieşte despărţit de nevastă.

Sfidând regulile societăţii victoriene, Marian şi George trăiesc ca soţ şi soţie, şi privesc relaţia lor ca pe o adevărată căsătorie. Îşi şochează familia şi prietenii, iar viitoarea scriitoare este ostracizată de cei care înainte erau încântaţi s-o invite la cină. Nu mai este primită de rudele din Warwickshire, dar dragostea lui Lewes o face fericită. El o încurajează să scrie şi-i alege pseudonimul

sub care este şi astăzi cunoscută. Debutează în literatură în anul 1858 cu volumul de povestiri

„Scenes of Clerical Life”, publicat sub formă de schiţe realiste în

„Blackwood Magazine”.

Principalele saleromane sunt: „Adam Bede” (1859), „Silas Mamef

(1861), „Midlemarch” (1871 – 1 872) – adesea considerat cel mai bunşi capodopera „Moara de pe Floss” (1860). Devine una dintre cele mai bine plătite romanciere din epocă, admirată de Turgheniev şi chiar de regina Victoria. Semnează însă George Eliot, pentru a ascunde legătura nelegitimă cu un bărbat căsătorit. Faima devine cu timpul un paşaport pentru ieşirile în societate. Marian nu are copii cu Lewes.

Anna Avram

Dar arc grijă de cele trei odrasle ale lui, care, la rândul lor, o iubesc.

Viaţa alături de omul adorat ar fi fost minunată, dacă n-ar fi fost curmată brusc, în anul 1878. După moartea ziaristului, se trezeşte singură şi distrusă. Se apropie de John Walter Cross, un bărbat cu

20 de ani mai tânăr, cu care se căsătoreşte, la 6 mai 1880, şi pleacă în voiaj de nuntă în Italia. Abia acum este iertată de fratele său, Isaac, şi de familia Evans. Cross se ocupă de publicarea corespondenţei şi a

„Ziarelor” scriitoarei.

Dar Marian nu mai poate revedea Warwickshire, care i-a lipsit atât de mult, fiindcă se stinge din viaţă la şapte luni şi jumătate după nuntă (22 decembrie 1880). Este înmormântată în cimitirul Highgate din Londra. Abaţia din Westminster nu acceptă înhumarea ei lângă alte nume ilustre ale literaturii, din motive lesne de înţeles: o viaţă chinuită înainte şi după moarte…

Abia după o sută de ani apare o placă memorială în Poet’s Corner.

„Venită târziu în roman”, după o formare intelectuală profundă, scriitoarea George Eliot are o tendinţă clară

spre tonul didactic şi moralizator. Însă spiritul său de observaţie, umorul, inteligenţa şi preocupările etice permit să fie comparată cu Tolstoi. De precizat că exercită o mare influenţă asupra lui Proust şi este o pionieră a romanului modern.

Florence Nightingale j

ÎNTEMEIAZĂ PRIMA ŞCOALĂ DE INFIRMIERE DIN LUME

Florence Nightingale a venit pe lume la 5 mai 1820, la Florenţa, 1

Într-o familie burgheză engleză şi i s-a dat numele oraşului italian I

În care s-anăscut. Este fiica cea mică a lui William Edward Nightingale f din Embley Park, Hampshire, şi a Leaei Hurst, din Derbyshire. Florence?

Îşi petrece copilăria în Anglia, mai ales în Derbyshire. Încă din primii;

Ani de viaţă, îşi manifestă dragostea pentru natură şi animale. Jocul ei preferat este îngrijirea şi bandajarea păpuşilor. Primul său pacient este câinele unui cioban.

De la tratarea animalelor, trece la fiinţele umane. Este prezentă întotdeauna acolo unde se face simţită durerea şi suferinţa. Anglia este foarte înapoiată în materie de sănătate, iar Miss Nightingale doreşte să se perfecţioneze în acest domeniu. Urmează un curs la

Institute of Protestant Deaconesses din Kaiserswerth, unde, timp de

Femei Celebre în Epoca Modernă şase luni, învaţă cu o conştiinciozitate rar întâlnită totul despre conducerea unui spital. De la Kaiserswerfh, merge la Paris, unde studiază „sistemul de îngrijire” al bolnavilor, sub îndrumarea surorilor de la St. Vinccnt de Paul.

La întoarcerea în Anglia, se dedică reorganizării Sanatoriului

Guvernantelor din Flarley Street, în prezent Home for Gentlewomen during Temporary Illness, care este prost condus şi arc mare nevoie de fonduri.

Între anii 1854 – 1856, Anglia şi Franţa îşi dau mâna

în războiul înrxrtriva Rusiei. Teatrul de război se află în Crimeea.

Englezii suferă mai multe pierderi decât francezii. Condiţiile spitalului din Scutari sunt deplorabile. Ziarele britanice deplâng suferinţele îndurate de soldaţi şi critică statul, care nu le oferă asistenţă medicală corespunzătoare. Miss Nightingle îi scrie secretarului de război, Sidncy Herbert, şi îşi oferă serviciile. Scrisoarea ei se încrucişează cu un mesaj din partea acestuia, prin care o cheamă să dea o mână de ajutor în Crimeea. Florence cooptează 37 de surori, o parte voluntare, restul profesioniste, care provin din cele mai distinse medii engleze. Debarcă la Scutari, unde îşi dovedesc devotamentul pentru cei aflaţi în suferinţă.

Miss Nightingale depune eforturi supraomeneşti pentru a-i îngriji şi consola pe soldaţi. Este omniprezentă printre bolnavi, noapte şi zi.

De aceea, este poreclită „doamna cu lampa”. Intervenţiile medicale de la Scutari sunt insuficiente în raport cu nevoile, iar oraşul se află prea departe de front. Împreună cu câteva „surori”, se mută la Balaklava, unde organizează serviciul medical. Bolnavă, cu febră, refuză să-şi părăsească postul. Rămâne aici până la sfârşitul războiului, demonstrând curaj şi competenţă în îngrijirea bolnavilor. Ecourile rezultatelor ei declanşează un entuziasm indescriptibil în Anglia. Londra se pregăteşte să-i facă o primire triumfală, însă Miss Nightingale se întoarce incognito, cu o corabie franceză.

După revenirea în patrie, se preocupă de „organizarea sistematică” a profesiei de infirmieră („nurse”, în limba engleză). În 1860, întemeiază prima şcoală de infirmiere din lume, cărora le rezervă dreptul să lucreze în spitale. Exemplul său este urmat imediat de celelalte ţări anglo-saxone şi apoi de ţările latine, unde, până atunci, în mod tradiţional, călugăriţele acordau îngrijiri medicale.

Miss Nightingale îşi îndreaptă apoi atenţia asupra reformei din

„Armata sanitară” şi a activităţii Colegiului Medical al Armatei din

Chatham. În anul 1858, publică „Notes on Nursing”. Urmăreşte cu atenţie îmbunătăţirile sistemului sanitar din Anglia.

Anna Avram

În ciuda propriei origini, Florance este întâi de toate o contestatară, care refuză limitele impuse de societate sexului feminin.

Rămâne celibatară, într-o vreme în care femeile sunt predestinate exclusiv măritişului şi naşterii de copii. Este convinsă că, într-o societate în care toate deciziile aparţin bărbaţilor, numai celibatarele au şansa să se împlinească în plan profesional.

În 1907, regele Eduard al VH-leaâi acordă „Ordinul Meritului”.

Devine prima femeie din Anglia care primeşte această distincţie. Peste trei ani, la 13 august. 1910, îşi dă obştescul sfârşit, fericită că a dus la capăt o importantă misiune în slujba umanităţii. Florence

Nightingale este eroina unui frumos poem scris de Longfellow, intitulat

„Santa Filomena”.

Emily Dickinson

O MARE POETĂ A AMERICA

Emily Elizabeth Dickinson s-a născut la 10 decembrie 1830, la

Amherst, Massachusetts (SUA), într-o familie religioasă, puritană, stabilită în New England de opt generaţii. Este unul dintre cei trei copii ai cuplului Eduard şi Emily Norcross Dickinson.

Emily absolvă Amherst Academy, în 1847, după care urmează

Mont Flolyoke Female Seminary, între anii 1847 – 1848. Debutul său publicistic se produce în revista „The Indicator”, în 1850. Doi ani mai târziu, vede lumina tiparului primul ei poem, „Sic transit gloria mundi”, în „Springfield Daily Republican”.

Încă din copilărie, are un respect deosebit pentru tată. După ce îl pierde (în 1874), îi aduce nenumărate elogii. O altă mare lovitură pentru poetă este dispariţia prematură a prietenului, Samuel Bowels, unul dintre cei mai cunoscuţi ziarişti ai vremii.

Anul 1862 reprezintă o cotitură în viaţa lui Emily Dickinson.

Începe să scrie, sub impulsul creator al iubirii pentru Charles

Wadwarth. Devine conştientă de originalitatea sa, dar suferă o mare dezamăgire în plan sentimental. Din această cauză, deşi este o femeie de spirit şi mereu activă, începe să trăiască retrasă. Singurul contact cu prietenii se concretizează prin scrisori.

Preotul Thomas Higginson îi redă încrederea în talentul creator, îi recunoaşte geniul şi devine mentorul ei, dar o sfătuieşte să nu-şi

Femei Celebre în Epoca Modernă publice opera, pe motiv că violează convenţiile literare. În schimb.

Flelen Jackson, supranumită prietena „literară” a scriitoarei, încearcă s-o convingă să-şi lanseze colecţia de poezii.

La vârsta de 40 de ani, Emily se îndrăgosteşte pentru a doua oară în viaţă. Nu există nicio dovadă că dragostea pentru Wadwarth ar fi fost reciprocă sau împlinită fizic. De această dată, este vorba de o altfel de dragoste. Iubirea dintre Emily şi Otis Lord este reciprocă.

Otis Phillips Lord, un doctor în drept mai degrabă din generaţia tatălui său, intenţionează s-o ia de nevastă, însă nepoatele lui îl determină să se răzgândească. Ce-i drept, Emily este cea care decide că nu poate face o schimbare radicală în viaţă. În 1884, suferă un colaps nervos.

Un an mai târziu, boala se agravează. Încetează din viaţă la 15 mai

1886, după o lungă şi grea suferinţă. Prin hârtiile ci, sunt găsite aproape

2000 de poezi i, multe doar fragmente.

Fligginson şi Mabel Todd editează prima selecţie din

opera poetci, sub titlul „Poems”, care se bucură de un mare succes la public.

Limbajul său se remarcă prin simplitate şi conotaţii remarcabile.

Sunt, apoi, publicate postum volumele: „Poems: Second series”.

„Poems: Third Series”, „The Single Hound” şi „Letters of Emily

Dickinson”.

Poemele sunt introspective şi au o mare influenţă asupra poeziei americane. Emily Dickinson este considerată o precursoare a imagismului secolului XX.

Helena Blavatsky

UNA DINTRE CELE MAI CONTROVERSATE FIGURI

ALE ESOTERISMULtJI

Helena Petrovna von Rotenstern Hanh – cunoscută sub numele de Helena Blavatsky – s-a născut pe data de 31 iulie 1831, la

Ekaterinoslav. Este fata colonelului Peter Hanh, membru al familiei

Meckenburg, stabilită în Rusia.

Potrivit unor apropiaţi, posedă încă de mică însuşiri ieşite din comun. Se spune că ar fi putut prezice evenimente şi vindeca bolnavi numai prin „forţa voinţei”. Convinsă că nu poate seduce niciun bărbat, se mărită la vârsta de 17 ani cu un individ mult mai în vârstă.

Este vorba de Nicephore Blavatsky, funcţionar de stat în Caucazia.

Arjna Avram

Mai târziu, avea săsusţinăcămariajul lor ar fi fost numai de formă şi că a reuşit să-şi păstreze vi rginitatea după peripeţii ce paf încredi bile.

În voiajul de nuntă şi-ar fi respins soţul şi a încercat să fugă. Mai spune că a fost sechestrată, însă a păcălit gardienii şi s-a îmbarcat pe un vapor care se îndrepta spre Constantinopole. Această escapadă este punctul de plecare al unei serii lungi de peregrinări. Susţine că un mag, pe care numai ca îl putea vedea, ar fi inspirat-o să cutreiere

lumea. Se iniţiază în secretele esoterice ale civilizaţiilor antice din

Egipt, Grecia, Orientul Mijlociu. Porneşte apoi spre Lumea Nouă:

Canada, SUA, Mexic, Peni. Se îndreaptă în continuare spre Asia.

Parcurge India, Japonia şi insulele Jawa, şi încearcă de două ori să ajungă în Tibet. Într-una dintre tentative, traversează de una singură frontiera – deghizată – şi se pierde în deşert. După multe aventuri, este trecută înapoi peste graniţă de către un detaşament de călăreţi.

Zece ani din viaţa Helenei (între 1848 – 185 8) rămân învăluiţi în mister. Vorbeşte, vag, despre şapte ani petrecuţi în „Micul şi marele

Tibet”, despre un „refugiu himalayan”.

În anul 1858, se întoarce în Rusia, unde creează senzaţie ca medium spiritual. Îl regăseşte pe contele Blavatsky în Caucazia, după care urmează noi peregrinări. Este la un pas de moarte în Italia, la 3

Noiembrie 1867, în bătălia de la Montana. Şase ani mai târziu, revine în

SUA, unde îl întâlneşte pe colonelul Olcott, un militar în rezervă – francmason – pasionat ca şi ca de esoterism. Rodul discuţiilor lor este prima carte teoretică a Flelenei, intitulată „Isis descoperită” (1877).

Împreună, pun bazele mişcării „Fraternitatea Luxorului”, întemeiată pe misterele egiptene, care inspiră uncie ritualuri masonice.

La 7 septembrie 1875, Flelena Blavatsky şi Henry Olcoltt înfiinţează organizaţia care-i va face cunoscuţi în întreaga lume:

Societatea Teozofică (Theosophical Society), al cărei scop este studiul esoterismului şi ocultismului prin prisma tradiţiilor orientale.

„Întemeierea unei frăţii universale”, investigarea legilor naturii şi dezvoltarea puterilor latente în om. Societatea utilizează terminologia literaturii brahmanice şi budiste, iar doctrinele sale sunt un amalgam curios de idei

şi formule spirituale egiptene, cabalistice, ocultiste, indiene şi moderne. La acea vreme, Helena este o „străină”, o „rusoaică”, însă, trei ani mai târziu, obţine cetăţenia americană. Porneşte împreună cu Henry spre India, pentru a realiza fuziunea sincretică a religiilor din Orient şi Occident.

Unii susţin că această călătorie ar fi fost finanţată de guvernul american, care spera să obţină beneficii din acţiunile propagandistice ale celor doi bizari misionari. Ei obţin mari succese în rândul publi

Femei Celebre în Epoca Modernăcului indian, căruia îi propun o sinteză între filosofia hindusă antică

— Bazată pe ideea unu i ciclu al reîncarnărilor – şi tradiţiile europene şi americane. Obţin numeroase adeziuni la Societatea teozofică.

Colectează fonduri suficiente pentru a achiziţiona o locuinţă în apropiere de Madras, în prezent centrul mondial al Theosophical

Society.

Acuzată de trucaje în timpul şedinţelor de spiritism, Helena părăseşte definitiv India, în anul 1896, şi se întoarce în SUA. Unii denigratori susţin că şi-ar fi canalizat eforturile pentru a recruta

„Persoane convertite la teozofic”, din cauză că a ratat angajarea în serviciile secrete ruse. Graţie inteligenţei, volubilităţii, energiei, şi puterii voinţei, adună cu uşurinţă adepţi.

Obosită, îmbătrânită, cu probleme cardiace agravate de obezitate.

Blavatsky îşi consacră ultimii ani din viaţă lucrării „Doctrina secretă”.

(„The Secret Doctrine, the Synfhesis of Silence, Religion and

Philosophy” (1888). Cartea conţine totalitatea experienţelor şi cunoştinţelor ci şi îi aduce din nou succes. Devine una dintre cele mai importante figuri ale esoterismului, cu toate că, în urmă cu trei ani.

London Society for Psychical Research o declarase

escroacă.

Helena se stinge din viaţă în anul 1891. Moartea sa nu întrerupe dezvoltarea Societăţii teozofice. Mari spirite sunt seduse de doctrina blavatskiană, care dă speranţe împotriva morţii prin ciclul de reîncarnări. Printre simpatizanţii ci se numără personalităţi de răsunet, cum ar fi: Einstein, Edison, Flammarion, James Joyce, Mondrian.

GXI

ULTIMA ÎMPĂRĂTEASĂ A CHINEI

Născută în 1835, CIXI – în traducere „Maternă şi fericită" – ultima împărăteasă a Chinei, era fiica unei vechi familii manciuriene. Nu provine dintr-o familie bogată, ceea ce în China acelei vremi înseamnă un tată cinstit. Este fiică de mandarin de grad inferior în Consiliul Civil de Numiri, care mai târziu devine administrator, sau împuternicit al provinciei Anhui.

Înainte de a căpăta titlul imperial, poartă numele Lang Gui, adică „Mica Orhidee". Potrivit propriilor mărturisiri, în tinereţe este considerată o femeie frumoasă, deşi are un aer de maimuţică.

Inteligenţa o avantajează în faţa celorlalte fete manchu de aceeaşi

Anna Avram

Vârstă. La numai 16 ani, este selecţionată de către „căutători i regali de talente", însărcinaţi de împăratul Xiang Feng – „Abundenţă universală" – să-i caute neveste şi concubine. Împreună cu sora ei, este invitată să se prezinte la curtea din Oraşul Interzis, în anul 1851.

Un an mai târziu, este numită „Persoană Onorabilă" şi devine concubină imperială de „rangul al cincilea. Sora sa nu trece testul, defavorizată de datele astrologico.

Statutul de „concubină subalternă" nu-i asigură intimitatea cu împăratul. Dar se foloseşte de complicitatea eunucilor şi, prin manevre abile, ajunge în palatul regal. Client al bordelurilor de ambele sexe.

Xiang Feng este plictisit de plăcerile sexuale de la curte. Modul în care „Mica Orhidee" se strecoară în patul lui rămâne o enigmă. Unii spun că l-ar fi mituit pe eunucul

şef să-i înscrie numele pe „tableta de jad” – un fel de registru pe care erau înregistrate partenerele nocturne ale împăratului – n.a. Eunucul o dezbrăca pe aleasa unei nopţi, o înfăşură într-un covor roşu şi o purta pe umeri până în apartamentul regal. De fiecare dată, era notată data şi paratătă cu sigiliul imperial, în vederea unei eventuale proercaţii.

În aprilie 1856, numele Lang Gui apare frecvent pe „tableta de jad”, ceea ce denotă că împăratul este foarte mulţumit de „prestaţia”.

Ei. La vârsta de 20 de ani, îl naşte pe Tong Zhi – singurul băiat al suveranului – care devine moştenitorul prezumtiv al tronului.

CIXI primeşte titlul de concubină imperială de rangul al II-lea şi este promovată „împărătească mamă”. După ce îşi vede visul îndeplinit.

Hong Xinquan, un răzvrătit căzut la examenul de mandarin, se proclamă rege divin. În fruntea unei armate disciplinate de ţărani, declară război sfânt uzurpatorilor manciurieni. Când forţele rebele se apropie, Xiang

Feng intră în panică. Dacă nu l-ar fi oprit anturajul, ar fi părăsit în mod ruşinos Oraşul Interzis. Odată cu înmulţirea vizitelor lui CIXI în dormitorul regal, armatele imperiale preiau ofensiva. Regele divin este lovit de demenţă iar forţele lui sunt învinse definitiv în anul 1860. Însă

China este sortită să treacă printr-o nouă încercare. O expediţie franco-britanică, sub conducerealordului Elgin, se năpusteşte asupra capitalei.

De astă dată, împăratul se refugiază la Jehol şi îşi îneacă supărarea în băutură. Se lasă pradă drogurilor şi îşi atrage dispreţul lui CIXI, care preferă de acum braţele ofiţerilor din gardă. Drept pedeapsă, este retrogradată la statutul de curtean de rând. Dacă n-ar fi fost o conjunctură favorabilă, ar fi putut fi condamnată la moarte.

Armatele anglo-franceze staţionează mai multă vreme în capitală şi în zonă. Din cauza inflaţiei şi a crizei de alimente, chinezii încep să-şi urască împăratul şi să nu-l

mai respecte. Xian Feng este pe moarte.

Femei Celebre în Epoca Modernă

După cum mărturiseşte sora sa, în aceste momente CIXI îi cere să-l desemneze ca succesor la tron pe fiul lor. Alţii susţin că ar fi mituit un eunuc să fure sigiliul imperial pentru a-şi proclama fiul împărat şi ar fi ars un decret, care stipula ca cei opt regenţi să supravegheze domnia noului împărat şi să-l lichideze, dacă le face probleme.

Aranjează cu soţia umărul unu, Niuhum, să devină amândouă împărătesc văduve şi să domnească în locul celor opt regenţi, pe care îi demite cu ajutorul prinţilor Gong şi Zhun.

„Venerabila Buddha” – cum începe să fie supranumită – o transformă pe Niuhum într-un instrument docil şi începe să concentreze întreaga putere în mâinilesalc. Negociază cu invadatorii, care o ajută să-i înfrângă pe rebeli, înainte de a părăsi China.

Se dovedeşte o conducătoare nefastă, care îndreaptă ţara spre faliment. Vinde posturile de magistraţi şi cheltuieşte fără discernământ, îşi pune deoparte bijuterii şi bani, fără să facă deosebiri între propriile venituri şi cele ale statului. Construieşte grădini, palate, temple şi intenţionează să depună în băncile de la Londra aur şi lingouri în valoare de 8, 5 mii Ioane de lire sterline.

Fiul ei se dovedeşte la fel de incapabil ca şi tatăl. Unii spun că mamă-sa i-ar fi întreţinut tendinţele native spre desfrâu şi băutură, pentru a putea păstra frâicle puterii. La 16 ani, se însoară cu o frumoasă manchu, pe care soacra o umileşte, de teamă să nu aducă pe lume moştenitori şi să devină regentă. Tânărul împărat moare de pojar, în anul 1875, iar fata s-ar fi sinucis la sugestia împărătesei văduve, după cum susţin unele surse.

CIXI redobândeşte întreaga putere, în timp ce se lamentează cu ipocrizie că pierderea fiului i-a distrus pentru totdeauna fericirea. Îl propune ca succesor la tron pe Guang Xu, fiul cumnatului ei, un copil în vârstă de numai trei ani.

Cealaltă împărătească văduvă, Niuhum, moare

prematur, la 44 de ani. Unii spun că ar fi fost otrăvită din ordinul lui CIXI. Din acest moment, domneşte fără rivali, retrasă într-un palat din apropiere de actualul Beij ing. Corupţia este în floare în China. Sosesc mulţi străini, ca mercenari, constructori de nave...

După ce Guang Xu împlineşte 18 ani, CIXI nu-şi mai poate prelungi prerogativele de conducere. Păstrează însă controlul asupra ţării prin intermediul unei vaste reţele de informatori din Oraşul Interzis. În acest scop, o ia ca aliată pe noua împărăteasă – nepoata sa.

Guang Xu se apropie de europeni şi lansează o importantă mişcare de reforme, destinată modernizării ţării. Şocată de acţiunile sale, CIXI porneşte împotriva lui. Împăratul pune la cale să fie arestată.

Anna Avram

Însă şeful armatei şi conservatorii o susţin. Nepotul este declarat

„Bolnav” şi închis într-o temniţă pe o insulă din zona Palatului de

Vară, unde va rămâne prizonier timp de zece ani. „Venerabila Buddha”.

Preia din nou puterea, într-o perioadă extrem de tulbure pentru China.

Coreea distinge forţele chineze pe mare şi pe uscat. Se înregistrează atacuri din partea Japoniei, Germaniei, Angliei şi Rusiei.

Împărăteasa se hotărăşte să restabilească tradiţia şi, deci, să se debaraseze de străini. Atât cavalerii mongoli, cât şi negustorii europeni sunt consideraţi „barbari”. Pune sa de vânaţi străinii dinnordul ţării şi extermină chinezii mulsu Imani. Occidentalii sunt supuşi unor campanii de denigrare. Comercianţii, diplomaţii şi militarii sunt agresaţi de elemente anarhice. Izbucneşte răscoala boxerilor – membrii unei societăţi secrete, intitulată I-he-tuan, care încearcă să înlăture dinastia manciuriană, reprezentată de CIXI. Prin intermediulânalţilormandarini, împărăteasa se apropie de conspiratori şi îndreaptă mânia populară împotriva occidentalilor, pe care îi face

responsabil fi de toate relele din

China sfârşitului de secol XIX. Interzice folosirea ideogramelor ce desemnează Franţa, Japonia, Anglia şi Germania, pe care le decretează

„Obscene”. La 10 iunie 1900, declară că trebuie exterminaţi toţi străinii de pe pământul chinez. Instigată, mulţimea ucide toţi preoţii europeni, misionarii şi chinezii convertiţi. Masele asediază chiar şi legaţiile străine.

Mulţi înalţi demnitari chinezi ignoră ordinele, conştienţi de superioritatea militară occidentală.

În cele din urmă, boxerii se reîntorc împotriva lui CIXI. Curtea părăseşte Oraşul Interzis şi se refugiază în provincia Shaanxi. O

Expediţie internaţională eliberează diplomaţii asediaţi timp de 55 de zile şi restabileşte ordinea. Împărăteasa îşi schimbă atitudinea. Susţine că nu i-ar fi putut ajuta pe străini, fiindcă ea însăşi fusese ameninţată cu moartea. Îi decapitează pe consilierii care-i demască politica favorabilă boxerilor. Soldaţii europeni jefuiesc Oraşul Interzis.

Deghizată în ţărancă, fără faimoasele unghii de 15 an, este nevoită să suporte doi ani de exil, timp în care miniştrii ei fac eforturi uriaşe pentru a-i împăca pe ocupanţii occidentali. În schimbul unor despăgubiri fabuloase, aceştia acceptă să revină la putere. Se întoarce cu mare pompă la Beij ing, cu un tren oficial asigurat de belgieni.

Pentru a-şi ispăşi „păcatele”, invită doamnele străine la un ceai, le oferă daruri şi căţeluşi pechinezi, special operaţi pentru a nu se reproduce.

Devenită din nou conducătoare unică, CIXI aplică reformele pentru care îl pedepsise pe Guang Xu. Acceptă occidentalizarea ţării, însă este tardiv. În anii 1904 – 1905, Japonia şi Rusia se bat pentru

Manciuria pe pământul chinez. „Venerabila Buddha” pare că acceptă

Femei Celebre inei oca Modernă cu resemnare noua umilinţă. Îşi omoară timpul cu spectacole şi aniversări.

Pentru că străinii nu-i cer eliberarea, îi aplică din nou un tratament dur împăratului prizonier, pe care îl ţine literalmente în beznă.

Simte că i se apropie sfârşitul şi cere ca Guan Xu (acum în vârstă de 34

De ani) să fie otrăvit, la 14 noiembrie 1908. A doua zi, la 15 noiembrie, este răpusă de dizenterie, după ce mănâncă în neştire mere cu frişca, înainte de a muri, îi desemnează ca succesor la tron pe Pu Yi, fiul cel mare al prinţului Zhun, tot un copil de trei ani.

O eternădilemă frământă istoricii: aversiunea lui CIXI faţă de

Occident a grăbit căderea imperiului chinez, sau a împiedicat colonizarea Chinei?!

Împărăteasa Sissi

ŞI COPILUL Iii MISTERIOS

Împărăteasa Elizabetha a Austriei s-a născut în anul 1837. Tatăl său, ducele Maximilan, este vărul regelui Bavariei. Mama, Ludovica, este sora acestuia. Împreună cu cei şapte fraţi şi surori, Elizabetha – alintată Sissy – creşte într-un climat cald, în afara oricărui protocol.

La vârsta de 15 ani, cucereşte inima împăratului Franz Iosef.

Iniţial, în scopul unei alianţe sigure, mama sa – arhiducesa Sophie

— Pusese ochii pe Helen, nepoata cea mare din Bavaria. Însă Franz

Iosef o preferă pe sora ei, Sissy. Căsătoria lor se celebrează la 24 aprilie

1854, la Viena, în biserica Augustinilor. Primirea solemnă care i se face la sosirea pe Dunăre, în Austria, este o adevărată încercare pentru timida bavareză. Speră că va putea să se ascundă în taină la curte, însă, o dată devenită persoană publică, nu mai *poate* scăpa din centrul atenţiei.

Arhiducesa Sophie nu dovedeşte abilitate în relaţiile cu nora.

Personalitate egocentrică, Elizabetha încearcă totuşi

să cedeze, tară mari rezultate. Venirea pe lume a primelor două fetiţe, Sophie – născută în anul 1855 şi decedata tragic doi ani mai târziu – şi Gisèle, născută în anul 1856, provoacă ciocniri puternice cu soacra, care nu-i permite să le crească şi să le educe. Acelaşi lucru se întâmplă şi în cazul prinţului Rudolph, născut în anul 1858. Precauţiile severe provin din neîncrederea arhiducesei în capacitatea lui Sissy de a se ocupa de copii. Franz Iosef refuză să-şi înfrunte mama. Tânăra lui soţie se îmbolnăveşte. Spasme, lipsă de poftă de mâncare şi alte simptome sugerează o dereglare psihosomatică. La sfârşitul anului 1860.

Anna Avram

Medicii îi prescriu o schimbare de climă. Timp de un an de zile, călătoreşte în Spania, Italia şi Grecia. Şase ani mai târziu, în urma unui ultimatum adresat lui Franz Iosef, obţine dreptul de a supraveghea educaţia copiilor şi dreptul de a locui unde doreşte.

Ameninţă cu plecarea, de fiecare dată când soţul nu-i îndeplineşte voile. După ce îi satisface doleanţele, rămâne alături de el în timpul războiului austro-prusac din anul 1866. Un an mai târziu, Franz Iosef devine împărat al Austriei şi rege al Ungariei. Încoronarea fastuoasă de la biserica Matthias din Budapesta o impresionează. După reapropierea dintre ei, o aduce pe lume pe Marie Valerie, care beneficiază de o dragoste maternă adevărată.

La Godolo, castelul pe care i-l oferă ungurii, Sissy se dedică până la epuizare pasiunii pentru echitaţie. Este preocupată în mod exagerat de „cultul” corpului. Frumuseţea şi silueta ei fascinează pe toată lumea. Cu o înălţime de 1, 72 metri, nu depăşeşte niciodată greutatea de 50 de kilograme şi talia de 50 de centimetri. Urmează regimuri severe pe bază de lactate, fructe şi suc de came, care-i vor ruina sănătatea. Celebra sa pieptănătură necesită trei ore de muncă din partea coafezei.

În iulie 1875, soseşte cu iahtul la castelul Sassetot – le

Mauconduit – o elegantă clădire cu 31 de camere, înconjurată de un parc magnific – situaţia ieşirea dintr-un

sătuc din Normandia, la malul mării. Motivul oficial al venirii aici: o cură de aer iodat şi băi marine, prescrisă de medici micuţei Marie-Valerie. Împărăteasa descinde sub numele de contesa Flohenembs, împreună cu o suită de 60 de persoane

— Printre care se numără coafeza, medicul, valeţi şi bucătari, câinele preferat, Shadow, şi fetiţa asupra căreia revarsă o imensă afecţiune.

Sissy înoată toată ziua. Într-o zi este luată de valuri şi este salvată ca prin minune de căpitanul iahtului. Când nu înoată, face echitaţie.

Localnicii se plâng că amazoana năbădăioasă le distruge câmpurile şi le ruinează recoltele. Însărcinat de Franz Iosef s-o supravegheze, marele intendent al Curţii, baronul Nopcza, este nevoit să-i despăgubească pe săteni. Dar şi Sissy se plânge că ţăranii sunt grosolani, iar copiii lor îi sperie caii. Se spune că vizita misterioasă a împărătesei în Normandia ar fi fost scurtată de un accident foarte grav (o cădere de pe cal).

Contesa Larish susţine, însă, că adevăratul motiv al vacanţei normande ar fi fost naşterea unei fetiţe. La vârsta de 44 de ani, Sissy ar fi adus-o pe lume pe Caroline. Cine ar fi putut fi tatăl acestui copil nelegitim?!

Este bănuit împrimul rând contele Imrc Hunyady, profesorul ei de limba maghiară. De asemenea, este bănuit şi contele Nicolas Esterházy, pe care contesa Larish îl consideră şi tatăl Mariei-Valerie, născută în anul 1868.

Femei Celebre în Epoca Modernă

Alţii susţin că tatăl copilului adulterin ar fi fost contele Andrassy.

Există şi opinii că micuţa Caroline ar fi fost fructul dragostei unei dame de companie a împărătesei. Este crescută de familia Kaiser din

Modling şi, cu puţin înaintedeâncqxrea primului război mondial, revendică origineahabsburgică. Semăntă. Cu Zanardi Landi şi naşte o fetiţă, numită

Elizabeth, „în amintirea bunicii”. Ea seamănă într-adevăr cu Sissy şi va deveni o vedetă a cinematografului

mut.

Arhiducele Rudolph moşteneşte fragilitatea nervoasă a mamei.

Sinuciderea sa, în anul 1889, reapropie pentru moment cuplul imperial.

După moartea fiului, „împărăteasa solitară” se refugiază în poemele pe carele compune în secret. Călătoreşte incognito în Egipt, Tunisia, Malta.

Portugalia, Gibraltar, Sicilia, Spania. Frairz Iosef îi arată o inqwizabilă generozitate. Îi construieşte o vilă în Corfii, o alta în parcul Schönbrunn.

Totuşi, Sissy este mereu noi mulţumită. Devenită bunică, nu se interesează deloc de nepoţi. La 10 septembrie 1898, se pregăteşte să traverseze lacul

Léman de la Geneva. În oraş se află un anarhist italian care visează să asasineze „orice înaltă personalitate”. Fatalitatea face să-i iasă în cale

Sissy, căreia îi străpunge i nima cu un pumnal. Împărăteasa porneşte spre lumea misterelor la numai 60 de ani. Cu sufletul zdrobit, Franz Iosef murmură: „Nimeni nu ştie cât de mult no-amiubit”.

Mai mult de 20 de filme au adus-o pe ecran pe Elizabetha aAusniei, însămitul Sissy a fost creat de regretata actriţă Romy Schneider.

Sarah Bernhardt

CEA MAI MARE TRAGEDIANĂ

A SECOLULUI AL XLX-LEA

Pe numele său adevărat Henriette-Rosine Bernard, Sarah

Bernhardt s-a născut la Paris, la 23 octombrie 1844. Este copilul nelegitim al unui cuplu franco-olandez, cu rădăcini ebraice.

Graţie mătuşilor ci, la vârsta de 13 ani este admisă la Şcoala de dramă a Conservatorului din Paris. Debutează la Théâtre Français (care devine mai târziu Comédie Française), la 1 septembrie 1862, în „Ifigenia”.

De Racine, sub numele de scenă, Sarah Bernhardt. Publicul nu este extrem de entuziasmat de evoluţia sa. Un

an mai târziu, îşi dă demisia de la Théâtre Français, în urma mai multor eşecuri. Se produce apoi pe scene de mai mică importanţă şi este angajată la Odeon în 1867.

Akina Avram

J36

Doi ani mai târziu, Sarah obţine primul mare succes, într-un rol în travesti din piesa „Le Passant”, de François Coppée. Urmează un nou triumf în „Ruy Blas”, de Victor Hugo. Reuşitele curg şi, la vârsta de 28

De ani, revine la Comédie Française. Obţine deja reputaţia de mare tragediană. Vocea ei frumoasă, graţia din mişcări fascinează publicul.

Este o femeie slabă, cu faţa palidă şi părul roşu, ondulat. Celebrul scriitor Victor flugo, un fervent admirator, o denumeşte „cea mai mare tragediană a secolului său”. Oscar Wilde o va numi „The Divine

Sarah”. Este copleşită cu aplauze pe scena Comediei Franceze pentlii rolurile din „Fedra” de Racine şi „Flemani” de Victor Hugo.

În 1880, după o stagiune triumfală la Londra, rupe contractul cu

Comédie Française şi începe o carieră independentă, care-i aduce primele turnee în lume (America, Australia şi capitalele europene).

Totdeauna îşi alege personaje după propriul gustul şi nu ezită să joace roluri masculine.

Decide să abordeze reg ia şi preia conducerea noului Théâtre de la Renaissance, pe care îl închiriază. Prima reprezentaţie, „Les Rois”.

De Jules Lemaître, este urmată de montări fastuoase, care o duc *repede* la ruină. Este nevoită să plece din nou în turnee.

În 1889, cumpără Théâtre des Nations, pe care îl redenumeşte

Théâtre Sarah Bernhardt. Spectacolul de inaugurare, „La Tosca” de

Sardou, este urmat de o versiune franceză a lui „Flamlef. Sarah obţine 1

Mari succese cu teatrul ei, pe care îl conduce până la moarte.

Fire excentrică şi bizară, creşte animale sălbatice şi doarme într-un sicriu alb. Joacă pe scenă împreună cu un şarpe viu. Însă păstrează o discreţie totală asupra vieţii amoroase. Nu poate accepta ca activitatea profesională să-i fie judecată în funcţie de viaţa privată.

Îşi consacră viaţa artei, fără a se mulţumi numai cu cariera de actriţă. Pictează, sculptează, scrie. Este autoarea mai multor piese de teatru, romane şi a volumului autobiografic „Ma double vie”, publicat:

În anul 1907. I

Ca şi George Sand, pe care o admiră foarte mult, acordă o mare atenţie vieţii politice. În timpul asediului din anul 1870 (din războiul franco-prusac), rămâne la Paris, în loc să fugă cu familia. La iniţiativa sa.

Teatrul Odéon se transformă în spital. Vedeta însăşi devine infirmieră.

În anul 1905, la Rio de Janeiro, suferăunaccidentânurmacăruia se răneşte la piciorul drept. Şase ani mai târziu, nu mai poate merge fără să fie susţinută. Zece ani mai târziu, i se amputează piciorul.

Continuă să joace şi în aceste condiţii, pe scenele din întreaga lume, aşezată pe scaun.

În timpul primului război mondial îşi dă concursul în spectacole 1

Femei Celebre în Epoca Modernă pentru soldaţi, susţinute în apropierea liniilor de front. În 1914, este recompensată cu „Legiunea de Onoare”. Apare pentru ultima oară pe scenă în „La Gloire”, de Maurice Rostand, în 1922.

Sarah este prima mare actriţă care apare în filme, în „Regina

Elizabetha” şi „Dama cu camelii”, în anul 1911. De altfel, cel mai popular rol din cariera ei este eroina din „Dama cu camelii”, tragedie cunoscută în America sub numele „Camille”.

Una dintre cele mai faimoase actriţe din istoria

teatrului, Sarah

Bernhardt părăseşte scen a vieţii la 26 martie 1923, la Paris.

Darclée

UNA DINTRE CELE MAI DE SEAMĂ ARTISTE LIRICE

DIN TOATE TIMPURILE

Hariclea Darclée s-a născut în după-amiaza zilei de lOiunie 1860, la Brăila, unde mama sa îşi întovărăşise soţul – mare proprietar de pământuri din Teleorman – pentru a vinde recolta. A venit pe lume fără doctori, fără moaşă... Fără complicaţii şi în scurtă vreme părinţii au putut să se întoarcă liniştiţi la Turnu-Măgurele. La botez, primeşte numele Hariclea, derivat din numele patronimic al tatălui, Ion Haricli, dezamăgit că soţia nu-i dăruise un băiat, deşi era un om cult, ştia destulă carte pentru vremea lui şi călătorise mult prin străinătate.

Mama, Maria Haricli – născută Aslan – se trăgea din os domnesc. Era nepoata directă a domniţei Mavrocordat.

După ce primul copil, Demetru, îi moare de holeră, Caterina se naşte mută, iar Irina se stinge din viaţă la numai cinci ani, răpusă de o moarte misterioasă, Ion Haricli primeşte fără entuziasm vestea că a devenit pentru a patra oară tată. Şi-ar fi dorit, totuşi, un fiu, care să-i ducă numele mai departe...

Hariclea creşte pe neobservate. În familiile bogate nu era „la modă” să te ocupi prea mult de copii. Îl admira foarte mult pe Haricli şi era încântată să meargă împreună la plimbare.

Încă de mică, este atrasă de pian. Familia se mândreşte pe zi ce trece cu talentul ei. Însă „blestemul” loveşte din nou... Copila se îmbolnăveşte de febră tifoidă, boală fără leac la acea vreme. Medicii se luptă neputincioşi s-o smulgă din ghearele morţii. După trei săptămâni de agonie, îşi revine ca prin minune. Rămâne însă fără

Bucle şi tatăl său se vede nevoit s-o radă în cap cu briciul. Din fericire, părul i se regenerează şi dobândeşte –

în timp – o superbă podoabă capilară.

Hariclea este înscrisă la prestigiosul pension Lobkovitz de pe

Augustinerstrasse, din Viena, unde se învaţă multă muzică. Marchesi, o mare profesoară de canto, îi distinge vocea – „de viitor” – şi îi propune lecţii gratuite, în schimbul promisiunii că seva dedica scenei, însă talentata elevă, subţire şi suavă, cu ochi mari căprui şi nasul fin, provine dintr-o lume în care muzica şi arta sunt acceptate numai ca spectacol. Cu precădere, cântul era o îndeletnicire a micii burghezii nevoiaşe. Fata a moştenit chemarea pentru muzică şi teatru de la mamă. La vârsta de 16 ani, rămâne impresionată pentru totdeauna de un spectacol cu „Traviata”, cu Adelina Patti în rolul principal.

Într-o primăvară nefastă, inundaţiile înghit, în numai o săptămână, averea lui Haricli. Hariclea se întoarce de la Viena la Bucureşti, pe strada Romană, unde se stabiliseră părinţii săi. Scăpătarca familiei era relativă. Faţă de ce posedase înainte, putea sa de considerată săracă, dar, în raport cu altele, mai dispunea de suficiente mijloace pentru a duce o existenţă fără griji i.

Fată de măritat, cu oarecare zestre şi educaţie aleasă, domnişoara

Haricli este curtată de tineri şi de bărbaţi în toată firea, admirată de oameni cu tâmple argintii. Însă ea nu-şi doreşte decât să ia lecţii de canto. Are un glas fermecat. Convins că nu este decât un capriciu, tatăl o duce la doamna Le Kerre, care devine prima sa profesoară de canto. Franţuzoaica îi recunoaşte repede talentul. Lecţiile sunt monotone, dar eleva le suportă cu stoicism şi îşi dă toată râvna. Citeşte notele cu uşurinţă şi se adaptează lesne stilului belcanto. Dotată cu multă voinţă şi răbdare, îşi impresionează profesoara, obişnuită cu domnişoarele capricioase din societatea bucureşteană. Asistă cu plăcere la reprezentaţiile muzicale ale Teatrului Naţional, al cărui nou director este George Stephănescu. După moda vremii, protipendada nu lua parte la aceste reprezentaţii, însă nu putea să le împiedice.

Prefera spectacolele artiştilor străini, ca de exemplu cele susţinute de trupa germană a lui Johann Geger sau turneele ansamblurilor italiene.

Dar tineretul era foarte entuziast şi sprijinea cu înverşunare lucrările muzicale româneşti.

Hariclea îşi îneacă inima, ca într-o mare, în ochii albaştri şi adânci ai locotenentului de cavalerie Iorgu Hartulari, un erou al războiului din

1877, care frecventa de mai multă vreme casa Haricli. Se îndrăgosteşte cu patimă de tânărul blond, zvelt, vioi, ce fusese căsătorit o scurtă perioadă cu o verişoară din familia Aslan. Ofiţerul o cere în căsătorie.

Femei Celebre în Epoca Modernă spre nemulţumirea generală a rudelor, mai ales adoamnei Flaricli, care nu poate concepe ca fata ei să se mărite cu un bărbat fără avere şi fără perspective de viitor. La un bal, Hariclea şi Iorgu dansează ostentativ şi, îmbrăţişaţi, la adăpostul nopţii, îşi promit să nu se mai despartă niciodată. În cele din urmă, familia se pregăteşte de nuntă. Mama se închide în budoarul ei pentru a nu asista la cununia din februarie

1881. Ceremonia religioasă are loc la Biserica Albă.

Familia Hartulari avea podgorii întinse la Cotnari, grevate de datorii vechi, la care se adăugau altelenoi. Lorgu era foarte cheltuitor.

La numai câteva luni de la căsătorie este mutat la Tulcea. Vraja iubirii se risipeşte curând. Căsnicia este marcată de crize, din cauza geloziei şi a patimii lui pentru jocurile de noroc. Îşi pierde nopţile cu camarazii la cărţi, iar partidele se încheie cu pierderi simţitoare. Problemele financiare erodează definitiv armonia cuplului care semută la Brăila, unde Hariclea începe o colaborare muzicală cu George Cavadia, organizatorul unor mici serate muzicale în propria casă. Zilnic, exersează singură la pian şi face vocalize. Dar nu este mulţumită de sine. Îi lipseşte educaţia, disciplina însuşită după metodele belcantoului.

Hartulari o ascultă în tăcere şi în suflet i se aprinde gelozia. Se simte ignorat, abandonat chiar şi este mereu gata de ieşiri violente.

Împreună cu soţia se mută la Iaşi, ultima sa garnizoană înainte de a fi disponibilizat. Lucrurile se înrăutăţesc şi mai mult. La uşa lor bate sărăcia, cu nefericităe-i implicaţii, sufleteşti şi sociale. Lorgujoacă pe mize mari care îi consumă ultimele resturi de avere. Hariclea îndură, nu se revoltă. Nu-l mai iubeşte, dar nu are curajul să i-o spună, din pricina prejudecăţilor. Se hotărăşte să divorţeze numai după ce – în iunie 1883 – află că în viaţa lui se strecurase o amantă. Hartulari o lasă să plece în schimbul sumei de 12.000 de franci. Dar familia Flancli nu are de unde să ia aceşti bani. Cedase casa de pe strada Romană şi se mutase într-un apartament modest pe strada Doamnei (apoi, pe strada

Silfidelor). Flanclea nu găseşte resurse pentru a fugi fără ştirea soţului la Bucureşti. De câte ori se întoarce la ea, i se face milă. Se refugiază în pasiunea pentru muzică, nimic mai simplu într-un oraş în care arta se bucura de tradiţii vechi. Aflat în trecere prin Iaşi, George Stephănescu încearcă să-i deschidă orizontul: „E păcat să vă cheltuiţi vocea şi talentul pe la sindrofii de binefacere…” Nu uită să-i sugereze că ar putea să stea alături de marile cântăreţe.

Flanclea devine conştientă de valoarea vocii sale şi se gândeşte să plece în Franţa pentru a lua lecţii de canto. Dar acum aşteaptă un copil… În pofida unei conjuncturi mai puţin favorabilă carierei, soţii

Hartulari pornesc spre Paris în aprilie 1886. Încrezătoare în steaua ei.

Anna Avram

Tânăra româncă este în căutarea unui maestru consacrat care să-i corecteze defectele, să-i completeze carenţele. În luna iulie naşte un băieţel. Încqie să ia lecţii de canto cu Marie Sassc, dar nu este mulţumită. Are şansa de a-l cunoaşte pe Faure, un bariton cu faimă continentală şi unul dintre cei mai buni profesori de canto ai vremii.

„Aveţi multe calităţi spre a reuşi”, o asigură el şi o recomandă lui

Edmond Duvernois, profesor la Conservator, la

catedra lui Victor

Masse. Cu toate că îngrijirea copilului şi supravegherea lui Iorgu îi ocupă aproape tot timpul, Hariclea nu lipseşte niciodată de la lecţii.

„Am făcut progrese şi sper să ajung departe; mi se prezice un viitor strălucit. Dar trăim din speranţe, o mâncare afurisită care distruge stomacul”, scrie ea acasă. Soţii Hartulari duc o viaţă mizeră, susţinută financiar de domnul Haricli. În Iorgu nu se poate avea nădejde. Pleacă toată ziua de acasă, fără să-i pese de nimic.

Deşi împlinise 70 de ani, celebrul compozitor Charles Gounod dqxinea mari eforturi pentru reluarea în noi distribuţii şi cu montări revizuite a operelor sale. În aceste momente, căuta o Julietă pentru a repune în scenă „Romeo şi Julieta” la Opera Mare, cu prilejul expoziţiei mondiale din 1889. Pentru a o găsi, mobilizase întreaga lumemuzicală pariziană. Pietre Gaihard, unul dintre directorii Operei Mari, soseşte la

Duvernois în scopul de a-l consulta în această căutare şi aude din salonul de muzică o voce feminină care-l vrăj este. Era Hariclea, al cărei fizic îl convinge că a găsit-o deja pe Julieta. Gounod o ascultă şi este încântat. Auzea pentru prima oară un glas surprinzător prin bogăţie şi frumuseţea nuanţelor, prin inteligenţa inteq>retării. „E mai bine, mult mai bine decât mă aşteptam. Eşti Julieta pe care o căutam”, se extaziază compozitorul. Dar proiectul eşuează. Este înlocuită, din cauza snobismului parizian, cu Adelina Patti, soprană ajunsă la o vârstă când, cu vocea obosită, chiar ştearsă, nu mai putea încarna candoarea Julietei.

După mari eforturi de perfecţionare şi mai ales autoperfecţionare, Hariclea apare în primul rol liric pe scena Operei Mari din

Paris – în rolul Margaretei din „Faust” – la 14 decembrie 1888. Însuşi

Gounod o pregăteşte pentru debut şi îi găseşte un pseudonim potrivit pentru teatru, prin simpla repetare a numelui ei – „Hartulari”.

„Hariclee”, d’Hariclee”.

Obţine aplauze însufleţite la scenă deschisă. Presa, franceză şi străină, se întrece în aprecieri măgulitoare. Directorii Operei se arată disponibili să-i ofere un angajament mai îndelungat. Începând din

4 ianuarie, o înlocuieşte pe Adelina Patti în „Romeo şi Julieta”. Datorită unei conduite ireproşabile, reuşeşte să învingă toate adversităţile rezultate în urma succesului neaşteptat. Dar triumful de pe scena

Femei Celebre în Epoca Modernă pariziană nu este suficient pentru a accede la gloria internaţională.

Gândurile ei se îndreaptă spre Milano, unde se mută în scurtă vreme şi se instalează într-o pensiune modestă de pe strada San Paolo. Înainte de a despacheta lucrurile, porneşte în căutarea unui maestru de canto sau măcar a unui corqietitor pentru a învăţa să cânte italieneşte. Cere ajutomlo) mix) zitonilui – Ruggicrolconcavallo-careoiubeşte în tăcere, îşi înnebuneşte vecinii cu repetiţiile îndârjite. Pe strada ei trec mereu fraţii Corti – vestiţi impresari ai Scalei – care sunt fascinaţi de vocea sa cristalină şi se abat s-o cunoască. O informează căeduardo Sonzogno, concesionar al stagiunii teatrului liric, caută o Chimenă pentru opera

„Cidul” de Massenct. El o angajează pentru o serie de spectacole la

Teatro alia Scala, dar contractul nu este prea favorabil – preţul de a pătrunde pe cea mai importantă scenă lirică a lumii. Succesul este deplin, în ciuda bine cunoscutei exigenţe a publicului milanez Presa se arată de asemenea încântată de debutul ei. Obţine apoi un mare succes în opera

„Condor” de Gomez – iubitul interpretei, la acea vreme, potrivit unor surse – iar Mascagni o desemnează noua Santuzza pentru „Cavaleria

Rusticană”, după ce se îmbolnăveşte protagonista, Romilda Pantaleoni.

Aduce noi lauri compozitorului şi îşi ampli fiică propriul prestigiu. Ulterior, devine una dintre cele mai bune Manon Lescauţ din opera lui Puccini.

Pe lângă cronicile elogioase şi stima publicului, primeşte un dar nepreţuit:

Prietenia lui Giusqipe Verdi. „Prea frumoasă, brava mea Violeta”, o răsfaţă el după rqirezentaţia cu „Traviata”. O aşteaptă noi succese la

Petersburg şi Madrid, unde este chemată de 32 de ori la rampă şi primeşte numeroase cadouri preţioase. Semută în cea mai frumoasă locuinţă din câte aveau altistele vremii, pe Via Centaia 2 din Milano. Dar îngrijirea acesteia costa mult, ca şi întreţinerea copilului la Paris şi divorţul de

Hartulari, demarat în 1892 şi pronunţat cinci ani mai târziu. Se luptă singură cu destinul, în timp ce fostul soţ se retrage – până la sfârşitul vieţii – la Cotnari, despărţit de multă vreme – sufleteşte – de familie. Cu toate că se obligă să-i plătească o rentă lunară de câteva sute de franci.

Iorgu o antrenează în noi cheltuieli cu procese de moştenire, ce înghit o mare parte din veniturile strânse cu trudă în cursul turneelor mondiale, care şi aşa nu sunt fabuloase, iar o mare parte se risipesc pe toalete şi mijloace de transport.

Fiariclea vorbeşte germana, franceza, italiana, spaniola, engleza, greaca, puţin limba rusă şi cucereşte publicul din întreaga lume. Însă cel mai dulce triumf i se pare cel de acasă – pe scena Operei de la

Bucureşti. Ziarele româneşti o copleşesc cu elogii pe „privighetoarea adorată”, „gloria cea mai mare a României”. Tinerii îi arată o mare afecţiune şi o proclamă „privighetoarea Carpaţilor”. Soprana răspunde

Anna Avram

Entuziasmului publicului cu turnee dese (în 1897, 1902, 1903, 1906.

1910). Primul ei turneu la Bucureşti are importante consecinţe pentru muzicaromânească. În revista „Familia”, Iosif Vulcan da un nou semnal pentru înjghebarea unei opere autohtone, creşte numărul elevilor înscrişi la clasa de canto a Conservatorului, iar compozitorii români prind mai mult gust pentru muzica lirică. În străinătate, ziariştii

amintesc întotdeauna de România când vorbesc despre Darclée – „la caia patria della grande artista” – iar la banchetele oferite în cinstea ci nu lipsesc niciodată culorile ţării natale şi urările pentru poporul său.

Vocea Haricleei plutea în toate registrele şi intensităţile, fără nici cea mai vagă senzaţie de efort. Scala îi conferise statutul de stea mondială. La sfârşitul secolului, era considerată, potrivit presei de peste Ocean, „cea mai mare cântăreaţă a zilelor noastre”. Ca talent scenic, critica o situa la înălţimea tragedienei Sarah Bernhardt, care ea însăşi o admira nemărginit. Camille Saint-Saéns îi solicită protecţia în vederea punerii în scenă a operei „Prosperina”, protecţie de care va uza şi Puccini, cu prilejul premierei mondiale a operei „Tosca”. De altfel, „Tosca” a fost creată aproape paralel cu procesul identificării lui Darclée cu rolul titular.

La orizont se ivesc turnee pe două continente. Obţine mari succese în America de Sud. Străluceşte în „Traviata”, la New York, dar reprezentaţiile următoare sunt anulate, din cauza unor vicii de organizare. Nu se va mai întoarce niciodată în SUA, unde cântăreaţa

Nelly Melba, care se teme de talentul ei, are un cuvânt important de spus la Opera Metropolitană.

Continuă avalanşa de elogii, flori şi ovaţii pentru Darclée. Nu urcă niciodată pe scenă înainte de a aprinde lumânări la icoana Maicii

Domnului şi a Sfanţului Nicolae. „Ce femeie, ce graţie!”, se aud în jur murmure de admiraţie. Printre prietenele sale se numără şi regina

Carmen Sylva. Are numeroşi admiratori din înalta societate, dar preferă arta în locul iubirii.

Totuşi, între cântăreaţă şi regele Portugaliei se înfiripă o idilă.

Carlos I o iubeşte nebuneşte şi-i trimite timp de şapte ani scrisori înflăcărate. Hariclea nu-i cultivă sentimentele, nu-i cere daruri sau favoruri. Regretă, dar nu-i poate dărui inima, deoarece cariera, copilul şi mama sa necesită atâtea sacrificii!

În 1906, premiera „Toscăi”, pe care o salvează – după cum scriu ziarele italiene – îi prilejuieşte întâlnirea cu baritonul Eugenio

Giraldoni, care face o mare pasiune pentru ea. Diva nu-l încurajează, dar nici nu-l respinge. Într-o zi, pe un vapor ce îi duce pe amândoi spre Argentina, cântăreţul îşi ia inima în dinţi şi-i mărturiseşte

Femei Celebre în Epoca Modernă sentimentele. Deşi încearcă să se ascundă, Hariclea nu mai rezistă şi îl sărută. Este singurul bărbat pe care îl iubeşte cu adevărat, pentru prima şi ultima oară în viaţă. Însă dragostea lor este supusă unor încercări nemiloase. Despărţiţi mereu, din cauza obligaţiilor profesionale, se reîntâlnesc şi se iubesc de fiecare dată cu şi mai multă intensitate. Într-una dintre perioadele în care sunt departe unul de altul, Eugenio se însoară – în Rusia – cu fiica unui prinţ caucazian, care îi dăruieşte un copil.

Dragostea dintre Darcice şi Giraldoni, exacerbată de desele despărţiri de lungă durată, nu durează decât patru ani. Îi pune capăt însăşi marea interpretă, după ce primeşte o scrisoare bine ticluită.

Caucaziana ştie cum să-i atingă corzile cele mai sensibile ale sufletului

— Generozitatea şi spiritul de sacrificiu. Însă jertfa este în zadar:

Baritonul nu se mai întoarce niciodată acasă. Şi astfel, îl pierd amândouă…

Pretutindeni adulată şi sărbătorită, Dardée nu s-a simţit niciodată mai bine ca la Bucureşti. „Tot ceea ce fac este ca să câştig dreptul de a mă întoarce definitiv acasă”, îi scrie la un moment dat

Manei Flancli.

Cariera ci, desfăşurată pe parcursul a 30 de ani, se încheie odată cu primul război mondial. Preferă să părăsească la timp scena, pentru a evita riscul de a nu mai fi primită cu ovaţii odată cu primele semne de alterare a vocii. Ultimul spectacol îl susţine în mai 1918, la Teatrul

Pergola din Florenţa, după ce fusese catalogată de

Enciclopedia dello

Spettacolo (1959) cea mai mare cântăreaţă a lumii timp de 25 de ani.

„Cea mai ilustră divă din câte au urcat pe scenă”. De acum, întreaga sa energie se concentrează asupra fiului, compozitorul Ion Hartulari-Darclée. În sq-tembrie 1936, se întoarce definitiv în ţară, împreună cu el. Îşi doreşte un post la Conservator sau la Operă, care să-i asigure o viaţă decentă. Este hotărâtă să pună bazele unei şcoli româneşti de canto, dar nu reuşeşte să-şi împlinească visul. Se trezeşte prizoniera unei camere din hotelul Bratu, pe strada Polizu, amânând mereu plecarea la casa de la Cotnari, în speranţa că va obţine o catedră de canto sau, în cazul cel mai rău, o pensie de bătrâneţe, în timp ce dicţionarele muzicale o desemnează „una dintre cele mai înzestrate reprezentante ale artei lirice din toate timpurile”. La sfârşitul lunii decembrie 1938, se internează la spitalul Filantropia, chinuită de stări de sfârşeală şi dureri în tot corpul. Medicii îi ascund că suferă de cancer la ficat. În după-amiaza de dinaintea morţii, încearcă să cânte.

Afară, un vânt sălbatic înspăimântă străzile, iar lapoviţa copleşeşte oraşul. Hariclea îi cere Marioarei Selagea, femeia care o îngrijeşte, s-o

Anna Avram

Ridice din pat. Înainte de a-şi da sufletul, „privighetoarea din Carpaţi”.

Înalţă ultimele triluri, ascultată cu înfiorare de bolnavi şi personalul medical, timp de trei minute. Se stinge din viaţă, la 10 ianuarie

1939, după apusul soarelui, răpusă fulgerător de un sarcom hepatic.

În memoria celebrei interprete, la Brăila, se organizează Concursul

International de Canto „Hariclea Darcice”.

Rosa Luxemburg

REVOLUŢIONARA CARE-L CRITICĂ PE LENIN

Rosa Luxemburg s-a născut la 5 martie 1870, la

Zamost, Galiţia – regiune din Polonia, atribuită Austriei, la Congresul de la Viena, în 1815 – n.a. Este unul dintre cei cinci copii ai evreului Elias Luxemburg, comerciant de cherestea, şi ai Linei Lovenstein, o femeie foarte cultivată.

La vârsta de cinci ani, Rosa este ţintuită la pat de o boală a şoldurilor, care îi lasă moştenire un şchiopătat pe viaţă. Înscrisă la un gimnaziu rusesc din Varşovia, nu obţine medalia de aur pentru rezultatele excepţionale pe care le are la învăţătură, din cauza originii, ceea ce o marchează pentru totdeauna. De la vârsta de 16 ani, intră în legătură cu mişcarea muncitorească poloneză – partidul socialist revoluţionar

„Proletariat”. În faţa valului de represiune a poliţiei ţariste, din 1889, fuge în străinătate pentru a scăpa de arest. Trece graniţa ilegal şi se instalează la Zürich (Elveţia), centrul emigraţiei poloneze şi ruse. Aici poate să înveţe, în timp ce în Rusia fetele nici măcar nu puteau visa la studii universitare. În 1890 – 1891, se înscrie la Facultatea de Litere.

Totodată, frecventează cursurile de botanică şi zoologie. În 1892 se înscrie şi la Drept. Face studii aprofundate de economie politică, iar teza sa de doctorat are ca temă „Dezvoltarea industrială a Poloniei”, în timp ce frecventează seminarul profesorului Wolf, se îndrăgosteşte de Leo Jogiches, un coleg inteligent, cu un deosebit simţ conspirativ, provenit dintr-o familie bogată din Vilnius. Între ei se naşte o puternică iubire. Toată lumea îi consideră soţ şi soţie.

Rosa se apropie de marxiştii ruşi exilaţi, participă la crearea partidului social-democrat polonez (Social – Democraţia Regatului

Poloniei şi Lituaniei), în anul 1893. Începând cu această perioadă, manifestă o profundă antipatie faţă de orice tendinţă naţionalistă şi lansează un apel muncitorilor polonezi, nu pentru a-şi elibera patria, aflată sub stăpânirea Rusiei, ci de a lupta împreună cu camarazii ruşi

Femei Celebre în Epoca Modernă pentru abolirea autocraţiei ţariste.

În 1898, obţine cetăţenia germană printr-o căsătorie fictivă, realizată mai mult pentru că i s-a sugerat că o va ajuta în cariera politică. Se mărită, la Basel, cu Gustav Lübeck, un tânăr social-democrat german de familie bună, stabilit în Elveţia. La o lună după nuntă, porneşte spre capitala imperiului german. Deşi are de luptat cu prejudecăţile unora, pentru că este femeie şi pe deasupra evreică poloneză, devine una dintre personalităţile importante ale partidului şi presei social-démocrate. Tinde mereu către perfecţiune. Doreşte să fie în acelaşi timp politiciană, pictoriţă, ziaristă, botanistă şi savantă. Îi place să citească şi să asculte muzică de calitate.

Dar prioritatea sa numărul unu rămâne politica. Inamicii o poreclesc „Trandafirul roşu”. Luptă împotriva revizionismului lui

Bernstein, căm ia îi cere excluderea 1 a Congresul de la Dresda, în 1903.

Doi ani mai târziu, se întoarce în Polonia şi participă la mişcările organizate împotriva imperiului rus din Varşovia. Gărzile militare patrulează pe străzi, în timp ce muncitorii sunt în grevă generală. Rosa redactează ziarul „Steagul Roşu” şi uzează de pistol pentru a-i determina pe patronii tipografiilor să-l tipărească. Munca ei este uşurată de Leo

Jogiches. Relaţia lor intimă se încheie în 1906, însă colaborarea politică continuă.

Revoluţionara este arestată în seara zilei de 4 martie şi închisă în Pavilionul X al închisorii varşoviene. Toţi prietenii şi familia se mobilizează să adune bani pentru a-i plăti cauţiunea, fiindcă este grav bolnavă. După eliberare, se întoarce în Germania. Publică broşura

„Greva generală, partidul şi sindicatele”, în care analizează – pentru clasa muncitoare germană – eşecurile revoluţiilor ruse şi poloneze din

1905. Este prima dintre numeroasele lucrări ale Rosei, care va deveni teoreticiana extremei-stângi.

Profesoară la şcoala de cadre a partidului social-democrat din

Berlin, începând din 1907, preconizează o grevă generală. Manifestă o atitudine critică faţă de Lenin. Încrezătoare în „spontaneitatea maselor”, denunţă teza leninistă a partidului revoluţionarilor profesionişti şi consideră foarte periculoasă pe viitor tendinţa ultracentralistă a partidului bolşevic. Din 1910, din ce în ce mai radicală, întrerupe relaţiile cu social-democraţii. Lansează o campanie pentru denunţarea militarismului german, pemăsură ce situaţia internaţională se tensionează. De la sfârşitul anului 1914, se află, împreună cu Karl

Liebknecht, în înintea luptei dusă de extrema-stângă socialistă împotriva politicii de război. Organizează reuniuni internaţionaliste şi pacifiste şi îndeamnă soldaţii la insubordonare. În februarie 1915.

Anna Avram

Este condamnată la un an şi jumătate de închisoare, din cauza unei broşuri pacifiste, intitulată „Militarism şi antimilitarism”. După câteva luni de libertate, în anul 1916, este reîncarecrată, până în noiembrie

1918. În timpul detenţiei, continuă să scrie broşuri semnate „Junius”, care vor constitui bazele teoretice ale grupului Spartakus. După eliberare, militează în continuare împotriva războiului. Pune bazele grupului „Spartakus”, care încearcă o lovitură de forţă în conjunctura evenimentelor din 1918. Revoluţia spartakistă sau „Revoluţia din noiembrie” foloseşte ca model revoluţia rusă din anul 1917. Rosa agită mulţimea într-o piaţă publică, cu toate că nu-şi face iluzii asupra şanselor de reuşită ale unei astfel de mişcări.

În toamna lui 1918 scrie o broşură despre revoluţia rusă, în care critică unele aspecte ale politicii lui Lenin, în special autoritarismul.

Afirmă că, „fără o libertate nelimitată a presei, fără o viaţă eliberată de piedici... dominarea maselor populare este de neconceput”. Joacă un rol capital în crearea partidului comunist german, alcătui program îl elaborează şi este adoptat în decembri e 1918.

În ianuarie 1919, muncitorii din Berlin declanşează insurecţia comuni stă. Pusă în faţa faptulu i împlinit, Rosa îşi dă seama că trebuie acţionat. După semnarea armistiţiului, guvernul Ebert obţine de la aliaţi aprobarea ca trupele germane să zdrobească rebeliunea.

Revoluţia este înecată în sânge, iar ea este arestată şi bătută în cap cu paturile de puşcă de către ofiţeri, până ce este ucisă, la 15 ianuarie

1919. Cadavrul este aruncat într-un canal din parcul Ticrgarten. Abia peste mai multe luni, la 13 iunie, este înmormântată în cimitirul din

Friedrichsfcide.

Personalitatea cea mai importantă din galeria politicienilor şi ideologilor Internaţionalei a II-a, Rosa Luxemburg ar fi putut fi eliminată de pe scena istoriei, în anii ’90, însă cercetătorii au hotărât că – ne place sau nu – nu poate fi exclusă din memoria universală.

Capitolul IV

FEMEI CELEBRE ÎN SECOLUL XX

Lou Andreas Salomé

MUZA A TREI MARI GENII

Născută în anul 1861, la Sankt Petersburg, Lou Salomé este al şaselea copil al unei familii germane care a trăit în Rusia.

Tatăl ci, Gustav von Salomé, era general în armata Romanovilor.

Copilă rebelă, Lou intră adesea în conflict cu mama, Louise

Wilm. Devine preferata tatălui. Din fragedă pruncie învaţă rusa, germana şi franceza. Aprofundează istoria religiilor la

Universitatea din Zürich, unde este repede remarcată de către profesori. Din cauza eforturilor exagerate pe care le depune, se îmbolnăveşte, iar medicii îi prescriu o vacanţă într-o ţară cu climat mai blând. Petrece iarna anului 1882 în Italia. La începutul primăverii, filosoful Paul Reeai scrie colegului Friedrich Nietzsche să vină la Roma pentru a studia împreună cu el

şi Lou, pe care o iubeşte la nebunie şi se teme să nu fie chemată de mama sa înapoi în Rusia. Nietzsche dă curs invitaţiei. În vârstă de 38 de ani, este fascinat de tânăra din Sankt Petersburg (de 21 de ani), care, la rândul ei, îl place foarte mult.

Dar, deşi îi cere de mai multe ori mâna, Lou refuză să se mărite cu filosoful. Este prea liberă şi prea independentă pentru a deveni soţia unui bărbat excentric. Nu visează decât o carieră literară. Vădit marcat de această experienţă tristă, Nietzsche avea să scrie: „Te duci la femei? Nu uita biciul”. Totuşi, ca urmare a lungilor sale conversaţii cu Lou, elaborează una dintre cele mai importante lucrări ale sale, intitulată „Aşa grăit-a Zarathustra”.

Paul Rée suferă mai mult de pe urma patimii pentru această fată frumoasă, pe care nu o poate uita până la moarte.

În anul 1887, la 26 ani, ea se mărită cu Friedrich Carl

Andreas, un bărbat cu 15 ani mai în vârstă. Biograful H.F. Peters susţine că ar fi rămas virgină până în anul 1894, când face o

Anna Avram

Excursie în Alpi, împreună cu un prieten rus. Alţii spun că ar fi avut prima experienţă sexuală cu doctorul Friedrich Pineles din

Viena, în anul 1895. Este posibil ca primul său amant să fi fost

Rainer Maria Rilke, pe care îl cunoaşte în aprilie 1897, în cercurile literare de la München. Poetul este cu 14 ani mai tânăr decât

Lou, care de acum este autoare a mai multor articole şi cărţi, dintre care una despre Nietzsche. Rilke îi solicită câteva sfaturi, iar ea îi sugerează să-şi schimbe prenumele, din René, în Rainer.

Timp de trei ani se iubesc cu pasiune. Întreprind o lungă călătorie în Rusia, unde fac o vizită celebrului Tolstoi. Lou devine din ce în ce mai îngrijorată de iubirea lui exagerată. Cu cât poetul se aprinde mai tare, cu atât ea

tânjeşte mai mult după independenţă.

Legătura lor se sfârşeşte în februarie 1901. Dar Rilke nu o uită până la moarte.

În anul 1902, după o vară petrecută împreună cu doctorul

Pineles în Tirol (Austria), Lou rămâne însărcinată. Nu poate păstra copilul, fiindcă este căsătorită oficial cu Andreas. Nu se ştie cum, dar reuşeşte să piardă sarcina... În ciuda faptului că o iubeşte foarte mult, Pineles rupe legătura, fiindcă realizează că nu-l va accepta niciodată de soţ. Însă nu se însoară şi nu o va uita niciodată.

În anul 1911, scriitoarea îşi publică a treia carte despre erotism. Participă la un congres de psihanaliză, la Weimar, unde îl cunoaşte pe Sigmund Freud, ale cărui idei i se par revelatoare.

De acum o femeie de 50 de ani, îl cucereşte pe fondatorul psihanalizei, care o apreciază la superlativ pentru personalitatea şi inteligenţa de care dă dovadă. Şi Lou îl admiră, dar nu renunţă la independenţa spirituală. După doi ani de studii alături de Freud, se stabileşte la Göttingen, în calitate de psihanalist. În 1931, publică un volum în cinstea lui, cu ocazia împlinirii vârstei de 75

De ani.

Lou Andreas Salomé moare în somn, la 5 ianuarie 1937.

Sfârşitul ei este grăbit de nazism. Se ştie că Hitler nu vedea cu ochi buni psihanaliza, pe care o numea „ştiinţa evreilor". Dar

Lou este prea bătrână şi prea bolnavă pentru a mai putea pleca din Germania. La câteva zile după deces, Gestapoul îi confiscă toate cărţile.

Femhi Celebre în Secolul xx

Marie Sklodowska Curie

PRIMA FEMEIE CARE PRIMEŞTE PREMIUL NOBEL

Marie Sklodowska Curie s-a născut la 7 noiembrie 1867, la

Varşovia (Polonia). Ambii ei părinţi erau profesori şi acordau prioritate educaţiei. Marie primeşte lecţii de fizică

şi chimie de la tată. Încă de mică, manifestă aptitudini pentru cunoaştere. Însă, la acea vreme, femeile nu aveau acces la studii avansate în Polonia. Idealul său este să studieze la Sorbona, dar posibilităţile materiale nu-i permit. Pentru aşi împlini visul, ajunge la o înţelegere cu sora ei, Bronya, care îşi propusese să studieze medicina.

În virtutea acestui aranjament, Marie trebuie să lucreze ca guvernantă pentru a o susţine financiar – în timpul facultăţii – urmând ca, după absolvire, să-i întoarcă serviciile. În consecinţă, viitoarea savantă începe să studieze matematica şi fizica, la Paris, abia la vârsta de 24 de ani. Locuieşte acasă la Bronya, măritată cu un medic de origine poloneză.

În 1894, îşi ia licenţa în fizică şi, anul următor, în matematică, ambele cu note mari. Un eveniment foarte important în viaţa sa îl reprezintă întâlnirea cu Pierre Curie, un fizician de renume, în vârstă de 35 de ani. Între ei se aprinde o dragoste fulgerătoare.

Se căsătoresc în iulie 1895, la Secaux, unde locuiesc părinţii lui

Pierre. Din banii primiţi ca dar de nuntă îşi cumpără biciclete, singurele lor mijloace de relaxare. În rest, duc o viaţă monotonă, redusă la muncă şi studiu. Aduc pe lume două fete, numite Irène şi Eva. Din 1900, fiziciană este numită profesor la École Normale

Supérieure (Şcoala Normală Superioară) pentru fete, din Sèvres, împreună cu Pierre, asistă la şedinţa săptămânală a Academiei de Ştiinţe, în cadrul căreia Henri Becquerel prezintă o comunicare despre radiaţiile emise de sărurile de uraniu.

Se arată foarte interesată de subiect şi îl alege pentru teza de doctorat. Toată viaţa şi-o organizează în funcţie de cercetările ştiinţifice care îi vor acapara întreaga energie. Îşi instalează laboratorul într-un hangar al şcolii de fizică şi chimie din Paris, în 1898, descoperă, împreună cu Pierre, existenţa a două elemente mult mai active în mineralul de uraniu: poloniul – numit astfel în onoarea patriei de origine, Polonia – şi radiul. Mai mult

fizician

Ar ina Avram

Decât chimist, soţul este interesul de proprietăţile radiaţiei radioactive şi, împreună cu medicul Danlos, îi determină valoarea terapeutică. În schimb, Marie îşi propune să izoleze noua substanţă. Perseverentă, reuşeşte, după patru ani, să prepare un decigram de radiu pur şi îi determină masa atomică. Ajunge la concluzia că radiaţia nu este o proprietate specifică a uraniului, ci o proprietate atomică. După ce, la 25 iunie 1903, devine doctor în ştiinţe, primeşte, împreună cu soţul, premiul Nobel pentru fizică. Sunt din ce în ce mai medializaţi; presa este interesată mai ales de aplicaţiile terapeutice ale radiului, în speţă în tratarea cancerului.

Pierre se îmbolnăveşte, iar Marie suferă de oboseală, dar nu-şi dau seama că sunt afectaţi de radiaţii. Carnetele lor sunt şi astăzi radioactive. Cei ce vor să le consulte, la Biblioteca

Naţională din Paris, semnează un certificat că o fac pe propria răspundere.

La 19 aprilie 1906, Pierre Curie îşi pierde viaţa în urma unui accident petrecut în apropiere de Pont Neuf (din Paris). Rămasă singură cu cele două fete, Marie refuză o pensie care i se oferă pe motive de văduvie. „Am 38 de ani şi pot să mă întreţin”, declară cu mândrie. Preia catedra soţului la Sorbona, şi devine prima femeie profesor la prestigioasă facultate. Însă, în ciuda performanţelor ştiinţifice. Academia Franceză nu-i deschide porţile. Una dintre piedici este xenofobia. Se vehiculează că numele Sklodowska ar fi de origine evreiască. Respingerea candidaturii ei atrage atenţia şi indignarea întregii lumi. Dar necazurile abia încep.

Viaţa Mariei este ameninţată de nori înspăimântători. În

1911, în timp ce participă la o conferinţă internaţională, alături de Einstein, Poincaré şi Planck, presa declanşează o nouă campanie împotriva sa. De astă dată, este acuzată că întreţine o relaţie amoroasă cu Paul

Langevin, un fost elev al lui Pierre Curie.

De fapt, cei doi se ajutau reciproc. Cu ajutorul ei, Paul reuşise să devină profesor la Collège de France. De câţiva ani, avea probleme în căsnicie şi se retrăsese singur într-un apartament din Paris.

Cercetătoarea se apără cât poate şi cere ziarului „Le Temps”.

— Care pornise scandalul – să-şi ceară scuze. Însă presa o susţine pe soţia lui Langevin, o franţuzoaică mediocră, dar mamă a patru copii. Se dă o spargere în apartamentul lui Paul, de unde sunt sustrase scrisori trimise de Marie, care sunt publicate de ziarul

„L'CEuvre”, la 23 noiembrie. Mari savanţi, printre care se numără

Henri Poincaré şi Emile Borei, cer presei să înceteze tărăboiul, însă publicaţiile titrează în continuare: „Mai poate rămâne doamna

Curie profesoară la Sorbona?” O mulţime agitată se adună în faţa casei şi strigă: „Pleacă acasă în Polonia!” „Au aruncat o piatră în zidurile locuinţei”, îşi aminteşte Marguerite Borei în cartea

„Souvenirs et rencontres”. Soţul său îi sare în ajutor. O ia la ei acasă, împreună cu Eva. Irène este dată în grija soţiei lui Jean

Perrin. Dar nenorocirile sunt departe de a se sfârşi. Casa familiei

Borei aparţine Şcolii Normale Superioare, iar ministrul Educaţiei îi avertizează că nu au voie s-o primească pe doamna Curie, o posibilă pată asupra instituţiei de învăţământ. Matematicianul este ameninţat cu concedierea, însă nu se lasă. Marguerite, are probleme cu tatăl său, Paul Appel, la acea vreme decan al

Facultăţii de la Sorbona, care susţine că Marie trebuie să părăsească Franţa. Nevasta lui Borei se opune cu îndârjire.

Insultat, Langevin îl provoacă la duel pe Gustave Téry, redactorul şef care publicase scrisorile. Cad de acord

să se „bată”.

Cu pistoalele, însă niciunul nu trage... Deşi se transformă într-o farsă, întâmplarea are o influenţă negativă asupra Academiei

Suedeze de Ştiinţe, care tocmai o înştiinţase pe Marie că i se va atribui un al doilea Nobel, pentru chimie. Pentru acest for, duelul poate însemna o confirmare a autenticităţii celor publicate în presă.

Cercetătoarei i se cere să nu mai vină la ceremonia de decernare, să scrie o scrisoare prin care se angajează că nu acceptă premiul, până ce instanţa nu confirmă că acuzaţiile sunt neîntemeiate. Marie nu poate accepta ca aprecierea operei ei ştiinţifice să fie influenţată de viaţa privată. La rândul său, Langevin trimite o scrisoare abilă

Academiei suedeze, prin care explică toată situaţia. Face apel la

Comitetul Nobel să nu se lase influenţat de o campanie total injustă.

Până la urmă, Marie primeşte premiul şi, în discursul ei, aduce omagii soţului decedat (Pierre Curie). Devine unica deţinătoare a doua distincţii – de o asemenea anvergură – ce recompensează un savant în secolul XX. Însă toate durerile din ultima vreme îi afectează sănătatea şi este nevoită să se interneze în spital. După ce se reface cât de cât, îşi încearcă puterile într-o călătorie peste Canalul Mânecii, la invitaţia unei prietene iâziciene.

În procesul Langevin, instanţa nu se pronunţă niciodată. Cei doi soţi ajung la înţelegere la 9 decembrie, fără ca numele Mariei să fie menţionat. Nu se va şti niciodată cu certitudine natura relaţiilor dintre savantă şi Paul. Nepoata ei, Hélène Joliot, avea

Anna Avram

Să se mărite cu nepotul lui, Michel Langevin.

Încetul, cu încetul, scandalul se stinge, dar o marchează pentru totdeauna. În ultimii zece ani de viaţă, Marie Curie are bucuria de a-şi vedea fiica, pe Irene – şi pe ginerele ei (Frederic

Joliot) autori ai unor cercetări de succes. Este ucisă

de leucemie, la 4 iulie 1934, iradiată de substanţele cărora le-a consacrat întreaga viaţă.

Helena Rubinstein

„ÎMPĂRĂTEASA FRUMUSEŢII”.

Helena Rubinstein s-a născut la 25 decembrie 1870, la

Cracovia, în Polonia. Este fiica cea mare a unei familii înstărite de evrei, care mai are încă şapte fete.

Studiază medicina la Zürich, în Elveţia. După o dezamăgire în dragoste, părăseşte malurile Vistulei cu destinaţia Australia.

Fuge de acasă, fiindcă părinţii vor s-o mărite cu un bărbat pe care nu-l place. În 1898, se instalează la un unchi din Melbourne. În bagajele sale se află 12 cutii cu cremă „Valeze” („Darul lui

Dumnezeu”), pe bază de ierburi şi esenţă de migdale, fabricată de doi chimişti din Cracovia, prieteni ai familiei Rubinstein.

Crema fraţilor Lyzuscky îi face un ten de vis, cea mai bună reclamă pentru a începe s-o comercializeze. Deschide un butic – salon de frumuseţe care cunoaşte încă de la început un mare succes. Trimise în mod constant de mama sa, din Polonia, cremele se dovedesc insuficiente faţă de cerere. Fraţii Lyzuscky îi comunică formula şi Flelena învaţă procedeele de fabricare.

Deschide Casa de frumuseţe Valeze, al cărei renume este asigurat de articolele ziaristului american, Edward William Titus, viitorul ei soţ.

În anul 1905, creează primul institut de frumuseţe, piatra de temelie a imperiului internaţional pe care îl construieşte cu ajutorul surorilor. Doi ani mai târziu, tânăra femeie de afaceri revine în

Europa pentru a-şi desăvârşi studiile în cosmetologie, dermatologie şi dietetică şi pentru a se iniţia în chirurgia estetică, în anul 1908, îşi deschide un salon la Londra, fără să beneficieze de publicitate. Clientele apar mai întâi din curiozitate. Pentru a

Femei Celebre în Secolul xx învinge recitenţele

vremii – era foarte răspândită ideea că numai femeile uşoare se machiază – salonul este amenajat într-un hotel luxos dintr-un cartier şic. Ambianţa, liniştită şi confortabilă, este gândită pentru a seduce femeile înstărite. Deci, primele îngrijiri estetice sunt rezervate păturilor sociale favorizate. Foarte repede.

Helena cucereşte Anglia şi chiar Franţa.

Îi mai rămâne să se impună pe piaţa americană. În 1915, părăseşte Franţa, care se află în război, împreună cu soţul şi cei doi copii ai lor, şi se îndreaptă spre New York. Un an mai târziu, deschide încă un salon. Construirea primei uzine de cosmetice, în SUA anului 1918, marchează o nouă etapă în dezvoltarea imperiului de frumuseţe. Cu ajutorul presei, obţine atuuri importante împotriva concurenţei. Rivala sa cea mai de temut este Elizabeth Arden. Cele două femei seamănă extrem de mult:

Au aproape aceeaşi vârstă, au acelaşi tip de proiect comercial, vizează aceeaşi clientelă. Flelena şi-a câştigat notorietatea graţie cremei Valeze, în timp ce Elizabeth s-a lansat datorită cremei

Amoretta. Cele două concurente nu se întâlnesc niciodată, evită să vorbească una despre cealaltă şi se bucură de acelaşi succes.

Rubinstein organizează conferinţe, formează tehniciene – exclusiv brunete, spre deosebire de Arden, care foloseşte numai blonde – şi oferă cursuri de frumuseţe contra sumei de doi dolari.

Începând din 1917, „împărăteasa frumuseţii” – cum o numeşte Jean Cocteau – acceptă ca produsele ei să fie difuzate prin marile magazine, cu condiţia ca vânzătoarele să le înveţe caracteristicile specifice. Astfel, vânzările cresc foarte mult, iar numele Helena Rubinstein devine cunoscut şi de femeile cu mijloace financiare mai modeste.

Anii ’30 constituie a doua perioadă importantă pentru dezvoltarea imperiului său în Europa şi SUA. Îşi întemeiază marca pe ideea ştiinţă şi frumuseţe, înfăptuind o revoluţie în machiaj, timp în care îşi arată colţii cel de-al doilea război mondial. În 1939, face senzaţie – la New York – cu

baletul Aqua Cage Show, prezentat în scopul de a lansa un produs inedit: rimei rezistent la apă (mascara waterproof). Produsul va fi îmbunătăţit în 1960, sub numele

Long Lash Mascara, şi va deveni un best-seller al maicii.

Printre alte inovaţii ale Hélènei Rubinstein se numără:

Hidratantul Skin Dew (1956), prima cremă biologică antirid, Skin

Life (1957), lansată într-o nouă formulă în 1990, sub numele Skin

Life TPA, când devine cel mai bun produs de pe piaţă de acest gen.

A fost o mare colecţionară, pasionată de călătorii. În Franţa

Anna Avram

A frecventat mediul scriitorilor şi al pictorilor, de care a fost foarte apropiată. Printre prietenii ei s-au număarat: Faulkner, Hemingway.

D.H. Lawrence, Matisse, Chagall, Picasso. Şi-a coordonat actele filantropice prin intermediul propriei fundaţii, înfiinţată în 1953.

A făcut donaţii muzeelor, colegiilor, copiilor, femeilor şi a jucat rolul de mecena. Este autoarea unor cărţi despre frumuseţe şi sănătate: „The Ari of Feminine Beauty” (1930), „This Way to

Beauty” (J936) şi „Food for Beauty” (1938).

Imperiul Flelenci Rubinstein s-a întins pe cinci continente, iar averea sa a fost estimată la 100.000.000 de dolari. Pionieră în industria cosmeticelor, are meritul de a fi folosit pentru prima oară tehnici ştiinţifice în serviciul frumuseţii. Crezul ei: „Nu există femei urâte, există femei leneşe”.

Cu o tenacitate rar întâlnită, „împărăteasa frumuseţii”.

Munceşte până în ultima clipă a vieţii, al cărui fir se frânge la 1

Aprilie 1965. Şi dincolo de moarte, şi-a asigurat un

loc aparte în universul creatoarelor de mărci de cosmetice. În 1973, moştenitorii săi vând întreprinderea firmei Colgate Palmolive, care o revinde, zece ani mai târziu, societăţii „L'Oreal".

Aleksandra Mihailovna Kollontai prima fkmeih ambasador

Aleksandra Mihailovna Kollontai s-a născut în anul 1872. Este fiica generalului Mihail Domaici, însă, în ciuda originii sale aristocratice, se dovedeşte de timpuriu o răzvrătită împotriva puterii.

Cu toate că se mărită cu un ofiţer din armata ţaristă, activează în cercurile revoluţionare. După eşecul mişcării din 1905, trei ani mai târziu, este forţată să se autoexileze. Pleacă în SUA şi, în

1916, editează împreună cu Nikolai Ivanovici Bunarin – cunoscut om politic sovietic, colaborator al lui Stalin; acuzat de deviaţionism de dreapta, va fi judecat şi executat, n.a. – cotidianul comunist „Novi Mir" („Lumea nouă"), la New York. După un an, se întoarce în Rusia, pentru a lua parte la revoluţia bolşevică.

Devine omul de legătură dintre Lenin, care se află la Zürich, şi partid. Figurează pe lista arestărilor ordonate de guvernul pro vi

Fkmri Chi. kbre în Secolul xx zoriu, ca şi Kamenev, Zinoviev şi Lenin. Se numără apoi printre cei 20 de membri ai Comitetului central bolşevic care preia puterea.

În anul 1920, este numită comisar al poporului, după care redactează o nouă legislaţie. Se declară o luptătoare pentru

„Eliberarea femeii" şi se pronunţă împotriva prostituţiei.

Autorizează divorţul prin consimţământ mutual sau simpla cerere a unuia dintre soţi. Introduce prin lege acordarea de pensii alimentare şi ajutoare pentru copiii abandonaţi. Aboleşte diferenţele juridice dintre copiii legitimi şi copiii naturali.

Revizuieşte structura tradiţională a familiei, pe care o consideră un instrument de oprimare a femeilor. În cazul

căsătoriei, se pronunţă pentru „uniunea” voluntară şi revocabilă între două fiinţe ce lucrează, fiecare, şi, în consecinţă, trebuie să împartă egal corvezile menajere – spălat, călcat, gătit, curăţenie etc. Îi irită până şi pe revoluţionari, când hotărăşte abolirea diferenţelor în materie de sex. Pledează pentru amorul liber, ceea ce îl scoate din sărite şi pe Lenin. În replică faţă de aserţiunea ei, „A face dragoste trebuie să fie ca şi cum ai bea un pahar cu apă”, revoluţionarul tună: „Setea poate fi potolită, însă omul normal va putea bea dintr-un pahar cu pereţii mozoliţi de zeci de alte buze?”. Din cauza conflictelor ce apar adesea între ei.

Aleksandra demisionează, în martie 1918, şi devine unul dintre liderii Opoziţiei muncitoreşti din sânul partidului bolşevic. În anul 1921, grupul este declarat ilegal. După ce este îndepărtată de la putere, devine foarte populară şi este considerată un element periculos. De aceea, Lenin se hotărăşte s-o „promoveze”.

Şi o trimite în străinătate. Astfel, în anul 1922, Aleksandra

Kollontai devine prima femeie ambasador din lume – mai întâi în Norvegia, apoi în Mexic şi Suedia (1930 – 1945). Joacă un rol important la negocierile armistiţiilor sovieto-român şi sovietofinlandez, în 1944.

„Cuminţită”, autoarea lucrării „Bazele sociale ale problemei feministe” încetează din viaţă în anul 1952.

Anna Avram

Regina Maria

ARE UN ROL DECISIV ÎN FĂURIREA ROMÂNIEI MARI

Mana de Edinburgh – Maria Alexandra Victoria de Saxa Coburg.

Zisă Missy – s-a născut la 29 octombrie 1875, Ia Eastwell.

Comitatul Kent, Marea Britanie Este al doilea copil al ducelui I

Alfred de Edinburgh – fiu al reginei Victoria a Marii Britanii şi I

Al prinţului consort Albert de Saxa-Coburg – şi a ducesei Maria 1

Alexandrovna Romanov – fiica ţarului Alexandru al II-lea al Rusiei. J

Crescută aproape numai la Eastwell Park, reşedinţa de la

Ţară a ducelui de Edinburgh, Maria este o fetiţă superbă, cu plete *i* blonde şi ochi albaştri, atrasă de limba franceză, literatură, istorie, arta lirică şi arta dramatică. Se mai împunge cu mamă-sa şi ar călări toată ziua. Devenită adolescentă, începe să aibă slăbiciune pentru ofiţerii frumoşi şi unii veri de-ai ei, dar cel mai mult o! fascinează nepotul grădinarului! începând din anul 1866. Carol I de Hohenzollern-Sigmaringen J

Este domnitorul şi apoi regele României. Pentru că nu are moştenitori, îl adoptă pe Ferdinand, fiul fratelui mai mare, Leopold de

Hohenzollern, şi al Antoniei de Braganza. Mai puţină lume cunoaşte descendenţa sa din familia moldovenească a Movileştilor!

Sosit în România, prinţul Ferdinand se îndrăgosteşte de Elena

Văcărescu (23 de ani), domnişoara de onoare a Elizabetei – regina

Poetă, cunoscută sub numele de Carmen Sylva (n. a). Însă, statutul

Casei Regale îl obligă pe moştenitorul tronului să se căsătorească numai cu o străină. Consiliul de miniştri se opune categoric relaţiei lui Ferdinand cu Elena. Carol I intervine în forţă. O exilează aproape doi ani pe regina Elizabeta, pentru că le-a încurajat iubirea, şi o îndepărtează pentru totdeauna pe tânăra scriitoare.

Elena Văcărescu – care se va stabili la Paris şi va fi premiată de

Academia Franceză. Regele României cere ajutorul lui Wilhelm al II-lea al Germaniei pentru a găsi o mireasă pentru prinţul moştenitor. Kaizerul o alege pe Maria, care la acea vreme nici nu ştia unde se află România.

Cu ocazia unui banchet organizat la Wilhelmshohe.

Missy (16 ani) îl cunoaşte pe Ferdinand (26 de ani) şi nu îl place, însă mama sa îşi pune în cap s-o mărite, fiindcă doreşte să poarte coroană şi pentru a îmbunătăţi relaţiile dintre Rusia (ţara sa natală)

Fkmhi Celebre în Secolul xx şi România – încordate la acea vreme, din cauză că Basarabia se afla sub stăpânirea ţarului.

Căsătoria are loc în luna ianuarie a anului 1893, la castelul

Sigmaringen, reşedinţa lui Leopold de Hohenzollern. Exagerat de timid, prinţul abia găsise curajul de a o cere de nevastă.

În cartea autobiografică, „Povestea vieţii mele", Maria avea să descrie cu lux de amănunte sosirea în România şi neliniştea care o stăpânise în timpul călătoriei: „Poate ar fi ştiut să mă liniştească puţin – se referă la doamna Greceanu, desemnată doamna sa de onoare (n.a.) – şi să mă sfătuiască asupra celor ce se aşteptau de la mine «acolo», căci astfel numeam ţara spre care mă duceam, «acolo», şi cuvântul era tot atât de neprecis ca şi noţiunile mele despre ea".

Soţul este prea îndrăgostit ca să-i poată da vreo lămurire. Se roagă ca trenul să nu ajungă niciodată la destinaţie, atât îi este de

„Groază". Totuşi, este impresionată de manifestaţiile „zgomotoase şi însufleţite" din fiecare gară: „Mă încântau, nu-mi luam ochii de la acest popor în costume ciudate, atât de diferit de tot ce văzusem până atunci". Sosirea la Bucureşti este la fel de impresionantă: felicitări, urale populare, slujbă de mulţumire la

Catedrala Metropolitană. Născută protestantă, Maria se va converti la ortodoxie, în anul 1926.

Este total dezamăgită de Palatul Regal, unde „lipsa de gust germanică" îi provoacă o „adevărată durere fizică". „Am avut puternica dorinţă de a fugi", spune ea. „... Mică neroadă, cu capul împănat de iluzii şi de visuri", după cum avea să se autocaracterizeze, este sfătuită de

Carol I şi de Nando – numele de alint al soţului – să nu-şi facă prieteni, pentru că „în această ţară e primejdios să ai prieteni, din pricina politicii, a geloziei şi a intrigilor”.

Elizabeta este iertată şi se întoarce din exil. Însă prinţesa refuză să intre în cercul său de admiratori. Relaţia dintre ele devine tensionată şi pentru că Maria se confesează domnişoarelor de onoare, care o pârăsc, pentru a-i intra în graţii Carmen Sylvei.

Mai târziu, îşi va schimba radical comportamentul: „Totuşi, în ciuda atitudinii critice a tinereţii mele, îmi dau seama azi că am învăţat multe de la regina-poetă”… „Mi-e mai dragă amintirea ei, decât mi-a fost vreodată dragă când trăia”…

La 15 octombrie 1893, la Peleş, Missy îl aduce pe lume pe

Carol (cel ce va deveni blamatul Carol al II-lea). 101 de salve de tun dau ţării de ştire naşterea unui băiat regal. Pentru că înţelege

Că este nevoie de mulţi moştenitori în condiţiile unor cunoştinţe precare de medicină, anul următor zămisleşte o fetiţă, care primeşte numele Elizabetei. Dar atmosfera din familia regală nu este din cele mai bune: „… Din prima zi a sosirii mele în România, a fost o neîncetată strecurare printre o mie de capcane şi de prăpăstii, în mijlocul unor oameni veşnic la pândă ca să-mi găsească o vină sau să descopere motive încâlcite îndărătul oricărei fapte a mea”, se plânge prinţesa străină, în ţară străină.

Nu mai suportă supravegherea din Palatul Regal şi obţine, prin intermediul bunicii Victoria, dreptul de şedere, împreună cu

Ferdinand, la Palatul Cotroceni. La început, nu i se permite să-şi aleagă personalul, care este impus de către Carol. Ion Kalinderu, omul lui de încredere şi administrator al bunurilor coroanei, primeşte sarcina de a-i face observaţii privitoare la „bunele maniere” – unele legate de bârfele servitorilor.

Maria obţine cu greu permisiunea de a călări singură

în afara

Bucureştiului, o bucurie care o va apropia de ţara adoptivă:

„Călăria m-a învăţat să iubesc glia românească”. Treptat, relaţiile ei cu suveranul se ameliorează şi este numită colonel onorific al regimentului 4 de Husari Roşii de Roşiori. Aşa începe apropierea sa de armată: „Am ştiut să-mi înţeleg şi să-mi iubesc soldaţii…

Deşi nu arată bine, luptă cu devotament până cad jos…” Se spune că niciodată oştenii români nu ar fi avut o susţinătoare mai înfocată ca Missy.

Ferdinand se îmbolnăveşte de febră tifoidă şi este la un pas de moarte. În aceeaşi perioadă, viitoarea regină se compromite cu tânărul locotenent de cavalerie, Ioan Cantacuzino, aghiotantul soţului. Nimeni nu va şti, niciodată, dacă s-a petrecut ceva între ei. Însă Maria este umilită şi mustrată de bunica Victoria.

După însănătoşirea lui Nando, primeşte o nouă lovitură.

Carol angajează o nouă guvernantă pentru copiii săi – Miss W. – la recomandarea reginei Elizabeta. Rănită în amorul propriu, îşi face bagajele şi se refugiază la părinţi, la Coburg – între timp, ducele de Edinburgh preluase conducerea ducatului de Saxa-Coburg-Gotha (n.a.) Regele nu permite să-i ia nepoţii, aşa că se vede nevoită să se întoarcă, după ce micuţul Carol se îmbolnăveşte de febră tifoidă. Se împacă cu Ferdinand, la căpătâiul său, după ce îi reproşează că nu iese din cuvântul unchiului.

Copilul este salvat, iar Maria pleacă din nou la Coburg, supărată că nu este concediată Miss W. Pe parcursul scurtei şederi la Bucureşti, rămăsese din nou însărcinată. Fetiţa preferată, alintată

Femei Celebre în Secolul xx

Mignon, se naşte în palatul părinţilor. După aproape doi ani, Carol

I o concediază, în sfârşit, pe guvernanta nedorită şi nora se întoarce. Relaţiile lor încep să se îmbunătăţească pe zi ce trece.

Devenită prima personalitate a familiei domnitoare, după suveran.

Maria mai naşte un băiat, botezat Nicolae, pentru că ţarul, Nicolae al II-lea, acceptă să-i fie naş.

Nu-şi poate respecta promisiunea de a nu-şi face prietene în

România. Prima sa confidentă este Martha Bibescu. Talentată şi îndrăgostită de pictură şi desen, acceptă să patroneze cenaclul

Tinerimea, din care fac parte: Luchian, Ştefan Popescu.

Strâmbulescu, Sleriade, Atachino, Pătraşcu, Storck. Dar răscoala ţăranilor o trezeşte la realitate: „Am mai multe motive să-mi amintesc primăvara anului 1907, când am început să deschid ochii şi să înţeleg interesele poporului meu. Numeroasele victime creaseră primul moment de ruptură între monarhie şi poporul român şi o proastă impresie în Occident. Prinţesa nu-şi exprimă niciodată un punct de vedere oficial despre cele întâmplate, dar îşi va manifesta o atitudine de neîncredere faţă de generalul

Averescu, responsabil de represiunea sângeroasă. După tragicele evenimente, obişnuieşte să apară în public îmbrăcată în costum ţărănesc, ceea ce poate însemna foarte mult. Totdeauna în atenţia celor din jur, mai ales a femeilor, începe să fie bârfită că ar întreţine o relaţie adulterină cu frumosul prinţ, Barbu Ştirbei. Ba chiar se insinuează că ultimii doi copii ai ei, prinţesa Ileana şi Mircea, ar fi rezultatul acestei iubiri nepermise. Adolescentul Carol devine foarte gelos şi ajunge să-şi spioneze mama, fiindcă îl neglijează, din cauza noii sale pasiuni pentru politică.

Un rol important în viaţa Mariei îl joacă Eliza Brătianu – soţia cunoscutului om politic, Ion Brătianu – care o sfătuieşte să renunţe

„La lene şi la micile probleme personale”. Îi urmează îndemnul şi, în timpul războiului româno-bulgar din anul 1913, în urma căruia

România obţine Dobrogea de Sud, sare în ajutorul soldaţilor chinuiţi de holeră. Organizează un spital militar, unde are prilejul să demonstreze că nu mai e doar o „prinţesă veselă şi zburdalnică”. Se ocupă personal de soldaţi: „... Acele zile m-au apropiat de sufletul poporului meu”. Activitatea din „lagărul de holeră” de la Zimnicea o ridică la rangul de eroină în întreaga Europă.

Cât de curând, se porneşte maşinăria infernală a primului război mondial şi are ocazia să se remarce din nou. „Norocul nostru a fost că regele, fidel partener al Germaniei – Carol I.

(n.a.) – s-a săvârşit subit din viaţă, la 27 septembrie 1914, iar

Anna Avram

Urmaşul său la tron, regele Ferdinand, sfătuit bine de regina Maria 1

(originară din Marea Britanie) şi de bărbaţii de stat ai timpului, a 1

Optat – împotriva glasului sângelui său german – pentru intrarea 1

În război ca aliaţi ai Antantei, fapt care a dus la realizarea j

României Mari, în anul 1918”, scrie Boris Crăciun în „Regii şi

Reginele României”. Proaspăt unsă regină, Maria promite că nimic nu o va determina să-şi părăsească poporul, chiar dacă ar trebui să sfâşie legături de familie. La încoronare poporul o aclamă:

„Ce regină frumoasă are România!”

Împăratul Wilhelm al II-lea îl presează pe Ferdinand să angajeze România de partea Germaniei. Îi aminteşte că e ofiţer

German şi are datoria să aleagă această cale. Ca şi unchiul său?

Noul suveran este tentat să abdice. Dar Maria se gândeşte la viitorul dinastiei şi are un cuvânt de spus. Se pronunţă în favoarea

Antantei. Prim-ministrul cere aliaţilor Transilvania,

Banatul şi

Bucovina, ca preţ pentru a intra în război. Maria îl sprijină şi scrie verilor ei, George al V-lea al Angliei şi Nicolae ai II-lea al

Rusiei. Sub presiunea francezilor – grav încercaţi pe frontul de la

Verdun – ruşii sunt de acord cu revendicările româneşti. După consiliul de coroană, din 27 august 1916, de la Cotroceni.

România declară război Austro-Ungariei. Trupele române pornesc să elibereze Translivania în ziua de Sfânta Maria (28 august – în calendarul gregorian, este 15 august) pentru a le purta noroc.

Dar ruşii nu-i sprijină pe români, care se trezesc singuri în >

Faţa a trei armate (germană, austro-ungară şi bulgară). Regina dă, f din nou, dovadă de eroism. Veghează la buna funcţionare a

Serviciului de ambulanţe, când Bucureştiul e atacat aerian. La 1

Volanul Fordului său, vizitează trupele române pe malul Trotuşului, în Carpaţi. În timp ce armata suferă înfrângeri, prinţul Mircea este răpus de febră, la o vârstă fragedă. Maria este zdrobită. Deşi îi este rudă, ţarul Nicolae al II-lea nu o mai poate ajuta. Şeful militar.

Alexeev, conduce după bunul plac şi-l împinge spre abdicare.

Sudul ţării, inclusiv Bucureştiul, este ocupat. Se porneşte exodul spre Moldova. Francezii trimit în ajutor o misiune militară, condusă de generalul Berthelot. Fi reuşesc să învingă la Verdun, datorită românilor, care-i forţează pe nemţi să deplaseze forţe spre frontul de est. Ferdinand pare resemnat în faţa catastrofei.

Aflată la Iaşi – noua capitală a regatului – Maria reacţionează cu hotărâre. Pentru a pune capăt anarhiei, la sugestia generalului

Berthelot, propune promovarea generalului Constantin Prezan în funcţia de comandant al Armatei

Române. Totodată, propune

Femei Celebre în Secolul xx un guvern de uniune naţională, pentru ca certurile interne să înceteze. În fiecare dimineaţă, îmbrăcată în costum de infirmieră, întâmpină răniţii în gara din Iaşi. Fără mănuşi, alină şi mângâie soldaţii, care-i sărută mâinile. Fotografia „reginei-mame”, în uniformă de infirmieră, apare în ziarele din întreaga lume.

În primăvara anului 1917, SUA intră în război, din raţiuni economice. Românii obţin victorii strălucite la Mărăşti şi

Mărăşeşti. Dar, lipsiţi de ajutor din partea aliaţilor, sunt nevoiţi să semneze armistiţiul de la Focşani. Maria este indignată.

Consideră armistiţiul „o trădare”. La 7 mai 1918, Marghiloman semnează un nou tratat cu austro-ungarii, prin care România se recunoaşte învinsă şi rupe alianţa cu Antanta. Regina încearcă să-şi convingă soţul să abdice. Suveranul nu renunţă la tron şi, în acelaşi timp, nu ratifică tratatul de pace, sub diverse pretexte. Îi cere Mariei să scrie prim-ministrului francez, Georges

Clemenceau, pentru a-l asigura de fidelitate. Impresionat de spiritul său de rezistenţă, premierul recomandă Institutului Franţei

(Academia de Belle Arte) s-o aleagă membru corespondent. Este pentru prima oară când prestigiosul institut conferă o distincţie de o asemenea valoare unei femei.

La 9 noiembrie 1918, România reintră în război ca membru al Antantei, care va reuşi în scurtă vreme să înfrângă Puterile

Centrale. La 1 decembrie 1918, Bucureştiul sărbătoreşte victoria.

Cu ocazia ceremoniei, regina poartă uniforma de colonel de Husari de Roşiori, iar pe piept Crucea de război primită de la Clemenceau.

Şi-a îndeplinit visul: ţara a înglobat Basarabia, Bucovina.

Transilvania şi a devenit România Mare.

Însă, la Conferinţa de Pace de la Paris, din 1919, Brătianu – redevenit prim-ministru – strică totul. Se spune că ar fi cerut avantaje mult prea mari, în loc să pretindă garanţii pentru alipirea

Basarabiei şi Transilvaniei la trupul patriei. Preşedintele SUA.

Thomas Woodrow Wilson, îşi exprimă nemulţumirea că România şi-a extins teritoriul fără să ceară voie marilor puteri. Unii susţin că ar fi urmărit să facă presiuni, pentru a obţine controlul petrolului românesc prin intermediul firmei „Standard Oil”, proprietatea lui Rockefeller.

Banatul este revendicat şi de Iugoslavia. Brătianu nici nu vrea să audă de împărţirea acestuia. Situaţia se tensionează şi cu francezii, datorită cărora România este prezentă la Conferinţa de

Pace. Maria porneşte spre Paris. Cere audienţă la „Tigru” – premierul Clemenceau – desemnat preşedintele Conferinţei de

Anna Avram

Pace. Nimeni nu ştie ce s-a întâmplat în timpul întrevederii dintre acest bărbat de 78 de ani şi suverană.

În orice caz, vizita ei îl bine dispune, o dată ce declară: „O

Regină ca a dumneavoastră trebuie primită numai cu onoruri militare”. Iar România nu are de ce să se plângă după Tratatul de

Pace de la Versailles, după cum spun istoricii. În consecinţă, nimeni nu poate contesta contribuţia reginei Maria la înfăptuirea

României Mari – care include Translivania, Bucovina, Banat, sudul Dobrogei şi devine cel mai puternic stat din Balcani între anii 1920 – 1930.

Asta nu înseamnă că soarta nu va mai fi vitregă cu familia regală. Carol (27 de ani) se îndrăgosteşte de Ioana Lambrino, fiica unui general al Armatei Române. Însă românii hotărâseră să nu aibă rege sau regină autohtonă, pentru evitarea nepotismului. Carol fuge cu aleasa inimii la

Odessa, unde se căsătoresc. Maria este distrusă. La întoarcere, fiul neastâmpărat este arestat, sub acuzaţia de dezertare. Justiţia română anulează căsătoria. Ioana Lambrino primeşte o pensie frumoasă pentru

Carol-Mircea, pe care îl aduce pe lume, şi acceptă să părăsească ţara. Carol este căsătorit cu Elena, fiica lui Constantin, regele

Greciei. Prinţesa Elizabeta se mărită cu George diadohul, fratele cumnatei. Prinţesa Mignon se căsătoreşte cu regele Alexandru al sârbilor, croaţilor şi slovenilor, pentru ca Iugoslavia să nu mai intervină în conflictul ruso-român, în legătură cu Basarabia.

Maria avea ambiţia să-l însoare pe prinţul Nicolae cu una dintre fetele regelui Italiei şi să-l plaseze pe tronul Ungariei, pentru a îndepărta pericolul maghiar. Dar planul nu-i reuşeşte. La 15

Octombrie 1922, îşi satisface însă un mic capriciu: încoronarea la

Alba-Iulia, ca regină a României Mari.

După episodul Lambrino, Carol este numit inspector general al forţelor armate. La 25 octombrie 1921 devine tată pentru a doua oară: soţia sa, Elena, îl naşte pe Mihai. Dar mariajul lor nu are sorţi de izbândă. Moştenitorul tronului se îndrăgosteşte de Elena Lupescu, fiica unui evreu din Basarabia şi fostă soţie a unui locotenent din armata română. Trimite din nou o scrisoare prin care anunţă că renunţă la drepturile dinastice. Este desemnat, ca succesor, micuţul

Mihai. După moartea lui Ferdinand, la 19 – 20 iulie 1927, Maria vizitează SUA. Bună prietenă cu Douglas Fairbanks şi Mary Pickford, îi cunoaşte pe Charlie Chaplin şi alte staruri. Scârbită de tot ce se petrece acasă, la 52 de ani, se retrage la Balcic. Nu se mai interesează de politică şi începe să-şi scrie memoriile.

După ce Carol revine în ţară ca rege, mai face o încercare să-l împace cu Elena. Dar totul este în zadar. Se retrage din nou la Balcic, preocupată de filosofia orientală.

Căsătoria fiului ei.

Nicolae, cu Ioana Dolete-Săveanu, tot o femeie divorţată, o demoralizează şi mai mult. Îşi găseşte o slabă consolare, în căsătoria prinţesei Ileana cu un flabsburg.

Ultimii ani ai reginei Maria sunt foarte dureroşi. Soţul lui

Mignon este asasinat, o mulţime de rude apropiate adorm pe vecie, începând din anul 1936, o macină o boală cumplită. Începe să scuipe sânge, probabil o consecinţă a marii pasiuni pentru ţigară.

Este trimisă la sanatoriu în Italia şi Germania, împreună cu aghiotantul său – colonelul Zwiedineck – care o iubeşte. Când starea i se agravează, Hitler îi oferă un avion sanitar pentru a o duce în ţară. Îl refuză, pentru că preferă trenul. Pe drum, o hemoragie îi curmă viaţa, la 17 iulie 1938. Carol al II-lea, care între timp introdusese dictatura, declară decesul la 18 iulie (la

Castelul Pelişor). După ce i-a impus resticţii timp de opt ani, îşi înmormântează mama cu mare fast şi doliu mov – aşa cum i-a fost dorinţa – la Biserica Domnească de la Curtea de Argeş, alături de Ferdinand. Conform ultimelor sale dorinţe, inima îi este depusă, într-o casetă de argint încrustată cu 307 pietre preţioase, la Biserica

Ortodoxă Stella Maris din grădina palatului de la Balcic. După cedarea Cadrilaterului, este ascunsă la Castelul Bran şi, ulterior, transferată la Muzeul Naţional de Istorie. Unele voci din popor susţin că regina ar fi avut această stranie dorinţă în amintirea unui bărbat de care s-a îndrăgostit la Balcic.

Supranumită regina-artistă, Maria a fost o femeie seducătoare – considerată cea mai frumoasă regină din Europa la acea vreme – inteligentă, cu umor şi pricepere în a susţine o conversaţie şi, nu în ultimul rând, curajoasă.

Iată cum mărturiseşte, ea însăşi, că şi-a descoperit talentul pentru scris. Din copilărie îi plăcea să spună poveşti surorilor.

Mai târziu şi-a delectat copiii cu basme. Într-o zi, fetiţa ei.

Elizabeta, i-a spus: „Mamă, ar trebui să scrii toate astea... Eşti născută să scrii basme”. Şi aşa începe să depene poveşti. Carmen

Sylva îi descoperă talentul şi o încurajează. O asigură că are

„Un vocabular mai mare” decât al ei. Într-o zi, Maria descoperă că are puterea de a descrie locurile care o impresionează şi, de atunci, nu mai poate lăsa condeiul din mână. Lansează „Povestea vieţii mele” (3 volume – 1935), două volume de poveşti, povestiri şi romane, care dovedesc că poate fi considerată o

Anna Avram

Scriitoare autentică. Neuitata regină romantică a fost calificată

„Cea mai ciudată, cea mai enervantă, dar şi cea mai atrăgătoare dintre suveranele secolului XX”.

Mata Hari

INVKNTATOAREA STRIP-TEASE-ULUI

Pe numele adevărat Margaretha Geertruida Zelle, Mata Hari s-a născut la 7 august 1876, la Leenwarden, Friesland (Olanda).

Este una dintre cele patru odrasle ale cuplului Adam Zelle – pălărierul oraşului – şi Antje Van der Meulen. Mitomană inveterată, viitoarea dansatoare va furniza ziariştilor şi impresarilor vremii numeroase versiuni privitoare la locul şi data naşterii ei şi identitatea părinţilor.

După falimentul tatălui, îmbogăţit prea rapid din afaceri cu petrol, soţii Zelle se despart. Rămasă orfană de mamă, fata este preluată de naşul său, care se hotărăşte s-o pregătească pentru o meserie cinstită. O trimite la Şcoala Normală de Educatoare din

Leyda, însă îl seduce pe director şi trebuie să fie retrasă. La vârsta de 17 ani, este dată în grija unui unchi din Haga, unde citeşte următorul anunţ, la rubrica „Matrimoniale”: „Ofiţer în permisie, cu serviciul în Indiile Olandeze, doreşte cunoştinţă tânără în vederea căsătoriei”. Nu este o propunere serioasă. Este doar o

glumă, pusă la cale de prietenul unui ofiţer, pe nume

MacLeod, care se apropie de vârsta de 40 de ani. Totuşi, dornică să se mărite, se aruncă în braţele acestui scoţian de viţă veche, chel, dur, zgârcit, dar brav, şi nu se lasă până nu-l convinge s-o ia de nevastă.

La acea vreme, virtuoasă, Margaretha se simte neglijată.

Rămâne însărcinată şi naşte un băiat, la 30 ianuarie 1897, căruia îi pune numele Norman John. Cei trei MacLeod pornesc spre

Indiile Olandeze, unde mai vine pe lume Jeanne Louise. Neînţelegerile din cuplu se agravează, după ce copiii sunt otrăviţi. Fetiţa este salvată ca prin minune, însă decesul fratelui nu poate fi evitat.

Autorul crimei nu va fi niciodată depistat.

Ofiţerul îi reproşează nevestei toate cele întâmplate, deşi ea nu are nicio vină. Pusă la zid pe nedrept şi cu nervii la pământ, după nenorocirea prin care a trecut, se îmbolnăveşte de

Femei Celebre în Secolul xx febră tifoidă. Ofiţerul demisionează şi se retrag împreună într-un sătuc. Certurile conjugale nu contenesc nici după ce se însănătoşeşte. Soţii MacLeod se întorc în Olanda şi se despart.

În 1903, Margaretha porneşte spre Paris. Merge din atelier în atelier pentru a convinge pictorii să le pozeze pe bani. Deşi este apetisantă – nu o frumuseţe excepţională – o găsesc necorespunzătoare. Are părul negru, ochii negri şi îndrăzneţi, tenul măsliniu, corp zvelt, dar umeri şi şolduri largi, braţe şi picioare plinuţe. Îi place să fie diferită, să fie în centrul atenţiei, să treacă drept extravagantă şi să facă scandal. O salvează talentul de a pune în valoare o anatomie mediocră prin dans. Toată viaţa învaţă să-şi ascundă defectele. Pe scenă va apărea mereu cu două cochilii de metal, pe post de sutien, din cauza sânilor flasci.

Reuşeşte până la urmă să pozeze pentru câţiva pictori din

Paris, dar obţine sume modeste. Revine în Olanda,

însă nici aici nu-şi găseşte de lucru. În 1904, se întoarce în capitala Franţei. Se angajează la un proprietar de şcoală de echitaţie, care intuieşte că are chemare pentru dans. O împinge să-şi facă debutul în salonul doamnei Kireevski. Îşi dezveleşte trupul şi şochează asistenţa, în timp ce dansează şi flutură „voalurile acoperinde şi căzânde”.

Istoricii sunt convinşi că poate fi recunoscută inventatoarea striptease-ului.

Guimet o lansează ca dansatoare, la 13 martie 1905, cu ocazia unui spectacol pe care îl susţine la Muzeul de Artă

Orientală. Reprezentaţia este precedată de o conferinţă despre dansurile vedice. Margaretha susţine că a învăţat secrete brahmanice de la cele mai faimoase „preotese” ale Indiei. Pretinde că interpretează dansuri hinduse şi javaneze, dar în realitate nu cunoaşte riturile vedice. Spectacolul este o impostură. Din fericire, nu se află orientalişti în sală. Parisul îi cade la picioare. Deşi n-o va idolatriza niciodată ca pe Sarah Bernhardt sau Isadora Duncan, publicul este fascinat de costumaţiile novatoare – cu un simplu voal în jurul taliei. Dansatoarea îşi dozează bijuteriile şi voalurile în funcţie de spectatori.

Pentru a căpăta statutul de „expert orientalist”, îi trebuia şi un nume asiatic. Îşi spune Mata Hari, însă nu ştie că este un apelativ malaezian, nu hindus. „Mata” înseamnă ochi, iar, Jiari”, zi, în traducere liberă, „Ochiul zilei”.

„Obiect” de curiozitate, Mata Hari devine un produs ce se vinde bine şi i se deschide calea unei cariere internaţionale.

Dansează la Madrid, unde cucereşte atât publicul, cât şi un prieten

Anna Avram

De nădejde, în persoana ambasadorului Franţei, Jules Cambon. I J

Se propune să evolueze la Monte Carlo, în „Regele Lahorului”.

De Massenet – compozitor care o va admira foarte

mult – deşi

Până atunci nu făcuse decât amatorism în domeniul dansului.

Ulterior, se îndrăgosteşte de locotenentul Alfred Kiepert – însurat cu o unguroaică – şi se instalează la Berlin. Însă, numai după câteva luni, este atrasă din nou de luminile rampei. I se oferă un rol într-o pantomimă la Londra. În anul 1906, declanşează un „război al goliciunii”, la Viena, pe care îl câştigă. Totuşi, în ziare, apar articole critice, care o determină să se întoarcă la Paris.

Impresarul, Gabriel Astruc – împreună cu care colaborează timp de zece ani – nu-şi face griji să-i găsească contracte. Trăieşte pe picior mare, întreţinută de amanţi. După un eşec într-un spectacol în care trebuia s-o întruchipeze pe Cleopatra, se retrage aproape doi ani şi se izolează de lume. Se ascunde într-un castel din

Touraine, împreună cu bancherul, Xavier Rousseau, un bărbat căsătorit. După consumarea iubirii dintre ei, Margaretha se întoarce la Paris. În stagiunea 1911 – 1912, triumfă la Scala din

Milano. Însă Deaghilev îi respinge oferta de a dansa cu Baletele ruse. Se întoarce umilită la Paris. Presată de nevoia de bani şi de a apărea pe scenă, acceptă să evolueze la Folies-Bergère.

Începutul primului război mondial o găseşte la Berlin. Se comportă mai degrabă ca o refugiată panicată, decât ca agent secret. Pleacă la Amsterdam, unde găseşte la repezeală un bancher

Care să-i achite notele de plată. În ciuda a numeroase încercări! nu reuşeşte să-şi mai revadă niciodată fiica, după ce soţul o sileşte să accepte divorţul. Prin intermediul unui avocat, o avertizează

Că, în caz că se împotriveşte, fotografiile sale în pielea goală ar

Putea provoca scandal în justiţie. J

Se instalează apoi la Haga, sub protecţia unui baron olandez, unde susţine ultimul spectacol din viaţă – pe data de 14 decembrie

1914, la Teatrul Regal. Anul următor face o escapadă la Paris, unde încearcă să-şi recupereze lucrurile pierdute din cauza războiului. Se întoarce în ţara natală la începutul anului 1916.

Devine crudă – chiar cinică – în relaţiile amoroase.

Parisul o ademeneşte din nou. Cu greu obţine permisiunea de a reintra în Franţa, unde îşi găseşte, în sfârşit, marea dragoste:

Ofiţerul rus Vădim de Maslov. Pentru a-l însoţi în staţiunea Vittel, trebuie să ia legătura cu căpitanul Ladoux, şeful contraspionajului francez, care-i propune să lucreze pentru serviciul de informaţii. Acceptă propunerea, pentru bani.

Femei Celerre în Secolul xx

O dată intrată în jocul propus de Ladoux, comite numeroase erori. Şeful contraspionajului nu va recunoaşte nici măcar că a recrutat-o vreodată, în adevăratul înţeles al cuvântului. Va susţine că doar l-a interesat, pentru că era suspectă.

Confundată cu spioana germană Clara Benedix, Mata Hari este închisă la Londra, după care este expulzată în Spania. Deşi

Ladoux îi întoarce spatele, se încăpăţânează să facă spionaj cu orice preţ. Îl asaltează pe ambasadorul Germaniei la Madrid, căruia i se oferă pentru a obţine informaţii. Se întoarce la Paris, pentru a-şi primi răsplata şi pentru a se mărita cu bărbatul iubit.

Şeful contraspionajului pretinde că nu a primit mesajele. O

Tratează cu răceală şi dezinteres. Sfătuit de consiliul ambasadei sale, Maslov o anunţă că se însoară cu altă femeie. Margaretha este lovită din toate părţile. În dimineaţa zilei de 13 februarie

1917, poliţia o ridică de la hotelul Eliysee-Palace. Sub acuzaţia de spionaj, complicitate şi înţelegere cu duşmanul, este aruncată în închisoare.

Unii spun că ar fi fost numai o spioană ocazională – spioană fără stăpân – fără pregătire profesională. „Cum a

fost posibil ca această persoană lascivă, fanfaroană şi fără minte să treacă drept spioana secolului şi să dea numele său tipului feminin de agent secret”, se întreabă Sam Waagenar, care a investigat enigma Mata

Hari timp de aproape 30 de ani. Potrivit altor autori, dansatoarea ar fi urmat cele mai bune şcoli germane de spionaj şi a obţinut informaţii preţioase pentru nemţi.

Timp de două luni este supusă la interogatorii. Este inculpată, sub titulatura agentul H_21 al inamicului, folosindu-se ca probe telegrame semnate de ambasadorul de la Madrid. Imprudentă.

Mata Hari mărturiseşte că, într-adevăr, consulul Germaniei de la

Amsterdam i-a propus o colaborare. Susţine că a acceptat-o formal, pentru a-şi recupera bunurile reţinute de nemţi, la începutul războiului. Se jură că nu a furnizat niciodată decât informaţii vechi, în schimbul unora noi.

Dar „Mata Hari compare în faţa curţii marţiale pentru a fi osândită, nu pentru a fi judecată”, conchide R.W. Rowan în

„Istoria serviciilor secrete”. La proces, care se desfăşoară cu uşile închise şi fără să se întocmească proces verbal, admite că au fascinat-o întotdeauna uniformele şi că a trăit pe seama amanţilor, însă respinge acuzaţia că ar fi servit vreodată Germania.

Este condamnată la moarte şi executată în zorii zilei de 15

Octombrie 1917. Îmbrăcată ca în zilele ei bune, se comportă cu

Ar înin a Avram demnitate şi refuză să fie legată la ochi. În aşteptarea sentinţei, în închisoarea Saint Lazare, se botează şi descoperă credinţa.

Unii spun că trupul său neînsufleţit nu ar fi fost cerut de nimeni – de teamă – pentru a fi înmormântat creştineşte şi ar fi fost destinat disecţiei, într-un spital parizian. Alţii susţin că ar fi fost înmormântată în noul cimitir din Vincennes. Fiica ei avea să moară la vârsta de numai 18 ani, în urma unei hemoragii cerebrale.

Mata Hari rămâne unul dintre miturile cele mai exploatate de presă, cinema şi literatură.

Isabelle Eberhardt

O CKLEBRĂ CĂLĂTOARE ŞI SCRIITOARE

Isabelle Eberhardt s-a născut în anul 1877 la Geneva (Elveţia).

Este fiica nelegitimă a lui Alexander Trofimovsky – un fost preot ortodox, declarat nihilist şi convertit la islam – şi a Nathaliei de Moerder, aristocrată germană de credinţă lutherană.

Unii susţin că Isabelle ar fi fost fiica lui Rimbaud – se chinuie să demonstreze acest lucru îndeosebi Françoise D'Eaubonne, care susţine că există o mare asemănare între ei (după fotografii).

Mamă a trei copii, Nathalia îşi părăseşte soţul – generalul Paul de Moerder – pentru Trofimovsky. La rândul său, fostul preot îşi abandonează nevasta cu patru copii şi pleacă împreună cu aleasa inimii la Istanbul şi Neapole, stabilindu-se în final la Geneva.

Isabelle este crescută spartan în Villa Meirin. Trofimovsky o învaţă mai multe limbi străine, inclusiv rusa şi arabă, noţiuni de medicină, călărie, şi o supune la munci bărbăteşti. Încă din adolescenţă, fetei îi place să se îmbrace în haine de băiat. Când împlineşte 20 de ani, îşi convinge mama să plece împreună în

Africa de Nord, pentru a scăpa de viaţa aspră de acasă. Se convertesc amândouă la islam şi pornesc în lume. În noiembrie

1897, Nathalia suferă un atac de cord şi îşi pierde viaţa, după şase luni de la sosirea pe pământ african. Rămasă singură, Isabeâle este zdrobită de durere. Reacţia tatălui său este cel puţin stranie:

Îi oferă un pistol pentru a se sinucide. Dar fata nu-şi curmă viaţa.

Trăieşte în Tunis şi face tot ce o taie capul. Se îmbracă bărbăteşte şi, sub numele Mahmud Esâadi, luptă alături de soldaţi; face sex la întâmplare şi câştigă dispreţul coloniştilor francezi.

Se întoarce apoi în Elveţia, unde are grijă de Trofimovsky, până la moartea lui. Îi lasă o mică moştenire, însă soţia lui contestă testamentul şi nu se alege aproape cu nimic. Revine în Tunisia şi ia calea deşertului, fără destinaţie. Ajunge apoi la Paris, cu intenţia de a lucra ca ziaristă. O cunoaşte pe doamna de Mores, o femeie care îşi pierduse soţul în condiţii misterioase, în Africa de Nord, şi o finanţează să se întoarcă în Tunisia, pentru a afla cele întâmplate.

Isabelle se îndreaptă spre oaza El Oued din nordul Algeriei.

Cumpără un cal şi îşi petrece majoritatea timpului scriind şi explorând deşertul, pe urmele dispărutului. În anul 1900 îl cunoaşte pe soldatul algerian Suleiman Ehnni, de care se îndrăgosteşte. Se căsătoresc, la 17 octombrie 1901, într-o moschee din Marsilia.

Căsătoria îi oferă mai multă securitate şi naţionalitate franceză, după nenumăratele neplăceri pe care le-a suferit din partea celor ce nu i-au înţeles gestul de convertire la islam.

Deghizată în bărbat, se înrolează în organizaţia secretă

Qadria. În ianuarie 1901, este cât pe ce să fie asasinată. Anul următor, face expediţii spre sudul algerian. Îl cunoaşte pe Victor

Barrucand, editorul unui ziar anarhist din Algeria, care o angajează să scrie reportaje. Graţie acestor reportaje, intră în legătură cu generalul Lyautey, viitorul mareşal ce pacifică sudul rebel.

Acceptă misiunea foarte periculoasă de a culege informaţii despre starea de spirit a locuitorilor din Colomb-Bechar. Nu se consideră spioană, ci consilieră a unui ofiţer pe care îl apreciază foarte mult.

Militează pentru o Algerie franceză, în care autohtonii să fie integraţi şi consideraţi egali cu cetăţenii metropolei, din respect pentru tradiţiile Maghrebului. Este însă implicată în diverse intrigi politice, privitoare la

colonizare.

În anul 1903, în timp ce se află la o mănăstire, se îmbolnăveşte de malarie. După mai multe luni de despărţire, din cauza bolii, îl regăseşte pe Suleiman. Închiriază împreună o colibă mică în apropiere de un râu, în Kenadsa. Aici, este surprinsă de o furtună pornită din senin şi înghiţită de furia apelor, la vârsta de numai 27 de ani – pe data de 21 octombrie 1904. Soldaţii generalului Lyautey reuşesc să-i găsească trupul neînsufleţit, înconjurat de paginile cărţii la care scria. Prietenul şi sfătuitorul ei descoperă şi alte manuscrise risipite prin noroi şi nisip. Le duce lui Barrucand, proprietarul ziarului „Al Akhbar”, care le publică şi uneori le rescrie. În anul 1906, vede lumina tiparului

„A l'ombre du Islam”, urmată de „Pages d'Islam” – doi ani mai

Anna Avram

Târziu. Romanul „Trimadeur” este lansat în 1920. Din păcate, multe dintre opere s-au pierdut.

Una dintre cele mai originale femei din istoria modernă.

Isabelle Eberhardt i-a inspirat şi pe cineaşti. În filmul „There was An Unseen Cloud Moving”, cinci femei încearcă să intre în pielea ei.

Isadora duncan

FASCINAŢIA LUI RODIN, SOŢIA LUI F. SF. NIN

Celebra artistă americană de origine irlandeză care a marcat începuturile dansului, Isadora Duncan. S-a născut în anul

1878, la San Francisco, într-o familie cu preocupări artistice.

Mama ei îşi familiarizează copiii cu muzica clasică, Shakespeare, poezia, încă din fragedă pruncie.

Doamna Duncan nu mai suportă însă bădărăniile soţului, pe care îl părăseşte împreună cu cele patru odrasle şi devine o înfocată feministă. Isadora îşi petrece multe ore jucându-se şi dansând pe plajă. Predă lecţii de coregrafie pentru întreţinerea familiei strâmtorate. În

adolescenţă, evoluează alături de fraţi în diferite spectacole, pentru a supravieţui. Copleşiţi de datorii.

Duncanii pornesc spre Marea Britanie, îmbarcaţi pe un vas de vite.

La Londra, Isadora cunoaşte adevăratul succes. Dansează în

„Saloane” private şi, în scurt timp, îi creşte popularitatea. British

Museum devine o importantă sursă de inspiraţie pentru ea, în special arta Greciei antice. Stilizează în mod uimitor în dansul său ipostaze coregrafice de pe amfore. Efectuează nenumărate turnee, evoluează pe cele mai mari scene ale Europei.

Celebrul sculptor francez, Auguste Rodin, este prima cucerire a dansatoarei, dar îi respinge avansurile. Fascinată de Grecia, face risipă de bani, petrece şi îşi serbează succesele cu valuri de şampanie. Naşte doi copii, cu taţi diferiţi, unul un regizor, celălalt un milionar. Însă viaţa ei boemă şi fericită se îneacă într-o mare de disperare în momentul în care amândoi fiii îşi pierd viaţa într-un accident stupid, petrecut în 1913, la Paris. Urmează nopţi de alcool, o pauză în carieră şi din nou... Dans, dans, dans, până la epuizare.

Isadora a fost mereu preocupată de formarea tinerilor în domeniul artistic. Selectează elevi din familii sărace, cărora le

Femei Celebre în Secolul xx asigură mijloace materiale din propriul buzunar, pentru prima sa şcoală, de la Grünwald, Germania, deschisă în anul 1904. În anul

1921, guvernul sovietic îi trimite o invitaţie prin care îi asigură întreaga susţinere pentru deschiderea unei şcoli la Moscova. Cu acest prilej, îl cunoaşte pe sensibilul Serghei Esenin, un bărbat cu 20 de ani mai tânăr. Ultimul poet al satului rusesc este fascinat de americanca roşcată, cu ochii de culoarea cerului irlandez, cu gâtul şi mâinile asemeni siluetelor diafane de pe amforele antice, care se îmbrăca mereu în roşu aprins. Deşi hotărâtă să nu se mărite niciodată, Isadora se simte atrasă de acest tânăr de

17 ani, cu păr bălai şi ochi inundaţi de misterul adâncimilor slave – care putea să-i fie fiu. Se căsătoresc şi „aleargă” împreună pe toate meridianele, în ritmurile dansului vrăjit. Şampania, votca şi crizele de gelozie le mistuie viaţa.

Isadora se dovedeşte o muză ideală pentru Serghei, care născoceşte poeme uluitoare. Se iubesc cu disperare, însă dragostea nebună aduce întotdeauna nenorociri. Curând, se produce ruptura.

Esenin se întoarce în Rusia şi sfârşeşte cumplit; în decembrie

1925, îşi taie venele şi apoi se spânzură.

Dansatoarea îşi continuă turneele şi se aruncă inconştientă în braţele unor tineri chipeşi. Sfârşeşte şi ea tragic, la numai doi ani după moartea poetului. În timp ce se află la bordul unei maşini de curse – proprietatea unui mecanic italian – franjurile eşarfei sale lungi se înfăşoară în jurul roţii din spate şi o strangulează instantaneu.

Cea mai mare artistă coregrafă a secolului, Isadora Duncan, a ridicat dansul la rangul – înalt – care i se cuvine între arte.

Pavlova

UNA DINTRE CELE MAI MARI DANSATOARE

DIN TOATE TIMPURILE

Anna Pavlovna Pavlova s-a născut prematur, la 3 ianuarie 1881. A

L fost singurul copil din a doua căsătorie a mamei. La naştere, era atât de mică şi de slabă, încât părinţii s-au grăbit s-o boteze după trei zile. În plus, ca o măsură de protecţie, i s-a pus numele sfintei sărbătorite în acea zi.

În copilărie, se îmbolnăveşte foarte des. La vârsta de opt ani, mamă-sa o duce să vadă „Frumoasa din pădurea adormită”.

Anna Avram

În interpretarea Baletului Imperial Rus. Evenimentul îi trezeşte pofta de viaţă. În inimă îi încolţeşte o ambiţie de neînvins. Îi murise tatăl pe când avea numai doi ani şi lăsase numai sărăcie în urma sa. Suferă mult de foame, şi

înţelege, pe măsură ce creşte, sacrificiile mamei.

După vizionarea spectacolului, se arată convinsă că într-o zi va dansa pe aceeaşi scenă. Spre hazul familiei, nu se visează decât... „Frumoasa din pădurea adormită”. Directorul Şcolii

Imperiale se împotriveşte dorinţelor sale, sub pretextul că este prea „mică” pentru balet. În 1891, după ce împlineşte zece ani, trece cu brio testele de inteligenţă şi de graţie impuse de Academie.

Abia acum încep greutăţile: disciplină, exerciţii, dans. Profesorii îi prevăd un viitor strălucit.

Apare pentru prima oară pe scenă în 1899, la Teatrul

Mariński, în „Pas des Aimées” din „La fille du Pharaon”. Suferă un accident neplăcut la debut. Slabă, de înălţime puţin peste medie, ochi frumoşi, dar trişti, la prima vedere nu pare să aibă nimic ieşit din comun. Dar, în clipele următoare, zâmbetul fermecător, picioarele lungi, armonioase, corpul ca un porţelan diafan creează iluzia în orice clipă că-şi ia zborul.

În primul an de evoluţie la Baletul Imperial, imprimă tuturor rolurilor propria interpretare. În 1903 este promovată prim-solistă şi, doi ani mai târziu, balerină. În „Moartea lebedei”, interpretează un solo creat special pentru ea de către Mihail Fokin, graţie căruia devine recunoscută drept cea mai faimoasă dansatoare din epocă.

Este distribuită în rolul Odette – Odilia din „Lacul lebedelor”, după care obţine titlul de primă balerină. O aşteaptă turnee la

Stockholm, Copenhaga, Praga şi Berlin. În 1909, apare – la Paris

— În Baletele Ruse ale lui S.P. Deaghilev (în „Silfidele”). În acelaşi an, porneşte în turneu prin câteva capitale europene. Este remarcată de directorul Operei Metropolitane din New York, care îi propune un contract de o lună de zile. Apare pentru prima oară pe o scenă americană în anul 1910. Fiecare fluturare a braţelor sale şi fiecare salt pe aripile dansului se prefac în dolari. Câştigă mult, fără să se dedea la nebunii pe sau dincolo de scenă”.

Un artist nu trebuie să se căsătorească niciodată, însă eu am să mă mărit cu el, pentru a-i mulţumi pe prietenii mei englezi”, mărturiseşte Anna, cu gândul la Victor Dandré.

Triumful alături Mihail Mordkin – ca partener de scenă – face să curgă multă cerneală în presa americană. Este momentul în care se hotărăşte să-şi facă propria-i companie, la început

Femei Celebre în Secolul xx formată numai din zece membri. În acelaşi timp, îşi face debutul la Royal House din Londra, în 1911, împreună cu trupa lui

Deaghilev. 14 ani mai târziu, compania sa evoluează în 77 de oraşe americane. Susţine 238 de spectacole, în 26 de săptămâni.

Urmează mari succese în Spania, Canada, Venezuela, Mexic.

Ecuador, Japonia, China, India şi Egipt. Câştigă 600 de lire sterline pe seară şi foloseşte 2000 de perechi de încălţări pe an, potrivit revistelor vremii. După ce îi analizează programele turneelor, autorul biografiei o desemnează cea mai muncitoare dansatoare din toate timpurile: „Practic, întreaga ei viaţă este muncă”.

Chiar dacă Rusia rămâne pentru totdeauna „casa viselor”.

Annei, adevărata sa locuinţă este Ivy House din Londra, fostă reşedinţă a pictorului peisagist James Turner. Pe lacul artificial din preajmă plutesc vestitele ei lebede. Angajează un bucătar rus ce nu conteneşte s-o întrebe: „Doamna mai doreşte ceva?”

Dandre o adoră ca soţie şi o venerează ca artistă. În acelaşi timp, managerul său o lasă întotdeauna să ia ultima hotărâre. Este acuzată că angajează numai englezoaice în companie, fiindcă sunt dansatoare mediocre şi nu o pot eclipsa. Alţii susţin că le-ar fi preferat pentru că erau mai uşor de modelat. Pe de altă parte, colegii de la Baletul Imperial Rus, împreună cu care pusese bazele trupei, nu aveau voie să părăsească ţara natală decât pe perioade foarte scurte. Pentru că nu are copii, Anna devine o adevărată mamă pentru „fetele ei”, englezoaice, recrutate

din clasa mijlocie. Este pasionată de înot şi de jocurile de noroc, în special de poker. O interesează dansurile tradiţionale indiene şi japoneze şi nu suportă jazz-ul.

Marea balerină încetează din viaţă la Haga (Olanda), la 23

Ianuarie 1931, în timp ce se pregătea să înceapă un nou turneu, cu toate că nu se însănătoşise după o boală grea. În ultima parte a vieţii a fost mereu epuizată, epuizare accentuată de o infirmitate la genunchi, care o chinuia de câţiva ani Era la un pas de leşin, de oboseală, înainte de căderea cortinei. Dar nu concepea să renunţe… Nume ca Pavlova sau Nijiński au rămas pentru totdeauna în memoria întregii lumi, chiar şi a celor ce nu sunt pasionaţi de balet.

Anna Avram

Virginia Woolf

UNA DINTRE CELE MAI MARI SCRIITOARE ALE SECOLULUI

Celebra scriitoare Virginia Woolf s-a născut la 25 ianuarie

1882, la Londra. Adelina Virginia este al treilea copil al cuplului Leslie şi Julia Stephen. Tatăl ei aparţinea unei vechi familii de fermieri şi negustori.

Până la vârsta de trei ani, micuţa Virginia creează probleme părinţilor. Nu poate să rostească niciun cuvânt. Ca şi în cazul fraţilor mai mari, principalii săi educatori şi instructori sunt tata şi mama. Încă de timpuriu, se arată interesată de limba greacă, pe care începe s-o înveţe temeinic. La vârsta de nouă ani, îi vine ideea să editeze un ziar al familiei, pe care îl numeşte „The Flyde

Park Gate News”. În paginile acestuia sunt inserate evenimentele casei, ştiri din viaţa cotidiană, primele ei încercări literare.

Sumbre pagini din biografia scriitoarei descriu avansurile incestuoase pe care le suportă din partea fratelui vitreg, George, una dintre cauzele dezechilibrului mental de mai târziu. Debutul său publicistic se produce în ziarul „Guardian”, unde va scrie articole şi cronici literare.

Începând din 1905, publică recenzii şi în suplimentul literar al cotidianului „Times”. Un an mai târziu, scrie o nuvelă care are ca eroine două tinere. Este solicitată să susţină conferinţe şi să predea la un institut seral pentru muncitori, timp de mai mulţi ani.

La vârsta de 33 de ani, publică primul roman, intitulat „The

Voyage Out”, pentru care cere sfaturi, pentru prima şi ultima oară, de la familie şi prieteni.

În paralel cu scrisul, Virginia studiază clasicii greci şi latini, în anul 1909, îi cere mâna Lytton Strachey. Deşi iniţial acceptă, îl ajută ulterior să retracteze, fiindcă simte că regretă pasul făcut.

Doi ani mai târziu, îi propune căsătoria Leonard Woolf, un administrator colonial – de origine evreiască. După un timp de gândire, Virginia îşi dă consimţământul. Nunta are loc la 10 august 1912, într-un cadru sobru, lipsit de fast. Se hotărăsc să-şi câştige existenţa din scris (şi soţul este scriitor). Intenţionează să publice o revistă proprie, însă nu reuşesc să strângă banii necesari.

Fkmei Celebre în Secolul xx

Leonard se iniţiază în ştiinţele sociale şi politice.

Din cauza sănătăţii precare a Virginiei, soţii Wooli se hotărăsc să nu aibă copii. Viaţa ei este mereu chinuită de migrene, insomnii, stări de anxietate şi depresii. Este internată în mai multe rânduri în sanatoriu, după care starea de sănătate i se ameliorează.

Conştientă de dezechilibrul mental, încearcă de mai multe ori să se sinucidă.

Primul său roman este primit favorabil. Familia Woolf înfiinţează propria editură şi publică volume semnate de nume celebre ale literaturii engleze şi universale. Următoarele romane ale Virginiei se intitulează „Night and Day” şi „Roger Fry”. Dar adevăratul ei debut în literatură este considerat „Jacob’s Room”.

Se bucură de succes şi romanele: „Mrs Dalloway”, „The Waves”.

Şi mai ales „To the Lighthouse” („Spre far”).

Cu toate că nu se fardează niciodată şi evită cochetăriile, scriitoarea este o femeie fi umoasă – dar ciudată. Refuză să susţină conferinţe la Cambridge şi un titlu onorific oferit de Universitatea

Manchester, în 1933, ca şi alte onoruri. Consideră că numai astfel nu poate fi silită să sprijine aparatul administrativ şi academic pe care intenţionează să le satirizeze.

Noul ei roman, intitulat „The Years”, apărut în 1936, este o abatere de la forma literară care o făcuse cunoscută. Îl consideră un eşec şi este chinuită de crize nervoase. Însă criticii literari îl apreciază. Doar prietenii sunt mai puţin entuziasmaţi. Fără să se dea bătută, Virginia scrie „Between The Acts”.

În ianuarie 1941, o cotropeşte boala. De astă dată, nu mai poate admite suferinţa nervoasă. Soţul cere ajutorul unui medic.

Din păcate, nu găseşte nicio soluţie. La 28 martie 1941, scriitoarea îşi pune capăt zilelor. Înainte să se arunce în râul Ouse, lasă două scrisori, una pentru soţ şi alta pentru prietena ei, Vanessa. În ultimele mesaje, se plânge că auzea voci şi că nu mai voia să trăiască în condiţiile în care îi distrugea viaţa lui Leonard. „Nu cred că doi oameni ar fi putut fi mai fericiţi decât am fost noi”, conchide ea.

Importantă scriitoare, eseistă şi critic literar, Virginia Woolf a fost una dintre promotoarele mişcării literare moderniste, din care au mai făcut parte Gertude Stein, James Joyce, Ezra Pound şi T.S. Eliot.

Ar ina Avram

Marie Bonaparte

STRĂ-STRĂNEPOATA LUI NAPOLEON

ARE O LEGĂTURĂ MISTERIOASĂ CU FREUD

Stră-strănepoată a împăratului Napoleon, Marie Bonaparte s-a născut pe data de 2 iulie 1882, la Saint Cloud (Franţa). Este fiica principelui Roland Bonaparte şi a Mariei-Felix Blanc, moştenitoarea unei mari averi. Micuţa Marie se naşte aproape moartă. I se face respiraţie

artificială timp de trei sferturi de oră, pentru a fi resuscitată. Mama sa, probabil tuberculoasă, se simte din ce în ce mai rău şi se stinge din viaţă la o lună de la naştere.

În 1885, familia Bonaparte se mută la Paris, iar Roland se recăsătoreşte. Marie are parte de o copilărie nefericită. Martoră fără voie la experienţele sexuale ale dădacelor, rămâne marcată pentru toată viaţa în plan psihic. Pentru a scăpa de familie, descendenta lui Napoleon se mărită cu prinţul George, în anul

1907, şi devine prinţesă a Greciei şi a Danemarcei. Dar soţul este homosexual şi legătura lor nu-i aduce decât suferinţă. Din acest mariaj nefericit rezultă doi copii.

Marie dispune însă de bani şi de timp şi nu are grija zilei de mâine. Pentru că suferă de frigiditate, începe să colinde spitalele în scopul de a cerceta sexualitatea feminină. Se interesează de psihanaliză şi caută să-l cunoască pe Sigmund Freud. Psihanalistul

René Laforgue o recomandă renumitului psihiatru austriac, care, după multe ezitări, acceptă s-o primească. Sedus de inteligenţa şa, Freud consimte să se întâlnească în fiecare zi, timp de o oră.

În timp, se produce o mare apropiere între părintele psihanalizei şi prinţesă. Unii spun că Freud ar fi considerat-o un fel de fiică adoptivă. Alţii susţin că Marie Bonaparte ar fi trezit o dragoste profundă în sufletul marelui cercetător, cel mai probabil platonică.

În tot cazul, legătura lor controversată îl face să comită erori în tratamentul pe care i-l recomandă.

Prin descoperirea psihanalizei, viaţa Mariei se transformă fundamental. Face parte dintre membrii fondatori ai Societăţii de psihanaliză din Paris, care are ca obiectiv reunirea tuturor medicilor francezi ce practică metodele lui Freud. Devine prietena intimă a Annei, fiica mentorului său, ceea ce îi conferă o mare importanţă în sânul Asociaţiei Internaţionale de Psihanaliză.

Nu se poate ignora rolul fundamental al Mariei

Bonaparte în salvarea lui Sigmund Freud de persecuţia nazistă. Plecarea maestrului – de origine evreu – şi a familiei sale din Austria, devenită nazistă, în anul 1939, se face datorită prestigiului, relaţiilor şi banilor prinţesei.

O altă mare realizare a Mariei este salvarea corespondenţei

Freud-Fliess, pe care o cumpără de la un anticar berlinez contra sumei de 100 de lire sterline. După moartea marelui cercetător, se dedică activităţii de promovare şi de apărare a mişcării psihanalitice în Franţa şi în lume. Din păcate, din opera sa considerabilă s-a mai păstrat foarte puţin. Surprinzătoare sunt cele cinci caiete scrise între 23 noiembrie 1889 şi 24 mai 1892, care dovedesc că, încă din copilărie, avea o mare capacitate de a inventa poveşti şi poezii în limba franceză şi engleză. De altfel, prima poezioară se intitulează „Mr. Pratt and his sly cât”.

Marie este autoarea mai multor articole şi lucrări teoretice şi îşi scrie memoriile. Dar cel mai interesant volum rămâne „Poe, viaţa şi opera sa”. Prefaţată de Freud, cartea prinţesei îl analizează pe marele scriitor american prin prisma teoriei freudiene.

Coco Chanel

PRIMA FEMEIE CARE ŞI-A TĂIAT PĂRUL SCURT

Născută săracă, Coco Chanel a încercat cu disperare să-şi ascundă originile. Adevărul despre primii ei ani de viaţă este scos la iveală de biografia lui Charles Roux, intitulată „LTrreguliere ou Mon itinéraire Chanel”. Pe numele adevărat Gabrielle Bonheur

Chanel, celebra stilistă s-a născut la 19 august 1883, la Saumur, oraş vestit pentru şcoala sa de cavalerie. Este a doua fiică a negustorului de mărunţişuri Albert Chanel, şi a croitoresei Jeanne

Dévoile.

După ce mama ei se stinge din viaţă, la vârsta de 33 de ani.

Coco, după cum o alintă tatăl, este încredinţată orfelinatului din

Obazine (între 1895 – 1900). Aceeaşi soartă o aşteaptă şi pe sora sa.

Julia. Fiindcă nu alege calea monahală, când împlineşte 18 ani este dată în grija călugăriţelor de la Moulins, care o învaţă meseria de croitoreasă. După o scurtă experienţă de vânzătoare într-un magazin de galanterie, îşi face debutul pe o scenă de café concert, cu riscul

Ar înin a Avram

De a fi catalogată femeie uşoară. Încearcă să atace şansoneta. În ciuda unei prestaţii modeste, devine repede preferata regimentului de cavalerie.

Îl cunoaşte pe Étienne Balsan – primul bărbat din viaţa ei – un „gentleman” bogat, care o invită să locuiască la castelul din

Royallieu. Timp de un an învaţă câteva dintre secretele înaltei societăţi, care o plictisesc. Are 18 ani şi nu se simte în largul său nicăieri. Începe să-şi coasă singură rochii şi să-şi confecţioneze pălării pentru a merge la curse, unde lumea mondenă îşi etalează toaletele. Se face repede remarcată. După ce se desparte de Balsan, pe care, de altfel, nu l-a iubit niciodată, se îndrăgosteşte de Arthur

Capei, zis „Boy”, un englez cu un trecut misterios. Unii spun că ar fi fost fiul natural al bancherului Pereire şi că a făcut avere din transporturi de cărbuni.

Nouă ani de zile durează legătura cu „Boy”, care, deşi o iubeşte, se însoară cu o englezoaică văduvă, al cărei singur merit este titlul de baron al tatălui. În anul 1919, de Crăciun, bărbatul vieţii ei sfârşeşte într-un tragic accident de circulaţie. „Am pierdut tot prin pierderea lui Capei”, avea să spună Chanel, 50 de ani mai târziu. „Boy” îi luase în serios veleităţile de creatoare şi îi finanţase deschiderea primului butic de modistă – „Chanel

Modes” – pe strada Cambon – la nr. 21, din Paris. Ajutată de el, în anul 1914 îşi realizează primele modele. Îmbracă frumoasele refugiate din Deauville. Eliberează corpul şi creează „noua siluetă”, care îi va aduce reputaţie.

Toate femeile îşi dau silinţa să fie slabe precum Chanel, care îşi taie pletele, pentru că o

„Deranjează", şi devine prima femeie din lume cu părul scurt.

Trei ani mai târziu, are deja 300 de lucrătoare şi reuşeşte să înapoieze toţi banii lui „Boy", pentru a scăpa de statutul de femeie întreţinută. Totul este pregătit pentru un viitor strălucitor, însă solitar. Este introdusă în cercurile din înalta societate de către frumoasa poloneză Misia Sert, despre care avea să spună:

„Necazul altuia o atrage precum parfumul atrage albina". Ea îi simte geniul şi îi deschide porţile lumii mondene.

Chanel domneşte în Paris între anii 1920 – 1939. În anii '30, este curtată de Hollywood. Inventează costumul de sport, bijuteriile false, poşeta petrecută de pe umăr pe şoldul opus. La vremea când

Parisul vibrează de sunetul nostalgic al viorilor ţigăneşti ce însoţesc nopţile albe ale emigranţilor ruşi, îşi împarte viaţa cu marele duce

Dimitri, vărul ţarului asasinat, pe care îl instalează în vila sa. Aur, broderii şi zibeline încep să-i intre în ateliere.

Fkmei Celebre în Secolul xx

Deşi îi consideră demni de milă pe prinţii de sânge nobil, în viaţa lui Coco intră şi ducele de Westminster, pe care îl cunoaşte la Monte Carlo. Îşi doreşte foarte mult să se mărite cu el, dar destinul nu-i permite să depăşească statutul de eternă logodnică.

Singurii săi prieteni adevăraţi sunt artiştii: Cocteau, Picasso.

Darius Milhaud, Serge Lifar, Deaghilev, căruia îi plăteşte înmormântarea, la Veneţia – Strawiński, pe care îl finanţează fără să-i spună.

Începând din anul 1934, se anunţă vremuri grele pentru

Chanel. Lucrătoarele sale intră în grevă, iar creatoarea de modă de origine italiană, Elsa Schiaparelli, o concurează serios. După ce se bate să-şi recupereze

coroana, în anul 1939, la puţin timp după declaraţia de război, îşi concediază personalul şi îşi închide afacerea din strada Cambon. Se autoizolează la Ritz, în timp ce întreţine o legătură cu ofiţerul german Hans Günther von D., căruia îi plac femeile frumoase şi viaţa uşoară. Din cauza acestei relaţii, la încheierea celui de-al doilea război mondial este arestată.

Este eliberată câteva ore mai târziu, dar va rămâne un mister cine a intervenit pentru ea. Se alege cu o proastă reputaţie şi este exilată în Elveţia. Îi vor fi necesari nişte ani pentru a reveni în atenţia publicului.

În anul 1953, la 70 de ani, îşi pregăteşte întoarcerea în strada

Cambon. Prima colecţie este ratată. Presa este foarte aspră cu stilista, acuzată de antisemitism şi homofobie în timpul războiului

(deşi unii susţin că ar fi fost bisexuală). O apără numai revista

„Elle" şi repurtează un mare succes în rândul cumpărătorilor americani. Hainele ei simple sunt preferate de femeile moderne

(a rămas un adevărat simbol taiorul Chanel roz – pătat cu sânge – purtat de Jackie Kennedy, în timpul atentatului de la Dallas, din anul 1963). Copiat, plagiat, stilul Chanel a fost catalogat drept un fenomen. Însă „adevăratele reuşite sunt fatale", se plânge stilista, a cărei existenţă a pendulat între strălucirea succesului şi suspinul destinului solitar. Dârză, nu s-a dat niciodată bătută. A

Lucrat ca o albină până în ultima clipă a vieţii, întreruptă brusc la

10 ianuarie 1971.

Anna Avram

L80

Eleanor Roosevelt

UNA DINTRE PRINCIPALELE ARTIZANE ALE

DECLARAŢIEI UNIVERSALE A DREPTURILOR OMULUI

Eleanor Roosevelt, una dintre cele mai respectate prime doamne ale Americii, s-a născut la 11 octombrie 1884, la New York.

Are parte de o copilărie nefericită. Încă de mică, cei din jur o fac să se simtă „răţuşca cea urâtă”. Îşi pierde ambii părinţi de timpuriu şi este crescută aspru de bunica dinspre mamă. Sentimentul ei de alienare persistă până ce este ajutată să se reintegreze în societate de către directoarea pensionului la care este înscrisă. O dată debarasată de solitudine, preferă munca voluntară la o instituţie a cărei sferă de activitate se rezumă la rezolvarea problemelor sociale. În 1905, la vârsta de 21 de ani, se mărită cu Franklin

Delano Roosevelt, un văr de departe – este nepoata preşedintelui

Theodore Roosevelt şi va deveni nevasta celui de-al 32-lea preşedinte al Americii (n.a.)

Eleanor îşi dedică viaţa soţului, până ce descoperă că este înşelată. Naşte şase copii, dintre care unul moare prematur, însă găseşte timp şi pentru activităţi publice. Rooseveât este lovit de poliomielită, în anul 1921, şi cariera lui politică pare compromisă.

Devine împuternicita sa, mai ales după ce este numit guvernator al statului New York (şapte ani mai târziu).

Unii spun că ajutorul nevestei, încurajările ei, i-ar fi adus fotoliul prezidenţial. Deşi nu s-au înţeles niciodată, soţii Roosevelt au format o imbatabilă echipă politică. În anul 1932, la 48 de ani.

Eleanor devine prima doamnă a Americii, titlu pe care îl păstrează timp de 12 ani, pe perioada celor trei mandate ale soţului. Istoria va consemna reuşita sa de a crea o nouă imagine consoartei de şef de stat. Devine consiliera preşedintelui şi pledează pentru cauza săracilor, a femeilor, tinerilor, negrilor şi a şomerilor. Îşi susţine singură conferinţele de presă, la care nu participă decât ziariste, îşi exprimă opiniile la radio şi în presa scrisă. În clipele cele mai grele îi face pe americani să simtă că cineva are grijă de ei şi încearcă să-i ajute cu orice preţ. În

ciuda numeroaselor piedici, se luptă pentru binele tuturor. Multe dintre ideile celei mai influente dintre toate femeile, la acea vreme, sunt încorporate în

New Deal Social Welfare Program.

Femei Celebre în Secolul xx

După ce descoperă că este înşelată, se hotărăşte să-şi afirme independenţa şi ideile. Rămasă văduvă în anul 1945, este numită delegat la Naţiunile Unite de către preşedintele Truman. Istoria recunoaşte în ea unul dintre principalii artizani ai declaraţiei universale a drepturilor omului, adoptată la 10 decembrie 1948 de către ONU. Continuă să fie activă în politică şi militează pentru cooperarea internaţională. În anul 1961, preşedintele John F.

Kennedy o numeşte şef al Comission on the Status of Women.

Eforturile umanitare îi aduc popularitate şi preţuire în rândul a milioane de oameni din întreaga lume. Veritabil model pentru femei în viaţa publică, celebra militantă pe tărâm social este autoarea a patru cărţi: „This is My Story” (1937), „This I Remember” (1950).

„On My Own” (1958) şi „Tomorrow Is Now” (publicată postum, în anul 1963). Eleanor Roosevelt se stinge din viaţă la 7 ianuarie

1962. Şi acum numeroşi admiratori vizitează casa ei din Hyde Park, statul New York. Soţia preşedintelui Bill Clinton, Hillary, mărturiseşte că, adesea, conversează imaginar cu fosta primă doamnă, care o inspiră în momentele cele mai dificile.

Calificată, uneori, în SUA, cea mai importantă femeie publică a secolului XX, soţia preşedintelui Franklin Delano

Roosevelt a fost desemnată de prestigiosul săptămânal, „Time”, una dintre cele 20 de personalităţi care au marcat ultimul veac al mileniului II, alături de Nelson Mandela, Ghandi, Papa Ioan Paul al II-lea şi Mihail Gorbaciov.

Martha Bibescu

OBSESIA STILISTULUI JOHN GALLIANO

Martha Bibescu, cel de-al treilea copil al lui Ion Lahovari şi al Emmei, născută Mavrocordat, s-a născut la 25 ianuarie

1886. Este una dintre cele patru fete ale familiei, urâte de mama lor – lovită de o psihoză ce o împinge la suicid, după ce îşi pierde unicul fiu. De altfel, relaţiile dintre surori nu sunt cu nimic mai bune.

La vârsta de nouă ani, Martha porneşte împreună cu mama într-o călătorie la Biarritz, pe coasta Atlanticului. Ele o vizitează, aici, pe fosta suverană a Serbiei, Natalia Cheşco, numită de fetiţă

„Mătuşa mea regina”.

Anna Avram

La Biarritz, frecventează neregulat cursurile unei şcoli particulare de fete, din care este exmatriculată pe motiv că ar fi copiat la un examen. În anul 1901, se logodeşte în secret cu vărul său, George-Valentin Bibescu, fiul prinţului George Bibescu. Un an mai târziu, la vârsta de 16 ani, se mărită, din dorinţa de a scăpa de atmosfera sumbră şi deprimantă din familia Lahovari. George-Valentin este cu şapte ani mai mare decât ea. La 27 august 1903, în condiţii grele – este cât pe ce să-şi piardă viaţa – o aduce pe lume pe Valentina. După naştere, nu mai are nicio legătură cu soţul, care contractase o boală venerică de la una dintre amante.

Povestea lor de dragoste sfârşeşte înainte de a începe, fiindcă sunt prea diferiţi. Ea este o mare amatoare de saloane literare sau aristocratice, de recepţii, baluri, prinţi şi regi, el se interesează de aviaţie, de mecanică în general.

Cariera literară a Marthei debutează sub bune auspicii.

Volumul „Cele opt paradise” (1908) este primit cu elogii de către scriitori şi critica literară. Revenită anul următor la Bucureşti, îl cunoaşte pe prinţul moştenitor al Germaniei. Între ei se înfiripă o idilă fără de sorţi de finalizare, fiindcă bărbatul este catolic, căsătorit şi are copii. Urmează, una după alta, legături sentimentale

neinspirate. Printre amorezi se numără lordul Thompson, ataşat militar la Bucureşti, la acea vreme, şi prinţul Charles-Louis de

Beauvau-Craon, descendentul unei mari familii aristocratice franceze. În momentele dureroase ale relaţiei cu Craon, îl cunoaşte pe abatele Mugnier, care îi devine cel mai important confesor. O

Convinge să abjure credinţa ortodoxă şi să treacă la catolicism.

Profund tulburată, încearcă să-şi găsească liniştea la o mănăstire din Algeria, unde este condusă de o soră vitregă a soţului.

Mama lui Craon este implacabilă. Nu concepe ca unicul fiu să se însoare cu o prinţesă română, divorţată. George Bibescu îi cumpără palatul Mogoşoaia – poate un cadou care să o înduplece să se întoarcă.

În anul 1913, România intră în al doilea război balcanic, alături de Grecia şi Serbia, împotriva Bulgariei. Martha devine soră de caritate. Trei ani mai târziu, în decembrie, Bucureştiul este ocupat de către trupele germane. În timp ce lucrează ca infirmieră, la spitalul 118, este nevoită să se expatrieze, ca urmare a presiunilor exercitate de guvernul german.

În anul 1921, la Paris, îl cunoaşte pe René de Jouvenel, ziarist şi politician radical socialist, de care se îndrăgosteşte nebuneşte. Însă individul este un fluturaş care zboară din floare

Femei Celebre în Secolul xx în floare şi provoacă suferinţe. De această dată, este gata să-şi abandoneze soţul şi fiica, să renunţe la titlu şi la veniturile substanţiale aduse de fabrica de ciment de la Comarnic. Totuşi, nu face pasul, pe motiv că nu poate să încalce promisiunea făcută soacrei (de a nu divorţa niciodată). În realitate, Jouvenel este cel care o părăseşte şi îi plânge lipsa, neîmpăcată. Din fericire, această relaţie nefericită cu un bărbat fără bani şi fără nume este o preţioasă sursă de inspiraţie pentru romanul „Egalitate”.

În anul 1925, Valentina se căsătoreşte cu prinţul

Dimitrie

Ghika-Comăneşti şi-i dăruieşte primul nepoţel, botezat Jean-Nicolas Ghika. Deşi devine bunică, prinţesa se prinde în mrejele unei noi relaţii sentimentale, cu prim-ministrul Angliei, Ramsey

MacDonald.

La 2 iunie 1941, încetează din viaţă pilotul George-Valentin

Bibescu şi este înmormântat în capela bisericii Sf. Gheorghe din

Bucureşti.

Fină, inteligentă, erudită – vorbea şi scria franţuzeşte mai corect decât înşişi francezii – de o frumuseţe şi o eleganţă ieşite din comun, Martha cucereşte lumea literară din epocă. Prietenă cu Proust, Cocteau şi Claudel, obţine premiul Academiei Franceze pentru „Cele opt paradise". Alte romane remarcabile sunt:

„Catherine – Paris", „Izvor". „Papagalul verde" lasă însă o impresie incertă. „Egalitate" este boicotat în tăcere. Publicul, criticii şi politicienii francezi se simt vizaţi, insultaţi, calomniaţi.

Romanul este un dezastru financiar. Pentru că are nevoie de bani, se lansează într-o serie de biografii istorice, sentimentale, facile chiar, pe care le semnează cu pseudonimul Lucile Decaux. Cărţile se vând peste aşteptări. „Katia sau demonul albastru al ţarului".

Este ecranizată, cu Danielle Darrieux şi John Loder ca protagonişti.

Cel de-al doilea război mondial o sileşte să revină în

România. Conduce un salon diplomatic la Mogoşoaia. Alertată de ambasada Franţei că ar putea fi arestată, în septembrie 1945, pleacă la Napoli şi apoi la Paris. Pierde Posada, palatul Mogoşoaia.

Pământul îi este confiscat. Valentina şi soţul sunt deportaţi la

Curtea de Argeş, ca deţinuţi politici. După nouă ani de domiciliu forţat şi privaţiuni grele, ajung la Paris, datorită intervenţiilor unui viceamiral englez. Martha

moare la Paris, la 28 noiembrie 1972, în urma unui atac de cord. Conform ultimelor ei dorinţe, este înmormântată în cavoul soacrei de la castelul din Ménars. Ca epitaf, şi-a ales patru cuvinte simple:

„Martha Bibesco, écrivain française”.

Anna Avram

Povestea acestei scriitoare de origine română l-a fascinat pe faimosul creator de modă John Galliano. Atras de stilul ei de a se îmbrăca, stilistul britanic „fură” mereu câte ceva din garderoba

Marthei pentru colecţiile sale, inclusiv egreta Brâncovenilor.

Agatha Christie

CEL MAI DE SUCCES AUTOR DE ROMANE POLIŢISTE

DIN TOATE TIMPURILE

Agatha Mary Clarissa Miller s-a născut la 15 septembrie 1890.

În mica localitate Torquay din Devonshire (Marea Britanie), într-o familie înstărită. Tatăl său este american, iar mama englezoaică. Mai are un frate şi o soră mai mari, Madge şi Monty, şi se bucură de o copilărie fericită, părinţi care o iubesc şi o doică înţeleaptă. De la vârsta de cinci ani, descoperă lumea poveştilor şi e atrasă de cărţi. Mama o încurajează să citească. Pe nedrept, familia se teme că este „înceată la cap”, pentru că se exprimă greoi.

La început, studiază acasă, cu doamna Miller. Este atrasă mai mult de aritmetică. Scrisul şi ortografia i se par multă vreme dificile. Ia lecţii de pian şi de dans şi se dovedeşte foarte talentată din punct de vedere muzical. Născoceşte opereta „Marjorie”, apoi începe să scrie romanul „Agnes”.

Ulterior, este înscrisă la o şcoală pentru fete din Torquay. Şi aici se dovedeşte atrasă de muzică. Are greutăţi cu gramatica, iar compunerile ei sunt considerate prea aiurite. Prima lovitură a vieţii o primeşte la vârsta de 12 ani, când îi moare tatăl. Patru ani mai târziu, este trimisă la Paris, unde frecventează, pe rând, mai multe

şcoli. Tânjeşte după o carieră de pianistă, însă este sfătuită de către profesori să renunţe. I se spune că „nu are menirea de a se produce în public”, fiindcă este prea timidă.

Scrie poezii, apoi nuvele, sub pseudonim masculin, pe care le trimite la diferite reviste. De fiecare dată, se întorc cu menţiunea:

„Redactorul regretă...” Este îndrumată de către un romancier la modă – la acea vreme – Eden Phillopotts, care o recomandă agentului său literar. Şi totuşi, primul roman, „Zăpadă în deşert”, este respins. Fată frumoasă, este curtată de mulţi bărbaţi şi primeşte multe cereri în căsătorie. Se îndrăgosteşte şi ea, de câteva

Femei Celebre în Secolul xx ori, fără succes. Se logodeşte cu maiorul Reggie Lucy. Dar, în timp ce logodnicul se află în Hong Kong, îl cunoaşte, la un bal, pe sublocotenentul Archibald Christie, care urmează să plece la

Salisbury pentru a se instrui ca aviator. O convinge să rupă legătura cu Reggie, dar niciunul dintre ei nu are o situaţie financiară prea bună. Sunt nevoiţi să renunţe de mai multe ori la planurile de căsătorie.

Izbucnirea primului război mondial le pune noi piedici. Însă, într-o permisie din anul 1918, după mai multe certuri, Archie se hotărăşte să facă nunta, în grabă: fără rochie albă, fără voal, în haine obişnuite. Agatha nu are timp nici să se spele pe mâini şi pe faţă.

În timpul războiului, lucrează ca infirmieră, apoi la farmacia spitalului. Aici îi vine ideea să scrie o carte poliţistă. Dar editurile nu se angajează să publice nici „Misterioasa afacere de la Styles”.

Între timp, soţul se întoarce de pe front. Se mută împreună la

Londra. Agatha naşte o fetiţă, pe care o numeşte Rosalind. Şi cum bucuriile atrag bucurii, iar necazurile aduc necazuri, după doi ani (în anul 1920), o editură se angajează să publice primul său roman poliţist. I se oferă drepturi de autor foarte mici, pe care urmează să le

primească după vânzarea celor 2000 de exemplare.

Deşi contractul este foarte dezavantajos – o obligă să ofere spre publicare următoarele cinci romane cu modeste drepturi de autor – scriitoarea acceptă. Nu o interesează decât să-şi vadă cartea tipărită. Pentru „Misterioasa afacere de la Styles” câştigă numai

25 de lire sterline, dar Archie o încurajează. Îl cunoaşte pe Edmund

Cork, care îi devine agent literar. Între ei se leagă o prietenie care va dura peste 40 de ani. Succesele literare încep să curgă. Ajunge să publice două romane pe an. „Zece negri mititei” (1940) îi aduce consacrarea. Devine o celebritate, citită cu sufletul la gură pe toate meridianele. Punctul culminant în construcţia romanului îl atinge în „Cine l-a ucis pe Roger Ackroyd”, al cărui narator este însuşi criminalul. În total publică mai mult de 60 de romane poliţiste, 19 volume de nuvele, 16 piese de teatru, poezii şi o autobiografie, apărută postum. Scrie şi două romane nepoliţiste, sub pseudonimul Mary Westmacott.

În plan personal, nori negri se arată la orizont, odată cu moartea mamei. Archie se îndrăgosteşte de altă femeie şi, în anul

1926, îi cere să divorţeze cât mai repede. La 3 decembrie, scriitoarea dispare. În maşina ei sunt găsite câteva articole de

Anna Avram

Îmbrăcăminte şi o haină de blană. Ziarele vuiesc. Sinucidere?

Crimă? Dar nu apare cadavrul. Sute de poliţişti şi mii de voluntari scotocesc întreaga ţară.

După trei săptămâni de căutări, Agatha este descoperită într-un mic hotel din Harrowgate, Yorkshire. Înscenează că este victima unei amnezii. S-au făcut multe speculaţii pe tema acestei pierderi de memorie. A încercat scriitoarea să-şi recâştige soţul?

Sau a intenţionat să-l pedepsească?! Şi-a dorit ea ca Archie să intre în colimatorul poliţiei, o dată ce se putea presupune că ar fi pus la cale asasinarea nevestei, pentru a

se putea însura cu amanta?! Sau că şi-a împins soţia spre sinucidere, în acelaşi scop?!

În anul 1928, Agatha acceptă să divorţeze, cu mari regrete, îl cunoaşte pe Max Edgar Lucien Mallowan, unul dintre cei mai importanţi cercetători ai arheologiei Orientului Mijlociu.

Este mult mai tânăr decât ea (de vârsta nepotului său), în consecinţă, îi respinge avansurile. Dar Max nu se lasă intimidat.

Şi, în 1930, se căsătoresc. Îşi urmează soţul în expediţii în deşert, în multe muzee mari de arheologie se află obiecte ale civilizaţiilor antice aduse la lumină de echipe în care a lucrat şi celebra scriitoare.

Cea mai populară autoare de cărţi poliţiste părăseşte viaţa pământeană la 12 ianuarie 1976, la Wallingford. Ea s-a bucurat de unul dintre cele mai mari succese literare ale secolului XX şi a contribuit la fixarea regulilor romanului poliţist de tip clasic.

I-a creat pe faimoşii detectivi Hercule Poirot (prezent în 30 de romane) şi Miss Marple (eroina a 12 romane), care rezolvă enigmele prin rigoarea raţionamentului. Soluţia este întotdeauna neaşteptată.

Cărţile Agathei Cristie s-au vândut în peste 350 de milioane de exemplare şi au fost traduse în peste 20 de limbi. Una dintre piesele sale de teatru, „Cursa de şoareci”, a atins un mare număr de reprezentări pe scenă, şi a figurat cu succes mai mult de 21 de ani în repertoriul lui Ambassadors Theatre din Londra.

Au fost realizate numeroase filme după opera ei. Printre cele mai de succes se numără: „Crima din Orient Expres” („The Murder on the Orient Expres”) – 1934 1974 – şi „Moarte pe Nil”.

(„Death on the Nile”) – 1937, 1978. În anul 1971, a fost înnobilată de regină, care i-a conferit titlul de „Dame of British Empire”.

Femei Celebre în Secolul xx

Dolores Ibarruri

70 DE ANI DE CARIERĂ POLITICĂ

Dolores Ibarruri s-a născut în anul 1895, în Biscaya, un sat de mineri din Ţara bascilor. Este a opta odraslă a unei familii cu 11 copii.

Croitoreasă, apoi servitoare, devine comunistă după ce se mărită cu un muncitor metalurg. Scrie la ziarul „Minerul din

Biscaya”, sub pseudonimul „La Pasionaria” („Floarea pasiunii”).

Intră apoi în partidul comunist – nou creat – la sfârşitul anilor ’20

Şi se stabileşte la Madrid, pentru a colabora la ziarul „Lumea muncitoare”. Obţine foarte repede o mare popularitate în mediile muncitoreşti. Mereu îmbrăcată în negru, vorbeşte cu patos în faţa maselor şi se impune, datorită talentului oratoric. Le încurajează spre fanatism revoluţionar şi anticlericalism.

Despărţită de soţ, departe de cei doi copii ai ei – Ruben şi

Amaya – pe care îi trimite la studii în URSS, Dolores se consacră lupteipolitice.

În anul 1931, Spania devine republică. Alfons al XIII-lea abdică şi se exilează. Se proclamă a doua republică. Dolores

Ibarruri devine membră a comitetului centra] al partidului comunist spaniol, partid total dependent de Moscova. Între anii

1932 – 1936, călătoreşte prin multe state ale lumii pentru a atrage muncitorii şi ţăranii pe calea comunismului. Din această cauză, este întemniţată de mai multe ori. În anul 1935 este inclusă în

Comitetul Executiv al Internaţionalei Comuniste.

La alegerile din Spania anului 1936, partidele de stânga fac front comun – Frontul popular – şi obţin majoritatea. Ibarruri este aleasă deputat al Asturiei, o provincie muntoasă din nord-estul ţării.

Reuşeşte să-şi cucerească colegii şi este desemnată vicepreşedinte al Parlamentului.

Însă victoria electorală a Frontului Popular

declanşează o rebeliune militară condusă de generalul Francisco Franco, urmată de un război civil sângeros şi pustiitor. Lovitura de stat este pregătită în mediile conservatoare, susţinute de Armată şi

Biserică. Puciul reuşeşte fără dificultăţi în Saragossa, Vechea

Castilie, Galiţia şi câteva oraşe din Andaluzia. Apărate de miliţiile muncitoreşti, Madridul şi Barcelona rezistă în faţa militarilor. Planul lui Franco eşuează şi se declanşează războiul

Anna Avram

Civil dintre republicani şi franchişti.

Dolores luptă pe baricadele de la periferia Madridului şi declamă: „Mai bine să mori, decât să trăieşti în genunchi”.

Pledează cauza Spaniei republicane, mai ales pe lângă guvernele de stânga ale ţărilor europene. La Paris, încearcă să mobilizeze guvernul lui Léon Blum.

Ca şi Anglia, după lungi discuţii, Franţa se decide să nu intervină. În schimb, generalul Franco obţine un important ajutor din partea lui Hitler şi Mussolini. Aviaţia germană bombardează

Madridul. Ibarruri devine simbolul rezistenţei în faţa fascismului.

După ce este refuzată de democraţiile occidentale, cere ajutorul

Moscovei. Primeşte arme şi muniţii. La apelul Kominternului – Internaţionala a III-a comunistă – sosesc în Spania voluntari din întreaga Europă şi SUA pentru a lupta alături de republicani. Ei formează brigăzile care cântă „Internaţionala” pe străzile

Madridului în franceză, italiană, poloneză, maghiară, română...

Mexicul, URSS şi brigăzile internaţionale luptă de partea republicanilor. Apar însă disensiuni între diversele facţiuni ale coaliţiei de stânga. Nu toţi republicanii o văd cu ochi buni pe

Dolores Ibarruri. Anarhiştii şi socialiştii îi reproşează

că este prea apropiată de Moscova, ca şi ceilalţi comunişti spanioli. Cearta din sânul coaliţiei defavorizează Republica.

După trei ani de război civil, în martie 1939, Franco intră în

Madrid. În urma victoriei, devine prim-ministru şi şef al statului pe viaţă („caudillo”). În pofida menţinerii regimului dictatorial, izbuteşte să spargă izolarea politică internaţională, după cel de-al doilea război mondial, printr-o politică filoamericană.

Înfrângerea republicanilor o determină pe Ibarruri să se refugieze la Moscova, împreună cu alţi lideri comunişti. Aici, deţine funcţia de secretar general, apoi preşedinte al partidului comunist în exil, timp de aproape 40 de ani.

Se informează despre evenimentele ce se petrec în Spania şi le comentează la Radio Spania Independentă. În 1975, după moartea lui Franco şi democratizarea regimului, se numără printre ultimii exilaţi care primesc permisiunea de a se întoarce în ţară.

Se stabileşte la Madrid şi este din nou aleasă deputat de Asturia.

Reamintim că Dolores Ibarruri a fost unul dintre oaspeţii primiţi cu mare fast de către România în timpul regimului

Ceauşescu. Ca şi dictatorul din Carpaţi, ea a murit în anul 1989, după 70 de ani de carieră politică.

Femei Celebre în Secolul xx

Ana Aslan

FEMEIA CARE A ÎNVINS BĂTRÂNEŢEA

Cel mai mic dintre cei patru copii ai Sofiei şi ai lui Mărgărit

Aslan, Ana s-a născut la 1 ianuarie 1897, la Brăila. Provenit dintr-o familie cu valenţe intelectuale, tatăl ei îşi risipeşte averea din cauza inabilităţii în afaceri şi a patimii pentru jocul de cărţi.

Mama – mai tânără cu 20 de ani decât soţul – este o bucovineancă frumoasă, cu educaţie aleasă.

Viitoarea cercetătoare urmează cursurile colegiului

Romaşcanu din Brăila. La vârsta de 13 ani îşi pierde tatăl. Familia Aslan părăseşte oraşul natal şi se mută la Bucureşti. În 1915.

Ana absolvă Şcoala Centrală din Capitală. La vârsta de 16 ani, visează să ajungă pilot şi chiar zboară cu un mic aparat, tip Bristol

— Coandă. În cele din urmă se decide să devină medic. Declară greva foamei pentru a înfrânge împotrivirea mamei şi se înscrie la Facultatea de Medicină.

În timpul primului război mondial, îngrijeşte soldaţii în spitalele militare din spatele frontului de la Iaşi. După întoarcerea la Bucureşti, în anul 1919, lucrează alături de marele neurolog

Gheorghe Marinescu. Trei ani mai târziu, absolvă Facultatea de

Medicină. Este numită preparator la clinica II din Bucureşti, condusă de profesorul D. Danielopolu, care o îndrumă şi în alcătuirea tezei de doctorat.

Urmează o activitate didactică şi spitalicească la Filantropia.

Institutul Clinico-Medical al Facultăţii de Medicină din Bucureşti.

Clinica Medicală din Timişoara, Spitalul CFR. Din 1949, devine şeful Secţiei de fiziologie a Institutului de Endocrinologie din

Bucureşti. Este punctul de plecare al carierei ei de gerontolog.

Experimentează procaina în afecţiunile reumatice, în cazul unui student ţintuit la pat din cauza unei crize de artroză. Continuă cercetările într-un azil de bătrâni şi evidenţiază importanţa novocainei în ameliorarea tulburărilor distrofice legate de vârstă.

Obţine rezultate remarcabile, care sunt comunicate Academiei

Române.

În anul 1952, este înfiinţat primul Institut de Geriatrie din lume, condus de Ana Aslan. Împreună cu farmacista Elena

Polovrăgeanu – în 1972 – elaborează Gerovital H3, medicament

Anna Avram

Ce acţionează asupra mecanismelor comune ale bolilor degenerative specifice vârstei a treia. Produsul este primit cu entuziasm de către specialiştii din întreaga lume. Ministerul Sănătăţii omologhează medicamentul sub formă de drajeuri, cremă terapeutică şi loţiune capilară.

În anul 1976, cercetătoarea primeşte brevetul de inventator pentru Aslavital, produs eficace în terapia sistemului nervos şi a aparatului cardiovascular. Opt ani mai târziu, este omologat

Aslavitalul pentru copii, care dă rezultate în tratarea deficienţelor nervoase.

Între timp (în 1974), Ana este aleasă membru al Academiei

Române. Creează conceptul de „profilaxie a îmbătrânirii" şi se preocupă de bătrânii abandonaţi de familie. Refuză să perceapă taxe de cămin de la aceşti năpăstuiţi ai sorţii, îndrăzneală ce o costă 1.500.000 de lei, bani ce îi sunt imputaţi de către organele de partid. După şapte ani de hărţuieli injustiţie, este achitată. Dar achitarea vine tardiv, înainte cu cinci luni de a intra pentru totdeauna în legendă. Dreptatea se face mult prea târziu, în condiţiile în care rezultatele cercetărilor ei aduseseră venituri de

17.000.000 de dolari, anual, statului.

În schimb. Organizaţia Mondială a Sănătăţii i-a oferit

Premiul „Leon Bernard" pentru medicină socială. Succesele sale în profilaxia şi terapia bătrâneţii au avut un mare impact asupra lumii medicale şi a opiniei publice internaţionale. Printre pacienţii doamnei Aslan s-au numărat celebrităţi, cum ar fi: Ymma Sumak.

Somerset Maugham, Salvador Dalí, Charlie Chaplin, Pablo

Neruda. A fost solicitată chiar şi de Aristotel Onassis, Jacqueline

Kennedy, Indira Gandhi, Marlene Dietrich, de Gaulle,

Lilian Gish.

Tito.

Se stinge din viaţă la 19 mai 1988, lucidă până în ultima clipă, după o luptă acerbă cu o boală necruţătoare. Se spune că s-a înălţat la cer în ziua înălţării Domnului, ca o bună creştină ce era. Din trusa ei de medic nu lipsea niciodată o miniatură a Sfintei

Fecioare.

Elena Ceauşescu – temutul cabinet 2, la acea vreme – refuză să-i îndeplinească ultimele dorinţe: înmormântarea cu preot, alături de mama şi fratele său, în cripta Kalindero-Danielopolu.

Pe Internet, la adresa GERO Vital Web Site, este lansată – în limba portugheză – o cu totul altă variantă a sfârşitului savantei.

Surse învăluite în mister afirmă că ar fi murit în circumstanţe suspecte şi că unii istorici confirmă că a fost asasinată de Securi

Femei Celebre în Secolul xtate. Se precizează că nu s-au făcut niciodată investigaţii în acest sens.

Faima internaţională, onorurile şi nenumăratele distincţii care i-au fost acordate, numărul şi rangul pacienţilor din sfera politică, ştiinţifică şi artistică din întreaga lume o includ pe Ana Aslan în constelaţia celor mai importante personalităţi mondiale care au

„Mişcat” Universul.

Amelia Earhart

REGINA AERULUI

Amelia Mary s-a născut la 24 iulie 1897, în statul Kansas (SUA).

Tatăl ei, Edwin Earhart, era un avocat alcoolic, de care toată viaţa a încercat să scape. Mama – Amy Earhart – o naşte în casa părinţilor, în urma unui avort spontan. După doi ani şi jumătate, mai aduce o fetiţă pe lume, numită Muriel.

Răsfăţată Millie, viitoarea aviatoare prinde gustul „aripilor”.

La vârsta de şapte ani, când primeşte în dar o săniuţă

de la bunici.

Porneşte „în zbor” de pe cel mai înalt deal şi este cât pe ce să-şi piardă viaţa într-un accident. Îi taie calea o sanie trasă de un cal, dar providenţa o apără de nenorocire. Reuşeşte să păcălească moartea şi rămâne îndrăgostită pe viaţă de zbor.

Creşte frumoasă şi zveltă, o tânără băieţoasă cu părul blond, creţ şi răvăşit. La sfârşitul primului război mondial, lucrează ca infirmieră. Îngrijeşte soldaţii canadieni. Câţiva ani mai târziu, devine asistentă socială.

Vocaţia sa pentru zbor este trezită de „botezul aerului” din

1919. Ridicată de la pământ timp de câteva minute, este pătrunsă de plăcerea puterii dată de „aripi”. În scurt timp, începe să ia lecţii de pilotaj. Ajutată financiar de tată, în anul următor intră în posesia primului avion. Este un mic biplan sport, cu care efectuează primele încercări de zbor. După ce trece din nou pe lângă moarte, în timpul unei aterizări ratate (în anul 1923), stabileşte primul record. Este vorba de recordul feminin de altitudine, stabilit la înălţimea de 4.600 de metri.

În anul 1928, se organizează o întrecere ce are ca miză traversarea Atlanticului. Aviatoarea Amy Gast renunţă la tentativă. Ziaristul şi editorul de succes, George Palmer Putnam, este însărcinat să caute o americancă pentru a o înlocui. Prin

Intermediul căpitanului FI. H. Railey, o cunoaşte pe Amelia şi îi propune să traverseze oceanul. Astfel, devine prima femeie care survolează Atlanticul, de la un capăt la altul. Este inclusă într-un echipaj de trei persoane, cu obligaţia de a dubla pilotul în caz de necesitate. Dar nu are şansa să preia comanda în timpul zborului, ceea ce o nemulţumeşte foarte mult, mai ales că unii ziarişti o compară cu un sac de cartofi plimbat cu avionul.

Putnam îi obţine contracte avantajoase pentru reclame şi o prezentare de modă. Soţia lui, Dorothy, este îngrijorată că îşi petrece prea multă vreme alături de

aviatoare, în calitate de impresar. Între cei doi se naşte într-adevăr o idilă.

În 1929, Putnam divorţează şi se căsătoreşte cu Amelia, trei ani mai târziu. „Nu pretind o fidelitate de tip medieval şi nu promit ceva asemănător”, îl avertizează. În anii următori, stabileşte un record feminin de viteză – 290 km/h. Apoi, traversează

America în strămoşul elicopterului. Susţinută de soţ – transformat într-un veritabil manager – se ambiţionează să piloteze ea însăşi avionul, într-o nouă tentativă de traversare a Atlanticului. Îşi împlineşte marele vis, la 21 – 22 mai 1932, şi devine prima femeie care survolează singură oceanul.

Porneşte din Terra-Nova pe o vreme puţin favorabilă. Timp de cinci ore se luptă cu furtuna şi se trezeşte la un moment dat fără legătura radio. După mai multe ore de zbor, zăreşte, în sfârşit, coastele Irlandei şi aterizează în apropiere de Londondery.

Traversarea durează 13 ore şi 30 de minute; reuşeşte să bată recordul de viteză, stabilit de bărbaţi, pe acelaşi traseu.

„Lady Lindberg” – cum avea să fie supranumită, pentru că semăna cu celebrul aviator Charles Lindberg – primeşte titluri şi medalii din întreaga lume. Devenită idealul feminin american, i se acordă faimoasa distincţie „Distinguished Flying Cross”, care nu mai fusese niciodată acordată unei femei.

În anul 1935, porneşte la cucerirea Pacificului. La 11 ianuarie, efectuează prima traversare solitară a acestui ocean, din Honolulu, la San Francisco. Parcurge 3.900 de kilometri, în 18 ore şi 16 minute. Zboară de la Los Angeles, la México, apoi la San

Juan, în Porto Rico, fără escală.

În anul 1937, îşi propune să împlinească visul tuturor piloţilor, de la începuturile aviaţiei: să facă înconjurul Pământului în zbor. Ambiţioasă, îşi alege ruta cea mai lungă. Îşi propune să zboare în jurul lumii de-a lungul Ecuatorului. Putnam reuşeşte cu greu să adune 100.000 de

dolari pentru achiziţionarea unui

Femei Celebre în Secolul xx nou avion, un Lockheed 10-E Electra bimotor. Chiar dacă pare mai complicat, Millie învaţă să-l piloteze. Înainte de a se lansa în marea aventură, soţia copilotului, Paul Menzel, o acuză că întreţine o relaţie adulterină cu bărbatul ei. Este angajat ca navigator

Frederic Noonan, acceptat cu greu de aviatoare, din pricina patimii lui pentru alcool. Dar cum alţii nu se înghesuie la o încercare atât de grea, este nevoită să-l accepte aşa cum este.

Cei doi se îmbarcă la 17 martie, la Oakland. Stabilesc un nou record mondial de viteză, după care suferă un accident. Eşecul produce o criză în căsnicia Ameliei. După depăşirea impasului conjugal, soţul depune toate eforturile pentru a repara avionul.

Ministerul american de interne acceptă să-i finanţeze, în schimbul unor „informaţii”, mai ales despre japonezi. Putnam promite s-o tragă de limbă şi să furnizeze toate datele cerute, fără ca nevasta să prindă de veste că va deveni spioană. Încearcă s-o convingă să plece împreună mai departe, însă ea îl refuză categoric: „Pe un drum atât de lung, kerosenul este mai valoros decât fine”.

Avionul decolează la 1 iunie 1937, de la Miami, după ce este pus la punct. Totul se desfăşoară normal în cursul escalelor sud-americane, africane, indiene şi asiatice. Amelia şi Newman efectuează mai bine de jumătate din călătorie (24.000 km) fără probleme. Înainte de ultima etapă a traseului, aviatoarea îşi pune soţul în gardă: „Ştiu că, dacă se întâmplă vreun accident şi nu mă voi întoarce, te vor acuza pe tine, pentru că m-ai lăsat să plec, însă răspunderea este a mea, numai a mea”.

După ce remediază câteva defecţiuni ale aparatului de zbor, la 2 iulie, în condiţii de proastă vizibilitate, Millie şi Fred pornesc din nou la drum, din Lae, Noua Guinee. Dar nu ajung niciodată la destinaţie, pe insula Howland. Este posibil să-şi fi încheiat călătoria în ocean, în condiţiile unor erori de navigaţie şi ale unei defectuoase legături

radio. În pofida unor căutări îndelungate, nici astăzi nu s-au găsit rămăşiţele avionului lor.

S-au emis ipoteze că ar fi putut fi capturaţi şi executaţi de japonezi, sub acuzaţia de spionaj în favoarea guvernului SUA.

George Putnam a făcut cercetări amănunţite în zonă, fără niciun rezultat.

Considerată cea mai curajoasă aviatoare din câte s-au născut pe pământ, Amelia Earhart a dispărut în mister.

În zorii mileniului trei, când omenirea impasibilă o mai păstrează în memorie pe Amelia numai datorită enciclopediilor şi filmelor, care au exploatat în mod copios misterioasa ei dis-Arina Avram

Pariţie, o ştire bombă face înconjurul planetei. „Amelia Earhart trăieşte!”, titrează publicaţia „Weekly World News”, în martie

2001, aducând ca dovadă o fotografie actuală a aviatoarei, în costum de zbor. O veste incredibilă, care îi pune la încercare pe ziarişti, fie din cauza inculturii, fie din neîncredere şi prudenţă.

Căutătorul de comori australian, Brian Bruton, dezvăluie publicaţiei amintite că ar fi întâlnit-o pe celebra cutezătoare, care trăieşte în prezent ca un pustnic pe un atol îndepărtat din mările sudului. Pentru a da publicităţii această ştire uimitoare.

„Weekly World News” îl supune pe temerar detectorului de minciuni. Bruton trece testele cu bine şi reproduce confesiunile

Ameliei, menite să dezlege, după zeci de ani, enigmele lungii ei tăceri. În primul rând, aviatoarea ar fi reprodus circumstanţele în care a reuşit să scape cu viaţă, după ce s-a prăbuşit în apele oceanului cu aparatul său de zbor.

Recunoaşte că a spionat pentru americani şi că a fost prietenă cu preşedintele american, Franklin Delano Roosevelt, care i-a cerut personal să fotografieze cartierul major militai japonez de pe insula Turk. Pentru verificarea tuturor mărturiilor, ziarul precizează că bătrâna a mai spus

că F.D.R. A rugat-o, totodată, să-i dea lecţii soţiei sale, dorinţa de a zbura a fostei prime doamne, Eleanor Roosevelt, fiind confirmată de istorie, prin faptul că mai târziu avea să obţină autorizaţia de pilot.

Misiunea primită îi obligă la un ocol pe Amelia şi pe coechipierul ei, Noonan. Pierd combustibilul şi se prăbuşesc în ocean.

Nici după ani, aviatorea nu pronunţă cuvântul „prăbuşire”, preferând formula „... am rămas în aer”. Aterizat în Pacific, fuselajul aparatului de zbor se sparge şi se umple rapid cu apă. Amelia susţine că, în vâltoarea confuziei create, s-ar fi pierdut de navigator, pe care l-a zărit abia în momentul în care ar fi dispărut pentru totdeauna în adâncuri, odată cu avionul. Ea a spus că a reuşit să se agaţe şi să se urce pe o bucată plutitoare desprinsă din aparatul de zbor, după care a fost purtată de curenţi timp de o zi şi o noapte. A ajuns apoi, în mod miraculos, pe un atol nelocuit, care i-ar fi devenit patrie pentru totdeauna. A renunţat cu resemnare la toate oportunităţile care s-au ivit, ulterior, pentru a o părăsi. În scurtă vreme, a fost descoperită de pescarii băştinaşi de pe o insulă vecină, care şi astăzi îi sunt prieteni şi îi oferă lunar puţină carne de porc şi orez. În rest, se hrăneşte cu peşte, pe care îl pescuieşte singură. Are o grădină în care cultivă legume şi ananas. În singurătatea ei, s-a regăsit şi nu doreşte să

Fhmei Celebre în Secolul xx revină în iureşul civilizaţiei şi al succesului, fiindcă se fereşte de japonezi. „Am zburat în goană în lungul şi în latul planetei în căutarea a ceva care nu exista. Am găsit ceea ce căutam în adâncul propriului meu suflet, aici, pe acest banc de nisip”, ar fi declarat împăcată Amelia Earhart.

Întrebată de ce nu s-a întors la soţul ei, aviatoarea ar fi explicat că a „împins-o” mereu, că ideea de a face înconjurul lumii în zbor a fost a sa şi că s-a trezit, aici, în însingurare, decepţionată de viaţa pe care o dusese până atunci. Totodată, ar fi ţinut să precizeze că prăbuşirea aparatului nu a fost cauzată de o manevră greşită de

Noonan, cum a informat-o Bruton că unii au insinuat, din cauza „renumelui” de beţiv al acestuia.

Amelia doreşte să asigureposteritatea că navigatorul nu făcea niciodată erori de zbor. În prezent, legendara aviatoare are 103 ani, este lucidă şi vrea să-şi încheie viaţa pe îndepărtatul atol, undeva în lanţul sutelor de insule Gilbert, din Pacific.

Chiar dacă a şocat opinia publică, nu s-a dat prea multă amploare informaţiei potrivit căreia una dintre cele mai faimoase aviatoare din toate timpurile ar putea să fie, în mod miraculos, încă în viaţă. La 23 martie 2001, BBC preia ştirea, pe un ton ironic, la rubrica „Povestiri uimitoare de pe planeta tabloidelor”, mirându-se că bătrâna eroină a recunoscut cu seninătate activitatea sa de spioană şi pretinzând cu cinism că ochelarii ei de zbor, din „presupusa” poză recentă, ar semăna mai degrabă cu nişte ochelari moderni de schi. Dar de ce tac autorităţile americane? De ce nu dau măcar o dezminţire? Aşa se nasc alte întrebări care hiperbolizează misterul ţesut în jurul mitului

Amelia Earhart. Oare faptul că U.S. Navy s-a încăpăţânat să dea verdictul că „regina aerului” s-a prăbuşit pentru totdeauna în ocean, în ciuda faptului că mai mulţi martori oculari au declarat că au zărit-o (culmea, împreună cu Noonan!) pe insula

Saipan (deţinută de japonezi!), în lunile următoare dispariţiei lor, nu-i îngăduie să recunoască o posibilă greşeală?

Oare mândria atotputernicei America – care a admis, totuşi, odată cu verdictul implacabil, că destinul Ameliei este unul dintre cele mai mari mistere ale secolului XX – să împiedice noi cercetări pe urmele aviatoarei centenare? Rămâne de văzut…

Anna Avram

1%

Golda Meir

PRIMA FEMEIE CARE AJUNGE EA PUTERE
NUMAI DATORITĂ PROPRIILOR MERITE

Golda Mabovitz s-a născut la 3 iunie 1898, la Kiev (Ucraina).

La vârsta de opt ani, emigrează în America, împreună cu familia. Îşi petrece copilăria în Milwaukee (Wisconsin), unde descoperă ideile sioniste, cu ocazia sosirii în oraş a doi tineri evrei, „vânaţi” de Palestina prin guvernul turc, David Ben Gurion şi Isaac Ben Zvi. Împotriva voinţei părinţilor ei şi cu preţul unei slujbe de noapte într-o spălătorie, urmează cursurile Colegiului

Milwaukee Teachers. Devenită învăţătoare, se mărită în anul 1917

Cu Morris Myerson, un bărbat mai în vârstă pe care îl cunoaşte la

High School, din Denver, Colorado.

De la vârsta de 17 ani, intră în organizaţiile sioniste. În anul

1921, emigrează în „Ţara sfântă”, împreună cu soţul, înainte de constituirea statului israelian. Cuplul trăieşte câţiva ani într-un kibbutz din Merhavia, în apropiere de Nazareth, după care se instalează la Tel-Aviv.

Golda aduce pe lume doi copii, Sarah şi Menachem. Este numită secretar general al Consiliului muncitoresc feminin, apoi membru al Consiliului executiv al Confederaţiei generale a muncitorilor israelieni. Devine prietena şi colaboratoarea lui David

Ben Gurion. Între anii 1945 – 1947, luptă pentru crearea statului

Israel. Adoptă numele ebraic Meir, care se traduce „a arde cu strălucire”.

Investită responsabilă a Biroului politic cu misiune în străinătate, caută sprijin pentru „renaşterea” Israelului. În acest scop, călătoreşte în Europa şi SUA şi colectează 52 de milioane de dolari. Deghizată în femeie musulmană, se întâlneşte cu regele

Abdallah al Iordaniei. Încearcă să-l convingă să nu participe la războiul pe care statele arabe se pregătesc să-l declanşeze. La 14

Mai 1948, este proclamat statul Israel. Golda este

una dintre semnatarele Declaraţiei de independenţă, actul de naştere al statului evreu. Refuzul Ligii Arabe (Egipt, Transiordania, Siria.

Iraq, Arabia Saudită) de a recunoaşte hotărârea ONU duce la izbucnirea primului război arabo-israelian – pe data de 15 mai

Fbmhi Celebre în Secolul xx

1948 – încheiat în februarie-iulie 1949 prin acorduri bilaterale, în timpul acestui conflict, sunt ocupate teritoriile atribuite arabilor în Palestina de către ONU. Mulţi dintre ei se refugiază în ţările vecine şi, astfel, se naşte spinoasa problemă palestiniană.

Numit premierul noului stat înfiinţat, David Ben Gurion o numeşte ambasador la Moscova. Despărţită de soţ în urmă cu trei ani, nu se bucură de o viaţă personală cu mari satisfacţii. În schimb, în plan politic, cariera sa abia începe. Este aleasă în primul

Knesset (parlamentul israelian). Apoi, devine succesiv: ministrul

Muncii (1949 – 1956), ministrul Afacerilor Externe (1956 – 1966)

Şi lider al Partidului Muncii. Cel mai mult îi place funcţia de ministru al Muncii, pentru că lucrează cu şi pentru oameni. Îşi dedică întreaga viaţă evreilor. Tot ceea ce face, face pentru „cel mai fericit şi cel mai nefericit popor” din lume. Se spune că poate să mute şi munţii din loc.

În cursul unui nou conflict militar arabo-israelian, în iunie

1967 – „Războiul celor şase zile” – Israelul ocupă Peninsula Sinai, malul vestic al Iordanului, Ierusalimul vechi şi un teritoriu sirian din zona înălţimilor Golan. Dar noile cuceriri atrag o ameninţare permanentă din partea statelor arabe. Existenţa statului este din ce în ce mai mult condiţionată de dobândirea de frontiere sigure.

La 7 martie 1969, Golda Meir este nominalizată pentru funcţia de prim-ministru de către Partidul Muncii. Sprijinită de ministrul de Război, Moshe Dayan, adoptă

poziţii foarte dure.

Nu numai că nu concepe o retragere din teritoriile ocupate în timpul războiului de şase zile, ci refuză chiar să discute despre o problemă palestiniană, atâta timp cât – pentru ea – nu există un popor palestinian.

În octombrie 1973, arabii (Egiptul şi Siria) atacă din nou

Israelul („războiul de Yom Kippur”). Pentru prima oară, statul evreu este nevoit să accepte negocieri într-o conferinţă de pace.

Este o adevărată lovitură pentru Golda Meir, care demisionează la 10 aprilie 1974 şi se retrage de pe scena politică. Exercită, totuşi, un rol modest în cadrul guvernului Yitzhak Rabin, în anul

1976. Doi ani mai târziu, la data de 8 decembrie 1978, la Ierusalim, celebra politiciană părăseşte şi scena vieţii. Însă rămâne pentru totdeauna în conştiinţa şi inimile poporului ei. David Ben Gurion a prezentat-o cel mai elocvent:

„Este singurul bărbat din guvernul meu”.

Anna Avram

Margaret Mitchell

AUTORKA CELUI MAI BINE VÂNDUT ROMAN

DIN TOATE TIMPURILE

Margare! Munnerlyn Mitchell s-a născut în casa bunicii sale, din Atlanta, la 8 noiembrie 1900. Mama ei, Mary isabelle

„Maybcile” Stephens, era de origine irlandeză, iar tatăl, Eugen

Muse Mitchell, avea rădăcini scoţiene, irlandeze şi franceze.

„Maybelle” era preşedinta celui mai înfocat grup de sufragete din regiune, care se întruneau la ea acasă, sub ochii albaştri-indigo ai micuţei Margaret (mereu încruntată în copilărie) şi ai fratelui său, Stephens Alexander. Eugen Muse Mitchell avea o firmă de avocatură; era un inteligent om de afaceri, dar şi un expert în istorie, respectat în Atlanta.

Orice ar face, Margaret nu-şi mulţumeşte mama. De altfel, se întrece în pozne, ce culminează cu un accident de pe urma căruia se alege cu arsuri grave la picioare. La vârsta de cinci ani, primeşte cadou un ponei de la domnul Mitchell, precum micuţa

Bonnie în romanul pe care îl va scrie mai târziu. Urmează cursurile unei şcoli particulare – North Boulevard School. Nu are rezultate excepţionale şi mai cu seamă nu-i place matematica. Absolvă ulterior seminarul Washington din Atlanta. Petrece multe veri din copilărie la mătuşile Sis şi Marnie Fitzgerald, din Rural Home.

Îi place îndeosebi mătuşa Sis, care îi povesteşte despre strămoşi, viitoare personaje din „Pe aripile vântului”. Copil cu imaginaţie, este profund marcată de amintirile din războiul civil.

La vârsta primelor opţiuni, vrea să devină medic. Este înscrisă la dans clasic, dar graţia nu se lipeşte de ea. Se caţără în copaci, laolaltă cu prietenii fratelui, şi joacă baseball împreună cu băieţii. Imediat ce poate să ţină un creion în mână, începe să scrie povestiri. Între anii 1912 – 1916, scrie şi montează piese de teatru, reprezentate acasă. Rolurile sunt atribuite prietenelor. Apoi începe să scrie „Insula pustie”, poveste cuprinsă în două caiete albastre pe care le face cadou bunului său amic, Henry Love

Angel. Ca şi romanul „Pe aripile vântului”, „Insula pustie” are ca sursă de inspiraţie propria viaţă.

Margaret îşi face intrarea în înalta societate printr-un scandal; dansează provocator împreună cu un băiat la primul bal. Cu

Femei Celebre în Secolul xx ocazia unei petreceri, îl cunoaşte pe locotenentul Clifford West

Henry. Se logodesc în secret, deşi legătura lor este comparată cu relaţia dintre Scarlett şi Ashley din „Pe aripile vântului”. Clifford are o fire poetică. Margaret îi admiră intelectul şi comportamentul de gentleman. Din păcate, logodnicul îşi pierde viaţa în primul război mondial. Şi cum o nenorocire nu vine niciodată singură,

mama scriitoarei este răpusă de gripă spaniolă.

Eugene Muse Mitchell reacţionează precum Gerald O'Hara din roman, la moartea lui Ellen. Aflată la Colegiul Smith, Margaret este nevoită să renunţe la studii, pentru a avea grijă de tatăl şi fratele ei.

În iunie 1917, îl cunoaşte pe Berrien „Red” Upshaw – fost fotbalist şi contrabandist. Se simte atrasă de la prima vedere de acest bărbat cu păr roşcat şi ochii verzi. În acelaşi timp, este curtată de ziaristul John Marsh, pe care familia îl preferă. Dar Margaret – i se spunea Peg la acea vreme – îl alege pe Red. Nunta are loc la 2

Septembrie 1922. În scurt timp, îşi dă seama că a făcut o mare greşeală. Soţul are patima băuturii şi începe s-o agreseze. Venitul său precar o determină să-şi caute slujbă. Se angajează ca redactor la ziarul „Sunday Magazine” din Atlanta – unde Marsh era redactor şef – cu un salariu de 25 de dolari pe săptămână. Cere ajutorul lui John pentru a-l convinge pe Red să-şi rezolve problemele cu alcoolul. Supărat, el îi sugerează să ceară divorţul şi pleacă definitiv la Asheville (Carolina de Nord). Margaret se ataşează de şeful său şi se căsătoresc de Independence Day, în anul 1925.

După ce Marsh îi cere să părăsească slujba, începe să schiţeze un roman a cărui acţiune se petrece în anii 1880. Însă lui nu-i place subiectul. Disperarea îi îngenunchează toate speranţele...

Soţul îi cumpără cărţi să citească şi o încurajează tot timpul.

Impulsionată, începe să scrie „Pe aripile vântului” – romanul care o face celebră – cu patru personaje tulburător de reale: un visător romantic (model Clifford Henry), un bărbat fermecător, dar bădăran (model Red Upshaw), o femeie nobilă din sud (model

Mrs. Bening) şi Pansy – viitoarea Scarlett (combinaţie între autoare şi bunica ei).

După ce citeşte un roman despre războiul civil, autoarea capitulează. John îi susţine din nou moralul, argumentându-i că subiectul ei este mult mai bun. O dată

încheiat, manuscrisul este predat redactorului, Harold Latham, de la editura

Macmillan. Ajunge apoi la profesorul C.W. Everett, de la

Universitatea Columbia, pentru a-l citi şi a face unele sugestii.

Anna Avram

După ce o ţine un timp pe jar, Latham îi comunică marea veste:

Editura este interesată. Primeşte 500 de dolari în avans, conform contractului. Editat în 18.000 de exemplare, romanul se vinde în numai trei săptămâni. Margaret este asaltată de ziarişti şi de admiratori, care se strâng ciorchine în faţa apartamentului său. I

Se cer autografe. Nu se aştepta la un succes atât de mare.

Nu-şi făcuse niciodată planuri grandioase. Îşi propusese doar să câştige ceva bani. O sună Red, pentru a-i spune că s-a recunoscut în Rhett şi că a înţeles că încă îl mai iubeşte. Dar ea nu recunoaşte.

I se propune ecranizarea cărţii. Acceptă oferta studiourilor

Warner Bros, pentru că David O'Selznick îi promite 50.000 de dolari. Premiera filmului are loc la 15 decembrie 1939, la Lowe's

Grand Theater. Mare bătălie pentru bilete! Margaret este încântată de alegerea lui Vivien Leigh pentru rolul principal: „E Scarlett a mea”. Îi place cel mai mult scena Mammy – Melanie, după moartea lui Bonnie.

În final, întreaga audienţă se ridică în picioare. Scriitoarea îi mulţumeşte lui Selznick şi întregii echipe. „Mă bucur că v-a plăcut Scarlett a mea”, spune cu modestie.

Cronică a războiului civil dintre Nord şi Sud, o istorie despre o lume în plină schimbare, „Pe aripile vântului” rămâne cea mai cunoscută, apreciată şi fascinantă poveste de dragoste din câte au existat vreodată. Transpunerea sa pe marele ecran a încântat şi continuă să încânte generaţie

după generaţie.

La 11 august 1949, în timp ce traversează o intersecţie din apropierea casei, Margaret Mitchell este lovită de un taxi. Se stinge din viaţă, cinci zile mai târziu, la vârsta de numai 49 de ani. În scurta ei viaţă, a mai fost de multe ori victima unor accidente de circulaţie. Autoarea celui mai bine vândut roman din toate timpurile – publicat în 50 de milioane de exemplare, în 27 de limbi – este înmormântată în cimitirul Oakland din Atlanta. Niciun alt scriitor nu a fost atât de plâns la moartea sa.

Marlene Dietrich

O CARIERĂ PRODIGIOASĂ, NICIUN OSCAR

Maria Magdalene Dietrich s-a născut la 27 decembrie 1901, într-o suburbie a Berlinului. Era al doilea copil al ofiţerului prusac Louis Erich Olto Dietrich, şi al Wilhelminei Elizabeth

Joséphine Felsing. Are o singură soră, Elizabeth, de care – mai târziu – nu va mai voi să audă.

La vârsta de numai zece ani, rămâne orfană de tată. Mama ei se recăsătoreşte cu colonelul Eduard Von Losh, decedat mai târziu pe frontul rus. Viitoarea actriţă primeşte o educaţie riguroasă, spartană. Urmează cursurile Şcolii de fete Auguste

Victoria din Berlin, între anii 1906 – 1918. În paralel, studiază pianul şi vioara. Şi, totuşi, nu este admisă la Academia Weimar.

La acea vreme, adoptă numele Marlene Dietrich.

În anul 1921, susţine un concurs la Şcoala de dramă Max

Reinhardt. Reuşeşte şi obţine, astfel, roluri pe scenă şi în filme, între anii 1922 – 1930 – perioadă despre care nu-i va plăcea să vorbească.

Pe data de 17 mai 1924, se mărită cu asistentul de regie

Rudolf Sieber. Aduce pe lume o fetiţă, numită Mar ia, la 12

Decembrie 1924. Căsătoria lor durează mai mult de o

jumătate de secol, deşi – practic – trăiesc despărţiţi toată viaţa, iar actriţa poposeşte în braţele mai multor bărbaţi. Rudi rămâne până la sfârşitul vieţii „memoria” ei. Nu-i scapă niciun detaliu personal sau artistic. În compensaţie, Marlene îi face mereu pe plac – cu orice risc – ca, de exemplu, investiţiile într-o fermă eşec.

Compania UFA, de origine austriacă, îi propune cineastului

Josef Von Sternberg să turneze „îngerul albastru”, adaptare pentru marele ecran a unui roman semnat de scriitorul german Heinrich

Mann. Rolul principal feminin este esenţial. Sternberg respinge actriţă după actriţă, în căutarea interpretei ideale. După mai multe audieri, o descoperă pe Marlene, pe atunci o tânără de 30 de ani, şi devine Pygmalion-ul ei; o formează după gustul lui, îi modelează silueta, chipul. O schimbă complet. Sternberg este singurul om căruia îi permite s-o domine şi s-o instruiască. Îl respectă, dar nu-l iubeşte. În schimb, el o iubeşte cu pasiune.

Soţia sa o acuză de „deturnare de afecţiune”.

Toată viaţa, Dietrich se revoltă pentru că este identificată cu filmul „îngerul albastru”, iar restul carierei şi personalitatea sunt trecute cu vederea. O agasează porecla „îngerul albastru”, denumirea unui local, nicidecum numele personajului pe care îl interpretează. După marele succes obţinut cu filmul lui

Sternberg, primeşte o propunere de contract din partea companiei

Paramount. O lasă pe Maria la Berlin, împreună cu soţul, şi porneşte spre America. Descinde la Beverly Hills, unde trăieşte o viaţă retrasă.

Anna Avram

Peste Ocean, Sternberg impune mitul Marlene în şase filme, printre care se numără „Blonda Venus”, „Marocco” şi „Shanghai Express”. În anii ’30, actriţa deţine al treilea venit, ca mărime, din SUA. Însă ultimul dintre cele şase filme se dovedeşte un fiasco comercial şi

duce la despărţirea lor.

Se încheie cea mai frumoasă perioadă din carieră, după care actriţa greu se regăseşte. Scenariile care i se propun în continuare sunt construite după acelaşi model. Protestează, pe motiv că rolurile nu au nimic comun cu adevărata sa persoană.

Izbucneşte cel de-al doilea război mondial. Încă de la venirea la putere a lui Hitler, Dietrich începuse să ducă o înverşunată campanie împotriva nazismului. În anul 1939, renunţă la cetăţenia germană. Primeşte şi sprijină refugiaţii europeni – mai ales actori şi regizori – care refuzaseră să colaboreze cu naziştii. Deşi nemţoaică, susţine moralul trupelor americane în campaniile din

Africa, Italia şi Franţa. Îndeamnă soldaţii să lupte până la moarte, şi ei o ascultă parcă vrăjiţi. Contribuţia ei pe front va fi răsplătită cu onorante medalii de către guvernele american, francez şi israelian.

În anul 1945, când revine la New York, nu mai reprezintă o valoare la box-office. Reuşeşte totuşi să mai turneze câteva filme importante: „Scandaloasa din Berlin”, „Marele alibi”, „îngerul blestemaţilor”. După ce trece de vârsta de 50 de ani, cota îi scade şi mai mult.

În anii ’50, când Hollywood-ul îi întoarce spatele, pune la cale un recital şi cutreieră întreaga lume; îmbrăţişează cariera de cântăreaţă. Se produce pe scenă până la vârsta de 80 de ani. Sporadic, face roluri remarcabile în „Stage Fright” de Alfred

Hitchcock (1950), „Wininess for the Prosecution” (1957), cel mai dinamic rol din carieră, „Procesul de la Nürnberg” de Stanley

Krarner (1961).

În anul 1966, plictisită de SUA, părăseşte apartamentul din

Park Avenue şi se instalează la Paris, pe strada Montaigne la numărul 12, unde se retrage din faţa gloriei şi a ochilor presei.

Deşi a interpretat mai multe roluri de femei uşoare şi a lansat moda femeii libere, în viaţa de toate zilele este cu

totul altfel. Se vrea o femeie obişnuită, cu gusturi simple. Îi place să gătească şi are puţini servitori. Cumpără 50 de perechi de cizme din cel mai scump magazin parizian, însă cârpeşte pernele uzate. Este simplă şi directă, de o cultură şi o inteligenţă rar întâlnite.

A fost întotdeauna o persoană incomodă, caracter pentru

Femei Celebre în Secolul xx care a plătit scump: nu a primit niciodată un premiu pentru rolurile cărora le-a dat viaţă. Fire ambiţioasă, prefera să facă totul de una singură. Era foarte grijulie faţă de bărbaţi, cu condiţia să aibă umeri laţi, şi la propriu, şi la figurat. A fost văzută cu Gary Cooper, James

Stewart, John Wayne, Yul Brynner, toţi frumoşii cărora le reproşa lipsa de cultură. A iubit-o şi tatăl preşedintelui J.F. Kennedy – Joseph Kennedy – dar îl considera „doar prieten”. Însuşi J.F. Kennedy a îmbrăţişat-o – deşi era la acea vreme o doamnă de 60 de ani – în ascensor, într-un mod despre care va spune că nu este mândră.

Mulţi bărbaţi au trecut prin viaţa ei – fidelă în prietenie, dar nestatornică în dragoste – cu toate că susţinea că nu o interesează amorul fizic. A iubit un ziarist australian, decedat într-un accident de elicopter şi a nutrit o dragoste platonică pentru celebrul

Hemingway. Au menţinut legătura, până când scriitorul s-a sinucis, în anul 1961.

L-a adorat şi pe scriitorul Erich Maria Remarque, deşi nu au întreţinut raporturi sexuale (din cauza impotenţei lui, pe fondul alcoolismului). Ea rândul său, a fost iubită de foarte mulţi bărbaţi, printre care s-a numărat şi Ral” Vallone; nu este de mirare că a fost întotdeauna victima invidiei femeilor. Ironia sorţii a făcut să nu fie fericită în plan sentimental. Bărbatul vieţii ei, Jean Gabin, s-a însurat cu o altă femeie.

Pe monstrul sacru al cinematografiei franceze l-a cunoscut la Hollywood. Îi dădea lecţii de engleză, în vederea turnării unui film. L-a iubit cu pasiune, chiar şi

carnal, cu toate că era de o gelozie feroce şi o bătea. Suporta orice durere, fiindcă agresivitatea răspundea idealului său de bărbat. Dar nu a putut anihila simţul datoriei conjugale. Supărat că refuză să divorţeze, Gabin se însoară.

Ultima poveste de dragoste a Marlenei îl are ca erou pe dirijorul Burt Bacharach. Străbat împreună lumea, până la mijlocul anilor ’60. O nouă despărţire, profesională şi sentimentală, i se pare extrem de crudă. Un rol important în viaţa ei îl joacă şi Louis

Bozon, un animator francez de radio şi televiziune. Îşi împart viaţa împreună, aproape 30 de ani.

La începutul anilor ’70, actriţa începe să aibă probleme cu picioarele. Apariţiile sale în public se răresc. Trece prin dificultăţi financiare şi se izolează de lume. Necazurile se ţin lanţ: îşi rupe un picior, cade pe scenă, la Sidney, şi-şi fracturează femurul drept.

Apare pentru ultima oară pe o scenă de music-hall la sfârşitul anului 1975.

Anna Avram

În anul 1976, îi moare soţul, la ferma din California.

Imobilizată într-un scaun cu rotile, nu ajunge la înmormântare.

Tot în ’76, se stinge din viaţă şi cel mai scump bărbat din viaţa sa: Jean Gabin. Cu acest prilej, declară cu amărăciune: „Sunt văduvă pentru a doua oară”.

Doi ani mai târziu, acceptă cu greu să joace în filmul „Doar un gigolo” de David Uemmings, pentru un onorariu uluitor. Dar ghinioanele nu-i dau pace. Cade în baie şi-şi fracturează un os de la şold. Părăseşte definitiv scena şi îşi impune recluziune. Nu mai vrea să facă mişcare. O copleşeşte o „mică” slăbiciune:

Alcoolul. Îşi îneacă singurătatea în şampanie, apoi în whisky. În final ajunge la vin şi ceai. Dar nu depăşeşte măsura. Are un extraordinar simţ de conservare.

În afară de alcoolism, a fost bănuită de homosexualitate.

Deşi îi plăcea să se îmbrace bărbăteşte şi a lansat

moda monoclului

— Devenit semn de recunoaştere pentru lesbienele berlineze – nu a recunoscut niciodată că şi-ar fi „iubit” semenele. Depunea plângeri în justiţie, în caz apăreau astfel de insinuări în presă sau în unele cărţi. De altfel. În timp, devine o procesomană.

Strălucitoarea stea a cinematografiei mondiale se stinge de pe cerul vieţii pământene – însingurată şi fără Dumnezeu – la 6

Mai 1992, în apartamentul ei parizian, în timp ce Louis se află în

Grecia.

Nu a avut niciodată un sentiment al familiei prea dezvoltat.

Oferea cadouri nepoţilor, comunica zilnic cu fiica, dar nu-i chema lângă ea. Sicriul său a fost acoperit cu trei drapele: al Franţei, la serviciul divin din „La Madeleine”, al SUA, în timpul transportului în Germania şi al Berlinului, la înmormântare.

Barbara Cartland

REOINA ROMANULUI SENTIMENTAL

Incontestabila regină a romanului sentimental, Mary Barbara

Hamilton Cartland, s-a născut la 9 iulie 1901, la Edghaston, West

Midlands. Părinţii ei se numeau Bertram Cartland şi Mary (Polly)

Hamilton Scobbel şi au mai avut doi băieţi, Ronald şi Anthony.

Potrivit biografiei oficiale – intitulată „How I Want To Be

Remembered” – după tată, scriitoarea descinde din faimoasa

Femei Celebre în Secolul xx familie Cartland, care s-a instalat în jurul anului 1200 în

Lanarkshire (Scoţia). Străbunica dinspre mamă era o bogătaşă din Philadelphia (SUA), măritată cu un francez provenit dintr-o veche familie hughenotă, emigrată în

Anglia. Bunicul dinspre tată a fost un bancher ruinat, care s-a sinucis în anul 1902.

Barbara absolvă Colegiul Malvern Girls, şcolile de la Abbey

Flouse şi Netley House din flampshire. După ce tatăl, căpitanul

Bertram Cartland, este ucis în primul război mondial (în anul 1918, la Dunkerque), mama se mută cu întreaga familie la Londra, unde-şi deschide o afacere – un magazin de confecţii în Kensington.

Începând din anul 1920, Barbara deţine o rubrică mondenă în ziarul „Daily Express”. Debutează în literatură trei ani mai târziu, cu romanul „Jigsaw” („Puzzle”), reeditat de şase ori şi tradus în cinci limbi. Scrie, apoi, piesa de teatru „Blood Money”, reprezentată pe scenă în anul 1925, şi alte două romane. Asigură succesul cluburilor de noapte, lansează mode şi este prezentată oficial regelui George al V-lea.

După ce refuză 47 de cereri în căsătorie, se mărită la 23

Aprilie 1927 cu Alexander (Sachie) McCorquodale, de care va divorţa şase ani mai târziu. În septembrie 1929, o aduce pe lume pe Raine, care va deveni mama vitregă a prinţesei Diana, prin căsătoria cu contele Spencer.

După divorţ, Barbara continuă să scrie, sub pseudonim, pentru a se întreţine pe sine şi pe fiica sa. La 28 decembrie 1936, se căsătoreşte cu Hugh McCorquedale, un văr al primului soţ, la

Guidhall London. Mai aduce pe lume doi băieţi: Ian (născut la

11 octombrie 1937) şi Glen (născut la 31 decembrie 1939).

Plecată în Canada, împreună cu copiii, i se permite să revină în Marea Britanie în anul 1941. Devine comandant junior cu titlu onorific al Women’s Royal Army Corps, responsabilă cu asistenţa socială pentru cele 20.000 de femei din armata regală. Se însărcinează să procure rochii de mireasă, pentru o liră sterlină pe zi, fetelor din

Women’s Royal Dryms Corps, Woman’s Auxiliary
Air Corps sau Women’s Royal Naval Service care se mărită.

Purtătoare de cuvânt pentru partidul conservator, este aleasă – în anul 1955 – în comitetul municipal din Hatfield, funcţie pe care o deţine timp de nouă ani. În această calitate, se preocupă de persoanele în vârstă, şcolarizarea copiilor de ţigani – un sat se numeşte Barbaraville – statutul moaşelor şi al infirmierelor.

Declanşează „cruciada” împotriva pornografiei, homosexualităţii şi pierderii virginităţii-cumpără toate revistele care-i displac

Anna Avram

Din regiune, pentru a le arde. Susţine că fetele ce-şi pierd himenul pierd şansa de a se căsători cu bărbaţi distinşi şi bogaţi.

În anul 1950, se instalează la Camfiekl Place, într-un castel cu 27 de camere – construit în anul 1867 de către bunicul scriitoarei Beatrix Potter – împreună cu numeroşii ei servitori, şoferul

Roii Royce-ului, zece secretare şi stenodactilografe, cărora le dictează în fiecare dimineaţă romanele, în timp ce este aşezată pe o capanea roz, cu adoratul pechinez la picioare. Excentrica romancieră primeşte presa, în fiecare zi, între orele 16.00 şi 20.00.

Este o mare devoratoare de ziare şi cărţi. Mereu cochetă, acordă o mare atenţie ţinutei vestimentare. Preferă să se îmbrace în roz şi bleu. Se machiază exagerat şi nu se lipseşte niciodată de genele false şi de bijuterii. Toată viaţa se trezeşte la ora 7.00 şi este foarte grijulie în ce priveşte alimentaţia. Nu concepe ca micul dejun să nu fie copios sau să nu conţină miere şi vitamine. Spre sfârşitul vieţii, preferă baldachinul francez din dormitor, unde stă întinsă şi-şi dictează cărţile. Ajunge la performanţa de a scrie 7.000 de cuvinte (15 file) pe zi, două romane pe lună.

Călătoreşte mult, din plăcere şi pentru a descoperi cadre romantice pentru descrieri. Are predilecţie pentru

Scoţia, leagănul familiei părinteşti şi ţara de obârşie a prietenului ei, George

Granville, al cincilea duce de Sutherland şi naşul Rainei, care o inspiră în portretizarea multor eroi.

În total, venerabila „doamnă roz” publică circa 723 de cărţi, traduse în 36 de limbi şi vândute în aproape 1 miliard de exemplare.

De altfel, este înscrisă în Cartea Recordurilor – în anul 1983 – pentru cele mai multe cărţi vândute în întreaga lume. În afară de romane, mai publică şi cărţi despre sănătate, frumuseţe, căsătorie, scenarii de film, o operetă, cuvintele cântecului „Cadet Marching Song”.

Înfiinţează şi conduce Asociaţia Naţională pentru Sănătate.

Preocupată aproape obsesiv de frumuseţe şi sănătate, se îndoapă cu medicamente şi manifestă un interes deosebit pentru produsele cosmetice. La mai bine de 90 de ani, se laudă că nu are niciun rid, iar persoanele apropiate confirmă minunea. Totodată, deţine funcţia de vicepreşedinte al Asociaţiei Romancierilor

Sentimentali. Cărţile ei sunt morale şi construite după un anume model: cadru exotic, istoric sau aureolat de mister. Eroinele sunt fecioare blânde, timide, discrete, adesea de origine simplă, frumoase, mândre, cu nume deosebite. Se îndrăgostesc adesea de bărbaţi mai în vârstă, blazaţi, dar întotdeauna aristocraţi. După numeroase aventuri, totul se rezolvă în ultimul capitol şi urmează

Femei Celebre în Secolul xx nunta. Eroina nu intră în pat fără inel pe deget; autoarea interzice amorul înainte de căsătorie.

Mărturiseşte că a ajuns la performanţa de a scrie un roman pe săptămână şi că se roagă mereu lui Dumnezeu să-i dea o nouă intrigă. În anul 1991 este desemnată „Dame of the Order of the

British Empire”. Pe parcursul întregii cariere mai primeşte numeroase alte distincţii.

După ce-şi pierde soţul (la 29 decembrie 1963, din

cauza unei insuficienţe cardiace), trăieşte singură, în lumea personajelor ei. Se stinge din viaţă la vârsta de 98 de ani, după o scurtă boală

(la 21 mai 2000). Conform ultimelor dorinţe, este înmormântată într-un coşciug de carton – pentru a ocroti copacii şi mediul – pe proprietatea sa din Camfield Place. Locul de veci se află la poalele unui stejar plantat de regina Elizabetha I, în anul 1550.

În pofida faptului că a fost adesea ridiculizată – preţul unei glorii întemeiate pe o operă „dulceagă” – Barbara Cartland rămâne o figură unică în istoria scrisului. Răspunsul pe care l-a adresat detractorilor săi o salvează de toate păcatele: „Nu-mi pasă de literatură, ceea ce vreau este să aduc fericire şi visare oamenilor”.

Leni Riefenstahl

CINEASTA CELUI DE-AL TREILEA REICH

Născută în anul 1902, la Berlin, Leni Riefenstahl este fiica unui bogat om de afaceri. De mică, este pasionată de dans.

De altfel îşi începe cariera artistică – prodigioasă – ca dansatoare.

Rivalizează un timp cu tulburătoarea Marlene Dietrich, datorită interesului pe care frumuseţea ei îl suscită în rândul regizorilor şi operatorilor de imagine.

Leni apare pentru prima oară pe ecran la vârsta de 23 de ani.

Cunoaşte un mare succes în filmele lui Arnold Fanck. În anul

1932, devine deja o stea a cinematografiei germane. Îşi înfiinţează propria casă de producţie şi realizează primul lung-metraj, intitulat

„Lumină albastră”.

Impresionată de un discurs al lui Hitler, cineasta îi scrie.

Führerul o invită să vină să-l vadă. În timpul primei lor întâlniri se plimbă braţ la braţ pe o plajă şi vorbesc despre muzică şi cinema. El îi vorbeşte despre misiunea cu care este convins că destinul l-a

Investit. Leni avea să dezvăluie că i-ar fi făcut timide avansuri, pe care le-a respins şi va recunoaşte că i-ar fi devenit amantă, dacă i-ar fi cerut-o. „Ar fi fost inevitabil”, admite Riefenstahl.

În timp ce se află în Spania şi se pregăteşte să turneze

„Tiefland”, Goebbels o recheamă de urgenţă în Germania. Este întâmpinată de Hitler, care-i cere să filmeze Congresul partidului, ce urmează să înceapă peste 15 zile, la Nürnberg. Anul următor, este aleasă din nou să imortalizeze reuniunea partidului. La comanda führerului, turnează „Victoria credinţei” şi „Triumful voinţei”. Între timp, au loc evenimente terifiante: asasinarea majorităţii opozanţilor în „noaptea cuţitelor lungi”, moartea fostului cancelar, Hindenburg.

Congresul este destinat consolidării regimului, iar filmul trebuie să exprime „ordinea, unitatea şi ambiţia mişcării naţional-socialiste”. Leni primeşte importante mijloace tehnice şi talentul ei unic dă roade. Graţie peliculei-document istoria păstrează scene ale reuniunilor naziste.

La patru ani de la Jocurile Olimpice de la Los Angeles.

Berlinul organizează Olimpiada de vară, prilej pentru Hitler de a-şi ridica prestigiul personal şi al Reich-ului, de a glorifica puterea

Germaniei.

Leni Riefenstahl primeşte mulţi bani şi impresionante mijloace tehnice – 35 de operatori, camere automate de filmare care să urmărească atleţii, avioane ce survolează stadioanele, pentru a realiza un film memorabil. Alcătuieşte o echipă puternică şi dă dovadă de o ingeniozitate uluitoare în luarea unor planuri inedite. Ea însăşi realizează montajul, după mai mult de 500 de ore de filmare. Rezultatul: un imn grandios închinat muncii şi tinereţii. Sunt surprinse bucuriile şi necazurile sportivilor şi scene impresionante, cum ar fi deschiderea jocurilor,

odată cu emoţionanta apariţie, într-o obscuritate absolută, a purtătorului torţei olimpice. „Olimpia” şi „Zeii stadionului” sunt filme extrem de apreciate în întreaga lume, adevărate capodopere ale cinematografiei. Creativitatea cineastei este de necontestat. Mai târziu, mărturiseşte că a avut deplină libertate în realizarea filmului

„Zeii stadionului” şi subliniază că nu a fost o comandă a lui Hitler.

Doar Goebbels îi ceruse să evite să arate atleţii negri.

Între anii 1937 şi 1940, Riefenstahl refuză să mai accepte alte comenzi de propagandă. Revine la vechiul proiect romantic.

„Tiefland”, pe care îl înfăptuieşte cu dificultate. Goebbels nu o iartă pentru îndrăzneala de a respinge „ordinele” Reich-ului. Dar înfrângerile abia încep. În timpul războiului, fuge în Austria.

Femei Celebre în Secolul xx pentru a scăpa de bombardamentele aliaţilor. În anul 1945, după căderea celui de-al treilea Reich, este arestată în mai multe rânduri de americani şi francezi, sub acuzaţia de propagandă nazistă.

„N-am făcut niciodată filme politice sau de propagandă. M-am mulţumit să fiu un simplu martor, să fac reportaj, cinema real”, se apără ea. Este eliberată, după trei ani de detenţie. Începând din anul 1949, încearcă să se reabiliteze şi să recupereze negativele filmelor. Lucrează împreună cu scriitorul Jean Cocteau, pe baza unui scenariu despre viaţa lui Voltaire.

Peste ani, îşi petrece luni de zile în Africa. Surprinde imagini ale indigenilor din Sudan, Nubia şi insulele Seychelles, „în superba şi insolenta lor nuditate”. Dintotdeauna, Leni a fost fascinată de corpurile frumoase. Supărată că este împiedicată să realizeze un documentar de ficţiune despre traficul de sclavi, abandonează filmul şi se dedică fotografiei. Realizează numeroase reportaje în Kenya, Uganda şi Sudan.

În anul 1983, publică o carte autobiografică de peste

1.000

De pagini, în care declară că nu regretă gesturile şi faptele vieţii sale agitate. Nu regretă nimic din ceea ce a spus sau a realizat în perioada celui de-al treilea Reich. Consideră că nu i se poate reproşa nimic în plan moral, etic, naţional şi chiar antisemit. Şi totuşi, cu ocazia Târgului de carte de la Frankfurt, afirmă că regretă ziua în care l-a cunoscut pe Fiitler. În luna octombrie, 2000, apare în librării biografia în imagini „Leni Riefenstahl – cinci vieţi”.

Opera ei este admirată de întreaga lume, din generaţie în generaţie, în pofida interferenţelor politice.

La venerabila vârstă de 98 de ani, „logodnica lui Hitler” – cum a fost adesea supranumită – locuieşte la München şi se bucură încă de o sănătate de fier. Face scufundări submarine pentru a desluşi tainele adâncurilor. În luna februarie, anul 2000, a scăpat ca prin minune dintr-un accident de elicopter.

Greta Garbo

„DIVINA” ECRANULUI

Pe numele adevărat Lovise Gustafson, Greta Garbo s-a născut la 18 septembrie 1905 – către ora 21.00 – în capitala Suediei

(Stockholm). Cea care avea să fie denumită „Divina” are strămoşi

Anna Avram

Ţărani. Tatăl său este muncitor. Jj încă de mică, se comportă ciudat; îi place să se retragă într-un I

Colţ să viseze. La vârsta de numai.14 ani, îşi pierde tatăl şi este nevoită să renunţe la şcoală, ca să se angajeze ajutor de bărbier.

Lucrează apoi ca vânzătoare într-un magazin ce o foloseşte pe post de model pentru reclamele din ziare. Ţărăncuţă grăsuţă şi necultivată, la acea vreme nu are aspiraţii de actriţă. Însă destinul face să apară într-un scurt film publicitar şi să fie remarcată de regizorul de comedie Eric Petschler, care îi oferă un rolişor în

„Peter vagabondul”, în anul 1920. Încurajată de

această reuşită, solicită şi obţine o bursă la şcoala suedeză de dramă. Urmează cursurile Conservatorului de Artă din Stockholm şi mai obţine f două mici roluri în filme. I

În anul 1923, la vârsta de 17 ani, devenită frumoasă şi

Fascinantă, este descoperită de regizorul suedez Mauritz Stiller. J

Este primul şi singurul bărbat pe care îl iubeşte cu disperare. Din;

Păcate, dragostea rămâne neîmpărtăşită, fiindcă el nu este atras de femei. Are însă o deosebită grijă faţă de tânăra actriţă, pe care

O botează „Garbo” – cuvânt care în limba suedeză înseamnă I

„Drăcuşor” sau „spijiduş”, iar în limba spaniolă „drăguţ”.

„Graţios”, „elegant”. În anul 1923, Mauritz o distribuie în rolul!

Principal din celebrul „Legenda lui Gösta Berling” („Gösta f

Berling”). Se poate spune că Greta Garbo, supranumită „Sfinxul! suedez”, este opera acestui regizor genial, a cărui dispariţie timpurie va nimici sufletul creaţiei sale. I

Actriţa primeşte, apoi, rolul principal din „Uliţa durerii”!

Film turnat de Pabst, la Berlin. În timpul turnării, Stiller se!

Deplasează în capitala Germaniei şi repetă în fiecare seară cu ea

Scenele pentru a doua zi. În anul 1925, realizează împreună „Die

Freudlosse Gasse”, film de succes care le aduce amândurora contracte de colaborare cu faimoasa companie cinematografică

Metro Golwin Mayer.

Prima producţie americană în care Garbo este distribuită se numeşte „Torentul” („The Torrent”) – în anul

1925. În anii ’30, joacă în primul film vorbit, „Anna Christie”, care îi aduce o nominalizare la premiul Oscar pentru „cea mai bună actriţă”.

Vocea sa, cu timbru special, o ajută să supravieţuiască sonorului, a cărui descoperire năruie cariera unor staruri ale filmului mut.

Obţine mari succese în filme ca: „Grand Hotel”, „Mata Hari”.

(1931), „Anna Karenina” (1935) – considerată de unii vârful carierei ei – „Ninotchka” (1931), care îi prezintă potenţialul

Femei Celebre în Secolul xx comic. Ultimul său film este tot o comedie, intitulată „Femeia cu două feţe” („Two – Faceţi Woman” – în anul 1941).

Greta a fost mereu nemulţumită de rolurile care i s-au încredinţat şi a tânjit după personaje de talia Ioanei d’Arc. Singurul rol care s-a apropiat de dorinţele ei a fost regina Cristina.

După cel de-al doilea război mondial, simte că lumea s-a schimbat atât de mult, încât trebuie să se retragă pentru totdeauna din faţa camerelor de luat vederi. Abandonează Hollywood-ul şi se mută la New York. De altfel, „Divina” a trăit întotdeauna retrasă. Fugea de admiratori, ura mulţimile, ascunsă mereu după ochelari groşi şi negri. Izolată în spatele zidurilor înalte ale proprietăţilor sale, nu dădea niciodată interviuri, nu semna autografe şi nu răspundea la scrisorile fanilor. Nu asista la premierele propriilor filme, nu participa la petrecerile de la

Hollywood. Nu dădea nimănui numărul de telefon şi însuşi directorul companiei Metro Goldwin Mayer trebuia să ceară audienţă secretarului ei pentru a-i putea vorbi. A avut foarte puţini prieteni, legături amoroase scurte şi nu s-a măritat niciodată. A fost logodită cu actorul John Gilbert, pe care l-a cunoscut în timp ce turnau împreună în „Carnea şi diavolul” şi pe care l-a părăsit cu câteva zile înainte de nuntă. Pentru a o uita, el se însoară cu actriţa Ina Claire, mariaj ce naufragiază în alcool şi indiferenţă.

Din păcate, Gilbert mai suferă un abandon dureros: i se închid porţile Hollywood-ului odată cu descoperirea sonorului, din cauza defectelor de dicţie, imposibil de retuşat. Se refugiază în băutură şi viaţă desfrânată, vicii care îl ucid la numai 38 de ani.

În dragoste, „Sfinxul suedez” a rămas întotdeauna pasiv.

A iubit o singură dată şi bine, pe Stiller. Odată cu pierderea lui, şi-a pierdut şi pofta de viaţă: „Nu-mi găsesc niciun loc unde să trăiesc. Sunt ca o corabie în derivă”. Era o fiinţă timidă, pudică, ciudată, când veselă şi glumeaţă, când melancolică şi cu privirea rătăcită.

La vârsta de 36 de ani, în plină glorie, se retrage pentru totdeauna într-o lume a misterului. Respingerea publicităţii îi face o şi mai mare reclamă. Filmele ei au un loc aparte în istoria cinematografiei şi sunt considerate comori nepreţuite ale celei de-a şaptea arte.

Până la sfârşitul vieţii, Greta Garbo se ocupă de grădinărit, îşi petrece tot timpul printre flori şi legume. În anul 1954, i se acordă un premiu Oscar special pentru întreaga carieră. Îşi scrie

Anna Avram

Biografia în anul 1990, an în care, la 15 aprilie, părăseşte scena vieţii. Se stinge discret, la New York, la vârsta de 84 de ani, dar rămâne o mare stea a ecranului, care nu va apune niciodată.

Joséphine Baker

UNA DINTRE CELE MAI SENZUALE

ARTISTE DIN TOATE TIMPURILE

Duminică dimineaţa, la 3 iunie 1906, în Saint-Louis, Missouri

(SUA), Carrie McDonald aduce pe lume o fetiţă. Micuţa

Joséphine se naşte dintru început orfană de tată, căci familia lui Eddie

Garson – un alb de origine spaniolă – nu acceptă să se însoare cu o

„Black doll”. Mama ei se mărită cu un bărbat de

culoare – Arthur

Martin – care o creşte ca şi cum ar fi copilul său. Între timp, familia nevoiaşă se mai pricopseşte cu trei copii: Richard, Margaret şi Willie-Mae.

Poreclită Tumpie, viitoarea artistă are parte de o copilărie mai mult decât nefericită. Este nevoită să doarmă în cutii de carton sau să caute prin gunoaie după hrană. În cel mai bun caz, locuieşte împreună cu părinţii şi fraţii într-o singură încăpere din scânduri, şubrezită, cu pereţii căptuşiţi de ziare şi reviste, ca să nu intre frigul.

La vârsta de opt ani, Carrie, care n-o iubeşte deloc, o angajează servitoare la o femeie albă. Aici, munceşte între orele

5.00 şi 8.00, după care pleacă la şcoală. Când se întoarce de la cursuri, este pusă din nou la treburi şi doarme în pivniţă, împreună cu câinele, singurul care îi acordă puţină căldură. „Doamna” o bate la pielea goală, ca să nu-i „uzeze” hainele. Ca pedeapsă, pentru că sparge nişte farfurii, îi opăreşte mâinile. Nimicită de dureri, copila se roagă să moară şi are o viziune stranie: dintr-un nor alb, Dumnezeu îi pune o stea pe frunte... Este dusă la spital şi, în cele din urmă, salvată. Dar calvarul nu se sfârşeşte. Ajunge la altă familie. De astă dată, femeia se poartă omeneşte, însă soţul ei i se furişează în pat. Din nou şoc, disperare şi iar... Salvare.

De mică, Joséphine joacă teatru improvizat. Are în sânge gustul pentru dans şi ţopăie tot timpul. Mai are putere să danseze, deşi trece prin experienţe înfiorătoare. După mai bine de un

Femei Celebre în Secolul xx deceniu de cercetări, biograful Emmanuel Bonini descoperă că mamă-sa a pus-o să se prostitueze de la vârsta de 13 ani, secret pe care artista nu-l va dezvălui niciodată. Ce-i drept, devenită celebră, recunoaşte sub formă de glumă: „Dacă amanţii mei şi-ar da mâna, ar forma un lanţ de mai mulţi kilometri”.

În vara anului 1917, asistă la scene de o cruzime fără margini.

Un bătrân de culoare este asasinat în bătaie de un alb, sub ochii ei, şoc care o vindecă de frică pentru toată viaţa. Înainte de a împlini 14 ani, pleacă de acasă şi se angajează chelneriţă. Nu după multă vreme, se mărită cu Willie Wells. Dar căsnicia nu durează. Divorţează şi se întoarce la slujbă. Se alătură grupului

Jones Family, însă succesul e departe.

Ambiţioasă, Tumpie cere o întrevedere cu directorul de la

Booker Washington Theatre, care – surprinzător – o angajează să danseze şi, astfel, îşi face debutul pe scenă. Pleacă din oraşul natal împreună cu teatrul, cu o singură rochie şi o singură pereche de pantofi în bagaje. Poreclită „fetiţa care se uită zbanghiu”, devine vedeta celei de-a doua trupe în care intră. La Boston, obţine primul mare succes şi începe să trimită bani familiei. I se propune să cânte la „Plantation”, un cabaret de pe Boradway.

În anul 1920, se mărită cu Willie Baker şi adoptă numele lui pentru scenă. Primeşte o ofertă să danseze la Paris, în „Revista

Neagră”. În Franţa, o aşteaptă triumful. În anii ’30, efectuează turnee în Europa. Înregistrează cântece la Columbia Records şi joacă în două filme, „Zou-Zou” şi „Prinţesa Tam-Tam”.

Parisul este primul loc din lume unde se simte bine. Devine celebră centura ei de banane pe care o poartă la Folies Bergères.

Îl cunoaşte pe contele Pepito Abaţino, care devine managerul ei exclusiv. Pentru prima oară nu se mai simte singură. El se ocupă de toate şi o convinge să-şi deschidă propriul cabaret.

Supertiţioasă, Joséphine pretinde ca titlurile revistelor în care joacă să fie compuse strict din 13 litere!

În cadrul unui turneu european de succes, evoluează şi în

România, la Bucureşti, pe scena Teatrului „Cărăbuş”. La Budapesta, un admirator ciudat se sinucide pentru ea.

Lansează moda unghiilor aurii. Apar rochii, pantofi şi

furouri

Baker. Lansează conga, inspirată după un dans pe care sclavii îl improvizau după încheierea muncii. Lauri, lauri şi iar lauri. În anul

1935, se întoarce acasă, încercând să reediteze succesul din „Ţara cocoşului galic”. Însă publicul american nu se dovedeşte pregătit pentru stilul şi culoarea ei. Gloria şi eşecurile sting dragostea dintre

Anna Avram

Joséphine şi Pepito, care în scurt timp moare de cancer.

Artista divorţează de Willie Baker şi se întoarce în Franţa.

Îl cunoaşte pe Jean Lion – evreu de origine – care, fără prejudecăţi, o cere de nevastă, în anul 1937. Treptat, după ce pierde un copil, se înstrăinează de soţ. După doi ani, trece printr-un nou divorţ. În timpul războiului, dă o mână de ajutor Franţei, ţara sa de adopţie.

Sublocotenent al Forţelor Aeriene Franceze, serveşte Crucea

Roşie şi devine membră activă a rezistenţei franceze, agent de informaţii, sub acoperirea carierei de vedetă, servicii pentru care primeşte mai multe distincţii, inclusiv Legiunea de Onoare, acordată de Charles de Gaulle.

Se îndrăgosteşte de Jo Bouillon, un şef de orchestră cu care se mărită în anul 1947. Rămâne însărcinată, dar pierde din nou sarcina. Ciclic, se luptă cu moartea; diagnosticul: ocluzie intestinală, septicemie.

În anul 1948, se întoarce în SUA, unde duce o luptă înverşunată împotriva discriminării rasiale şi pierde contracte avantajoase din cauza ambiţiilor sale. Şase ani mai târziu, revine în Franţa, hotărâtă să întemeieze o familie multirasială, prin adoptarea de copii din întreaga lume. Construieşte satul mondial „Milandes”, o adevărată

„Împărăţie a fraternităţii”. Primii doi copii vin din Orient, de la un orfelinat din Tokyo. Mamele lor sunt asiatice şi taţii americani. Celelalte odrasle provin din: Finlanda, un negrişor din Columbia, Canada, un mic evreu

„pescuit” de la Paris – „simbol esenţial” pentru „familia curcubeului” – doi sugari din Algeria, un copilaş din Coasta de

Fildeş, cel mai negru din tot „tribul”, un pui de indian din Venezuela, un copil descoperit în gunoaiele Parisului, alţi trei africani.

Din cauza greutăţilor financiare şi a incompatibilităţii dintre două autorităţi sub acelaşi acoperiş, se pune problema divorţului de

Jo. „Milandes” este în pericol de a fi vândut la licitaţie, din pricina datoriilor. Brigitte Bardot intervine la timp. Obţine ajutor prin intermediul televiziunii şi vânzarea nu mai are loc. Însă Joséphine este internată de urgenţă, după o criză cardiacă. Până la sfârşitul vieţii, duce o bătălie cruntă pentru „Milandes”. Dar nu reuşeşte să transforme în realitate visul de a crea Colegiul Fraternităţii.

În plan artistic, revine în triumf la Olympia. Urcă din nou pe o scenă de cabaret, graţie lui Jean Claude Brialy. La 63 de ani, obţine un mare succes la Monaco. Prinţesa Grace o sprijină până în cea din urmă clipă. Cinci ani mai târziu, triumfă la Carnegie

Hali. Dansează din nou uluitor la Monte Carlo şi apoi îşi ia revanşa asupra Parisului, care începuse s-o uite.

Femei Celebre în Secolul xx în anul 1973, se mărită cu artistul american Robert Brady.

Dar nu se înfruptă multă vreme din dulceaţa marilor succese. La două zile după o evoluţie strălucitoare la Bobino, joi 10 aprilie

1975, intră în comă. Sâmbătă, la ora 17.30, depune armele şi este înmormântată în cimitirul din Monaco.

Răsărită din gunoaiele Americii, steaua cu numele Tumpie a reuşit prin forţe proprii să se ridice şi să strălucească etern pe cerul gloriei mondiale. A conversat cu regina Angliei, cu de

Gaulle, Fidel Castro şi Mussolini şi a fost prietenă cu prinţesa

Grace Kelly.

Katharine Hepburn

27 de ANI CU UN BĂRBAT CARE NU I-A PUTUT FI MIRE

Katharine Ffoughton Hepburn a văzut lumina zilei la 12

Noiembrie 1907, la Hartford, Connecticut. Era al doilea dintre cei cinci copii ai Marthei Houghton, o înverşunată militantă pentru drepturile femeilor, şi ai unui apreciat chirurg.

Thomas Hepburn.

Încă de mică, Katharine este atrasă de teatru. La vârsta de opt ani, dramatizează „Uncie Tom's Cabin", pe care o pune în scenă împreună micii parteneri de joacă în „teatrul" pe care tatăl ei îl construieşte în fundul curţii.

Urmează cursurile Şcolii Oxford pentru fete din Hartford şi apoi studiază filosofia la Colegiul Bryn Maur din Philadelphia.

Nu excelează la carte. Are puţini prieteni şi un comportament straniu. În această perioadă se hotărăşte să devină actriţă. La două zile după absolvirea colegiului, în ciuda obiecţiilor tatălui, debutează pe scenă sub pseudonimul K. Burns. Efectuează un turneu pe Coasta de Est a Americii, împreună cu o companie teatrală din Baltimore.

Simte o atracţie irezistibilă pentru cinema. După o încercare la Paramount, semnează un contract cu RKO Pictures. Regizorul

George Cukor o distribuie în „Motiv de divorţ" (în anul 1932), film datorită căruia „păşeşte" cu dreptul pe marele ecran. Departe de a se înscrie în standardele fizice pretinse de Hollywood, este nevoită să muncească pe brânci. O aşteaptă o strălucită carieră în lumea celei de-a şaptea arte, încununată cu nu mai puţin de

Anna Avram

Patru premii Oscar – record greu de egalat – pentru evoluţiile de excepţie din „Morning Glory" (1933), „Ghici cine vine la cină?"

(1967), „Leul în iarnă" (1968) şi „On Golden Pond"

(1981).

Viaţa sa privată este de asemenea de excepţie. Timp de 27

De ani, trăieşte o unică poveste de dragoste cu Spencer Tracy, deşi destinul nu le îngăduie să devină soţ şi soţie.

Katharine îl cunoaşte pe Spencer la vârsta de 33 de ani. Este deja căsătorită, cu Ludlow Smith, un fost coleg de faculta-te, care va rămâne ani de-a rândul cel mai bun prieten al său (şi după divorţ).

A mai avut legături pasagere cu propriul manager şi cu Howard

Hughes. Însă inima o dăruieşte numai lui Tracy, un bărbat însurat şi tată a doi copii. Irlandez şi totodată catolic, căsătorit de timpuriu cu o colegă de trupă, el avusese un şoc când s-a dovedit că fiul era surdo-mut. Şi-a revenit cu greu, după ce i s-a născut o fetiţă normală.

Catolic habotnic, îi spune de la bun început lui Katie că nu poate accepta un divorţ, chiar dacă la un moment dat se separă de soţie.

Femeie foarte puternică, Hepburn acceptă rolul de „eternă soţie din umbră”.

Iubirea nu cunoaşte legi sau bariere: cei doi amanţi îşi construiesc o casă a sufletelor, unde trăiesc în secret, fără să se arate vreodată în public împreună. Toată lumea ştie, însă nimeni nu scoate nicio vorbă, din respect pentru carierele lor. Locuiesc separat, pentru a-şi feri cât mai bine legătura adulterină de ochii lumii şi de presa de scandal.

În ciuda faptului că nu este oficializată, relaţia Hepburn-Tracy este perfectă. „Spence este pentru mine tatăl meu, soţul meu şi fiul meu”, spune actriţa, care se dedică bărbatului vieţii, totodată partener în numeroase filme de succes.

Înainte cu câteva luni de a muri, actorul acceptă să locuiască împreună, dar şi atunci în camere separate. Katie îşi îngrijeşte iubitul cu devotament până în ultima clipă a vieţii. Spencer moare subit, la 10 iunie 1967, în „căsuţa” lor.

Sacrificiile actriţei sunt de-a dreptul inimaginabile. Nu participă nici măcar la înmormântare, pentru a lăsa locul soţiei oficiale. Dă dovadă de demnitate şi de nobleţe şi nu povesteşte nimic despre omul iubit.

Mulţumită că a atins adesea superlativul pe parcursul carierei.

Katharine Hepburn – una dintre cele mai nonconformiste şi mai încăpăţânate actriţe ale Hollywood-ului – se retrage în locuinţa sa din Connecticut. Apare pentru ultima oară pe ecran în filmul „Love

Affaire”, în anul 1994.

Femei Celebre în Secolul xx

Simone de Beauvoir

DESCOPERĂ „AL DOILEA SEX”.

Discipol şi prietenă a filosofului şi scriitorului Jean Paul Sartre, feministă ardentă, Simone de Beauvoir s-a născut în anul

1908, la Paris, într-o familie burgheză. După ce absolvă cursurile

Şcolii normale superioare, devine studentă la Sorbona. Aici îl cunoaşte pe Jean Paul Sartre. Se îndrăgostesc unul de celălalt, de la prima vedere. Predau amândoi la catedră, timp de 15 ani, până ce Sartre publică „L'Etre et le Neant”, care va deveni manifestul existenţialiştilor, iar Simone debutează cu romanul „L'invitee”.

Cartea ei este primită favorabil de către public. Criticii o încurajează să-şi abandoneze postul de profesor.

Numele Jean Paul Sartre şi Simone de Beauvoir devin inseparabile. Înfiinţează revista „Temps modernes”, al cărei obiectiv este să publice literatură angajată. Pe parcursul a mai mult de 30 de ani, cuplul, care îşi reproşează că nu a presimţit şi nu a combătut pericolele nazismului, promovează lupta pentru libertate. Amândoi resping cu vehemenţă normele familiale de tip burghez: căsătorie, copii, cămin şi chiar viaţă comună. Îşi permit aventuri colaterale – chiar safice, în cazul ei – totul în transparenţă şi respect.

În anul 1949, Simone publică o operă monumentală de mai mult de o mie de pagini, intitulată „Le Deuxième Sexe” („Al doilea sex”), care provoacă un mare scandal în epocă (pe măsura succesului său). În vara anului 1948, revista „Temps modernes”.

Publică deja fragmente din lucrare, încă neterminată la acea vreme. Îndată, scriitoarea primeşte numeroase scrisori atât de la admiratoare, cât şi de la detractori. Este acostată pe stradă de bărbaţi ce îi reproşează că le dezvăluie miturile şi trucurile pe care le folosesc pentru cucerirea femeilor.

Mediile catolice sunt ofensate de analiza sexualităţii feminine, iar comuniştii cataloghează cartea drept „reacţionară”. În pofida tuturor protestelor şi a vâlvei pe care o produce, un an mai târziu, „Le Deuxième Sexe” este reeditată. Tirajul de 20.000 de exemplare se epuizează din prima săptămână. Cartea este din nou criticată de presa conservatoare şi puţin lipseşte să nu fie interzisă pentru obscenitate.

Abia în anul 1968, „Le Deuxième Sexe” – lucrare care

Anna Avram

Condamnă oprimarea femeilor de către bărbaţi – devine textul de referinţă al eliberării femeilor. Inspiră multe generaţii de reprezentante ale sexului frumos din întreaga lume în lupta pentru egalitatea dintre sexe.

Romancieră, eseistă şi jurnalistă, Simone de Bouvoir publică numeroase alte lucrări şi articole. În anul 1954, obţine premiul

„Gouncourt” pentru romanul „Mandarinii”, o cronică a iluziilor şi deziluziilor intelectualilor de stânga, după război. Între anii 1958

Şi 1963, redactează cele trei volume din „Memorii”, care se bucură de un mare succes.

Şapte ani mai târziu, militantele din Mişcarea pentru Eliberarea

Femeilor îi cer să lupte împreună pentru legalizarea avortului.

Romanciera acceptă. Semnează alături de 343 de

femei care declară că au la activ întreruperi de sarcină clandestine, riscând să fie închisă. În realitate, Simone de Beauvoir nu a avortat niciodată.

Mereu neobosită, participă la zeci de reuniuni şi colaborează la mai multe reviste. Se întreţine cu liderele feminismului american.

Începând din anul 1974, conduce Liga Franceză pentru

Drepturile Femeilor şi denunţă discriminarea exercitată în sfera muncii. Îşi propune să scrie o lucrare în completarea cărţii „Le

Deuxième Sexe”, în care să prezinte o analiză economică a condiţiei femeilor şi să arate că autonomia financiară este primul pas – indispensabil – spre libertate.

Din păcate, se stinge din viaţă în anul 1986, iar numeroasele preocupări nu i-au lăsat timp pentru a-şi împlini acest vis. „Femei, îi datoraţi totul”, exclamă Elizabeth Badinter la înmormântarea atât de admiratei şi contestate scriitoare, la 19 aprilie, în cimitirul

Montparnasse.

Maica Tereza

CĂLUGĂRIŢA LAUREATĂ CU PREMIUL NOBEL

Maica Tereza, pe numele laic Agnes Gonxha Bojaxhiu, s-a născut la 27 august 1910, la Skopje (Iugoslavia) – astăzi

Macedonia. Părinţii ei, Nikola şi Dronda, erau albanezi, stabiliţi aici la scurt timp după începutul secolului XIX. Tatăl este coproprietar al unei firme de construcţii şi implicat în mişcarea albaneză pentru independenţă de dinainte de primul război mondial. Din fragedă pruncie, Agnes, cea mai mică dintre cei

Femei Celebre în Secolul xx trei copii ai familiei, este iniţiată în citirea Evangheliilor de către mamă, o femeie foarte evlavioasă.

La vârsta de 18 ani, se hotărăşte să îmbrăţişeze viaţa monahală.

Un prieten iezuit o orientează către Ordinul Surorilor Notredame de Lorette, fondat în Irlanda, în secolul al XVII-

lea. În anul 1928, se îmbarcă spre Dublin, unde studiază aproape un an. Apoi, este trimisă la mănăstirea Loretto din Darjeeling (India), pentru a-şi efectua noviciatul. La 24 mai 1931, îşi ia numele Tereza, în onoarea

Sfintei Tereza de Ávila, o călugăriţă spaniolă din secolul al XVI-lea. Din anul 1929, până în anul 1946, predă geografia şi catehismul la Colegiul Sfânta Maria din Calcutta, şcoală rezervată tinerelor indiene din castele înalte.

La acea vreme, străzile oraşului indian sunt înţesate de cerşetori, leproşi şi oameni fără locuinţă. Copiii nedoriţi sunt lăsaţi să moară pe trotuare şi în lăzile de gunoi. Marcată de acest peisaj mizerabil, tinerei călugăriţe i se pare penibil să se mai ocupe de copiii privilegiaţilor. Cel mai mult o impresionează imaginea unei bătrâne în agonie, aruncată de fiul ei sub gunoaiele unei pubele, în timpul unei călătorii, de la Calcutta la Darjeeling, Maica Tereza simte a doua chemare. Cere permisiunea Vaticanului pentru a se ocupa de cei mai săraci dintre săraci. Până obţine acordul Papei

Pius al XII-lea, care întârzie doi ani, înfiinţează o şcoală a cerului deschis. Nu dispune decât de cinci rupii, însă, providenţa o susţine.

După ce i se comunică acceptul de a trăi ca independentă, îşi ia naţionalitatea indiană şi îmbracă veşmintele care au făcut-o celebră: sari-ul alb cu margini albastre şi o cruce pe umărul stâng.

Timp de trei luni, urmează cursuri medicale la American Medical Missionarie din oraşul indian Patna, după care se întoarce la

Calcutta şi întemeiază congregaţia Surorile Misionare ale Carităţii.

Iniţial, îşi focalizează atenţia asupra copiilor străzii, pe care îi învaţă să citească şi cum să se îngrijească singuri. Prima recrută este o fată din Bengal. Multe dintre călugăriţele care i se alătură sunt foste studente de la Colegiul Sfânta Maria. În afara celor trei jurăminte – sărăcie, castitate, supunere – necesare îmbrăţişării vieţii

monahale – Congregaţia Surorilor Misionare ale Carităţii pretinde încă unul: ajutorarea devotată a tuturor dezmoşteniţilor.

Novicele Maicii Tereza se angajează să se dedice săracilor, fără să accepte recompense materiale în schimb. În anul 1952, obţin permisiunea de la autorităţile din Calcutta de a utiliza o parte din templul abandonat al zeiţei Kali – zeiţa indiană a morţii şi a distrugerii – unde deschid o „casă pentru muribunzi". Surorile

Ar înin a Avram

Misionare culeg toate persoanele în agonie de pe străzi şi le îngrijesc aici, pentru a-şi încheia viaţa în pace şi demnitate.

La jumătatea anilor ’50, Maica Tereza începe să se preocupe de soarta leproşilor. Guvernul indian îi oferă un teren în apropiere de Asasnol, unde congregaţia înfiinţează o leprozerie, numită

Shant Nagar – Oraşul Păcii.

La sfârşitul anilor ’50, Surorile Misionare ale Carităţii înfiinţează şcoli, clinici ambulante, orfelinate şi case de rugăciuni, în anul 1960, în timpul unei călătorii în SUA şi Europa, Maica

Tereza obţine recunoaşterea internaţională. Guvernul indian îi acordă premiul Padmashree, în septembrie 1962. Trei ani mai târziu, suveranul pontif, Paul al VI-lea, plasează congregaţia sub controlul direct al Papalităţii. O autorizează pe Maica Tereza să-şi extindă ordinul în afara Indiei. Deschide centre pentru îngrijirea orbilor, bătrânilor, muribunzilor, şi leprozerii în întreaga lume, inclusiv la Roma. Înfiinţează orfelinate şi şcoli pentru săraci.

Din anul 1963, Surorilor Carităţii li se alătură Fraţii Carităţii, admisă ca o congregaţie pontificală.

În anul 1971, Maica Tereza mai primeşte încă două premii:

Premiul pentru pace – Papa Ioan al XXIII-lea, acordat de sfântul părinte, şi Premiul „Jawaharlal Nehru", pentru înţelegere internaţională, din partea Indiei. În anul 1979, obţine cea mai înaltă distincţie din viaţa ei: Premiul Nobel

pentru pace. Acceptă toate aceste premii în folosul săracilor. Banii primiţi odată cu ele sunt folosiţi pentru centrele dedicate dezmoşteniţilor sorţii. În anul 1988, Misionarele Carităţii descind în Rusia şi deschid o casă pentru bolnavii de SIDA în San Francisco (California, SUA).

Trei ani mai târziu, Maica Tereza se întoarce în Albania, şi deschide o casă la Tirana. Plănuieşte să deschidă astfel de case şi în

China. În anii ’90, 3.000 de călugăriţe care aparţin Misionarelor

Carităţii administrează spitale, orfelinate, şcoli şi leprozerii, în

25 de ţări. Însuşi Papa Ioan Paul al II-lea aduce omagiu eforturilor depuse de Maica Tereza şi îi face o vizită la Calcutta. Din păcate, în ani ’80 şi ’90, ea începe să aibă probleme cu sănătatea. Suferă un atac de cord, în 1983, apoi unul aproape fatal, în 1989.

În august 1996, întreaga lume se roagă pentru salvarea sa.

La 86 de ani, este internată în spital, bolnavă de malarie şi cu insuficienţă cardiacă. Medicii nu se pronunţă asupra şanselor de însănătoşire. Cere să fie dusă acasă, fiindcă Dumnezeu o „va avea în grijă”. Şi, într-adevăr, se reface miraculos. Dar, în noiembrie, acelaşi an, este din nou internată în spital cu probleme cardiace.

Femei Celebre în Secolul xx

Cu toate că este externată după o lună, în fruntea Surorilor

Misionare ale Carităţii este numită sora Nirmala (63 de ani) – în martie 1997. După ce îşi sărbătoreşte împlinirea vârstei de

87 de ani, sufletul nobil al Maicii Tereza se înalţă spre cer, în urma unui atac de cord.

A murit aşa cum a trăit, în sărăcie. Întreaga ei „avere”:

Mătăniile şi sari-ul alb cu margini albastre. Mică, dar energică, a impresionat pe toţi cei care au văzut-o, datorită

ochilor adânci care exprimau inteligenţăşi linişte. Toate recrutele au fost atrase de aura ei de sanctitate. Întrebată ce se va întâmpla cu grupul său după ce va muri, celebra călugăriţă a răspuns cu modestie: „Dumnezeu va da un succesor mai bun şi mai credincios decât mine”.

Pe când trăia încă, în SUA, a fost realizat un serial biografic, căruia i s-a opus. Nu a fost de acord cu scenariul lui Dominique

Lapierre, pe care l-a calificat „prea spectaculos”. „După ce m-am rugat îndelung şi am acordat multă atenţie acestui film, am hotărât să nu-l autorizez”, i-a scris autorului. Scenaristul susţine că ar fi obţinut, totuşi, un acord, în anul 1982, reconfirmat în anul 1988.

Potrivit uneia dintre colaboratoare, Maica Tereza şi-a exprimat pentru prima oară opoziţia faţă de serial în noiembrie 1990.

Interpreta eroinei principale, actriţa Géraldine Chaplin – fiica lui

Charlie Chaplin – nu a fost în asentimentul congregaţiei (considerată nepotrivită pentru rolul principal). Nici după ce a văzut filmul.

Maica Tereza nu şi-a dat acordul pentru a fi difuzat.

În luna iulie 1999, la Calcutta, a început procesul de beatificare a celei mai respectate femei din lume din ultima jumătate a secolului XX. Arhiepiscopul, Henri D. Souza, a primit trei mărturii de miracole săvârşite de Maica Tereza, una din Franţa şi două din SUA. După beatificare, urmează să fie declarată sfântă, şi a patra personalitate canonizată în India.

Eva Braun femeia lui Hitler

Eva Hitler, născută Braun, s-a născut la 6 februarie 1912, la

München (Germania). Părinţii ei, catolici în adevăratul înţeles al cuvântului, se numeau Fritz şi Franziska. Tatăl preda la o şcoală tehnică, iar mama – o fostă campioană de schi – era o

Anna Avram

Femeie energică şi pioasă. Cele trei fete ale lor

primesc o educaţie aleasă, dar severă. Ele urmează cursurile unui pension englez din

Simbach-am-Inn. Zburdalnică, băieţoasă, inteligentă şi silitoare, după cum o descriu profesorii, Eva iubeşte dansul, patinajul, înotul, schiul şi îşi doreşte să ajungă actriţă. La vârsta de 17 ani, se angajează ca vânzătoare la fotograful Heinrich Hoffman din

München, fotoreporter al Agenţiei Associated Press, pentru

Germania.

Adolf Hitler lucrează la ziarul „Volkisher Beobachter". Este directorul politic al publicaţiei Partidului Nazist, a cărei redacţie se află în apropierea magazinului lui Hoffman. Astfel, drumul

Evei se intersectează cu cel al lui, în octombrie 1929. De la prima întâlnire, simt o dorinţă irezistibilă de a se revedea. Viitorul führer trece mereu să-l salute pe amicul Hoffman şi să converseze cu domnişoara Braun, care taie fotografii sau lucrează în camera obscură. Începe s-o invite la spectacole şi relaţia lor evoluează.

La vârsta de 19 ani, fata i se dăruieşte. Îl iubeşte cu adevărat şi-şi doreşte cu disperare s-o ia de soţie.

Înainte de a o cunoaşte, Plitler avusese relaţii amoroase cu femei mai în vârstă. Eva reuşeşte să-i inspire încredere prin docilitatea, discreţia, cinstea şi simţul său artistic. Este o fiinţă apatică, dar are trăsături agreabile: blondă, cu faţa ovală, ochi albaştri şi părul lung… Stabilă, lipsită de originalitate, neajutorată şi puţin sociabilă, tânjeşte după forţa, tenacitatea şi elanul lui. Însă

Hitler îi mărturiseşte că nu-i va deveni niciodată soţie, fiindcă soţia lui nu poate fi decât Germania. Încăpăţânată, fata nu încetează să se gândească la căsătorie. Pentru a-l impresiona, încearcă să se sinucidă. Îşi trage un glonte în gât, dar scapă cu viaţă.

Când este plecat, îi scrie cu conştiinciozitate, convinsă că până la urmă o va cere de nevastă. Vestea că va fi numit cancelar al Reich-ului o nimiceşte: „Îl voi vedea şi mai puţin". Dezinteresul pentru ascensiunea lui este o

mare calitate a Evei. Îndură cu stoicism aventurile bărbatului adorat, căruia îi trec prin pat fel de fel de actriţe şi femei din înalta societate, despre care află din presa străină.

Mânată de gelozie, la 11 martie 1935, se postează în faţa

Hotelului Carlton, unde Hitler trebuia să ia masa împreună cu actriţa Anny Ondra. După vreo trei ore de aşteptare, îşi surprinde idolul în timp ce oferă flori rivalei.

Din cauza englezoaicei Unity Mitford, încearcă să se sinucidă a doua oară. Înghite 34 de somnifere, dar şi de astă dată este

Femei Celebre în Secolul xx salvată. Abia acum führerul înţelege locul pe care îl ocupă în viaţa acestei femei. Devine favorita lui şi începe s-o apere de concurentele care nu încetează s-o rănească.

Fritz Braun reacţionează violent împotriva legăturii lor.

Hitler este nevoit să-i ofere amantei un apartament cu trei camere, unde se mută împreună cu sora ei mai mică. De asemenea, îi mai oferă un Mercedes cu şofer. Foloseşte orice prilej pentru a se apropia de familia amantei, ceea ce se şi înfăptuieşte până la urmă.

Ulterior, o instalează la Berghof – vila sa din Berchtesgaden (Bavaria) – unde nu primeşte nicio îndatorire. Are camera şi salonul ei, cărţi şi reviste de cinema din belşug.

În toţi anii petrecuţi în cercul lui Hitler, Eva nu se arată interesată de politică. Preferă să se distreze, dansează, se joacă uneori cu animale de casă şi vizionează filme romantice. Nu i se permite să participe la discuţiile cu invitaţii oficiali. Însă, în afară de Hitler, numai ea are dreptul să invite la Berghof; este stăpâna neoficială a casei. Spre sfârşitul anului 1935, führerul îşi anunţă intimii că nu mai au voie să-şi aducă doamnele cu ei. Din acest moment, Eva devine unica femeie din viaţa lui. Începe să-l însoţească, însă Hitler nu o prezintă ca iubită.

Când începe declinul regimului, ca orice oglindă

fidelă, Eva îşi pierde buna dispoziţie. De altfel, o sursă din apropierea cuplului susţine că nu ar fi fost niciodată fericită alături de Hitler. N-o lăsa să facă sport, de teamă să nu-şi rupă vreun picior, n-o lăsa să călărească, din motive similare. În plus, domnişoara Braun este obsedată că-l pierde. După atentatul din 20 iulie 1944, îi scrie înnebunită: „Nu mai pot să trăiesc când ştiu că eşti în pericol… De când ne-am întâlnit, mi-am promis să te însoţesc oriunde, chiar şi în moarte. Ştii că nu trăiesc decât să te iubesc pe tine”.

În aprilie 1945, Berlinul asediat agonizează. Hitler o trimite de urgenţă la Berghof. Iniţial, Eva se supune, după care se întoarce să piară lângă omul vieţii ei. Cucerit de curajul şi devotamentul ei, drept recunoştinţă, se hotărăşte să-i împlinească visul cel mai scump. Nunta are loc, la 29 aprilie, în Cancelaria redusă la un buncăr. Participă numai şase invitaţi. În timp ce afară infernul înghite oraşul, führerul şi iubita lui semnează actul de căsătorie.

De emoţie, mireasa scrie Eva B, după care şterge B-ul şi adaugă

Hitler, născută Braun.

Totul este pierdut. Ruşii se află la opt sute de metri. După ceremonie, se serveşte un mic dejun. Eva recomandă unui servitor să-i spună doamna Hitler. Rămâne neclintită în hotărârea ei

Anna Avram

De a-şi însoţi soţul şi dincolo de moarte. „Eu şi soţia mea am hotărât să murim… Dorinţa noastră a fost ca trupurile să ne fie arse…”, sunt ultimele cuvinte ale führerului, care, după toate probabilităţile, se împuşcă. Soţia se otrăveşte cu cianură.

Sunt controversate mărturiile privitoare la modul în care şi-au pus capăt zilelor, dar ipoteza sinuciderii este general admisă.

Totuşi, trupurile lor nu au fost niciodată găsite. Devenită celebră datorită pasiunii ei constante pentru un bărbat, Eva nu a avut niciun fel de influenţă în politică. Nu a avut niciodată aspiraţii intelectuale; singura sa ambiţie

era să devină o nevastă bună.

Nu există nicio probă că relaţia dintre Hitler şi Eva Braun ar fi fost anormală. Unii susţin că, pentru el, ar fi însemnat mai mult relaxare şi viaţă de familie, decât erotism.

Sonja Henie

RKGINA GHEŢII

Cea mai mare patinatoare a tuturor timpurilor, Sonja Henie, s-a născut la 8 aprilie 1912, la Oslo (Norvegia). Tatăl ei, Wilhelm

Henie, născut la Kristiana (astăzi Oslo), în anul 1876, a fost de două ori campion de ciclism. A câştigat medalii la patinaj viteză şi sărituri cu schiurile. Mama Sonjei se numea Selma Nielsen.

Familia Henie este moştenitoarea unei frumoase averi, iar

Wilhelm se dovedeşte un prosper om de afaceri. Are posibilitatea să plătească antrenamentele fiicei, să-i finanţeze călătoriile şi să suporte cheltuielile exorbitante pe care le implică patinajul artistic de amatori. Fetiţa ia lecţii de dans de la vârsta de doi ani. Leif, fratele ei vitreg, o introduce de timpuriu în lumea patinajului.

Câştigă primul campionat la vârsta de numai cinci ani. Este o competiţie pentru copii, care îi deschide porţile spre marea performanţă. Patru ani mai târziu, cucereşte locul întâi la campionatul naţional de patinaj al Norvegiei. După această victorie, părinţii o duc pe continent pentru lecţii aprofundate. O

Antrenează pentru competiţii din ce în ce mai dificile.

În anul 1924, la 11 ani, Sonja concurează la Jocurile

Olimpice de iarnă de la Chamonix. Din păcate cade şi se situează pe ultimul loc, cu toate că unul dintre arbitri o vede – totuşi – pe prima poziţie în clasament.

Un an mai târziu, adjudecă din nou marele premiu al campionatului norvegian. Devine campioană mondială la Oslo, în iarna

1926 – 1927, la vârsta de numai 14 ani. Este cea mai

tânără concurentă care câştigă această importantă competiţie. De altfel, Sonja devine de zece ori consecutiv campioană mondială în perioada 1927

1937 (Londra, 1928, Budapesta, 1929, New York, 1930, Berlin.

1931, Montreal, 1932 etc) – perioadă în care domină toate concursurile de patinaj artistic (de şase ori campioană europeană, la St. Moritz, în 1931, Paris, în 1932...) – record neegalat încă.

În anul 1928, cucereşte pentru prima oară medalia de aur în proba individuală la Jocurile Olimpice de iarnă de la St. Morritz. Repetă performanţa la Olimpiadele din 1932 (Lake Placid) şi 1936 (la

Garmish-Partenkirchen, Germania).

Doi ani mai târziu, efectuează un turneu triumfal în SUA, care o ajută să atragă atenţia întregii lumi. O bună jucătoare de tenis – locul trei în Norvegia – excelentă înotătoare, bună dansatoare şi îndrăzneaţă călăreaţă, faimoasa patinatoare primeşte o medalie din partea guvernului suedez pentru „multilateralitate şi realizări în sport”. În august 1932, ocupă locul doi la cursa de automobile de la Stockholm (Suedia). În acelaşi an, la Milano, este denumită „Pavlova gheţii”, datorită măiestriei prin care combină dansul cu figurile de patinaj. Prezintă un număr integral de balet pe gheaţă, intitulat „numărul de lebădă al Sonjei”. În martie 1936, după ce cucereşte a treia medalie la Olimpiada de iarnă, devine profesionistă. Semnează un contract cu Arthur M.

Wirtz, care organizează un spectacol la Madison Square Garden, devenit itinerant în cadrul unui turneu naţional de succes. Tatăl

Sonjei aranjează ca punctul culminant să fie atins la Polar Palace de la Flollywood. Cu această ocazie, toate starurile şi toţi producătorii din cetatea filmului o remarcă. Semnează un contract pe cinci ani cu 20th Century Fox – primul contract îi aduce

100.000 de dolari, şi un contract pentru cinci filme, fabuloasa sumă de 25 milioane de dolari. Picioarele îi sunt

asigurate pentru

375.000 de dolari. La 4 iulie 1940, se mărită cu Dan Topping.

Triumfă încă de la primul ei film de la Hollywood, intitulat „One înin a Million” („Prinţesa patinajului”). Se situează pe locul opt la box-office, în anul 1937 şi pe locul doi, anul următor, pentru

„Floarea de gheaţă”; „respectiv „Debarcarea fericită”. Apoi, cota sa începe să scadă. În anul 1941, primeşte cetăţenie americană.

Al cincilea film, „Serenadă în Valea Soarelui”, este o nouă lovitură. Datorită abundenţei de încasări, 20th Century Fox îi

Anna Avram

Reînnoieşte contractul. Ultimele filme îi aduc bani, însă sunt departe de a fi mari reuşite. În ianuarie 1946, divorţează de Topping.

Anul următor, mai mult de 15 milioane de oameni plătesc peste 25.000.000 de dolari pentru a o vedea în revistele pe gheaţă de la Hollywood. Devine una dintre cele mai bogate femei de pe pământ. Ultimul ei film, „Contesa de Monte-Cristo”, este lansat în anul 1948, după mai mulţi ani de turnare.

Sonja se mărită a doua oară cu Winthrop Gardiner Jr., la 15

Septembrie 1949. Încheie un contract cu Arthur Wirtz, un an mai târziu, pentru a evolua în reviste pe gheată. Începând din 1951, realizează, ea însăşi, ajutată de prieteni, „Hollywood Ice Revue”.

(„Revista pe gheaţă de la IIollywood”). Devenite producţii proprii, spectacolele pe gheaţă se dovedesc adevărate dezastre financiare în anii 1951, 1952 şi 1953, eclipsate de cele ale lui Wirtz, care o înlocuieşte cu Barbara Ann Scott.

Abia acum marea vedetă înţelege importanţa unui manager bun. În primăvara anului 1953, este cu moralul zdrobit. Disperată, îşi prezintă show-urile în micile oraşe canadiene. Semnează o înţelegere cu Morris Chalfen, care

se angajaează să-i ducă trupa în Europa, în oraşe care încă o mai iubesc – ca în anii ’30.

Turneul european reuşeşte, însă turneul din America de Sud

(din anii următori) este o adevărată catastrofă. Sonja începe să se gândească la retragere. Divorţează de Winthrop Gardiner Jr., în aprilie 1956, şi se mărită cu armatorul norvegian Niels Onstad, la

6 iunie 1956. Încearcă să realizeze împreună un film, intitulat

„Hello London” (turnat în anii 1958 – 1959).

Sonja moare de leucenue, la 12 octombrie 1969, într-un avion care se îndreaptă spre Oslo, la vârsta de numai 57 de ani. În momentele cele mai grele, i-a avut alături pe Leif, împreună cu cei trei copii ai lui, şi pe Niels. Prin testament, lasă întreaga avere fundaţiei „Sonja Henie, Neils Onstad” şi centrului de artă modernă de la Blommenholm, care-i găzduieşte trofeele şi medaliile din întreaga carieră (şi în apropierea căruia este înmormântată). În ultimi ani de viaţă devenise o mare colecţionară de artă modernă.

Fratele ei vitreg este autorul unei biografii în care prezintă cu sinceritate suişurile şi coborâşurile unei mari campioane. „Ca orice fiinţă omenească, nu a fost în totalitate bună, nici în totalitate rea, ci unică”, spune el. Rămâne înscrisă în istoria patinajului nu numai datorită performanţelor de neegalat, ci şi pentru faptul că a transformat exerciţiile monotone în adevărate numere spectaculoase pe gheaţă.

Femei Celebre în Secolul xx

Marguerite Duras

CEA MAI MARE SCRIITOARE FRANCEZĂ A SECOLULUI XX

Scriitoarea şi cineasta franceză Marguerite Duras s-a născut în anul 1914, cu câteva zile înainte de izbucnirea celui de-al doilea război mondial, Ia Gia Dinh, o suburbie a Saigonului (astăzi

Ho Şi Min), în Vietnam. Tatăl ei, Henry Donnadieu –

patronim care nu-i va plăcea şi pe care îl va înlocui cu numele unui sat din sud-estul Franţei, din care este originară familia paternă – preda matematică. Mama, Marie Legrand – o importantă eroină a operei durasiene – era de asemenea profesoară. Rămasă văduvă de timpuriu, dădea lecţii de franceză şi de pian, pentru a-şi creşte cei trei copii.

Marguerite îşi petrece copilăria şi adolescenţa în Indochina.

Într-o zi, va dezvălui „sublima poveste de dragoste” pe care a trăit-o împreună cu „Amantul”, un chinez tânăr şi bogat, devenit eroul celui mai mare succes literar al ei. Laure Adler, autoarea celei mai recente – şi a celei mai apropiate de adevăr, potrivit specialiştilor – biografii a scriitoarei şi cineastei, afirmă că nu ar fi fost vorba de o poveste de dragoste şi că mama şi-ar fi „vândut”.

Fiica „Amantului”. Nu pentru că ea ar fi avut nevoie de bani, ci pentru unul dintre fiii săi, care se droga.

În anul 1932, la vârsta de 17 ani, Duras soseşte în Franţa pentru studii. Urmează Facultatea de drept la Sorbona. După ce îşi ia licenţa, capătă un post la Ministerul Coloniilor.

Şapte ani mai târziu, se mărită cu poetul Robert Antelme. În

1941, naşte un copil mort. În timpul celui de-al doilea război mondial, se înregimentează în Rezistenţa Franceză. Soţul său, membru al grupului de rezistenţă Richelieu, condus de François

Mitterand, este capturat de Gestapo.

Biografa Laure Adler a mai descoperit un episod dubios în viaţa Margueritei, din timpul Ocupaţiei. Este vorba de o relaţie ambiguă cu Charles Delval, un angajat al Gestapoului. În volumul

„La Douleur”, Duras califică această legătură adulterină drept „o soluţie in extremis”, pentru a putea afla unde era deţinut soţul ei.

„Adevărul nu-l va şti nimeni, niciodată”, subliniază Adler.

Robert Antelme supravieţuieşte lagărelor Buchenwald.

Gandersheim şi Dachau. Este salvat de Mitterand şi apoi îngrijit de soţie. Însă Marguerite plănuieşte să-l părăsească – nu înainte

Anna Avram

De a se însănătoşi – pentru a se mărita cu Dionys Mascolo, un nou bărbat intrat în viaţa ei, căruia îi dăruieşte un băiat, pe nume

Jean.

După război, lucrează ca ziaristă la revista „Observateur" şi aderă la Partidul Comunist. Unii spun că ar fi abandonat această formaţiune politică după ce trupele sovietice au invadat

Cehoslovacia. Laure Adler susţine că Marguerite Duras, Robert

Antelme şi Dionys Mascolo ar fi fost excluşi din Partidul

Comunist, după ce au fost denunţaţi de Jorge Semprún.

Cartea de debut a Margueritei se intitulează „Les imprudents" şi vede lumina tiparului în anul 1942. Însă consacrarea i-o aduc volumele „Un barrage contre le Pacifique", publicată în anul 1952, „Le marin de Gibraltar" şi „Le square".

(1955). După succesul pe care îl obţine cu filmul „Iliroshima, mon amour" (realizat în 1959), începând cu anii '70 se dedică mai mult cinematografiei. Obţine noi succese cu „India Song", film novator, lansat în anul 1975, şi „Camion", lung-metraj turnat, împreună cu Gérard Depardieu, în anul 1977.

În anul 1984, publică „L'Amant" („Amantul"), carte autobiografică de faimă mondială pentru care primeşte premiul

Goncourt – cel mai important premiu literar francez – şi care atinge un tiraj de trei milioane de exemplare. Volumul este tradus în 40 de limbi.

În total, opera scriitoarei şi cineastei numără 40 de

romane, peste zece piese de teatru şi filme scrise sau realizate pe parcursul întregii vieţi. Urcă neîncetat treptele notorietăţii naţionale şi internaţionale. Din punct de vedere fizic, fata senzuală şi

„Tulburătoare” dintre cele două războaie mondiale este marcată de o îmbătrânire rapidă şi brutală, incredibilă, între 18 şi 25 de ani. Devastată de riduri, faţa ei capătă „alură de batracian”, din cauza ochelarilor cu lentile groase pe care îi poartă. Şi aşa va rămâne în memoria întregii lumi remarcabila reprezentantă a noului roman.

Marguerite Duras se stinge din viaţă la 3 martie 1996, la

Paris. Până în ultima clipă, îl are aproape pe Andrea Steiner, un tânăr homosexual cu 45 de ani mai tânăr, autorul cărţii „M.D.”, care prezintă lupta ei cu alcoolismul.

Femei Celebre în Secolul xx

JIANG QING

„ÎMPĂRĂTEASA ROŞIE”.

Jiang Qing s-a născut în martie 1914, într-o familie săracă din

Chuncheng, provincia Shantung (China). La vârsta de 15 ani, părinţii încearcă s-o mărite cu un negustor bogat. Se împotriveşte şi este trimisă de către guvernul local la Universitatea din Tsingtao.

Îşi plăteşte singură cursurile, lucrând ca bibliotecară. La Tsingtao, intră în contact cu Partidul Comunist, aflat în ilegalitate la acea vreme. Se îndrăgosteşte de unul dintre liderii acestuia şi, în anul

1934, este arestată pentru activităţi subversive.

La 24 de ani, devine actriţă, cu numele de scenă Lan Ping, în româneşte „Măr albastru”. Cunoaşte succesul într-o versiune chineză a celebrei piese „O casă cu păpuşi”, de Ibsen. Se mută, apoi, la Shanghai, unde este distribuită în filme, dar nu reuşeşte să obţină decât roluri secundare. Întruchipează întotdeauna personaje occidentalizate, femei care poartă tocuri înalte, şi încearcă să semene cu starurile europene sau americane ale timpului.

În anul 1938, pleacă de la Shangai, la Yenan (sau Yanan, provincia Shaanxi) – cartierul general al comuniştilor – unde îl cunoaşte pe „marele” conducător, Mao Zedong. Adoptă numele

Jiang Qing, adică „Râu verde”, care va rămâne pecetluit în istorie.

Dar să vedem cine era de fapt Mao Zedong şi cum s-a erijat el în funcţia de conducător al statului chinez. Revoluţia din anii

1911 – 1913 înlătură dinastia manciuriană şi China se proclamă republică la 1 ianuarie 1912. După destrămarea puterii centrale, autonomia sporită a conducătorilor militari din provincii aruncă ţara în haosul războiului civil. O grevă a studenţilor din Beijing declanşează mişcarea de la 4 mai 1919, care inaugurează un curent de reînnoire naţională.

La 1 iulie 1921, la Shanghai, se înfiinţează Partidul Comunist

Chinez (PCC). Unul dintre fondatori este Mao Zedong.

Întemeietorul Gomindanului – primul partid politic chinez, după model occidental – Sun Yat-sen, preia conducerea guvernului, pe care îl creează în anul 1921. Reorganizează armata naţională şi Gomindanul cu sprijinul unor consilieri sovietici. Armata, condusă de Cian Kai şi, îşi extinde autoritatea asupra celei mai mari părţi din China. În anul 1928, ocupă Beijingul. În timpul

Anna Avram

Colaborării Gomindanului cu Partidul Comunist, Mao Zedong devine membru politic executiv. Cian Kai şi rupe alianţa cu comuniştii în anul 1927. Patru ani mai târziu, Japonia declanşează o agresiune împotriva Chinei. Anexează Manciuria şi vizează cucerirea întregii ţări în cel de-al doilea război mondial. PCC

Înfiinţează Armata Roşie Chineză. Mao Zedong creează prima bază roşie în Jinggand Shan, de unde se extinde mişcarea revoluţionară care proclamă Republica Sovietică Chineză. De aici, conduce „Marşul cel lung” al

Armatei Roşii (1934 – 1935) spre nord-vestul ţării. Pe platourile de la Shaanxi, elaborează strategia luptei împotriva Gomindanului şi, în timpul celui de-al doilea război civil, împotriva ocupaţiei japoneze. De precizat că, în perioada luptei de eliberare (1937 – 1945), PCC încheie un front comun antijaponez împreună cu Gomindanul. După capitularea

Japoniei (la 2 septembrie 1945), relaţiile dintre cele două formaţiuni politice se deteriorarează şi duc la izbucnirea unui nou război civil (1946 – 1949), încheiat cu victoria lui Mao Zedong şi retragerea lui Cian Kai şi, împreună cu rămăşiţele Gomindanului

— Cu sprijinul SUA – în Taiwan. La 1 octombrie 1949, este proclamată Republica Populară Chineză, iar Mao Zedong este desemnat preşedintele statului.

Dar să revenim la Jiang Qing, care se înscrie în şcoala de partid şi se confruntă cu neîncrederea liderilor comunişti, deoarece o bănuiesc că face spionaj în favoarea imperialiştilor. Însă Mao o iubeşte. Liderul comunist este pe cale de a divorţa de soţie, când amanta rămâne însărcinată. Se căsătoresc la sfârşitul anului 1938.

Comisia specială a partidului îşi dă până la urmă acordul, cu condiţia ca „Râul Verde” să-şi ia angajamentul că nu se va amesteca în politică.

În timpul războiului chinezo-japonez şi al luptei împotriva

Gomindanului, stă cuminte, în umbră, şi îi dăruieşte lui Mao al doilea copil. Dar mariajul lor este lovit de alte furtuni. Jiang Qing îşi petrece lungi „vacanţe” la Moscova, oficial, pentru a-şi trata depresiile nervoase.

Până la începutul anilor ’60, intervenţiile publice ale primei doamne chineze sunt modeste. În anul 1947, este numită asistentă a detaşamentului 3 al forţelor comuniste. Şapte ani mai târziu, devine directoarea Biroului central şi al propagandei. Lansează campanii critice atât de brutale, încât responsabilii partidului intervin pe lângă Mao pentru a o determina să demisioneze. Jiang

Qing joacă un rol important şi în reforma agrară.

O serie de acţiuni, precum campania „celor o sută de flori”.

(1957) şi a „marelui salt” (1958) – fără succes – slăbesc poziţia lui Mao Zedong în partid. În condiţiile unei sănătăţi precare, trebuie să lupte împotriva foştilor parteneri din „Marşul cel lung”.

Liu Shaoqi şi Deng Xiaoping. În ciuda angajamentelor pe care şi le luase la început, Mao îşi investeşte nevasta cu funcţii importante, în anul 1964, ea devine deputat. Doi ani mai târziu, face parte dintre demnitarii care anunţă declanşarea „marii revoluţii culturale”, mişcare care, sub pretextul luptei împotriva tradiţiilor sau a

„Deviaţiilor” burgheze, le permite să se debaraseze de toţi opozanţii.

Prin revoluţia culturală, Mao speră să-şi redobândească influenţa în partid şi stat. Adoptă o linie politică dură – care va fi denumită maoism – caracterizată prin voluntarism împins la extrem şi un pronunţat cult al personalităţii. Jiang Qing pune în aplicare drastic cenzura în tot ceea ce înseamnă creaţie. Susţine că ar fi fost influenţată în acţiuni de generaţii de scriitori şi artişti ce au pregătit masele pentru luptă, cum ar fi Chen Tu-Hsiu, care a atacat cultura feudală şi a promovat democraţia vestică şi ştiinţa, Lu Hsun, reprezentant al şcolii de realism care a atacat sistemul social feudal şi Li Ta-Chao, un alt lider al mişcării culturale, primul care a

„Combinat” lupta antiimperialista cu cea împotriva feudalismului.

Jiang Qing participă la şedinţele Comitetului Central, este aleasă membră a Biroului politic în anul 1969, şi devine prima femeie din acest organ de conducere. Potrivit multor observatori, ascensiunea sa este un model pentru Elena Ceauşescu, care se inspiră masiv – ca şi bărbatul ei, Nicolae Ceauşescu – din

„Bravurile” cuplului chinez, în urma unei vizite în ţara „Marii revoluţii culturale”.

Până în anul 1970, însuşi Mao este artizanul carierei

politice a „Râului Verde”. Ajunge să-l înlocuiască, împreună cu partizanii săi, Wang Hongwen, Yao Wenguan şi Zhang Chunqiao, după ce se îmbolnăveşte – este lovit şi de Parkinson. Toată lumea se aşteaptă să preia conducerea ţării. Însă, după decesul soţului – care se produce în anul 1976 – facţiunea radicală din partidul comunist („Banda celor patru”), este eliminată, iar gruparea moderată, în fruntea căreia se impune Deng Xiaoping, trece la demaoizarea societăţii.

La o lună de la moartea lui Mao, „prima tovarăşă” este arestată împreună cu complicii ei, sub acuzaţia de comportament contrarevoluţionar şi „imixtiune abuzivă în banii poporului”, în scopuri personale. Procesul celor patru este public şi transmis la

Anna Avram

Televizor. Jiang Qing preferă să se apere singură şi refuză asistenţa unui avocat. În anul 1981, este condamnată la moarte. Doi ani mai târziu, pedeapsa este comutată la închisoare pe viaţă.

După două săptămâni de ezitări, agenţia chineză de ştiri anunţă moartea „Râului Verde”, la 14 mai 1991. Guvernul declară că fusese eliberată din închisoare în anul 1984, din motive medicale. Este învinsă de un cancer în gât, la vârsta de 77 de ani.

Presa occidentală o caracterizează în puţine cuvinte, dar elocvente:

„Femeie însetată de putere, care a profitat de poziţia soţului ei”.

VIVIEN LEIGH

INTERPRETA CELUI MAI RÂVNIT ROL

DIN ISTORIA CINEMATOGRAFIEI

Vivien Leigh s-a născut la data de 7 noiembrie 1915, la

Darjeeling, India, unde părinţii ei – Ernest şi Gertrude – au trăit un timp, după care s-au înapoiat în Anglia.

Este înscrisă la şcoala mănăstirii Sacred Fleart, alături de alte viitoare staruri, cum ar fi Maureen

O’Sullivan. La un concurs de frumuseţe, Vivien obţine locul întâi, urmată, fireşte, de

Maureen. Protagonista filmului „Pe aripile vântului” călătoreşte, apoi, prin întreaga Europă, împreună cu părinţii. Peregrinările îi prilejuiesc înscrieri la mai multe şcoli catolice. La vârsta de 18

Ani, îl cunoaşte pe tânărul avocat Leigh Flolman. Se căsătoresc şi-i dăruieşte o fetiţă, căreia îi pune numele Suzanne.

Deşi îi promisese soţului că va renunţa la dorinţa de a deveni actriţă, Vivien debutează strălucit pe scena unui teatru. În anul

1934, vede o piesă în care joacă Laurence Olivier. Instantaneu, simte o atracţie irezistibilă pentru el: „Într-o zi, va fi bărbatul meu”. Încă măritată cu Holman, reuşeşte să devină partenera lui

Olivier, la Old Vie Theatre. Olivier este căsătorit cu Jill Esmond şi au împreună un fiu, pe nume Tarquin. Dar nimic nu o poate împiedica pe Vivien Leigh să încerce să-l cucerească.

Prima sa întâlnire cu cea de-a şaptea artă are loc în anul

1935, când este distribuită în filmul „The Village Squire”. Doi ani mai târziu, citeşte „Pe aripile vântului, celebrul roman al

Margaretei Mitchell. Se identifică, de la primele pagini, cu

Femei Celebre în Secolul xx personajul principal şi este convinsă că va fi rolul vieţii ei. În acelaşi timp, producătorul David O. Selznick este în căutarea unei

Scarlett. După doi ani de tatonări, „cursa” se încheie printr-o întâlnire pusă la cale de Oii vier şi fratele producătorului. Selznick recunoaşte, imediat, că Vivien este actriţa pe care o caută.

Cel mai râvnit rol din istoria cinematografiei îi aduce un premiu Oscar, gloria mondială şi – darul cel mai de preţ – inima lui

Olivier. Se căsătoreşte cu bărbatul viselor sale, la 31

august 1940.

Vivien Leigh obţine un al doilea Oscar pentru evoluţia de excepţie din filmul „Un tramvai numit dorinţă". În culmea gloriei, fericirea îi întoarce spatele brusc. În anul 1944, se îmbolnăveşte de tuberculoză şi pierde o sarcină. Din cauza bolii şi a suferinţei pricinuite de avortul spontan, devine din ce în ce mai posesivă faţă de soţ. Starea ei de sănătate se înrăutăţeşte din cauza tutunului şi a alcoolului, dar şi a tratamentului cu electroşocuri şi izoniazidă. Suferă de migrene, insomnii şi alte tulburări psihice.

Olivier nu-i mai suportă crizele de gelozie şi istericalele, după ce pierde şi a doua sarcină. Divorţează, în anul 1960, şi se însoară cu Joan Plowright, o actriţă de numai 20 de ani.

Vivien este în pragul nebuniei. Prietenul său, John Merivale, se luptă să-i prelungească viaţa. Supravieţuieşte numai datorită scenei. Evoluează în două spectacole pe Broadway şi mai primeşte un rol într-un film, în care îl are ca partener pe Warren Beatty.

Păstrează fotografia fostului soţ pe noptieră, în apartamentul ei de la Londra, până în ziua în care este secerată de pleurezie, la 7

Iulie 1967. La rândul lui, Laurence este surprins – la 20 de ani după moartea actriţei – urmărind vechile-i filme. „A fost adevărata mea dragoste", şopteşte stins. Dar regretele sunt tardive…

Ingrid Bergman păpuşa suedeză

Ingrid Bergman s-a născut la 29 august 1915, la Stockholm.

Suedia. Avea numai doi ani când i-a murit mama. Zece mai târziu îşi pierde şi tatăl. Rămasă orfană, este crescută de un unchi bătrâior. După ce împlineşte 18 ani, odată cu absolvireaşcolii, fata timidă şi singuratică se hotărăşte să devină actriţă. În anul

1934, debutează în filmul suedez „Munkbrogreven". „O parte

Anna Avram

Din mine este boemă. Cealaltă parte, dimpotrivă”, se plânge Ingrid.

Viaţa boemă este legată de trei mari iubiri: fotograful Robert Capa, compozitorul şi interpretul Larry Adler, şi regizorul Victor

Fleming. După aventura cu Capa, pe care îl cunoaşte la Paris, urmează furtunoasa poveste de dragoste cu Larry Adler, depănată în Germania.

În anul 1937, se mărită cu medicul suedez Peter Lindstrom.

Un an mai târziu, naşte o fetiţă, căreia îi pune numele Friedel Pia.

În paralel, întreţine o relaţie adulterină cu Capa. Soţul îi dirijează cariera şi domină cuplul, care nu este întemeiat pe sex. După ce realizează că este înşelat, se hotărăşte să divorţeze. Dar ea nu concepe să-l piardă şi-i promite solemn fidelitate. Nu trece însă multă vreme şi se îndrăgosteşte de regizorul Victor Fleming. Din fericire, ca şi Larry Adler, acest bărbat cu 33 de ani mai în vârstă îi adaugă valenţe creative, în afara complicaţiilor ce îi tulbură viaţa. Relaţia durează până ce este surprinsă de Lindstrom.

După moartea lui Fleming, Ingrid intră într-o perioadă de apatie. Pe parcursul mariajului său monoton, se risipeşte şi în alte aventuri efemere.

În mai 1939, pleacă la New York, pentru a juca într-un remake după „Intermezzo”. Începutul celui de-al doilea război mondial o determină să se instaleze împreună cu familia în

America (1940). Doi ani mai târziu, se lansează „Casablanca”, film ce îi conferă statutul de star de primă mărime. Interpretarea originală din „Pentru cine bat clopotele” îi aduce o nominalizare la Oscar (în anul 1943). La sfârşitul aceluiaşi an, începe filmările la „Lumina de gaz”. De astă dată, nu mai ratează Oscarul pentru interpretare feminină. Izbucneşte un scandal în jurul relaţiei amoroase ce se înfiripă între ea şi Roberto Rosellini, în timp ce turnează „Stromboli” (1950). Din

această cauză, se întoarce în

Europa, unde îl aduce pe lume pe Robertino, rodul iubirii cu regizorul italian. La o săptămână după naştere, divorţează de

Lindstrom.

Se căsătoreşte în Mexic cu Rosellini, căruia îi mai dăruieşte două fetiţe gemene. În plan profesional, colaborarea lor nu se dovedeşte la fel de fecundă. Între anii 1951 – 1955, realizează împreună o serie de filme care nu se bucură de succes. Obosită şi îngrijorată că nu va reuşi să realizeze niciodată o capodoperă alături de cineastul italian, se întoarce la Hollywood şi triumfă în

„Anastasia” (1956). Este recompensată cu un al doilea premiu

Oscar. Un an mai târziu, divorţează de Roberto şi se mărită cu

Femei Celebre în Secolul xx

Lars Schmidl, un impresar de teatru provenit dintr-o familie de bogaţi armatori suedezi. Primeşte apoi un al treilea Oscar pentru rolul din „Orient Expres” (1974). La un an după acest ultim mare succes, divorţează a treia oară.

Îngrijorată de simptomele unui cancer mamar, Ingrid acceptă o mastectomie. Moare la Londra, la 29 august 1982, după o mică petrecere organizată de câţiva prieteni în cinstea aniversării ei.

Se mai acordă un premiu Emmy, postum, pentru ultimul rol din filmul pentru televiziune „A Woman Called Golda”.

Ediţii Piaf

DESEMNATA DE FRANCEZI CÂNTĂREAŢA SECOLULUI

Pe numele adevărat Edith Giovanna Gassion, Edith Piaf a venit pe lume „în braţele unui poliţist”, la 19 decembrie 1915, la

Paris. Mama ei, Aneta Maillard, a născut-o sub un felinar din strada

Villette. De altfel, strada va juca un rol important în

viaţa lui Edith, ca „rampă de lansare” şi şcoală ce-i va oferi lecţii de neuitat.

Cântăreaţă hoinară, Aneta o lasă în grija bunicii, Aicha Kabyle.

Dar bătrâna nu o îngrijeşte. Din 1917, este preluată de tată, care este acrobat de circ. Alphonse Gassion o încredinţează mamei lui – Madame Louise – proprietara unui bordel. La vârsta de patru ani, când începe să se pună pe picioare, orbeşte. După doi ani, timp în care se roagă neîncetat la Sfânta Fecioară, îşi recapătă ca prin minune vederea. Sfătuită de preotul local, bunica Louise îl influenţează pe Gassion să-şi ia fetiţa.

La vârsta de 12 ani, Edith îl urmează din oraş în oraş, unde îşi face „numărul” pe străzi. Într-o zi, când tatăl se îmbolnăveşte, descoperă darul cel mai de preţ, primit ca moştenire de la mamă:

Vocea. Începe să cânte „Marseilleza” şi culege fructele generozităţii trecătorilor. Banii câştigaţi îi trezesc încrederea în propriile forţe.

În anul 1930, găseşte o slujbă de servitoare. Dar nu-i este pe plac; preferă să cânte pe stradă. Împreună cu sora ei vitregă.

Simone Berteaut, cutreieră zilnic oraşul, aşteptând câteva monede de la ferestre. Reprezentaţiile din cazărmile militare le aduc un succes ceva mai mare.

În iureşul unei vieţi la întâmplare, Edith îl cunoaşte pe Louis

Dupont. O iubeşte cu adevărat, dar mama sa nu vrea să audă de

Anna Avram

Legătura lor. Deznădăjduit, tânărul îşi instalează amanta într-un hotel, unde – la 11 februarie 1933 – se naşte micuţa Marcelle.

Dar interpreta nu are vocaţie maternă. Nu ştie decât un singur lucru: să cânte! îşi abandonează iubitul şi copila, ce va fi răpusă de meningită, doi ani mai târziu.

În toamna lui 1935, în timp ce cântă pe străzile din cartierele luxoase ale Parisului, Edith este remarcată de

Louis Leplée, care de abia deschisese un cabaret („Gerny's”). Fascinat de micuţa făptură cu glas neobişnuit, o angajează, sub numele „la môme

Piaf („Vrăbiuţa”). Pentru debutul pe scenă îşi tricotează singură o rochie neagră, dar nu apucă să-i termine o mânecă. Începutul este, totuşi, triumfal. Urmează înregistrări la casa de discuri

Polydor, şi debutul în cinema.

La 6 aprilie 1936, Leplée este asasinat. Edith este suspectată de crimă. Presa de scandal îi popularizează atât de mult numele, încât, după ce se dovedeşte că este nevinovată, publicul o îndrăgeşte şi mai mult. O aşteaptă o carieră fulgerătoare. La început, este ajutată de textierul Raymond Asso, împreună cu care are o legătură agitată.

După izbucnirea celui de-al doilea război mondial, îl cunoaşte pe actorul Paul Meurisse – o nouă pasiune furtunoasă.

Se instalează împreună într-un apartament – prima casă pentru interpretă, care până atunci trăise numai la hotel. Dar relaţia nu durează mai mult de doi ani. Urmează o aventură cu textierul

Henri Contet, curmată grabnic, pentru că refuză să-şi părăsească nevasta. Edith se consolează în braţele pianistului Norbert

Glanzberg.

Lou Barrier devine primul său impresar, care nu o va părăsi niciodată. Un loc important în viaţa ei îl ocupă şi Yves Montând, pentru care joacă, pentru prima oară, rolul lui Pygmalion. Îl răsfaţă, dar când simte că este pe punctul de a o părăsi, îi întoarce spatele.

În toamna anului 1946, îl cunoaşte pe boxerul Marcel Cerdan.

Efectuează apoi un turneu în America, unde înregistrează primul eşec. Ambiţioasă, învaţă engleza şi îşi perfecţionează stilul, pentru a satisface gusturile unui public recalcitrant. De astă dată, şansele sunt de partea sa. După triumful de peste Ocean, dobândeşte gloria mondială.

Între campionul mondial la categoria mijlocie şi faimoasa cântăreaţă se aprinde o dragoste înflăcărată. Soţia lui rămâne în

Africa de Nord, pentru a-şi creşte copiii. Au toată libertatea să se

Femei Celebre în Secolul xx desfete în braţele pasiunii. Dar destinul nu le lasă prea multă vreme de beţie. Edith se află pentru a doua oară în America şi se plictiseşte. Îi vine ideea să-şi cheme amantul, cu menţiunea fatală:

„Cât mai repede!”. Boxerul se urcă în primul avion, care nu va ajunge niciodată la destinaţie – se prăbuşeşte în Azore. „Eu l-am omorât”, îşi va reproşa toată viaţa. Plânge, urlă de disperare şi se refugiază în droguri şi alcool.

Îşi revine abia în anul 1952, când începe o idilă cu cantautorul

Jacques Pills, aflat pe punctul de adivorţa de nevastă. Se căsătoresc în luna iunie a aceluiaşi an. Îmbrăcată într-o rochie de mireasă bleu, Edith este fericită că intră, în sfârşit, „în rândul lumii”. Martorii ceremoniei de căsătorie sunt Marlene Dietrich şi

Eou Barrier.

Deşi face tot felul de sacrificii şi acceptă chiar şi o cură de dezintoxicare, pentru a face pe plac soţului, paradisul căsniciei se transformă repede în infern. Înţelege până la urmă că nu se mai poate face nimic şi cere divorţul. Decepţionată, cu moralul la pământ, pleacă la Londra, unde evoluează într-o comedie muzicală. Accidente de maşină, operaţie de pancreatită, ulcer de stomac, toate relele o încolţesc. Însă energia disperării şi cântecul

„Non, je ne regrette rien” o ridică din nou pe bolta succesului.

Din cauza reumatismului, la vârsta de 45 de ani arată ca o femeie foarte bătrână. În iarna 1961 – 1962, îl cunoaşte pe

Théopanis Lamboukas, un grec cu mulţi ani mai tânăr decât ea. Îl place, fiindcă are o mare slăbiciune

pentru băieţii cu sensibilitate feminină. La venirea primăverii, se îmbolnăveşte de bronhopneumonie. Théo o îngrijeşte cu devotament. Îl învaţă să cânte şi-i găseşte un nume de scenă – Sarapo, adică „te iubesc” în limba greacă. Relaţia lor o ajută să-şi adune ultimele puteri.

Îşi reia activitatea artistică şi se căsătoreşte cu salvatorul său, la 9 octombrie 1962. Însă steaua Piaf începe să apună, eclipsată de un nou val de cântăreţi. La 18 martie 1963, urcă pentru ultima oară pe scenă. Se stinge din viaţă şapte luni mai târziu – la 11 octombrie – în aceeaşi zi cu un bun prieten, scriitorul

Jean Cocteau.

Este înmormântată în cimitirul Pére La Chaise, în prezenţa a 40.000 de persoane cu sufletele cernite. Toată viaţa ei a cântat dragostea şi a iubit. „A iubi şi a cânta este acelaşi lucru”, spunea cea pe care publicul francez a desemnat-o „cântăreaţa secolului”.

Printre amicii şi iubiţii săi s-au mai numărat: Charles Aznavour.

Eddie Constantine, André Pousse, Felix Marteu, Georges

Anna Avram

Moustaki, Charles Dumont – care i-a compus 14 melodii, inclusiv

„Non, je ne regrette rien”.

Prin cântecele nemuritoare – „La vie en rose”, „Milord”, şi atâtea altele – Edith Piaf trăieşte şi astăzi, renăscând din generaţie în generaţie în inimile celor ce iubesc muzica adevărată.

Sirimavo Bandaranaike

PRIMA FEMEIE PRIM-MINISTRU

Sirimavo Ratwatte s-a născut pe data de 17 aprilie 1916, la

Balangoda, Ceylon (azi Sri Lanka). Era cea mai mică dintre cei şase copii ai unei familii aristocratice prospere, proprietară de pământuri.

Cu toate că este budistă, micuţa Sirimavo este crescută şi instruită de călugăriţele bisericii catolice, într-o

mănăstire din
Colombo.
În anul 1940, la 24 de ani, se mărită cu Solomon
Bandaranaike, care pune bazele partidului Libertăţii şi câştigă alegerile din 1956. Devenit premier, este împuşcat de un călugăr budist, trei ani mai târziu. Soţia sa preia conducerea partidului şi este numită „văduva plângăcioasă”, din cauză că izbucneşte de multe ori în plâns, în momentele în care se angajează să continue linia politică a defunctului.
La niciun an de la victoria ei istorică în alegerile din 1960, prima femeie premier din lume declară stare de urgenţă, după o campanie de nesupunere a populaţiei minoritare Tamil, înfuriată de iniţiativa de a înlocui limba engleză cu Sinhala, ca limbă naţională oficială.
În anul 1964, Sirimavo Bandaranaike şi cabinetul său pierd alegerile. Revine la putere abia în anul 1970. De astă dată, duce o politică clară de stânga şi întreţine legături cu China şi India.
Declară ţara republică şi îi schimbă numele, din Ceylon, în Sri
Lanka. Naţionalizează câteva companii şi întreprinderi şi restricţionează unele importuri.
În anul 1976, în ciuda unei poziţii internaţionale favorabile, popularitatea doamnei Bandaranaike scade. Îşi pierde sprijinul intern, în condiţiile unei economii precare şi a unor acuzaţii de corupţie. Pierde alegerile de anul următor şi suferă unele măsuri
Femei Celebre în Secolul xx represive, în anul 1980. Abia peste şase ani reuşeşte să-şi recâştige drepturile civile.
Fiica ei, Chandrika Kumaratunga, devine preşedintele statului Sri Lanka în noiembrie 1994. Îşi numeşte mama prim-ministru, însă toată lumea realizează că, în forul său interior.
Sirimavo şi-ar dori să lase locul unei persoane mai tinere. Sirimavo demisionează la 10 august 2000. Suferă un atac de cord chiar în ziua alegerilor generale, la 10

octombrie, 2000, în timp ce se întoarce de la votare.

Încetează din viaţă la vârsta de 84 de ani. Doi orbi, în vârstă de 32, respectiv 70 de ani, îşi recapătă vederea, datorită corneelor transplantate din ochii ei.

Indira Gandhi eroina Indiei

Indira Gandhi Pryadarshini – născută Nehru – s-a născut la 19

Noiembrie 1917, la Allahabad (India), într-o familie consacrată politicii. Este unicul copil al prim-ministrului indian Jawaharlal

Nehru. Bunicul ei, Motiâal, a militat pentru independenţă în sânul

Partidului Congresului Naţional.

La vârsta de numai 12 ani, Indira organizează şi o brigadă de copii care furnizează informaţii despre activităţile ocupanţilor englezi. Absolvă cursurile Universităţii Visva-Bharati din Bengal şi studiază la Oxford, după moartea mamei. Se întoarce în India, la vârsta de 20 de ani, şi se mărită cu avocatul Feroze Gandhi. În ciuda omonimiei, soţul ei nu are legături de rudenie cu Mahatma

(„suflet mare”) Gandhi – celebrul om politic indian al cărui nume real era Mohandas Karamchand Gandhi.

Indira se înscrie în partidul Congresului Naţional şi îşi face ucenicia politică alături de tată. Primeşte sarcina de a găsi o cale de reconciliere între hinduşi şi musulmani. La puţin timp, împreună cu soţul – de asemenea membru activ în Partidul

Congresului Naţional – este arestată de englezi sub acuzaţia de activitate subversivă şi petrece 13 luni în închisoare.

Mişcarea de eliberare naţională cuprinde cele mai largi pături sociale ale populaţiei şi obligă Marea Britanie să acorde deplină independenţă Indiei, la 15 august 1947. Nehru preia oficiile de

Anna Avram

Prim-ministru. Fiica sa devine gazdă oficială şi-l însoţeşte în călătoriile din străinătate. De asemenea,

devine confidenta premierului în problemele interne. În anul 1955, este inclusă în organul executiv al Partidului Congresului Naţional. Devine o figură politică naţională şi chiar obţine funcţia de preşedinte al grupării politice, patru ani mai târziu. În timpul conflictului de graniţă chinezo-indian – din anul 1962 – coordonează activităţile de apărare civilă.

După moartea tatălui, în mai 1964, Indira este desemnată ministrul Informaţiei în guvernul lui L-ai Bahadur Shastri. Cu acest prilej, extinde timpul de difuzare al programelor de radio, elimină cenzura în audiovizual şi aprobă educaţia în domeniul planningului familial, prin intermediul televiziunii.

Premierul Shastri moare subit în ianuarie 1966. Fiica lui

Nehru îşi depune candidatura pentru postul de prim-ministru.

Devenită şef al guvernului, se luptă pentru modernizarea ţării. În primul rând, se pronunţă împotriva sistemului castelor şi împotriva suprapopulării. Se străduieşte să înlocuiască birocraţiile ineficace cu tehnicieni. Naţionalizează băncile, încurajează industrializarea, iniţiază o reformă agrară şi pune accent pe învăţământ. În anul

1967, obţine un mandat de premier pe cinci ani şi conduce Partidul

Congresului Naţional spre victorie la alegerile din anul 1971.

În plan extern, înscrie India în rândul ţărilor nealiniate. În anul 1971, mişcarea pentru autonomie din Pakistanul oriental este reprimată cu duritate şi provoacă un aflux de refugiaţi spre teritoriul indian. În momentul în care această regiune îşi proclamă independenţa, sub numele de Bangladesh, Pakistanul de Vest acuză India că o susţine. Indira declară război statului vecin.

Armata indiană distruge aviaţia pakistaneză şi ocupă poziţii în

Bangladesh, pentru a-l apăra împotriva agresorului.

În anul 1974, politiciana obţine arma nucleară pentru ţara sa. Cu un deceniu mai devreme, în timpul unei secete, obţinuse credite şi ajutoare alimentare din SUA. În pofida importantelor servicii pe care le aduce Indiei, este acuzată că ar fi săvârşit fraude electorale minore, în timpul alegerilor din anul 1971. Susţine că este nevinovată şi denunţă că se încearcă înlăturarea ei de la putere, în loc să demisioneze, declară stare de necesitate naţională, la 26

Iunie 1975. În aceste condiţii, supune unui control strict multe aspecte ale vieţii indiene. Suspendă toate drepturile civile şi închide mii de opozanţi. Mulţi văd în aceste acţiuni influenţa fiului mai tânăr, Sanjay Gandhi (născut în anul 1946). Probabil pentru

Femei Celebre în Secolul xx a demonstra sprijinul popular de care încă se bucură regimul, organizează alegeri generale, în martie 1977. Însă, de această dată, pierde şi locul din parlament, deoarece partidul său este înfrânt.

Trei ani mai târziu, revine spectaculos la putere, odată cu succesul electoral al Partidului Congresului Naţional. Convinsă de ameninţarea gravă pe care o reprezintă particularităţile locale şi religioase pentru ţară, adoptă o politică de unificare. După moartea lui Sanjay (într-un accident aviatic), îşi formează fiul mai mare, Rajiv Gandhi (născut în 1944), ca succesor.

La începutul anilor ’80, încheie alianţă cu un tânăr lider sikh, pe nume Jarnail Singh Bhindranwale, în speranţa de a controla o mişcare secesionistă din regiunea Punjab. Planul eşuează şi, în iunie 1984, premierul trimite armata să potolească teroriştii sikh din regiune, acţiune în urma cărora sunt ucişi 800 de rebeli în

Templul de Aur din Amritsar.

La 31 octombrie 1984, Indira este asasinată de către trei membri din garda personală, în timp ce iese din bungaloul ei de pe Salderjang Road, pentru a merge la birou. Este transportată de urgenţă la spital, însă medicii nu mai pot face nimic. Criminalii sunt extremişti sikh, infiltraţi în serviciile de securitate, cu scopul de a răzbuna

masacrul împotriva celor 800 de confraţi.

Succesorul ei, Rajiv, sfârşeşte şi el asasinat, la 21 mai 1991.

Ascută la 7 mai 1919, în colonia agricolă La Union, un orăşel din apropiere de Los Toledos, Maria Eva Duarte a fost fiica nelegitimă a unei servitoare din Pampas – imensă câmpie fertilă din centrul Argentinei – şi a unui proprietar de terenuri, destul de bogat.

La început, fetiţa este crescută la fermă, împreună cu surorile ei bastarde, separat de copiii legitimi. După moartea tatălui, într-un accident de circulaţie, se mută împreună cu mama în orăşelul Junín, unde deschid o pensiune familială. Surorile mai mari se mărită cu clienţi ai localului.

La vârsta de 15 ani, Eva fuge la Buenos Aires împreună cu un cântăreţ de tangouri, însurat – pe nume Augustine Magaldi – Eva Peron

IDOLUL ARGENTINEI

Anna Avram

Care-i promite c-o face actriţă. Ajug să în capitală, înţelege că viaţa nu este chiar atât de simplă. Magaldi o părăseşte şi ajunge să ducă o viaţă mizeră. După prima decepţie, întreţine câteva legături efemere şi pozează pentru reviste. Reuşeşte să câştige ceva bani lucrând ca prostituată în cluburile de noapte. Obţine până la urmă şi roluri în piese de teatru şi filme. În anul 1940, capătă o slujbă modestă la postul de radio privat Radio Belgrano.

Ambiţioasă şi tenace, dobândeşte o emisiune proprie.

Surprinzător, cucereşte o popularitate atât de mare, încât este supranumită „Señorita Radio”.

Trei ani mai târziu, apare momentul decisiv din viaţa ei. În iunie 1943, ofiţerii favorabili dictaturilor fasciste din Europa preiau puterea, pentru a împiedica guvernul democratic argentinian să angajeze ţara alături de aliaţi. Este instaurată o junta, în sânul căreia postul de subsecretar de stat şi ministru de

Război este ocupat de colonelul Juan Domingo Peron, care luptase în Italia şi văzuse cum îşi făcuse loc în frunte

Mussolini.

La 22 ianuarie 1944, cu ocazia unui concert organizat în scopul colectării de fonduri pentru victimele unui cutremur, o cunoaşte pe Eva, care face o mare pasiune pentru el. Îi devine amantă şi, totodată, aliată indispensabilă, prin intervenţiile radiofonice, în octombrie 1945, se produce o revoluţie internă în guvern.

Juan Perón este forţat să demisioneze şi încarcerat pe o insulă izolată.

Eva reacţionează cu promptitudine. Profită de popularitatea de vedetă radio şi lansează un apel săracilor, prezentându-şi iubitul drept „apărătorul lor”. Reuşeşte să provoace o grevă generală, care duce grabnic la eliberarea acestuia. Din dragoste şi recunoştinţă, poate şi din interes politic, o ia de nevastă, la 17 octombrie 1945. Evita se dovedeşte un preţios purtător de cuvânt în faţa poporului. În continuare, îi este de mare ajutor în cariera politică.

Un an mai târziu, Peron este ales preşedintele Argentinei.

Susţinut de masele populare, cuplul instaurează o dictatură totală. Pretextează că vrea să împiedice „întoarcerea duşmanilor la conducere” şi instaurează principiul partidului unic. Organizează muncitorii în sindicat – de asemenea unic – şi multiplică măsurile sociale în folosul defavorizaţilor. Eva începe o campanie în sprijinul copiilor săraci din Argentina. În septembrie

1946, promovează o lege în favoarea drepturilor civile pentru femei, printre care se numără şi dreptul la vot. Controlează

Femei Celebre în Secolul xx

Ministerul Sănătăţii şi principalele trei ziare argentiniene.

Păturile sociale defavorizate ale populaţiei o iubesc, dar este urâtă de clasa mijlocie şi de bogaţi. Pune bazele unei fundaţii cu scopul de a împărţi haine, alimente şi case sărmanilor. Ideea înfiinţării unei case de asistenţă socială este generoasă, dar gurile rele susţin că acest organ caritativ n-ar fi fost decât un paravan pentru afaceri

oneroase. Se spune că prima doamnă a Argentinei nu s-ar fi jenat să se servească din cont pentru sine şi pentru susţinerea campaniilor politice ale soţului.

Cunoscute numai după moartea sa, sau mai exact după căderea lui Peron, în anul 1955 – colonelul revine la putere în perioada 23 septembrie 1973 – 1 iulie 1974 – deturnările de fonduri nu împiedică să dăinuie până astăzi, în Argentina, cultul

Evei Peron. Simpla menţionare a numelui, Evita, trezeşte şi acum pasiuni: unii o consideră sfântă, alţii o mare păcătoasă.

În anul 1952, medicii descoperă că este bolnavă de cancer. Agonia ei durează toată luna iulie şi este urmărită de către întreaga naţiune. Biserica cere ca tot poporul să se roage, în fiecare zi, să se însănătoşească. Toate eforturile sunt în zadar.

La numai 33 de ani, frumoasa primă doamnă este ucisă de leucemie – la 26 iulie 1952. Înmormântarea este o adevărată nebunie. Sute de mii de argentinieni se înghesuie să intre în capelă şi poliţia trebuie să intervină. Conform testamentului, sunt organizate funeralii naţionale.

Dispariţia brutală stă la originea mitului creat în jurul său.

La cinci ani de la moarte, autorii unei lovituri de stat publică lista şi fotografiile „incredibilei garderobe şi stupefiantelor colecţii de bijuterii ale vajnicei apărătoare a săracilor”. Sicriul este scos din criptă şi rătăceşte prin Europa până ce colonelul revine la putere. Paradoxal, nici absenţa unui loc de cult, nici revelaţiile noului regim, nu risipesc afecţiunea poporului argentinian pentru Eva Peron. În pofida unei existenţe controversate, rămâne înscrisă în istorie drept una dintre cele mai puternice personalităţi ale lumii politice internaţionale.

Fascinează şi Hollywood-ul, care realizează un film inspirat din viaţa ei. În rolul principal, evoluează o altă femeie puternică.

Madonna, care declară cu mândrie: „Am creat ceva

rar şi frumos”.

Anna Avram

Maria Callas

CEA MAI MARE SOPRANĂ A SECOLULUI

Pe numele adevărat Cecilla Sophia Annamaria Kalogeropoulos.

Maria Callas este fiica unor emigranţi greci, născută la 23 aprilie

1923, într-un spital din New York. În anul 1937, mama sa, Evangelia, îşi părăseşte soţul şi se întoarce cu fiica în ţara natală. În timpul celui de-al doilea război mondial, duc o viaţă de privaţiuni.

Devenită solidă şi dizgraţioasă, Maria îşi începe studiile la

Conservatorul din Atena. În anul 1941 (la 18 ani), debutează pe scena Teatrului Liric, unde cântă timp de patru ani. Se întoarce la

New York cu mari speranţe de a-şi desăvârşi cariera, însă obţine numai refuzuri.

Abia la 6 august 1947, îşi face adevăratul debut, la „Arena”.

Din Verona (în faţa a 20.000 de spectatori), în rolul Giocondei, din opera cu acelaşi nume de Ponchielli. Străluceşte în „Traviata”.

„Aida”, „Vecerniile siciliene”, „Norma”, „Răpirea din Serai”, Lucia di Lammermoor”... La 7 decembrie 1951, păşeşte pe scena de la

Scala. Este adulată, invidiată, contestată şi, totuşi, purtată din triumf în triumf. An de an, până la sfârşitul anului 1958, cucereşte o supremaţie fără precedent pe scena internaţională. Vocea ei de mare întindere, cu timbru inconfundabil, expresivitatea dramatică, talentul actoricesc, mai rar întâlnit pe scenele lirice, cuceresc publicul din întreaga lume. Remarcabilă prin virtuozitatea vocală, soprana posedă şi un repertoriu vast, de la coloratură, la roluri dramatice.

Din păcate, cântă numai treisprezece ani fără nicio problemă.

Paradoxal, nu este niciodată mai faimoasă ca atunci când nu mai este ascultată decât cu intermitenţe şi când nu mai apare pe scenă.

Ultima ei apariţie în faţa publicului are loc la Covent Garden, în anul 1965, în „Tosca”. După o lungă perioadă de retragere, susţine o serie de recitaluri în Europa, SUA şi Asia, în anii 1973 şi 1974.

În afara scenei, are parte de o viaţă la fel de dramatică şi colorată precum cea a personajelor pe care le întruchipează. La vârsta de 24 de ani, este singură, mioapă, poartă rame groase şi cântăreşte 80 de kilograme. În anul 1947, la Verona, îl cunoaşte pe Gian Battista Meneghini, un industriaş italian scund şi gras, în vârstă de 52 de ani. Se simte foarte atras de ea, cu toate că n-a

Femei Celebre în Secolul xx auzit-o niciodată cântând. După patru zile de la prima întâlnire, îi propune un contract ce amestecă afaceri şi sentimente. Se căsătoresc la 21 aprilie 1949, în biserica Filippinilor din Verona.

La câteva ore după ceremonia de cununie, se îmbarcă împreună pentru un turneu în America de Sud.

Meneghini îşi lichidează întreprinderile şi îi devine agent şi manager. Îi alege rolurile, îi fixează onorariile – din ce în ce mai astronomice – şi îi semnează contractele. Se dedică în întregime carierei Mariei, pe care reuşeşte s-o transforme din

„Răţuşca cea urâtă”, într-o divă. La rândul său, soprana visează să-şi consacre viaţa soţului şi jură că este gata oricând să abandoneze gloria, în favoarea familiei. Dar jurămintele au picioare scurte: nu rămâne decât zece ani alături de Meneghini.

Face o mare pasiune pentru armatorul grec Aristotel Onassis, un magnat care-şi dobândise colosala avere pe căi mai puţin ortodoxe. Îl cunoaşte în anul 1957, cu ocazia unui bal organizat de americanca Elza Maxwell, în cinstea ei. Maria impresionează întreaga asistenţă. Deşi nu este interesat de operă, de la prima vedere, Ari decide că va fi a lui. Se reîntâlnesc în anul 1958, la

Paris, cu prilejul unui concert de gală. O copleşeşte cu mari buchete de trandafiri roşii şi o urmează la Londra, unde cântă în iunie 1959. După ce asistă la spectacol, îi oferă un dineu luxos.

Insistă apoi ca perechea Callas-Meneghini să-i facă o vizită pe iahtul Christina.

Încearcă, prin toate mijloacele, s-o convingă să-şi părăsească soţul. Consoarta sa, Tina Onassis, îi dezvăluie lui Meneghini că i-a surprins făcând dragoste într-una din camerele de pe vas.

Armatorul îi oferă italianului multe milioane pentru a renunţa la nevastă. Meneghini nu acceptă, însă Maria îl părăseşte. Tina divorţează şi ea, deşi Ari acceptă cu greu despărţirea.

Îndrăgostită nebuneşte, în anul 1965 Callas părăseşte scena.

Prietenii şi admiratorii îi vor reproşa armatorului că i-a distrus cariera, deşi intenţiona să-i construiască o operă la Monte-Carlo.

Datorită lui, la 36 de ani, i se trezeşte pofta de viaţă. Îl iubeşte cu toată fiinţa şi se teme mereu că îl poate pierde. Este singura femeie împreună cu care Ari poate vorbi despre afaceri, dar îl interesează numai vocea ei, ca instrument pentru a obţine succes.

La 10 august 1960, Callas declară că este pe cale să se căsătorească. Onassis dezminte ştirea şi subliniază că soprana îşi face vise deşarte. Decepţionată, interpreta devine mai prudentă în relaţiile cu presa şi afirmă că se bucură de statutul de femeie

Anna Avram

Liberă. Unii susţin că ar fi rămas însărcinată, iar amantul ar fi obligat-o să renunţe la copil.

Potrivit unei noi biografii, semnată de Nicolas Cage, Maria ar fi avut un copil cu Aristotel Onassis, născut prin cezariană, la opt luni, în anul 1960. Bebeluşul, numit Omero Lentrini, ar fi murit la două ore după naştere, din cauza unor probleme respiratorii. Cartea prezintă copii ale documenelor oficiale, care confirmă existenţa copilului,

înmormântat într-un cimitir din

Milano, şi o fotografie a acestuia. Autorul susţine că soprana ar fi vorbit cu foarte puţine persoane despre sarcină şi ar fi spus mai târziu prietenilor că Ari a obligat-o să avorteze. Camerista sa.

Bruna Lupoli, susţine că, de atunci, nu a mai rămas niciodată însărcinată.

Armatorul se îndepărtează treptat de ea şi începe să facă o curte asiduă soţiei preşedintelui SUA. Răcirea sentimentelor lui este atât de mare, încât nu ezită să fie crud: „Eşti un nimeni. Eşti doar o femeie cu un fluier în gât, care, de altfel, nu mai funcţionează”.

În 1968, se însoară cu Jackie Kennedy, în micuţa capelă din

Panaytsa, Insula Skorpios, lăcaşul de rugăciune preferat al Mariei.

Distrusă, părăsită şi suferindă, inegalabila interpretă lirică se retrage în Franţa. Evoluează pentru ultima oară în faţa publicului, la 2 noiembrie 1974, pe scena de la Flokkaido Koseinenkin Kaikan, din Sapporo (Japonia).

Trei ani mai târziu, la 16 septembrie 1977, se stinge din viaţă la Paris, în apartamentul său de pe Bulevardul Georges-Mandel. Oficial, se stabileşte că decesul ar fi survenit în urma unui colaps cardiovascular. Ce s-a întâmplat de fapt în ziua fatală va rămâne poate, pentru totdeauna, un mister. Camerista şi şoferul, care i-au fost alături în ultimii ani de viaţă solitară, refuză să vorbească şi dispar fără urmă după funeralii.

Corpul neînsufleţit al sopranei este incinerat la Pere La Chaise, iar cenuşa este împrăştiată deasupra Mării Egee, conform ultimelor ei dorinţe, învăluite în mister. Datorită unui vechi testament, datat din anul 1954 şi descoperit într-o carte de rugăciuni, Meneghini îi moşteneşte întreaga avere, estimată la 15 milioane de dolari.

Maria Callas nu a cunoscut culmile succesului numai ca interpretă de operă; a dobândit şi o reputaţie legendară ca artistă şi personalitate eternă în mintea omenirii. A

evoluat, ca actriţă, în filmul grecesc „Medea”.

Femki Celebre în Secolul xx

Makgarkt Thatcher

PRIMA FEMEIE PREMIER DIN EUROPA

Născută la 13 octombrie 1925, la Grantham (Lincolnshire.

Marea Britanie), Margaret Hilda Roberts este fiica unui băcan. Primele lecţii de economie le primeşte în propria familie de mici comercianţi.

Foarte silitoare, beneficiază de o bursă la Oxford, unde studiază chimia. La vârsta de 20 de ani, conduce mişcarea studenţilor conservatori. Între anii 1947 şi 1951, lucrează ca cercetător chimist. Se mărită cu Denis Thatcher, sub numele căruia va deveni celebră. Din mariajul lor se nasc doi fii, care sunt daţi de mici în îngrijirea unei bone, pentru ca mama lor să-şi poată desăvârşi cariera.

Maggie devine avocat şi apoi îşi face intrarea în Camera

Comunelor. Ulterior este numită secretar parlamentar al

Ministerului Pensiilor şi Asigurărilor Sociale. În anul 1970 este desemnată ministru al Educaţiei şi Ştiinţei în cabinetul lui Edward

Heath, portofoliu pe care îl păstrează timp de patru ani. În această perioadă, îşi face o bună reputaţie ca profesionistă şi abilă negociatoare, dar este criticată pentru că renunţă la distribuirea laptelui gratuit în şcoli. În anul 1974, Partidul Conservator este învins în alegeri şi trece în opoziţie. În urma unui puci intern.

Margaret preia postul lui Heath şi se instalează la cârma acestei formaţiuni politice. Patru ani mai târziu, conduce Partidul Conservator spre victorie, promiţând stoparea declinului economic şi reducerea rolului statului. La 4 mai 1979, devine prima femeie prim-ministru din Europa şi a patra din lume. Aplică un program radical care sporeşte rolul iniţiativei particulare în societate şi reduce într-adevăr rolul statului, în încercarea de a redresa

situaţia economică inconfortabilă, în condiţiile existenţei unor sindicate puternice şi a unei inflaţii îngrijorătoare. Sunt privatizate 77 de mari întreprinderi, ceea ce duce la o echilibrare a bugetului şi la o oarecare revitalizare a economiei. În schimb, şomajul creşte.

Popularitatea ei reînvie după ce reuşeşte să păstreze Insulele

Falkland (Maldive) sub tutela coroanei britanice. În anul 1982, forţele argentiniene declanşează operaţiunea de ocupare a acestor teritorii, deţinute de englezi din anul 1833. Premierul trimite de urgenţă o expediţie care recuperează Maldivele, pe calea armelor.

Anna Avram

Marea Britanie încheie victorioasă confruntarea cu Argentina, iar Lady Margaret este înnobilată de regină pentru serviciile pe care le aduce ţării. Marele succes le aduce o nouă victorie conservatorilor la alegerile parlamentare din iunie 1983. Noul mandat al doamnei Thatcher este marcat de marea grevă a minerilor

(din anii 1984 – 1985), care durează aproape un an. Premierul nu cedează sub niciun chip presiunilor sindicatelor, atitudine ce va contribui în a fi supranumită „Doamna de fier”. Dă dovadă de intransigenţă şi în cazul revendicărilor naţionaliştilor irlandezi. Nici atentatul cu bombă pus la cale de IRA (armata republicană irlandeză) la Grand Hotel din Brighton – în timpul conferinţei

Partidului Conservator, din octombrie 1984 – în urma căruia scapă miraculos cu viaţă, nu-i schimbă atitudinea.

Duce o politică externă anti-europeană şi de alianţă cu americanii. În iunie 1987, dobândeşte a treia victorie electorală.

Este unicul prim-ministru, în 160 de ani de istorie britanică, reales de trei ori consecutiv. În timpul celui de-al treilea mandat, conjunctura economică îi pune piedici mult mai mari. Tensiunile rasiale cresc, se dezvoltă huliganismul şi delincventa suburbană.

Se opune programelor socialiste ale Partidului Laburist şi scade rolul guvernului în economie.

Privatizează câteva ramuri industriale naţionale, învăţământul şi instituţiile medicale. Începe să fie contestată chiar şi în sânul propriului partid. Ajunge să facă presiuni asupra presei şi creşte impozitele. Mulţi încep să creadă că este lovită de paranoia. Devenită impopulară, la 20

Noiembrie 1990 pierde preşedinţia partidului. După câteva zile, demisionează şi din funcţia de premier, însă continuă să facă greutăţi succesorului la fotoliul de prim-ministru al Marii Britanii.

În ultimii ani ai secolului au început să circule zvonuri că

„Doamna de fier” ar fi dat în patima beţiei.

Marilyn Monroe

CEA MAI FRUMOASĂ FEMEIE DIN ISTORIE

Norma Jean Mortenson-Baker s-a născut la 1 iunie 1926, într-un spital din Los Angeles. Mama ei se numea Gladys, o tânără cu un psihic labil, care a trecut prin multe peripeţii. La vârsta de

14 ani, s-a măritat cu tânărul afacerist John Newton Baker, şi i-a

Femei Celebre în Secolul xx adus pe lume pe Jack şi Berniece Inez, pe care i-a încredinţat spre educaţie unor vecini. În anul 1921, şi-a acuzat soţul de cruzime şi a divorţat. Însă Baker i-a luat copiii. Rămasă singură, şi-a găsit o slujbă în industria filmului, ca retuşor de imagine.

S-a împrietenit cu o colegă de serviciu, pe nume Grace Mckee, şi s-au mutat împreună. L-a cunoscut apoi pe Edward Mortenson, de meserie normator, la Southern California Gas Company, care i-a devenit soţ o scurtă perioadă de vreme. Dar Gladys nu putea să fie fidelă unui bărbat. Mulţi biografi consideră că tatăl Normei

Jean ar fi fost Charles Stanley Gifford, maistru de schimb la

Consolidated Film. Însă, la fel de bine ar fi putut să-i fie tată

Harold Rooney, Clayton MacNamara, sau Raymond Guthrie.

Mama sa nu-i va dezvălui niciodată identitatea tatălui. Devenită celebră, Marilyn va încerca să-şi caute tatăl, dar va obţine numai informaţii contradictorii.

Gladys îi spune Norma, de la numele actriţei Norma

Talmadge, eroina unor melodrame de duzină. La vârsta de două săptămâni, o încredinţează spre creştere unei familii puritane. Soţii

Albert şi Ida Bolender o cresc aspru, în spirit religios. Mama sa o preia abia când împlineşte şapte ani. Norma Jean este şocată de viaţa pe care o duce: băutură, dans şi jocuri de cărţi. Unii autori susţin că fata ar fi schimbat mai multe case până la această vârstă.

Există şi o variantă potrivit căreia Gladys ar fi fost internată într-un ospiciu, sub acuzaţia de tentativă de crimă, când Norma avea numai 15 zile.

După ce află că bunicul s-a sinucis, mamă-sa face o depresie puternică. Este internată într-o casă de odihnă din Santa Monica, apoi în Spitalul General din Los Angeles. Norma rămâne în grija lui Grace, care o iubeşte foarte mult. Îi inoculează dorinţa de a deveni star de cinema şi îi impune chiar şi un idol: Jean Harlow.

Dar, în scurt timp, apare pentru prima oară dragostea în viaţa sa.

Se mărită cu Ervin Silliman Goddard, un tânăr cu zece ani mai tânăr, poreclit Doc. Individul o influenţează să ducăfetiţa la oferlinat. Totuşi, Grace o adoptă, la 26 februarie 1936. Însă Doc încearcă s-o seducă şi mama adoptivă este nevoită s-o ducă la nişte rude.

Potrivit mărturisirilor unor prieteni, la vârsta de 12 ani fata ar fi fost silită de unul dintre veri să aibă un contact sexual brutal, incident ce a marcat-o pe viaţă. Însă primul ei soţ avea să declare că a fost virgină în noaptea nunţii!

Grace o înscrie la o şcoală superioară din Los Angeles.

Anna Avram

Emerson Junior High School. Este o elevă mediocră. Foarte tăcută şi timidă, colegii o poreclesc „Şoarecele”.

Dar are o reputaţie nepătată şi este aleasă „preşedinta” comitetului de fete „bătrâne”.

Din Beverly flills. Începând din clasa a opta, începe să atragă bărbaţii. Urmează clasele a noua şi a zecea la liceul din Van Nuys.

S-a scris că, la vârsta de 18 ani, ar fi fost violată de un tată adoptiv şi ar fi născut un băieţel, abandonat la sugestia lui Grace.

„Am crezut că se cască pământul sub mine. Implorările mele au fost inutile... Mi l-au luat şi nu l-am mai văzut niciodată”, ar fi declarat la un moment dat actriţa.

Înainte de a împlini 16 ani, mama adoptivă plănuieşte s-o mărite cu Jim Dougherty, un bărbat de prin vecini, mai mare cu cinci ani decât ea. De teama întoarcerii la orfelinat, fata acceptă, întrerupe şcoala şi se căsătoreşte, la 19 iunie 1942. Jim o neglijează. Este foarte gelos şi dezamăgit că Norma nu ştie să gătească. Nu doreşte să rămână însărcinată, dar nici soţia sa nu se grăbeşte. În anul 1944, după izbucnirea celui de-al doilea război mondial, soldatul Dougherty este detaşat în zonele fierbinţi din

Pacific şi din sud-estul Asiei. Norma Jean rămâne cu soacra, care îi găseşte o slujbă la Radioplane Company. Pulverizează vopsea pe fuselajul avioanelor, timp de zece ore pe zi. Fabrica primeşte vizita unor fotografi militari de la First Motion Picture. Sarcina lor este să fotografieze femeile care contribuie la efortul ţării angajate în război. Norma Jean e asaltată de vizitatorii care trebuie să le imortalizeze pe cele mai frumoase femei ce lucrează cu patriotism. Caporalul David Conover (25 de ani) o convinge să pozeze pentru el. Devine model şi noile preocupări vor duce la destrămarea căsniciei.

Intră la Blue Book Agency şi ia cursuri de fotomodel.

Specialişti în estetică îi recomandă să-şi decoloreze părul. Apare pe 23 de coperte şi începe să câştige bani frumoşi. O mare importanţă în cariera ei de fotomodel o joacă emigrantul transilvănean André de Dienes.

Dar, visul Normei Jean era să devină actriţă. Şi cum studiourile cinematografice preferau femei necăsătorite, divorţează de Jim. Susţine apoi un test la compania Fox.

Producătorul şef, Darryl Zanuck, nu este mulţumit de prestaţia sa, însă îi oferă – Iotuşi – un contract standard. Producătorul Ben

Lyon o sfătuieşte să-şi schimbe numele. O botează Marilyn, în amintirea actriţei Marilyn Miller, de care fusese cândva îndrăgostit. Fata îl acceptă, deşi nu pare încântată, şi îi adaugă

Femei Celebre în Secolul xx numele de fată al mamei, Monroe.

În februarie 1947, obţine primul rolişor, în „Scudda Hoo!

Scudda Hay!”. Nici următoarele apariţii pe ecran nu-i aduc succes.

Compania Fox nu-i reînnoieşte contractul. Fără să se dea bătută, asistă la cursuri de actorie. Actors Lab îi oferă prima ocazie de a juca ceva serios. Dar câştigă foarte prost. Face prostituţie, pentru a se întreţine. Îi cunoaşte pe actorul John Carroll şi soţia lui, angajată de studiourile MGM pentru a descoperi tinere talente, pe care îi convinge s-o ajute. Fi îi facilitează o legătură cu Joseph Schenck, director executiv al studiourilor Twentieth Century Fox. Marilyn îl fascinează de la prima vedere. Prin intermediul unui prieten de poker, Schenck îi obţine un contract la Columbian Studio, unde este vopsită şi mai blondă. Unii spun că s-ar fi supus şi unor operaţii estetice. Tânăra aspirantă la statutul de star încape pe mâinile unei excelente profesoare de actorie, pe nume Natasha Lytess, care predă cursuri la Columbia. Relaţia lor va dura şase ani.

Îl cunoaşte apoi pe regizorul de sunet Fred Karger, şi încearcă, în zadar, să-l convingă s-o ia de nevastă. În schimb, John

Flyde (53 de ani), vicepreşedintele Agenţiei William Morris, o imploră să-l ia de bărbat. Cu toate că este neclintită în hotărârea de a deveni vedetă de cinema,

acceptă să pozeze goală pentru un calendar, iar fotografiile devin celebre în întreaga lume.

În anul 1949, cunoaşte doi indivizi care îi vor schimba cursul vieţii – scriitorul Rupert Allan şi fotograful Milton Greene. În anul următor, John Fluston o distribuie în „Jungla de asfalt” („The

Asphalt Jungle”), film ce îi modifică esenţial cariera. Trăieşte o poveste de dragoste cu regizorul Elia Kazan (42 de ani), care îi facilitează un contract pe şapte ani la Twentieth Century Fox.

După ce este remarcată de public, Zanuck este nevoit să-i recunoască meritele.

În anul 1951, primeşte, pentru prima oară, un rol principal în „Don’t Bother to Knock”. Ia lecţii de actorie de la profesorul

Michael Cehov şi toate dubiile privitoare la talentul său dramatic se risipesc.

În iarna 1951 – 1952, celebrul jucător de baseball Joe Di Maggio

(37 de ani), încearcă s-o cunoască, după ce i-a văzut fotografia într-o revistă. Întâlnirea are loc la un restaurant italian de pe Sunset Boulevard. Marilyn îl face să aştepte două ore. În februarie, se conturează o puternică legătură pasională. Vestea nunţii lor umple primele pagini ale ziarelor din întreaga lume.

Rolurile din „Niagara”, „Domnii preferă blondele” şi „Cum

Anna Avram

Să te măriţi cu un milionar” o ridică pe frumoasa blondă pe culmile succesului. Nimeni nu se mai bucurase, până atunci, de o asemenea celebritate. Însă onorariile sunt în continuare modeste.

Devenită şi una dintre cele mai apreciate cântăreţe ale momentului, vinde o mulţime de discuri. Dar se înscrie între cele mai puţin materialiste vedete din istoria cinemaului.

Milton Greene îi sugerează să fondeze o companie proprie de producţie, iniţiativă ce-i va permite să devină

singura actriţă care impune Hollywood-ului propriile decizii asupra scenariului, regiei şi imaginii filmelor în care joacă.

Joe este gelos şi îi cere să renunţe la cinematografie. Căsătoria dintre cele mai adorate şi mai puţin înţelese celebrităţi americane ale secolului începe să scârţâie. Jucătorul de baseball înţelege cât de mult propria popularitate este depăşită de a ei, în timpul unei vizite în Japonia. Îi cere să nu mai poarte rochii îndrăzneţe şi chiar o agresează fizic, când face crize de gelozie. Marilyn îi trece peste voie şi cântă pentru 18.000 de americani staţionaţi în

Coreea. Când relaţiile dintre ei se deteriorarează iremediabil.

„Îngerul blond” – sau „Ultima zeiţă” – divorţează.

La acea vreme, nu este amatoare de băutură. Dependenţa de sedative începe nevinovat, la începutul anului 1954, când trece printr-o perioadă de insomnie cumplită. Dornică mereu de perfecţionare, începe studiul cu Lee Strasberg, la Actors Studio.

De altfel, relaţia profesională şi personală cu Strasberg este foarte strânsă şi va dura până la moarte.

În vâltoarea unei vieţi agitate, „mitraliată” de flash-urile fotografilor, urmărită şi intervievată fără încetare, Marilyn îl cunoaşte pe celebrul dramaturg Arthur Miller (născut în anul

1915). Dezorientată şi naivă, afectată de faptul că nu-i este recunoscut talentul – nu a fost recompensată niciodată cu un Oscar

— Acceptă să se mărite cu un intelectual de renume, în speranţa de a-şi depăşi complexele. Dar nici acest mariaj nu-i aduce fericirea.

Devine capricioasă, insuportabilă pe platouri, întârzie la filmări.

Afinitatea sa pentru cultura rusă determină serviciile secrete americane să-i întocmească dosare despre a căror existenţă nu va şti niciodată. Arthur Miller se numără printre primii americani care sunt cercetaţi sub acuzaţia

de activitate subversivă, ca simpatizant al comunismului. La scurt timp, după nunta tradiţională evreiască, care a avut loc la New York, Marilyn descoperă însemnări neplăcute în jurnalul soţului: „o femeie-copil rătăcită”, „demnă de milă”. Scriitorul se teme că nevoia ei

Femei Celebre în Secolul xx permanentă de afecţiune îi poate secătui resursele creatoare. După ce pierde trei sarcini, actriţa se refugiază în băutură, fiindcă se simte neglijată. Miller nu se simte nici el în largul lui. Nu dă randament profesional, este dependent material de soţie.

Marilyn începe să filmeze „Let's Make Love”, împreună cu

Yves Montând, pe care îl caracterizează „cel mai atrăgător bărbat”.

Dintre toţi pe care i-a întâlnit. În acelaşi timp, dramaturgul sparge o grevă a scenariştilor, gest care o dezamăgeşte definitiv. La rândul lui, începe să o urască. Între timp, actriţa obţine Globul de Aur pentru cea mai bună interpretare feminină într-o comedie, pentru rolul din „Unora le place jazz-ul”. Începe să cocheteze cu politica, timp în care întreţine o legătură de zece luni cu Montând.

În timpul filmărilor la „Inadaptaţii” („The Misfits”), relaţiile dintre soţii Miller se deteriorarează deosebit de grav. Scenariul semnat de propriul soţ o nemulţumeşte. Chiar detestă personajul pe care i-l creează. Începe să ia cantităţi extrem de periculoase de narcotice şi cere divorţul. La sfârşitul filmărilor la „The Misfits”, este făcută răspunzătoare de moartea lui Clark Gable, care s-ar fi îmbolnăvit din pricina întârzierilor ei în platou. Tulburată, suferă depresii, urmate de internări. Singurul său sprijin rămâne Di Maggio.

Întreţine o relaţie scurtă şi intermitentă cu celebrul Frank Sinatra.

În anul 1957, la un party, îl cunoaşte pe John Kennedy. „N-a fost nimic special: am vorbit despre politică şi cinema”, notează vedeta. Doi ani mai târziu, Sinatra invită câţiva prieteni într-o scurtă vacanţă. Printre ei se numără Marilyn Monroe şi Kennedy. Aşa începe povestea

lor amoroasă, dezvăluită publicului după zece ani de la asasinarea preşedintelui. În anul 1960, acesta o invită la

Convenţia Democraţilor de la Los Angeles, printre celebrităţile care îi susţin candidatura. Alte surse susţin că aventura lor ar fi debutat în vara anului 1961, când cumnatul viitorului preşedinte, actorul Peter Lawford, le-a făcut cunoştinţă. Se spune că Marilyn l-ar fi însoţit la întâlnirile oficiale şi ar fi petrecut mult timp împreună.

Devenit preşedinte, John foloseşte orice prilej pentru a o întâlni. Actriţa se deghizează, cu ajutorul unor peruci brune, ochelari fumurii, baticuri, şi foloseşte nume false în hotelurile în care se iubesc. Partidele de amor se consumă mai întâi la hotelul

Carlyle din New York, apoi la vila surorii lui Kennedy (Pat, soţia lui Peter Lawford), din Santa Monica. La bordul avionului prezidenţial, Marilyn este prezentată drept secretară particulară, îşi asaltează amantul cu telefoane, scrisori şi poeme de dragoste.

Anna Avram

Se spune că ar fi sunat-o şi pe soţia sa, Jackie, pentru a anunţa-o că vrea să se mărite cu John. Prima doamnă nu s-ar fi lăsat impresionată şi i-ar fi spus că va trebui să se mute la Casa Albă şi să preia toate responsabilităţile ce se cuvin. Sigură pe ea, doamna

Kennedy ar fi făcut i-o până la urmă să plângă.

Şeful FBI-ului, Edgar Hoover, îl înştiinţează pe Robert

Kennedy (Bobby), că oamenii Mafiei sunt la curent cu escapadele din Santa Monica. John este informat că toate convorbirile cu

Marilyn sunt interceptate şi înregistrate, în scopul – probabil – de şantaj. Preşedintele realizează pericolul care-l paşte şi se hotărăşte să rupă legătura adulterină. Îşi cheamă fratele în ajutor. Robert îi explică actriţei că John nu poate să divorţeze când şi cum vrea. Se spune că ea ar fi făcut o criză cumplită. Unii susţin că, impresionat.

Bobby ar fi ajuns să întreţină o relaţie intimă cu femeia părăsită.

Alţii sunt convinşi că, între Marilyn şi Robert nu a existat niciodată nimic. Vedeta însăşi încearcă să demonstreze că nu a fost decât iubita preşedintelui. De altfel, dă mai multe dezminţiri în presa vremii, pentru ca toată lumea să ştie că nu a trăit cu Bobby Kennedy.

Pentru a fi mai convingătoare, subliniază că ministrul Justiţiei nu este atât de interesant încât să-i merite atenţia.

Există însă şi autori care susţin că Marilyn ar fi repetat cu el povestea cu John. Nu mai dădea telefoane la Casa Albă, ci la

Ministerul de Justiţie – condus de Robert Kennedy – convinsă că o va lua de nevastă. Între timp, îşi îneacă amarul în alcool şi barbiturice. Nu mai poate să-şi înveţe rolurile, iar absenţele de la filmări determină Compania Fox s-o concedieze şi să-i ceară despăgubiri în valoare de 500 de mii de dolari. În cele din urmă, conflictul se aplanează.

În ultimele luni de viaţă, actriţa se arată foarte optimistă.

Primeşte mai multe oferte de scenarii tentante, printre care se numără şi un film despre idolul vieţii sale, Jean Harlow, intitulat

„The Jean Harlow Story”. Între 1 – 4 august, ia hotărâri extrem de importante: să scape de terapeutul personal, doctorul Greeson, care-i furnizează barbituricele, şi de menajera Eunice, pe care acesta i-o băgase pe gât. Unii susţin că plănuia să se recăsătorească, la 8 august 1962, cu Joe Di Maggio.

Dar este găsită fără viaţă, într-o duminică dimineaţa – la 5

August 1962 – în locuinţa ei de pe Fifth Helena Drive, din

Brentwood (lângă Los Angeles). Poliţia îi găseşte trupul gol, neînsufleţit, cu o mână înţepenită pe receptorul telefonului. Oficial, se anunţă că s-a sinucis. Mai târziu sunt publicate numeroase

Femei Celebre în Secolul xx variante privitoare la ultima zi şi ultima noapte din viaţa celei mai îndrăgite

americance de după cel de-al doilea război mondial.

Într-o biografie, Donald Spoto încearcă să demonstreze că fraţii Kennedy nu sunt implicaţi profund în cele întâmplate. Eunice, menajera dubioasă care de obicei nu-şi petrecea weekend-ul în casa actriţei, declară că s-a trezit la ora 3.00 şi a descoperit lumină sub uşa sa. Adaugă că a dat draperiile de la fereastră la o parte, cu un vătrai, pentru a vedea ce se întâmplă, fiindcă uşa dormitorului era încuiată. Investigaţiile atestă că ar fi fost imposibil să observe lumină, o dată ce în dormitorul lui Marilyn se instalase recent un covor persan gros, din cauza căruia abia se închidea uşa. O altă eroare în depoziţia menajerei este legată de draperii, fiindcă la geamul vedetei era fixată doar o ţesătură groasă de camuflaj, pe toată lăţimea ferestrei. Eunice susţine că şi-ar fi văzut stăpâna goală şi nemişcată şi l-a chemat de urgenţă pe doctorul Greeson, care ar fi spart uşa şi ar fi descuiat-o apoi pe dinăuntru. Însă Marilyn nu încuia niciodată uşile dormitoarelor! Primului poliţist sosit la faţa locului, îi spune că l-a sunat pe doctorul Greeson la miezul nopţii.

Ulterior îşi schimbă mărturia şi susţine că l-a anunţat la ora 3.00, fiindcă nu putea justifica de ce a chemat poliţia abia peste patru ore. Deşi ridică atâtea semne de întrebare, psihiatrul şi menajera nu vor fi niciodată interogaţi prea dur. La 25 de ani după moartea lui Marilyn Monroe, Eunice – ajunsă la vârsta de 85 de ani – avea să strige: „Oh, de ce trebuie să continui să ascund adevărul, la vârsta mea?”

John Miner, anatomopatolog de renume mondial, care cercetează cazul, conchide: „N-am crezut nicio clipă că s-a sinucis… După ce l-am interogat pe doctorul Greeson, am fost şi mai convins că domnişoara Monroe nu s-a sinucis. Îşi tăcea planuri de viitor, avea impresia că lăsase tot ce făcuse rău în urmă şi putea începe o viaţă nouă”. Exclude o injecţie mortală cu barbiturice, fiindcă „fiecare centimetru al corpului a fost cercetat cu lupa şi nu s-a observat nicio urmă de ac. Trebuie să se ţină seama de decolorarea anormală a colonului”, spune Miner, în anul 1992,

sugerând o administrare rectală a dozei letale de barbiturice. Primii suspecţi că i-ar fi făcut o clismă fatală sunt Eunice şi Greeson. Din greşeală medicală sau în scop criminal? Unii susţin că ar fi chemat chiar şi o ambulanţă, pentru a o salva, care a fost întoarsă din drum, pentru că decesul se produsese deja.

Aventurile pe care le-a avut cu fraţii Kennedy, John – preşedintele asasinat la Dallas, pe data de 22 noiembrie 1963 – şi

Anna Avram

Robert – ucis câţiva ani mai târziu – i-au pricinuit moartea, susţine

Don Wolfe, autorul cărţii „Marilyn, anchetă asupra unui asasinat”, care a studiat cazul timp de şapte ani. Potrivit declaraţiilor lui

Norman Jefferson (un fost angajat din casa actriţei, care a acceptat să vorbească înainte de a muri de cancer), cu o jumătate de oră înainte de deces vedeta ar fi fost vizitată de Bobby Kennedy, însoţit de doi tipi de la Intelligence Service. După plecarea lor, era moartă. Motivul lichidării: fraţii Kennedy o considerau o ameninţare. Cunoştea prea multe secrete. FBÎ-ul îl alertase pe fostul preşedinte despre relaţiile ei cu comuniştii, în plin război rece. Wolfe aduce dovezi care întăresc teza asasinatului: înainte de a muri, Marilyn Monroe era „plină de viaţă”, iar în stomac nu i s-au găsit urme de barbiturice, deşi în sânge concentraţia acestora era suficientă pentru a ucide 20 de persoane!

O altă variantă susţine că, la 4 august 1962, actriţa l-ar fi sunat pe Bobby şi l-ar fi implorat s-o viziteze. Între ei are loc o ceartă violentă, la care Peter Lawford asistă neputincios. Marilyn l-ar fi ameninţat că va organiza o conferinţă de presă şi va dezvălui totul, fiindcă „Fraţii Kennedy se poartă cu toată lumea la fel. Te folosesc, ca apoi să se debaraseze de tine ca de o haină veche”. Bobby i-ar fi ţipat să înceteze cu telefoanele şi cu scrisorile, să-i lase în pace. Apoi, ea l-ar fi sunat pe un prieten.

Ted Jordan, şi i-ar fi povestit tot ce s-a petrecut. După

aceea, i-ar fi telefonat lui Peter Lawford, pentru a-şi lua rămas bun:

„Spune-i la revedere lui Pat, spune-i adio preşedintelui. Îţi spun adio şi ţie, ai fost un prieten minunat”, şi ar fi îngurgitat o mare cantitate de alcool şi un tub de somnifere. Înainte de a intra în comă, ar fi găsit puterea de a anunţa salvarea. Ar fi sosit o ambulanţă care a ridicat-o, dar a fost întoarsă de la poarta spitalului şi adusă înapoi în dormitorul ei. Şi, totuşi, la autopsie, nu se găsesc urme de somnifer în stomac…

În cadrul unei conferinţe de presă, medicul legist care a semnat actul de deces susţine că s-au făcut presiuni asupra lui să declare că s-a sinucis. Se miră că nu s-a efectuat o anchetă serioasă privitoare la acest deces suspect. Mai dezvăluie că, la autopsie, a sesizat înţepături dubioase sub unul dintre genunchi. Pe noptieră s-a găsit o sticlă de băutură, un pahar şi un tub gol de Nembutal

(somnifer).

În anul 1982, detectivul particular Mila Sferiglio, anunţă că deţine înregistrările convorbirilor telefonice, care conţin probe certe că ar fi fost asasinată. Motivul crimei: vedeta ar fi

Femei Celebre în Secolul xx intenţionat să dezvăluie secrete de stat, conţinute într-un jurnal intim (aflate de la fraţii Kennedy). Prietenii susţin că, în dimineaţa morţii, au constatat dispariţia unui carnet roşu în care erau notate informaţii extrem de importante – inclusiv un plan

CIA de asasinare a unui conducător latino-american – despre care era la curent şi Mafia. Unii susţin că John Kennedy ar fi vrut să încheie relaţia cu Marilyn, pentru că se afla în al doilea an de mandat şi era preocupat deja de viitoarele alegeri. Se temea că legătura lor ar fi putut constitui o ţintă pentru adversari, mai ales că aventura avea ca scenă teritoriul republicanilor (California de Sud). Unii dintre membri clanului Kennedy susţin că tatăl l-ar fi influenţat să renunţe la Marilyn. Alţii spun că soţia sa, Jackie, l-ar fi ameninţat cu divorţul, care ar fi putut avea consecinţe nefaste asupra carierei lui politice. De aceea,

John l-ar fi împins pe Bobby în braţele amantei. Se spune că, timp de două săptămâni, înainte de a muri, actriţa ar fi încercat zadarnic să ia legătura cu Robert Kennedy. L-ar fi ameninţat că, în caz că refuză să-i vorbească, dă în vileag întreaga aventură. Robert

Slatzer – după unii, al patrulea soţ al lui Marilyn – susţine că, după tragica noapte, ar fi avut programate o întâlnire cu avocatul personal şi o conferinţă de presă pentru a demasca relaţia cu

John Kennedy, sau cu Robert Kennedy. Ar fi luat această hotărâre, fiindcă descoperise că fraţii Kennedy o exploataseră şi apoi „i-au dat papucii". În seara dinaintea morţii, fusese invitată la cină de Peter Lawford, unde trebuia să sosească şi

Bobby. După ce Robert a anunţat că nu vine, ar fi renunţat şi ea să se mai ducă. Se presupune că aparatul său telefonic fusese interceptat şi FBI-ul ar fi primit misiunea de a o reduce la tăcere.

Sunt mulţi agenţi care sunt de acord cu această variantă, fiindcă exista riscul permanent al unei „spălări de rufe în public". Pe de altă parte, în volumul autobiografic „Naşul Mafiei", fostul criminal Ronald Sonny Gibbon, susţine că Marilyn Monroe ar fi fost ucisă de asasini plătiţi de Mafie, care s-a oferit să îndeplinească „această măsură", drept mulţumire pentru favorurile şi serviciile FBI-ului. De remarcat că Eunice a murit în 1992, fără să fie vreodată anchetată.

La 6 august 1962, mult râvnitul trup al actriţei se află la morgă şi nu este reclamat de nimeni. Intră în acţiune Joe Di

Maggio, care a iubit-o la nesfârşit. Îl cheamă pe Allan Snyder, căruia Marilyn – cu zece ani în urmă – îi ceruse: „să-mi faci machiajul, ca să arăt cât mai bine, când o să mă duc". În noaptea

Anna Avram

De 7 – 8 august, Joe o veghează singur. Îi strânge mâna neîncetat şi o priveşte cu nesaţ. Hotărăşte ca la înmormântare să nu asistevedete, producători sau regizori

de la Hollywood şi nici ziarişti, fiindcă toată viaţa au rănit-o. Sunt acceptaţi să o conducă pe ultimul drum numai 30 de rude şi prieteni. Jim Dougherty şi

Arthur Miller declină invitaţiile. În câteva cuvinte meşteşugite.

Lee Strasberg îi schiţează portretul pe pânza eternităţii: „Am cunoscut-o ca pe o fiinţă caldă, impulsivă, timidă şi singuratică, sensibilă şi temându-se de a nu fi respinsă şi, totuşi, avidă de viaţă şi căutându-şi împlinirea. Visul ei de a avea talent nu s-a dovedit un miraj”.

Joe Di Maggio i-a fost alături şi a sărutat-o până în ultima clipă. Din acea zi, nu i-a mai pomenit niciodată numele şi nu s-a mai recăsătorit…

În anul 1963, când a fost încheiată evaluarea, averea actriţei se ridica la 92.781 de dolari. Moştenitorii săi au fost Anna Mizrahi

Strasberg, cea de-a doua soţie a lui Lee, pe care Marilyn nu a cunoscut-o niciodată, şi spitalul de psihiatrie Anna Freud Centre, din

Londra. Veniturile obţinute clin vânzarea filmelor şi folosirea imaginii celei mai strălucitoare blonde de la I lollywood s-au cifrat, în anul 1992, la un milion de dolari.

Marilyn Monroe a fost recunoscută de întreaga suflare pământeană cea mai frumoasă femeie din toate timpurile. Este o apreciere globală, evident subiectivă, dar esteticienii sunt convinşi că orice om de bun simţ nu-i poate contesta calităţile fizice!

Shirley Temple

CEL MAI FAIMOS COPIL STAR DIN ISTORIA

SHOW-BUSINESS-ULUI

Actriţă, dansatoare şi celebră cântăreaţă-copil, Shirley Jane

Temple a venit pe lume la 23 aprilie 1928, în Santa Monica, statul California (SUA). Fiica cea mică a unui funcţionar al Băncii californiene – George Temple – mai avea doi frăţiori: Jack şi

George Jr.

Shirley are un chip angelic, ochi de culoarea alunelor

şi bucle aurii. Încă de mică, îşi petrece mai toată ziua în oglindă. Şi când stă la masă, caută să fie tot în faţa acesteia. La vârsta de doi ani.

Femki Celebre în Secolul xx mama – Gertrude Temple – o înscrie la o şcoală specială de dans. Asigurat că fetiţa va lua lecţii numai din plăcere şi nu pentru a deveni artistă, tatăl încuviinţează.

De la început, Shirley atrage atenţia profesorilor, a elevilor şi a vizitatorilor. Dă dovadă de inteligenţă şi talent Un producător de la Hollywood caută copii pentru filme comice. Într-o zi, ajunge la şcoala de balet frecventată de ea. O remarcă de la prima vedere şi-i oferă un onorariu de zece dolari pe zi. Mama acceptă, fără rezerve, propunerea. Cu domnul Temple, trebuie dusă muncă de lămurire. Se lasă până la urmă convins, cu condiţia ca micuţa să nu ştie că joacă, „să i se spună că se joacă”.

La vârsta de trei ani şi jumătate, Shirley îşi începe cariera de actriţă. Primele filme – scurte – nu se bucură de prea mult succes.

Dar cunoscătorii o remarcă şi ofertele încep să curgă. Începe să câştige mai bine decât tatăl. Doamna Gertrude îi devine manager.

Grijulii, părinţii impun producătorilor condiţii drastice; mama trebuie să asiste la filmări şi repetiţii, copilei să i se asigure orele de odihnă. Să se evite cu desăvârşire complimentele ce ar putea „naşte în ea sentimente de vanitate, de credulitate şi de mândrie”. Să nu i se arate niciodată un ziar sau o publicaţie care o prezintă ca vedetă.

Nu este lăsată niciodată să se vadă în filme, nu ştie că este văzută de întreg globul, nu vede afişele ce ar putea s-o facă să înţeleagă că atrage atenţia oamenilor, pentru a creşte „natural”.

„Copilul minune” al filmului american, descoperit de C.

Lamont, obţine primul mare succes în filmul „Little Miss Marker”.

(în anul 1934). Devine actriţa numărul unu la box-

office, între anii 1935 – 1938, şi este inclusă în lista celor mai populare zece staruri. Câştigă 300.000 de dolari pe an, respectiv 100.000 de dolari pe film. Numele său este folosit pentru publicitate la păpuşi, jucării, haine şi alte articole. Printre numeroasele ei filme de succes se numără: „Bucle de aur”, „Heidi, fetiţa munţilor”, „Visul unei prinţese”, „Pasărea albastră”.

La 28 februarie 1935, i se acordă un premiu Oscar de onoare, pentru că „a adus mai multă fericire milioanelor de copii şi milioanelor de adulţi decât orice copil din istoria lumii”. Este primul copil-actor care primeşte mult râvnitul trofeu. Când primeşte statueta de aur, Shirley declară cu inocenţă: „E drăguţă, dar e prea grea. N-o să mă pot juca cu ea. N-aveţi altă păpuşă mai mică?”

Până la vârsta de 7 ani, joacă în 19 filme. Pentru rolul din „Micul colonel”, California o numeşte colonel onorific.

Îl iubeşte mult pe Dumnezeu şi se roagă pentru toţi oamenii

Anna Avram

Şi toate animalele de pe Pământ. În vila ei din Santa Monica este asaltată de mii de curioşi. De aceea, părinţii îi construiesc o căsuţă la marginea deşertului californian, o fortăreaţă înconjurată de munţi şi păzită cu străşnicie. Primeşte păpuşi din întreaga lume.

Multe dintre ele le împarte copiilor din spitale şi copiilor săraci.

Are şi păpuşi din România, o familie ţărănească pe care o ţine la loc de cinste. Cea mai scumpă „mascotă” din New York o reprezintă. Este personajul principal al multor cărţi de colorat şi toate publicaţiile se întrec în a-i solicita interviuri. Fiecare mare producător de la Hollywood o doreşte în filmele sale.

În culmea gloriei, devine ţinta kidnappingului (gangsterii de copii). La Omaha, este prins un tânăr de 16 ani care ceruse două milioane de dolari pentru ca s-o lase în pace pe Shirley Temple.

Convins că vedetele copii îşi menţin rar talentul la maturitate.

George Temple pune deoparte tot ce câştigă fiica sa. Din păcate, temerile sunt parţial îndreptăţite. Începând din 1940, popularitatea ei diminuează. Frecventează şcoala de la 20th Century Fox, apoi

Şcoala pentru fete Westlake, din Los Angeles. La mijlocul anilor

'40 joacă într-un serial TV, intitulat „Shirley Temple". În anul 1945, se mărită cu actorul John Agar, de care divorţează patru ani mai târziu. Din mariajul lor rezultă o fetiţă, numită Susan. În anul 1950, devine doamna Shirley Temple Black, în urma căsătoriei cu omul de afaceri Charles A. Black, din San Francisco. Se retrage o vreme din lumea show-businessului, concentrându-şi atenţia asupra familiei şi a activităţilor calitative. Aduce pe lume încă doi copii, Lois şi

Charles Jr.

La sfârşitul anilor '50, începutul anilor '60, apare la televiziune în „The Shirley Storybook" şi „The Shirley Temple Show", dar nu se bucură de mare succes. În finalul deceniului şase, devine o personalitate politică proeminentă, candidat republican pentru

Congres (în anul 1969). Deţine o serie de posturi importante, cum ar fi: reprezentant SUA la Naţiunile Unite (numită de Richard Nixon), asistent special al preşedintelui Consiliului pentru Calitatea Mediului, ambasador SUA în Ghana, timp de doi ani (începând din 1974 – una dintre cele mai fericite perioade din viaţa sa) – şef de protocol sub preşedinţia lui Gerald Ford.

În anul 1990, este numită ambasador al SUA în Cehoslovacia.

Doi ani mai târziu, primeşte premiul D.W. Griffith, pentru întreaga carieră. Tot în anul 1992, Academia Americană de Arte şi Ştiinţe

Cinematografice organizează o retrospectivă a filmelor ei. Peste alţi doi ani, unul dintre filme este colorat pe computer şi lansat pe video.

Femei Celebre în Secolul xx

Personalitate unică a secolului XX, primul copil actor

care a cucerit un Oscar a reuşit să-şi lege numele şi de alte premiere. Shirley a fost prima femeie din istorie şef de protocol, a inventat culoarea

„Temple Blue” pentru propria nuntă. Au fost create două băuturi

„Shirley Temple cocktail” şi „Dirty Shirley”. A fost prima personalitate americană care a acceptat o operaţie de mastectomie şi a încurajat şi alte femei să-i urmeze exemplul. Şi-a publicat autobiografia, care a fost premiată.

În puţine cuvinte, se poate spune că Shirley Temple a fost şi este o instituţie naţională americană…

Grace Kelly

ACTRIŢA CARE DEVINE PRINŢESA DE MONACO

Grace Kelly s-a născut la 12 noiembrie 1929 la Philadelphia

(Pennsylvania, SUA), într-o familie înstărită. Tatăl ei, John

Kelly, era un bogat industriaş, iar mama – Margaret Kelly – o femeie autoritară care cerea o ascultare oarbă celor patru copii ai săi.

Grace este o fetiţă mereu bolnavă. Crizele de astm şi anghinele repetate o ţintuiesc adesea la pat şi nu-i permit să practice niciun sport. În familia Kelly, credinţa ocupă un loc aparte.

Slujbele duminicale sunt obligatorii, ca şi rugăciunile înainte de mese. Fetiţa plăpândă este înscrisă la şcoala mănăstirii din

Ravenhill, unde domneşte o disciplină de fier. Este o elevă model şi visează să devină balerină. La vârsta de opt ani, urmează cursuri de dans. Doi ani mai târziu începe să scrie poeme şi se interesează de teatru. Îşi face debutul pe scenă la 12 ani.

În adolescenţă, se împlineşte şi înnebuneşte băieţii. La numai

15 ani, se îndrăgosteşte la nebunie de Harper Davis, care pleacă pe mare şi se îmbolnăveşte de scleroză în plăci – boală ce îl răpune de tânăr.

După absolvirea şcolii, în anul 1947, Grace soseşte la

New

York, unde este admisă la Academia Americană de Artă

Dramatică.

În paralel, pozează pentru reviste şi cochetează cu televiziunea pentru a câştiga ceva bani. Se îndrăgosteşte de profesorul

Don Ridehardson. Cu toate că este dispus să divorţeze, familia

Kelly intervine şi îi desparte.

Anna Avram

Un an mai târziu, frumoasa Grace obţine un rol important într-un spectacol pe Broadway. Dar nu este mulţumită de ofertele de lucru de la New York. Se mută în California, unde reuşeşte să fructifice relaţia cu cea de-a şaptea artă. La vârsta de 22 de ani, îşi face debutul în cinematografie, într-un rol secundar din „Fourteen llours”. Primul film important din cariera ei este considerat western-ul „Iligh Noon”, realizat în anul 1952, în care îl are ca partener pe Gary Cooper. De altfel, face pasiune pentru Gary Cooper, ca şi pentru Clark Gable, alături de care joacă în „Mogambo”. După atâta succes, semnează un contract pe şapte ani cu studiourile Metro

Goldwin Mayer (MGM). De asemenea, trezeşte interesul marelui maestru al suspansului, Alfred Hitchcock. Sub bagheta acestuia, turnează trei filme consecutive: „Dial M for Murder” (1954), cu

Ray Milland, „Rear Window” (1954), alături de James Stewart, şi

„To Câtch A Thief (1955), în care îl are ca partener pe Cary Grant.

Primeşte un Oscar pentru evoluţia din „The Country Girl”, care îi aduce consacrarea.

Ultimele filme din cariera actriţei se numesc: „The Swan”.

Şi „Iiigh Society” (comedie muzicală). După o scurtă pasiune pentru un alt bărbat căsătorit – William Holden – se hotărăşte să se mărite cu Oleg Cassini. Familia Kelly se

opune din nou. Cu ocazia Festivalului Internaţional al Filmului de la Cannes, din mai 1955, destinul i-l scoate în cale pe Rainier de Monaco. Prinţul îşi caută nevastă, fiindcă, în lipsă de moştenitori, principatul ar fi redevenit un teritoriu al Franţei, după moartea sa. Iar cetăţenii ar fi trebuit să plătească impozite franceze!

La sfârşitul anului, se anunţă logodna vedetei de la Hollywood cu Rainier de Monaco, eveniment ce face mari valuri în presă. Căsătoria cu un prinţ şi abandonarea carierei cinematografice îi ridică popularitatea până la cer. Toată lumea aşteaptă „nunta secolului”.

La 4 aprilie 1956, Grace se îmbarcă pe USS Constitution, împreună cu familia şi 50 de prieteni, şi se îndreaptă spre Monaco.

Iahtul prinţuliir iese în întâmpinarea vaporului ce aduce mireasa, pentru a o aduce la ţărm. În sala tronului a palatului din Monaco, are loc ceremonia de căsătorie civilă, după cum prevede legea monegască. Cununia religioasă se săvârşeşte a doua zi la biserica Sfântul

Nicolae. Printr-o înţelegere cu MGM, în contrapartidă la contractul încă în vigoare, nunta este imortalizată pe celuloid, iar filmul este comercializat în America. Unii spun că mireasa ar fi fost stânjenită şi nu s-ar fi simţit în largul ei, cu toate că arăta extraordinar. După

Femei Celebre în Secolul xx ceremonie, în grădina palatului se încinge o petrecere de pomină, în zori, tinerii însurăţei pornesc cu iahtul în luna de miere. La întoarcere, înălţimea sa, prinţesa Grace de Monaco, este însărcinată.

Perioadă dificilă pentru ea. Se simte stingheră printre străini, dar rezistă şi chiar se implică în renovarea palatului. La 23 ianuarie

1957, o aduce pe lume pe prinţesa Carolina. Principatul Monaco jubilează; tronul are de acum un moştenitor. Un an mai târziu, la

14 martie 1958, se naşte prinţul Al beri. După încă şapte ani, la 1

Februarie 1965, vine pe lume şi prinţesa Stephanie.

Grace îşi iubeşte copiii. Poate îi iubeşte chiar prea mult. Însă nu se opune niciodată când este vorba de disciplina lor. Onestă, cu picioarele pe pământ, face totul pentru ca odraslele să fie crescute ca orice copii obişnuiţi, îşi petrec vacanţele la Philadelphia, iar prinţul Albert merge de câteva ori în tabere cu verii americani. Prinţesa este desemnată preşedinte al Crucii Roşii din Monaco. Graţie relaţiilor ei, la balul acestei organizaţii participă staruri precum Frank Sinatra sau Cary

Grant. Totodată, este desemnată preşedinte de onoare al AM ADE, organizaţie care ajută ţările subdezvoltate sub aspect medical şi educaţional. Devine pasionată de arta aranjamentelor de flori uscate.

Exponatele sale ajung în galeriile pariziene, vândute cu preţuri frumoase. Banii obţinuţi sunt donaţi în scopuri caritabile.

Începând din anul 1978, când Caroline se mărită împotriva voinţei părinţilor, relaţiile dintre Grace şi copiii ei – în special cu fetele – devin ceva mai încordate. Fiica cea mare este frumoasă, însă nu-i place şcoala. Stephanie, şi ea înfloritoare ca fizic, încearcă să-şi croiască singură drum prin viaţă, dar calea pe care o urmează este presărată cu greşeli. Prinţul Albert îşi face studiile în America. Începând din anul 1978, fosta acrită este atrasă de poezie. Lucrează împreună cu Robert Domhelm la realizarea a doua filme. Într-unul este povestitoare, iar în celălalt îşi joacă propriul rol.

La 13 septembrie 1982. Se produce tragicul accident în care îşi găseşte sfârşitul. În timp ce se îndreaptă spre Monaco, împreună cu Stephanie, maşina părăseşte şoseaua şi se loveşte de o stâncă.

Pierduse controlul volanului, din cauza unei congestii cerebrale.

Fata reuşeşte să iasă din automobil, însă mama sa este scoasă în stare de inconştienţă. A doua zi, la vârsta de numai 52 de ani, Grace părăseşte lumea pământească. Biografii susţin că nu a fost niciodată fericită. Vechii prieteni din Philadelphia şi cunoscuţii de la Hollywood

mărturisesc că a preferat întotdeauna să vorbească despre viaţa din America şi să converseze în limba engleză.

Anna Avram

Raisa Gorbaciov a-„ţarina roşie”.

Inspiratoarea prăbuşirii comunismului

Raisa Maximovna Titarenko s-a născut la 5 ianuarie 1932, în mica localitate Rubzovsk, unde tatăl ei lucra ca angajat al căilor ferate. Absolvă cursurile facultăţilor de filosofie şi sociologie la Universitatea din Moscova.

Îl cunoaşte pe Mihail Gorbaciov la un curs de dans. Se îndrăgostesc unul de altul, la prima vedere. În anul 1952, se căsătoresc şi se stabilesc la Stavropol, în sudul Rusiei. Aici se naşte unica lor fiică, Irina. La acea vreme, cel ales de istorie să dea lovitura de graţie comunismului se comportă ca orice bărbat obişnuit, recită poezii nevestei şi o ajută la spălatul vaselor.

Familia Gorbaciov revine la Moscova, în anul 1978. Raisa renunţă la postul de conferenţiar de la catedra de filosofie a

Universităţii şi este aleasă membră în prezidiul Fondului Sovietic al Culturii. După ce soţul accede la puterea supremă a URSS, în anul 1985, distinsa primă doamnă răstoarnă toate convenţiile comuniste prin stilul său original şi cucereşte Occidentul. Dar, în acelaşi timp, îşi atrage invidia, chiar ura, celor de acasă.

Supranumită „ţarina roşie”, pune capăt epocii „nevestelor prezidenţiale” stil „babuşka”, care îşi făceau apariţia în public numai la funeraliile soţilor, după cum avea să scrie cu ironie presa occidentală. Elegantă şi instruită, asigură ofensiva şarmului lui

Gorbaciov în direcţia Vest. „Una dintre principalele surse de inspiraţie pentru programul de reforme ale soţului – potrivit analiştilor – Raisa Gorbaciova contribuie la schimbarea cursului istoriei pentru ţara sa şi întreaga lume”. De altfel, fostul preşedinte sovietic recunoaşte că se consultă cu consoarta în toate situaţiile, inclusiv în problemele politice la cel mai înalt nivel, ceea ce îi nemulţumeşte pe conservatori.

Potrivit apropiaţilor cuplului, Raisa exercită o mare influenţă asupra lui. De formaţie intelectuală, se alătură de timpuriu „noilor gânditori” reformişti ruşi, care caută căi pentru a salva sistemul sovietic muribund. „Perestroika” şi „Glasnostul” – „restructurarea şi transparenţa” – vizează reformarea sistemului, dar puse în practică deschid calea distrugerii lui şi chiar îi grăbesc sfârşitul.

Uneori, Raisa decide în numele soţului, cum se întâmplă în cazul

Femei Celebre în Secolul xx anulării unui proiect foarte costisitor de irigare a sudului URSS

Prin canale care să provină din fluviile siberiene sau în cazul direcţionării a 40% din creditele acordate medicinei pentru protecţia mamei şi a copilului.

Descrisă de Pierre Cardin drept „una dintre cele mai elegante femei din lume”, „Ţarina roşie” reuşeşte s-o eclipseze pe Nancy Reagan – soţia preşedintelui SUA, Ronald Reagan – şi este comparată cu Eleanor Roosevelt sau cu Josefina, soţia lui Napoleon. Îi plac bijuteriile şi toaletele scumpe. Capriciile sale de vedetă – ajunsese să-şi schimbe hainele şi de patru ori pe zi – îi irită la culme pe ruşi. Contribuie la promovarea modei în Uniunea Sovietică prin lansarea revistei germane „Burda” în limba rusă.

În pofida adversităţilor pe care le stârneşte din cauza gustului pentru lux, doamna Gorbaciova îşi emoţionează concetăţenii în timpul încercării de lovitură de stat, din august

1991, când este victima unei crize de apoplexie. Un an mai târziu, la Roma, i se atribuie premiul internaţional „Donna-Citta”, pentru volumul său „Sper”. Totodată, este recompensată pentru contribuţia adusă la înfăptuirea „Perestroikăi”. Raisa

Gorbaciova încetează din viaţă la 20 septembrie 1999, la clinica din Münster (Germania), în urma unui accident cardiac, survenit în timp ce este supusă unui tratament împotriva leucemiei.

Moartea ei prematură îi îndurerează pe ruşi – care îi iartă toate păcatele –, chiar şi pe comunişti.

Întreaga planetă recunoaşte sprijinul nemijlocit pe care l-a acordat lui Gorbaciov în îndeplinirea misiunii istorice de deschidere a fostei URSS către lume. Fostul cancelar al Germaniei.

Fielmut Kohl, tranşează fără înconjur: „A jucat un rol esenţial, de la începutul perestroikăi, până la reunificarea Germaniei”.

Raisa este înmormântată în cimitirul mănăstirii

Novodievice, care adăposteşte mormintele multor alte personalităţi istorice şi ale unor mari scriitori ruşi, cum ar fi Gogol şi Cehov.

Akina Avram

Valentina Tereşkova

PRIMA l – KMKIK CARE PĂŞEŞTE ÎN SPAŢIU

Valentina Vladimirovna Tereşkova s-a născut la 6 martie 1937, la Maslennikovo, lângă Iaroslavl (vestul Rusiei). Este al doilea din cei trei copii ai familiei. Tatăl lucrează ca tractorist, iar mama într-o fabrică de textile.

Valentina intră la şcoală la vârsta de opt ani, dar o abandonează în anul 1953. Continuă studiile prin corespondenţă.

La 18 ani, se angajează într-o fabrică de textile. Atrasă de săriturile cu paraşuta, începe să practice, ca amatoare, acest sport. După ce efectuează nu mai puţin de 125 de salturi în aer, este selectată pentru primul program spaţial feminin, iniţiat sub conducerea premierului URSS, Nikita Hruşciov.

Dintre cele patru femei selecţionate să se pregătească pentru programul special, este recrutată Tereşkova, care devine prima reprezentantă a sexului frumos ce păşeşte în spaţiu. Se antrenează timp de 18 luni, inclusiv ca pilot de avion. Lansarea navei Vostok

6 are loc la 16 iunie 1963.

Valentina petrece 70 de ore şi 50 de minute în spaţiu.

Controlează manual aparatul de zbor, care efectuează 48 de rotaţii pe orbită. La întoarcere, se paraşutează, din nava spaţială, după ce intră în atmosfera pământului. Aterizează la circa 612 kilometri nord-est de

Karanda (Kazahstan, Asia centrală)

În urma misiunii, primeşte titlul de erou al Uniunii Sovietice.

Nu va mai zbura niciodată de atunci, însă este desemnată reprezentantă de onoare a URSS, ambasadoare a bunăvoinţei şi distinsă cu Medalia de aur pentru pace a Naţiunilor Unite.

Pe data de 3 noiembrie 1963 se căsătoreşte cu astronautul

Adrian Nikolaiev. Fetiţa lor, Elena, născută un an mai târziu, devine subiect medical de interes internaţional, deoarece ambii părinţi fuseseră supuşi unei „expuneri în spaţiu”. Familia Nikolaiev divorţează în anul 1980. Cosmonauta prezidează Comisia Femeilor în Sovietul Suprem, între anii 1968 – 1987. La sfârşit de mileniu conduce Centrul internaţional rus pentru cooperare culturală şi ştiinţifică. În luna septembrie 2000, subliniază că „secolul XX a fost o perioadă de mari transformări globale, schimbări sociale progresive, de mari descoperiri şi reuşite ştiinţifice, însă şi de războaie, revoluţii, conflicte civile, rasiale şi mondiale...”

FiiMEI Celebre în Secolul xx

Asociaţia Internaţională Femeia Anului o desemnează în unanimitate Femeia secolului, „ca recompensă” pentru lupta pe care a dus-o întru egalitatea sexelor”. Distincţia îi este remisă în luna octombrie, 2000, la Londra, în prezenţa Bărbatului Secolului.

Nelson Mandela.

Dawn Fraser

CEA MAI VALOROASĂ ÎNOTĂTOARE DIN ISTORIE

Născută la 4 septembrie 1937, la Balmain, Sidney (Australia).

Dawn Fraser este mezina unei familii cu cinci fete şi trei băieţi. Încă de mică îndrăgeşte sportul. Joacă fotbal împreună cu fraţii, care-i taie părul – foarte lung în copilărie – pentru ca să arate ca un băiat, şi o îmbracă în echipament adecvat. Fratele ei favorit, Don, începe s-o ducă la bazinul de înot, fiindcă are astm şi înotul o ajută să

respire. Aşa începe să-i placă apa.

Don o încurajează să se antreneze. Din păcate, se stinge din viaţă la vârsta de numai 13 ani. Şi acum, Dawn se gândeşte la el cu duioşie: „Îmi amintesc când îmi spunea: Ai un dar. Continuă să te antrenezi pentru mine”. După ce împlineşte 14 ani, este remarcată de Harry Gallagher, care se oferă s-o antreneze gratuit.

Aşa începe fabuloasa carieră a australiencei Dawn Fraser.

Gallagher se mută la Adelaida. Îl urmează fără crâcnire. Ajunsă la Adelaida, se angajează într-un mare magazin şi, în paralel, se antrenează într-un bazin local, unde se alătură grupului „Copilaşii apei” (Water babes). Pentru că se antrenează împreună cu băieţii, devine şi mai competitivă. Harry o perfecţionează şi, în anul 1956, se califică la Jocurile Olimpice de la Melbourne. Cucereşte medalia de aur în probele de 100 metri liber şi ştafetă 4X100 metri liber.

Patru ani mai târziu, la Jocurile Olimpice de la Roma, este cea mai

„Bătrână” dintre „Copilaşii apei” (are 23 de ani). Fire independentă, intră în încurcături cu oficialii competiţiei, dar câştigă din nou medalia de aur la proba de 100 metri liber. În anul 1962, devine prima femeie din lume care reuşeşte să înoate 100 de metri în mai puţin de un minut (58, 9 secunde).

Cu şapte luni înainte de Jocurile Olimpice de la Tokio (din anul 1964), pentru Dawn începe tragedia. Suferă un accident

Anna Avram

Împreună cu mama ei. Îşi fracturează o vertebră de la gât, dar cea mai cumplită lovitură este pierderea fiinţei care i-a dat viaţă. Cade pradă disperării şi este la un pas de a renunţa la sport.

Când nimeni nu mai crede în salvarea sa, îşi adună toate puterile şi revine. Stabileşte un nou record şi mai obţine o medalie de aur la proba de 100 metri liber. Este singura înotătoare din lume care a cucerit trei medalii

olimpice de aur la aceeaşi probă (100 de metri liber).

Dar bucuria nu durează mult. Dawn este arestată, după o petrecere, sub acuzaţia că ar fi furat un steag de la Palatul Imperial din Japonia. Iniţial, recunoaşte că l-a luat, în glumă, împreună cu alţi doi conaţionali. Mai târziu, neagă lotul. Glumă sau nu.

Australian Swimming Union îi interzice să mai concureze timp de zece ani – termen redus ulterior la numai patru ani. Incidentul înseamnă, practic, încheierea carierei ei de excepţie.

Însă Dawn Fraser nu abdică. Începe o activitate de antrenoare şi-şi conduce singură afacerile. Deschide un magazin de brânzeturi şi un restaurant în Balmain. Cochetează, apoi, cu politica. Lansează volumul autobiografic „Gold Medal Girl”, lansat şi sub titlul „Below the Surface”, scris în colaborare cu Harry Gordqn. Încă îi mai place apa şi adoră localitatea în care se stabileşte. În anul 1996, însoţeşte echipa Australiei la Jocurile Olimpice de la Atlanla, unde este internată de urgenţă în spital, în urma unui atac de anghina pectorală. Doi ani mai târziu, guvernul o numeşte „Naţional Living Treasure” („Tezaur naţional în viaţă”).

La 21 noiembrie 1999, pe scena Operei din Viena, este desemnată sportiva secolului, la categoria sporturi nautice, de către un juriu prezidat de Juan Antonio Samaranch, din care face parte, printre alţii, şi Ion Tiriac. Primeşte un trofeu de cristal, în valoare de 150.000 de şilingi, şi rămâne înscrisă în istorie drept prima femeie care a înotat 100 de metri sub un minut şi prima înotătoare care a cucerit medalia de aur în aceeaşi probă, la trei ediţii consecutive ale Jocurilor Olimpice.

Dawn Fraser este inclusă în galeria celor mai mari performeri olimpici din toate timpurile, alături de săritorul în lungime

Bobbeamon, boxerul Teófilo Stevenson, atletul Carl Lewis şi, nu în ultimul rând, gimnasta Nadia Comăneci.

Femei Celebre în Secolul xx

EILEEN COLLINS

PRIMA FEMEIE COMANDANT
AL UNEI NAVETE SPAŢIALE

Eileen Collins s-a născut la 19 noiembrie 1956, la Elmira, statul New York (SUA). Părinţii ei se numesc James şi Rose

Marie Collins.

Încă de mică, Eileen este atrasă de spaţiu şi fascinată de zbor. În copilărie, le cere adeseori părinţilor s-o ducă la aeroport, pentru a vedea avioanele. Îşi doreşte să devină pilot. În adolescenţă, este impresionată de lecturile despre aviatoarele celebre (ca de exemplu Amelia Earhart). Are numai rezultate foarte bune la învăţătură. Absolvă Elmira Free Academy, în anul

1974. Studiază matematica şi ştiinţele la Corning Community

Collège. Obţine o bursă, datorită căreia este admisă la Syracuse

University – licenţiat în matematică şi economie, în anul 1978, masterat în ştiinţe la Stanford University în 1986, masterat în sisteme spaţiale la Webster University, în anul 1989. Îmbrăţişează apoi o carieră militară şi absolvă şcoala Armatei Aerului la 23 de ani (în anul 1979). Devine prima femeie instructor, cu 5.000 de ore de zbor la activ, pe 30 de tipuri de aparate. În ianuarie 1990, este selecţionată de NASA şi devine astronaut, un an mai târziu.

Efectuează două misiuni ca pilot, în 1995 şi 1997, în zbor spre staţia orbitală MIR. În timpul misiunii din 1995, la bordul

Discovery, devine prima femeie care pilotează o navetă spaţială, în total, petrece mai mult de 419 ore în spaţiu. La 22 iulie 1999

Este desemnată prima femeie comandant de bord al unei navete spaţiale, cu ocazia lansării navetei Columbia. Incidente neplăcute îi pun la încercare experienţa, dar se dovedeşte o femeie inteligentă şi curajoasă.

Misiunea STS-93, care durează 118 ore şi 50 de minute, are ca scop instalarea Observatorului X-Ray,

destinat studierii Universului. Telescopul va permite oamenilor de ştiinţă studierea fenomenelor neobişnuite, cum ar fi: stelele care explodează, quasarii şi găurile negre.

În viaţa de toate zilele, astronauta duce o viaţă obişnuită.

Este căsătorită cu Pat Young, originar din San Antonio, Texas, şi mama unei fetiţe. Şi-a cunoscut soţul în timp ce zburau împreună

Anna Avram

Pe aparatul c-141.

Eileen este pasionată de lectură, fotografie şi astronomie. Îi place să alerge şi să joace golf. Se simte onorată că i s-a oferit şansa să fie prima femeie care a comandat o navetă spaţială, întrebată de presă dacă statului de femeie a fost important pentru cariera ei, mărturiseşte că nu ştie în ce măsură a ajutat-o sau nu.

NA di A Comăneci

PRIMUL ZECE DIN ISTORIA COMPETIŢIEI

DE GIMNASTICĂ DE LA JOCURILE OLIMPICE

Nadia Elena Comăneci s-a născut la 12 noiembrie 1961, la

Oneşti. Părinţii ei, Gheorghe şi Ştetania-Alexandrina, au botezat-o Nadia după numele unei eroine dintr-un film rusesc.

La vremea grădiniţei, fetiţa îndrăgeşte fotbalul şi căţăratul prin copaci. Prima întâlnire cu gimnastica datează tot din acea vreme (la vârsta de şapte ani). Este îndrumată timp de doi ani de

Marcel Duncan. Din anul 1967, se pregăteşte la Clubul Sportiv

Oneşti cu Valeriu Munteanu. La vârsta de şase ani şi jumătate, începe şcoala. Este descoperită de Bela Karolyi, care – împreună cu soţia – selectează talente pentru Echipa Naţională de Juniori a

României. Este admisă apoi la Liceul de Gimnastică. În anul 1971, câştigă titlul la individual-compus pentru categoria ei de vârstă.

Primul concurs internaţional la care participă (în acelaşi an, la

Ljubljana) îi aduce locul întâi.

În 1972, exact în ziua în care împlineşte 11 ani, Nadia câştigă titlul de campioană absolută a ţării. În anul 1975, reprezintă

România la turneul campioanelor de la Londra şi câştigă trofeul pus în joc. În acelaşi an, devine campioană europeană absolută la

Skien, cucerind totodată şi trei medalii de aur şi una de argint.

Tot aici, a prezentat, la paralele, o coborâre în premieră mondială care îi poartă numele. Marele ei triumf se înfăptuieşte la Olimpiada de vară de la Montreal. Pe data de 18 iulie 1976, obţine primul

10 din istoria Jocurilor Olimpice în competiţia de gimnastică, la aparatul său favorit – paralele inegale. Tabela de marcaj arată cifra „1.00”, fiindcă nu este încă prevăzută cu nota maximă.

Cucereşte aurul la individual compus, bârnă şi paralele, medalie de argint în concursul pe echipe şi medalie de bronz la sol. Este prima gimnastă română ce urcă pe prima treaptă a

Femei Celebre în Secolul xx podiumului la Jocurile Olimpice, execuţiile ei fiind notate de cinci ori cu nota zece. Urmează alte succese la Nagoya, în Japonia (Cupa

Chunichi) şi Praga, unde îşi apără titlul de campioană a Europei. Din anul 1977, Nadia se mută la Centrul Sportiv 23 August din Bucureşti.

Cucereşte titlul european, la Praga, devine campioană mondială la bârnă (la Strasbourg, în 1978), din nou campioană europeană absolută

(la Copenhaga, în 1979), după care se confruntă cu ghinioanele de la Campionatele Mondiale de la Fort Worth – unde devine campioană mondială în proba pe echipe, deşi concurează accidentată

— Şi de la Olimpiada de la Moscova (în anul 1980), unde cucereşte totuşi două medalii de aur în probele de

bârnă şi sol şi medalii de argint în concursurile pe echipe şi la individual compus. Ultima competiţie la care participă este Universiada de la Bucureşti, din anul 1981, când devine campioană mondială universitară. Trei ani mai târziu, în mai 1984, se retrage din activitatea competiţională şi cu această ocazie i se acordă Ordinul Olimpic.

Cu câteva săptămâni înainte de căderea regimului Ceauşescu.

Nadia fuge în Occident. La 1 decembrie 1989, transmisia istoricei întâlniri Bush-Gorbaciov, de la Malta, se întrerupe şi pe ecranele televizoarelor americane apare avionul care o aduce pe aeroportul

J.F. Kennedy, din New York. Păşeşte ca o regină, escortată de poliţie, şi este aşteptată de zeci de reporteri. Presa este literalmente în extaz.

O mare campioană a evadat dintr-o ţară zdrobită de dictatură. Trecuse graniţa pe jos, ca în filme, la ceas de noapte, împreună cu alţi transfugi.

Răuvoitorii vehiculează tot felul de bârfe în încercarea de a-i păta renumele. În cele din urmă lucrurile se limpezesc şi cea mai mare gimnastă a tuturor timpurilor reuşeşte să-şi impună o imagine respectabilă alături de faimosul campion Bart Conner, care o convinge să reînceapă demonstraţiile de gimnastică. Devine Nadia de altă dată, o perfecţionistă, foarte apreciată pentru opiniile ei. Împreună cu gimnastul Conner, călătoreşte mult şi oferă demonstraţii ce se bucură de succes la public. Se căsătoresc în 1996, înconjuraţi de oficialităţile române de la acea vreme.

Nadia Comăneci este cooptată de marile companii pentru campanii promoţionale şi, împreună cu soţul, se ocupă de propria şcoală de gimnastică. Ocupă locul trei în ierarhia celor mai bune sportive ale secolului XX.

Rămâne pentru totdeauna înscrisă în istoria sportului de performanţă imaginea fetiţei de 14 ani care nu zâmbea niciodată, dar a lăsat cu gura căscată tot mapamondul prin recitalurile ei de perfecţiune (în 1976, la Montreal).

INDICE ALFABETIC

BIBLIOGRAFIE

Dictionnaire des biographies, Paris, 1992, 5 vol.

Dictionary of internaţional biography, Cambridge, 1973

Lp. N*ouveau Dictionnaire des Auteurs de tous les temps, de tous les pays*, Ed. Lafforit, 1994

Webster's Biographical Dictionary, Springfield, 1970

Robert, *Dictionnaire universel des noms propres*, Paris, 1978

Notable American Women, University Press, 1980

Figuri ilustre ale antichităţii, Ed. Tineretului, 1967

Figuri ilustre ale evului mediu, Ed. Tineretului, 1969

Barbu Nicolae, *Antichitatea clasică*, Ed. Ion Creangă, 1976

Rémy Pierre-Jean, *Callas, o via (a, Ed*. Muzicală, 1988

Weigall Arthur, *The Life and Times of Akhenaton, Pharaoh of Egypt*.

1923

Chedid Andrée, *Nefertili et le rêve d'Akhenaton, Les mémoires d'un scribe*. Ed. Flammarion, Paris, 1975

Bergman Ingrid, *Ma vie, par Ingrid Bergman et Alan Burgess*, Paris.

1980

Aubry Octave, *Maria Walewska – Marea iubire ascunsă a lui Napoleon*, Librairie Artlieme Fayard, 1925

Brandys Marian, *Contesa Walewska şi Napoleon*, Ed. Junimea, 1973

Marcu Marius, *Povestea minunată a lui Shirley Temple*, ed. Librăriei

Principele Mircea, 1938

Baker Joséphine şi Bouillon Jo, *Joséphine* (Povestea vieţii, cu colaborarea lui Jacques Cartier), Ed. Muzicală, 1980

Sauvage Marcel, *Les mémoires de Joséphine Baker*, Ed. M. Seheur.

1931

Christie Agatha, *O autobiografie*, Editura Univers, 1986

Ana Aslan, *Altwerden ohne Altern, Eine biographiche studie*.

Bukarest, Ed. Ştiinţifică, 1973

Anna Avram

Dale biografice, Prof. Dr. Ana Aslan... Titluri, şi distincţii, editată de Ministerul Industriei Chimice, Bucureşti, 1980

Eliot George, *George Eliot's life as related in her letters and journals*, Harper and Brother, New York, 1985

Bernhardt Sarah, *Ma double vie*, Editions des Femmes, 1980

Reid Robert, *Marie. Curie derrière la légende*, Seuil,

Paris, 1979

Carandino N., *Viaţa de glorie şi pasiune a marii cântăreţe Dardée*.

Ed. Cugetarea, 1938

George Zbârcea şi Ion Hartulari, *Dardée, Dardée*, Ed. Muzicală.

1972

Johnson H. Thomas, *Emily Dickinson – An interpretative biography, 1961*

Taggard Genevieve, *The life and mind of Emily Dickinson*, Cooper

Square, 1967

Duncan Isadora, *Ma vie*, Ed. Gallimard NRF, 1932

Pavlova – *A biography Edited by A. 11. Franks în collaboration with members of Commemoration Comitee*, London, 1956

Meroiu Mihai, *Virginia Woolf* – Colecţia Monografii, Ed. Univers, 1977

Woolf Leonard, *Begining again. An.* A*utobiography*, 1981

Launay Jacques de Charier Jean-Michel, *Eva Hitler, născută Broun*.

Editura Venus, 1993

Bozon Louis, *Marlène, femeia vieţii mele*, Editura RAO, 1993

Spoto, Donald, *Marilyn Monroe*, Ed. RAO, 1995

Zweig Stefan, *Maria Stuart*, Ed. Scorilo, 2000

Regina Maria, *Povestea vieţii mele – Histoire de ma vie*. Pion

1937 – 1938

Duduleanu Mircea, *Octavianus Augustus*, Ed. Ştiinţifică şi enciclopedică, 1985

Strachey Lytton, *Elizabeta şi Essex*, Ed. Minerva, 1981

Balzac Honoré, *Caterina de Medici*, Ed. Albatros, 1975

Warner Oliver, *Emma Hamilton and sir William*, London, 1960

Lofts Norali, *Emma Hamilton*, London, 1978
Gauthier Guy, *Missy*, Ed. Humanitas, 2000
Crăciun Boris, *Regii şi Reginele României*, 1997
Bibliografie
Ştel Tinescu Paul, *Enigme neelucidate ale istoriei*.
Ed. Vestala-Secculum IO, 1997
Ştefănescu Paul, *Alte enigme neelucidate ale istoriei*, Ed. Secculum
IO-Vestala, 1998
Behr Edward, *Ultimul împărat*, Ed. Flurnanilas, 1999
Warren John, *Elizabetha 1*: *Religia şi politica, externă*, lid. AII, 1997
Freer Debra, *Margaret Mitchell*, Ed. Seribner-New York, 1996
Vedetele filmului de odinioară – Editura Meridiane, 1968
Larousse, Uimea Artelor – *Enciclopedia RAO*, 1999
Istoria Artei – *Enciclopedia RAO*, 1998
Doruzka Lubomir, *Stele, pe cerul muzicii*, Ed. Muzicală, 985
Sam Waagenar, *Mata Ilari*, Editura Opus, 1992
Andreas-Salome Lou, *Ixmking Back* – *Memoirs*, Ed. Marlowe and
Company, 1998
Langs Robert, *Freud Bird of Prey*, Ed. Paperback, 1998
OTI – iggins Patrick, *An Intimate Biography of Helena Rubinstein*.
Ny: Vicking, 1971
Brody Seymour „Sy”, *Jewish Heroes* & *Heroines of America*.
Lifetime Books, 1998
Poller Cathy, *Aleksandra*. *Kollontai*: *A Biography*, 1997
Strait Raymond, *Leif Henie Queen of Ice, Queen of Shadows* – *The Unsuspected Life of Sonja Henie*, Madison Books, 1996
Encyclopedia Americană, New York, 1965

Encyclopaedia. Britannica, 1990
Encyclopædia Universalis, 1990
The Wordsworth Encyclopedia, 1995
Marseille Jacques, Laneyrie-Dagem Madeije, *Les grands événements de l'histoire des femmes, Larousse*, 1993
Starcu Dan, *Istoria pirateriei*, Editura Coresi, 1997
Popa D. Marcel, Matei C. Horia, *Mică enciclopedie de istorie universală*, Ed. RAO, 1993
Cronologia universală, *Larousse*, Ed. Lider, 1996
Revista „Historia”.
Revista „L'Histoire”.
Revista „Science ei Vie”.
Revista „Privirea”.

Alexandru cel Mare
vol. I: *fiul visului*
Vol. II Nisipurile *lui* Amon
vol. III: *Capătul lumii*
ALEXANDRU
CEL MARE
...;...iiwit:::
ISTORIA, ÎNTRE FICŢIUNE
ŞI ADEVĂRURILE EI!!
Literatura sfidând trecerea timpului!
DANIEL DEFOE *Robinson Crusoe*

...” primul roman englezesc”, a cărui celebritate a sporit atât prin traducere în numeroase limbi, cât şi prin provocarea stârnită de subiect, naufragiul navigatorului Robinson, obligat să petreacă mai mulţi ani pe o insulă pustie...

JONATHAN SWIFT *Călătoriile lui Culliver*

...mixând autobiografia cu cronică socială, cartea constituie una dintre preţioasele documentări ale epocii autorului, după aproape trei sute de ani de la apariţie continuând să fascineze cititorii din întreaga lume...

CHARLES DICKENS *Aventurile lui Oliver Twist... povestea vieţii unui copil al nimănui, influenţată tragic de urmările unei legi cu privire la adăpostirea săracilor, deschizând seria romanelortablou ale Angliei secolului XIX, protest împotriva unei stări politico-sociale dramatice...*

MARK TWAIN *Un yankeu la Curtea regelui Arthur*

...aventura unui yankeu din Connecticut la curtea legendarului rege, demitizând prin satiră imaginea idilică a evului mediu, opunându-i tabloul optimist al societăţii moderne, roman cu un loc aparte în patrimoniul cultural universal...

JACK LONDON *Lupul de mare*

...istorie a lui „Lup Larsen”, personaj impecabil înfăţişat de scriitor, încleştare a *omului cu natura şi duritatea vieţii marinăreşti, bucurându-se încă de la lansare de uriaşe succese de librărie şi tradusă în peste 30*

de limbi…

V colecţia LECTURI nemuritoare

Seria

Lecţia de desen

Lecţia pe care un *creator o poate primi din reprezentarea artistică este tot atât de vastă şi de complexă ca şi studiul viului*.

Gheorghe GHIŢESCU

Antropologie artistică

Pentru a face un desen bun, trebuie să-ţi facă plăcere… S*ă desenezi*!

A învăţa să desenezi este, în mare parte, o problemă de practică şi observaţie.

Desenează mult şi foloseşte-ţi mereu spiritul de observaţie!

Cu cât te gândeşti mai puţin la CUM desenezi şi mai mult la CC

Desenezi, cu atât mai bun va fi desenul tău.

Uită-te în jurul tău!

Mese, scaune, oameni, animale, clădiri, propriile tale braţe, chipul tău în oglindă… TOTUL se poate desena!

CLĂDIRI

ŞI PEISAJE CITADINE

FEŢE ŞI EXPRESII

PERSPECTIVA

CÂINI PEISAJE

PORTRETE

Poartă mereu la tine o mapă pentru schiţe şi nu te sfii s-o foloseşti!

Chiar dacă faci schiţele în grabă, ele îţi vor folosi abia mai târziu, la finalizarea unei lucrări.

Î*ndrăzneşte cât mai mult*!

Îţi spui că eşti mai priceput la desene mai simple şi desenezi în linii fine? Este greşit să exersezi numai în această direcţie. Încearcă şi desene mai puternic conturate. Rezultatele vor fi surprinzătoare!

Desenează în culori!

Un creion colorat, o *carioca* sunt des folosite pentru

detalii, pentru a accentua albul şi negrul din desen.

Fii critic cu tine însuţi!

Ce ai început se termină rău? Rupe foaia şi începe din nou. A doua, a treia, a patra încercare vor fi mai bune decât prima. Foloseşte cât mai puţin pasta corectoare sau guma de şters. Corecturile nu te ajută. Nu retrasa linii. Data viitoare vei reuşi!

Poţi învăţa multe studiind desenele altora!

E momentul

Să-ţi descoperi talentul!

Dar, cu siguranţă, poţi învăţa mai mult făcând propriile tale desene.

În atenţia librarilor şi vânzătorilor cu amănuntul

Contravaloarea timbrului literar se depune în contul

Uniunii Scriitorilor din România nr. 2511.1 – 171.1/ROL, deschis la B.C.R., Filiala Sector 1, Bucureşti

www.all.ro

ISBN 973 – 8457 – 66 – 1

9 789738 457669

9789738457669